

วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ใน 5 ชุมชนภาษา

นายวิษุาะ ศรีพิพัฒน์กุล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)

are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

สาขาวิชาภาษาศาสตร์ ภาควิชาภาษาศาสตร์

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2557

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

NORTHEASTERN THAI TONES IN FIVE SPEECH COMMUNITIES IN CHANGWAT SISAKET

Mr. Witchaya Sipipattanakun

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts Program in Linguistics

Department of Linguistics

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2014

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ใน 5 ชุมชน
	ภาษา
โดย	นายวิษณุ ศรีพิพัฒนกุล
สาขาวิชา	ภาษาศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ศาสตราจารย์ ดร.ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

.....คณบดีคณะอักษรศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพนธ์ อัครวิรุฬหการ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. วริษา กมลนาวัน)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ศาสตราจารย์ ดร.ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิทยาวัฒน์ พิทยาภรณ์)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(อาจารย์ ดร. จุฑามณี อ่อนสุวรรณ)

วิชญะ ศรีพิพัฒน์กุล : วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ใน 5 ชุมชนภาษา (NORTHEASTERN THAI TONES IN FIVE SPEECH COMMUNITIES IN CHANGWAT SISAKET) อ.ที่
 ปรีกษานิพนธ์หลัก: ศ. ดร.ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ, 147 หน้า.

งานวิจัยนี้มีเป้าหมายเพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ใน 5 ชุมชนภาษา คือ 1) ชุมชนภาษาไทยอีสาน 2) ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย 3) ชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร 4) ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร และ 5) ชุมชนหลากหลาย สมมติฐานของงานวิจัยมี 2 ข้อ คือ 1) เมื่อวิเคราะห์ด้วยการฟัง ประกอบการใช้กล่องวรรณยุกต์ของ Gedney (1972) รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงและระบบวรรณยุกต์ที่พูดโดยผู้บอกภาษาจาก 5 ชุมชนภาษาเหมือนกัน 2) เมื่อวิเคราะห์โดยวิธีการทางกลศาสตร์ สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่พูดในชุมชนภาษาแต่ละชุมชนจะต่างกันในด้านระดับความสูง-ต่ำ ลักษณะการขึ้น-ตก และพิสัยระดับเสียง ข้อมูลของงานวิจัยนี้ได้จากผู้บอกภาษาชาวไทยอีสาน เพศหญิง ผู้ซึ่งอาศัยอยู่ในชุมชนดังกล่าวข้างต้น จำนวน 15 คน โดยวิธีเก็บข้อมูล 2 ส่วน ข้อมูลส่วนที่ 1 เก็บและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการฟัง ประกอบกับการใช้กล่องวรรณยุกต์ของ Gedney ส่วนที่ 2 ได้จากบันทึกเสียงและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม Praat เวอร์ชัน 5.3.35

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าผู้บอกภาษา 15 คนออกเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่มีรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงและระบบวรรณยุกต์ 2 แบบ ทั้ง 2 รูปแบบเหมือนกันที่การแยกเสียงรวมเสียงในแถว B C และ DL แต่จะมีความต่างกันในส่วนของการแยกเสียงในแถว A ระบบวรรณยุกต์ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาส่วนใหญ่ (13 คน) ประกอบด้วยวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียง (วรรณยุกต์ 1 ต่ำ-ขึ้น วรรณยุกต์ 2 สูง-ตก วรรณยุกต์ 3 สูง-ระดับ วรรณยุกต์ 4 ต่ำ-ระดับ วรรณยุกต์ 5 กลาง-ตก) และระบบวรรณยุกต์ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาส่วนน้อย ประกอบด้วยวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง (วรรณยุกต์ 1 ต่ำ-ขึ้น วรรณยุกต์ 2 ต่ำ-ตก วรรณยุกต์ 3 สูง-ตก วรรณยุกต์ 4 สูง-ระดับ วรรณยุกต์ 5 ต่ำ-ตก วรรณยุกต์ 6 กลาง-ตก) ผลการวิเคราะห์ทางกลศาสตร์แสดงให้เห็นว่ามีความแตกต่างระหว่างสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่พูดในชุมชนภาษาต่างๆระดับหนึ่ง ความต่างที่ชัดเจนที่สุดจะอยู่ในส่วนของพิสัยระดับเสียงของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาจากชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย และไทยอีสาน-เขมร ซึ่งแคบกว่าของชุมชนภาษาอื่นๆอย่างเห็นได้ชัด ระดับความสูง-ต่ำของวรรณยุกต์ 2 และ 5 ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาบางคนในชุมชนภาษาไทย อีสาน-กวย และชุมชนหลากหลาย แสดงให้เห็นความต่างจากที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาชุมชนอื่นๆอย่างสังเกตเห็นได้ ลักษณะการขึ้น-ตกของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาส่วนใหญ่ในชุมชนภาษาอื่นๆ พบว่าไม่ค่อยมีความแตกต่าง

ภาควิชา ภาษาศาสตร์

ลายมือชื่อนิสิต .....

สาขาวิชา ภาษาศาสตร์

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

ปีการศึกษา 2557

5480175022 : MAJOR LINGUISTICS

KEYWORDS: NORTHEASTERN THAI TONES / SISAKET / MULTILINGUAL COMMUNITIES

WITCHAYA SIPIPATTANAKUN: NORTHEASTERN THAI TONES IN FIVE SPEECH COMMUNITIES
IN CHANGWAT SISAKET. ADVISOR: PROF. THERAPHAN LUANGTHONGKUM, Ph.D., 147 pp.

This research aims to analyze and compare the Northeastern Thai tones produced in five different types of speech communities in Sisaket province which are 1) Northeastern Thai, 2) Northeastern Thai-Kui, 3) Northeastern Thai-Khmer, 4) Northeastern Thai-Kui-Khmer, and 5) Multilingual community. There are two hypotheses. First, by auditory analysis along with the use of Gedney (1972) tone box, the pattern of tone split-mergers and the tone system(s) in the speech of the language participants from five communities are similar. Second, when analyzed by an acoustic method, the characteristics of the Northeastern Thai tones produced in each community are different in pitch height, pitch contour, and pitch range. The data of this research was collected from fifteen female native speakers of Northeastern Thai who live in the communities stated previously by two processes. The first part of the data was collected and analyzed via an auditory method with the use of Gedney's tonebox. The second part was collected and analyzed by using Praat version 5.3.35.

The results show that there are two patterns of tone split-mergers and two tone systems produced by fifteen speakers. Both patterns show similarities in the split-mergers of the tone in columns B, C, and DL but an important difference in column A. The majority speakers' (thirteen speakers) tone system consists of five tones (Tone 1: low-rising, Tone 2: high-falling, Tone 3: high-level, Tone 4: low-level, Tone 5: mid-falling) and the minority speakers' consists of six tones (Tone 1: low-rising, Tone 2: low-falling, Tone 3: high-falling, Tone 4: high-level, Tone 5: low-level, Tone 6: mid-falling). The results of the acoustic analysis suggest that there are some differences in the characteristics of the Northeastern Thai tones spoken in five communities. The major difference is the pitch range of the Northeastern Thai tones spoken in the Northeastern Thai-Kui and Northeastern Thai-Khmer communities which is significantly narrower than other communities. The pitch height of tone 2 and tone 5 produced by some speakers of Northeastern Thai-Kui and the Multilingual community shows noticeable difference from those produced by the rest of the speakers. The pitch contour of the Northeastern Thai tones produced by most speakers shows the least dissimilarity.

Department: Linguistics

Student's Signature .....

Field of Study: Linguistics

Advisor's Signature .....

Academic Year: 2014

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร. ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ความรู้ คำแนะนำเกี่ยวกับการทำวิจัย และสละเวลาอันประเสริฐมาให้เพื่อให้ความเห็น และช่วยเหลือผู้วิจัยปรับแก้วิทยานิพนธ์อย่างเอาใจใส่ นอกจากนี้ความรู้ทางวิชาการอันมีค่านี้ ยังมีบทเรียนอีกเป็นจำนวนมากที่อาจารย์ได้คอยอบรมสั่งสอน ทำให้ผู้วิจัยสามารถเติบโตไป समाชิกที่มีคุณค่าของสังคมได้อย่างภาคภูมิใจ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. วริษา กมลนาวิน อาจารย์ ดร. จุฑามณี อ่อนสุวรรณ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิทยาวัฒน์ พิทยาภรณ์ ที่กรุณาตรวจ ปรับแก้ ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อวิทยานิพนธ์อย่างมาก

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ และขอพระคุณบุคลากรภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยเฉพาะคุณศุภจิณัฐ จิตวิริยนนท์ นิสิตปริญญาเอกของภาควิชาภาษาศาสตร์ ที่ให้ความรู้ และคำปรึกษาทางด้านวิชาการ และให้คำแนะนำเกี่ยวกับการทำวิทยานิพนธ์ ตลอดช่วงเวลาที่ผู้วิจัยศึกษาอยู่ ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์จากมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ที่ได้ให้ความรู้ และเป็นตัวอย่างของการเป็นบุคลากรทางวิชาการที่มีคุณภาพ ทำให้ผู้วิจัยสามารถดำเนินชีวิตในทางสายวิชาการมาจนถึงปัจจุบัน ได้อย่างภาคภูมิใจ

ผู้วิจัยขอขอบคุณบุคคลอีกหลายท่านที่ให้ความร่วมมือระหว่างการเก็บข้อมูลของผู้วิจัย ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้านโนนเค็ง ผู้ใหญ่บ้านบัวธรรมณ์ ผู้ใหญ่บ้านสวัสดิ์ ผู้ใหญ่บ้านจอก และผู้บอกภาษาทั้ง 15 ท่าน ความช่วยเหลือของบุคคลเหล่านี้ทำให้การเก็บข้อมูลของผู้วิจัยเป็นไปได้อย่างราบรื่น และช่วยให้ผู้วิจัยสามารถนำข้อมูลทางภาษาอันมีค่ามาศึกษาและเผยแพร่ต่อสาธารณชน ซึ่งจะช่วยให้เต็มเต็มมองค์ความรู้ทางวิชาการด้านภาษาไทยถิ่นได้อย่างมาก

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณครอบครัวของผู้วิจัย รุ่นพี่ รุ่นน้อง เพื่อนทุกคนตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน และคุณสุจิตรา ลำพูนพงค์ ที่คอยเป็นกำลังใจ ทำให้ผู้วิจัยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคและความยากลำบากตลอดการทำวิจัยและเขียนวิทยานิพนธ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1	1
บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย	3
1.3 สมมติฐาน	3
1.4 ขอบเขตของงานวิจัย.....	3
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
1.6 นิยามศัพท์	4
1.7 สัญลักษณ์	5
1.8 อักษรย่อ	5
บทที่ 2	6
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 งานวิจัยเกี่ยวกับภาษาไทยอีสาน	6
2.1.1 ความหมายของภาษาไทยอีสาน	6
2.1.2 การจำแนกสาขาย่อยภาษาไทยอีสาน	7
2.1.3 การวิเคราะห์สัทลักษณะของวรรณยุกต์	8

2.1.4 ระบบพยัญชนะภาษาไทยอีสาน (อีสานใต้)	14
2.1.5 ระบบสระของภาษาไทยอีสาน (อีสานใต้).....	15
2.1.6 ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน (อีสานใต้)	16
2.1.7 การศึกษาระบบและสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน	17
2.2 งานวิจัยเกี่ยวกับภาษาเขมร และภาษาญาย.....	20
2.2.1 งานวิจัยเกี่ยวกับภาษาเขมร	20
2.2.2 งานวิจัยเกี่ยวกับภาษาญาย.....	25
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการสัมผัสภาษา	30
2.4 ประวัติศาสตร์จังหวัดศรีสะเกษ	35
บทที่ 3	40
วิธีดำเนินงานวิจัย	40
3.1 ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	40
3.2 คัดเลือกจุดเก็บข้อมูล	40
3.3 คัดเลือกผู้บอกภาษา.....	41
3.4 เตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	45
3.5 เก็บข้อมูล.....	46
3.6 วิเคราะห์ข้อมูล.....	46
บทที่ 4	48
รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ และระบบวรรณยุกต์	48
4.1 รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงและระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ จาก งานวิจัยในอดีต.....	49
4.2 รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ใน 5 ชุมชน ภาษา.....	51
4.3 ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ใน 5 ชุมชนภาษา	53

4.3.1	ชุมชนภาษาไทยอีสาน.....	53
4.3.2	ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย.....	55
4.3.3	ชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร	58
4.3.4	ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร.....	60
4.3.5	ชุมชนหลากหลาย.....	61
บทที่ 5	.....	67
สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์	.....	67
5.1	สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ชุมชนภาษาไทยอีสาน.....	68
5.1.1	ระดับความสูง-ต่ำและลักษณะการขึ้น-ตกของวรรณยุกต์	68
5.1.2	พิสัยระดับเสียง	72
5.1.3	สรุปและอภิปราย.....	73
5.2	สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย.....	76
5.2.1	ระดับความสูง-ต่ำและลักษณะการขึ้น-ตกของวรรณยุกต์	76
5.2.1.1	ผู้บอกภาษากลุ่มที่ 1.....	76
5.2.1.2	ผู้บอกภาษากลุ่มที่ 2.....	78
5.2.2	พิสัยระดับเสียง	81
5.2.3	สรุปและอภิปราย.....	82
5.3	สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร ...	84
5.3.1	ระดับความสูง-ต่ำและลักษณะการขึ้น-ตกของวรรณยุกต์	85
5.3.2	พิสัยระดับเสียง	88
5.3.3	สรุปและอภิปราย.....	89
5.4	สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย- เขมร.....	92

5.4.1 ระดับความสูง-ต่ำและลักษณะการขึ้น-ตกของวรรณยุกต์	93
5.4.2 พิสัยระดับเสียง	96
5.4.3 สรุปและอภิปราย	97
5.5 สัมผัสของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ชุมชนหลากหลายภาษา	100
5.5.1 ระดับความสูง-ต่ำและลักษณะการขึ้น-ตกของวรรณยุกต์	100
5.5.2 พิสัยระดับเสียง	104
5.5.3 สรุปและอภิปราย	105
5.6 เปรียบเทียบสัมผัสของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ 5 ชุมชนภาษา ...	108
บทที่ 6	116
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	116
6.1 สรุปผลการวิจัย	116
6.2 อภิปรายผล	118
6.3 ข้อเสนอแนะ	123
รายการอ้างอิง	124
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	147

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	ระบบพยัญชนะภาษาไทยอีสาน (อีสานใต้).....	14
ตารางที่ 2	ระบบสระภาษาไทยอีสาน (อีสานใต้).....	16
ตารางที่ 3	ระบบสระภาษาเขมรสูง (เขมรที่ใช้ในประเทศไทย).....	23
ตารางที่ 4	ระบบพยัญชนะภาษาเขมรสูง (เขมรที่ใช้ในประเทศไทย).....	24
ตารางที่ 5	สัญลักษณ์ที่เป็นองค์ประกอบของลักษณะน้ำเสียงในภาษากูย	26
ตารางที่ 6	ระบบพยัญชนะภาษากูย	29
ตารางที่ 7	ระบบสระภาษากูย	30
ตารางที่ 8	วรรณยุกต์ภาษาเมี่ยน-เย้า	33
ตารางที่ 9	รายละเอียดเกี่ยวกับผู้บอกภาษา	42
ตารางที่ 10	รายการคำทดสอบ	45
ตารางที่ 11	ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ สรุปลจากงานวิจัยในอดีต	50
ตารางที่ 12	ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ชุมชนไทยอีสาน.....	54
ตารางที่ 13	ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กูย.....	56
ตารางที่ 14	ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กูย.....	57
ตารางที่ 15	ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร	59
ตารางที่ 16	ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กูย-เขมร ...	60
ตารางที่ 17	ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ชุมชนหลากหลายภาษา.....	62
ตารางที่ 18	ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ (ผู้บอกภาษา 13 คนใน 5 ชุมชนภาษา).....	64
ตารางที่ 19	ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ (ผู้บอกภาษา 2 คน ในชุมชนภาษาไทยอีสาน-กูย).....	65
ตารางที่ 20	พิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษา ชุมชนภาษาไทยอีสาน.....	72
ตารางที่ 21	พิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษา ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กูย.....	82

ตารางที่ 22	พิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษา ชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร.....	88
ตารางที่ 23	พิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษาคนที่ 1 ชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร แยกตามเสียงวรรณยุกต์.....	91
ตารางที่ 24	พิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษา ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร.....	96
ตารางที่ 25	วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร ที่มีสัทลักษณะแตกต่างกันเมื่อออกเสียงโดยผู้บอกภาษา 3 คน	98
ตารางที่ 26	พิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษา ชุมชนหลากหลายภาษา	104
ตารางที่ 27	สรุปภาพรวมของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ 5 ชุมชนภาษา (ผู้บอกภาษากลุ่มที่ 1).....	114
ตารางที่ 28	สรุปภาพรวมของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ชุมชนภาษาไทย อีสาน-กวย (ผู้บอกภาษากลุ่มที่ 2).....	115

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1	เปรียบเทียบลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยอีสาน 2 ถิ่น	1
ภาพที่ 2	การจำแนกภาษาไทยอีสาน	7
ภาพที่ 3	สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานอำเภอน้ำพอง และอำเภอน้ำขุ่น.....	8
ภาพที่ 4	ผลการวิเคราะห์ค่าความถี่มูลฐานของวรรณยุกต์ภาษาโคราชกลุ่มลาว	9
ภาพที่ 5	ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ชุมชนนาเพียง ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาชาวไทย อีสาน	10
ภาพที่ 6	สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาที่ใช้ภาษาไทย อีสานเป็นภาษาแม่	10
ภาพที่ 7	ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาที่ใช้ภาษาไทยอีสาน เป็นภาษาแม่ แบบ 6 หน่วยเสียง.....	11
ภาพที่ 8	ลักษณะเด่นของภาษากลุ่มลาว	13
ภาพที่ 9	ลักษณะการแยกเสียงรวมเสียง และสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดอุบลราชธานี (ซ้าย) และจังหวัดศรีสะเกษ (ขวา)	16
ภาพที่ 10	ลักษณะการแยกเสียงวรรณยุกต์จาก 3 หน่วยเสียงเป็น 6 หน่วยเสียง.....	18
ภาพที่ 11	ตารางแสดงความต่างมากที่สุดของวรรณยุกต์	18
ภาพที่ 12	ตัวอย่างการวิเคราะห์ค่าทางกลศาสตร์โดยการใช้โปรแกรม CECIL	19
ภาพที่ 13	ตัวอย่างการวิเคราะห์สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ด้วยการใช้โปรแกรม Praat.....	20
ภาพที่ 14	การแบ่งกลุ่มภาษาเขมร	21
ภาพที่ 15	การกระจายของผู้ใช้ภาษาเขมรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคตะวันออกของ ประเทศไทย	22
ภาพที่ 16	การกระจายของผู้ใช้ภาษากูย-กวยในจังหวัดศรีสะเกษ.....	27
ภาพที่ 17	การกระจายของผู้ใช้ภาษากูย-กวยในจังหวัดสุรินทร์.....	28
ภาพที่ 18	ปรากฏการณ์การสัมผัสภาษา.....	32

ภาพที่ 19	สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ 3 ภาษาเขียน-เข้า.....	34
ภาพที่ 20	อาณาจักรขอมช่วงกลาง-ปลาย (พ.ศ.1500 – 1600)	36
ภาพที่ 21	อาณาจักรล้านช้าง ช่วงปี พ.ศ. 1700 – 1900	37
ภาพที่ 22	การตั้งถิ่นฐานของประชากรในจังหวัดศรีสะเกษ.....	38
ภาพที่ 23	อำเภอชุมชนและอำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ	39
ภาพที่ 24	แผนที่จังหวัดศรีสะเกษ และจุดเก็บข้อมูล	41
ภาพที่ 25	ลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษจาก งานวิจัยในอดีต	49
ภาพที่ 26	รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ผู้บอกภาษากลุ่มที่ 1 (13 คน).....	51
ภาพที่ 27	รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ผู้บอกภาษากลุ่มที่ 2 (2 คน).....	52
ภาพที่ 28	รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ แบบที่ 1 แถว A มีการแยกเสียงเป็น A1-234.....	63
ภาพที่ 29	รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ แบบที่ 2 แถว A มีการแยกเสียงเป็น A1-23-4.....	64
ภาพที่ 30	สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานชุมชนภาษาไทยอีสาน (ผู้บอกภาษาคนที่ 1)..	68
ภาพที่ 31	สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานชุมชนภาษาไทยอีสาน (ผู้บอกภาษาคนที่ 2)..	68
ภาพที่ 32	สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานชุมชนภาษาไทยอีสาน (ผู้บอกภาษาคนที่ 3)..	69
ภาพที่ 33	สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานชุมชนภาษาไทยอีสาน (เฉลี่ย)	69
ภาพที่ 34	พิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษา ชุมชนภาษาไทยอีสาน (ผู้บอกภาษา 3 คน).....	72
ภาพที่ 35	เปรียบเทียบวรรณยุกต์ 1 ในคำเป็น ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาชุมชนภาษาไทยอีสาน	73
ภาพที่ 36	เปรียบเทียบวรรณยุกต์ 3 ในคำเป็น ออกเสียงโดยผู้บอกภาษา 3 คน (ชุมชนภาษาไทยอีสาน)	74
ภาพที่ 37	สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ 5 ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 1 (ชุมชนภาษาไทยอีสาน)	75

ภาพที่ 38	สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ 5 ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 2 (ชุมชนภาษาไทยอีสาน)	75
ภาพที่ 39	สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ 5 ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 3 (ชุมชนภาษาไทยอีสาน)	75
ภาพที่ 40	สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย (ผู้บอกภาษาคนที่ 1).....	77
ภาพที่ 41	สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย (ผู้บอกภาษาคนที่ 2).....	79
ภาพที่ 42	สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย (ผู้บอกภาษาคนที่ 3).....	79
ภาพที่ 43	สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย ผู้บอกภาษากลุ่มที่ 2 (เฉลี๋ย)	79
ภาพที่ 44	พิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษา ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย (ผู้บอกภาษา 3 คน).....	81
ภาพที่ 45	สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ 2 และ 5 ชุมชนภาษาไทยอีสาน (ผู้บอกภาษา 3 คน)	83
ภาพที่ 46	สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ 2 และ 5 ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย (ผู้บอกภาษาคนที่ 1)....	83
ภาพที่ 47	สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ 2 ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย.....	84
ภาพที่ 48	สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร (ผู้บอกภาษาคนที่ 1).....	85
ภาพที่ 49	สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร (ผู้บอกภาษาคนที่ 2).....	85
ภาพที่ 50	สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร (ผู้บอกภาษาคนที่ 3).....	85
ภาพที่ 51	สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร (เฉลี๋ย).....	85
ภาพที่ 52	พิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษา ชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร (ผู้บอกภาษา 3 คน).....	88
ภาพที่ 53	เปรียบเทียบวรรณยุกต์ 1 ในคำเป็น ชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร.....	89
ภาพที่ 54	เปรียบเทียบวรรณยุกต์ 4 ในคำเป็น ชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร.....	90

ภาพที่ 55	เปรียบเทียบลักษณะการขึ้น-ตกของวรรณยุกต์ 4 กับวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ ผู้บอกภาษาคนที่ 1 ชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร	91
ภาพที่ 56	เปรียบเทียบพิสัยระดับเสียงของวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียง ผู้บอกภาษาคนที่ 1 ชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร	92
ภาพที่ 57	สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร (ผู้บอกภาษาคนที่ 1).....	93
ภาพที่ 58	สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร (ผู้บอกภาษาคนที่ 2).....	93
ภาพที่ 59	สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร (ผู้บอกภาษาคนที่ 3).....	93
ภาพที่ 60	สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร (เฉลี่ย).....	93
ภาพที่ 61	พิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษา ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร (ผู้บอกภาษา 3 คน)...	96
ภาพที่ 62	เปรียบเทียบวรรณยุกต์ 1 ในคำเป็น (ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร)	97
ภาพที่ 63	เปรียบเทียบวรรณยุกต์ 4 ในคำเป็น (ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร)	98
ภาพที่ 64	เปรียบเทียบวรรณยุกต์ 1 ในคำตายเสียงสั้น (ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร).....	99
ภาพที่ 65	เปรียบเทียบวรรณยุกต์ 3 ในคำเป็น (ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร)	99
ภาพที่ 66	เปรียบเทียบวรรณยุกต์ 3 ในคำตายเสียงสั้น (ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร).....	99
ภาพที่ 67	เปรียบเทียบวรรณยุกต์ 5 ในคำตายเสียงยาว (ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร)	99
ภาพที่ 68	สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ชุมชนหลากหลายภาษา (ผู้บอกภาษาคนที่ 1).....	100
ภาพที่ 69	สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ชุมชนหลากหลายภาษา (ผู้บอกภาษาคนที่ 2).....	100
ภาพที่ 70	สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ชุมชนหลากหลายภาษา (ผู้บอกภาษาคนที่ 3).....	101
ภาพที่ 71	สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ชุมชนหลากหลายภาษา (เฉลี่ย).....	101
ภาพที่ 72	พิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษา ชุมชนหลากหลายภาษา (ผู้บอกภาษา 3 คน).....	104
ภาพที่ 73	เปรียบเทียบวรรณยุกต์ 1 คำเป็น (ชุมชนหลากหลายภาษา).....	105
ภาพที่ 74	เปรียบเทียบวรรณยุกต์ 2 (ชุมชนหลากหลายภาษา).....	105

ภาพที่ 75	เปรียบเทียบวรรณยุกต์ 3 คำเป็น (ชุมชนหลากหลาย).....	106
ภาพที่ 76	เปรียบเทียบวรรณยุกต์ 3 คำตายเสียงสั้น (ชุมชนหลากหลาย).....	106
ภาพที่ 77	เปรียบเทียบวรรณยุกต์ 4 ในคำเป็น (ชุมชนหลากหลาย).....	107
ภาพที่ 78	เปรียบเทียบวรรณยุกต์ 5 ในคำเป็น (ชุมชนหลากหลาย).....	108
ภาพที่ 79	พิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษา 5 ชุมชนภาษา.....	113
ภาพที่ 80	เปรียบเทียบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน (กลุ่มที่วรรณยุกต์ 2 มีการแปรเปลี่ยน) กับภาษาไทยมาตรฐาน.....	121

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากอดีตถึงปัจจุบัน มีนักภาษาศาสตร์สนใจศึกษาภาษาไทยอีสาน¹ เป็นจำนวนมากด้วยเหตุผลต่างๆ เช่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยเป็นบริเวณที่มีประชากรหนาแน่นและมีพื้นที่กว้างขวางเป็นอันดับต้นๆของประเทศ และประชากรส่วนใหญ่ใช้ภาษาไทยอีสานเป็นภาษาแม่ ทำให้สามารถหาผู้บอกภาษาได้สะดวก นอกจากนี้ ความน่าสนใจอีกประการหนึ่งของภาษาไทยอีสาน ก็คือความหลากหลายทางภาษา ทั้งด้านคำศัพท์ และระบบเสียง โดยเฉพาะระบบวรรณยุกต์ และสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ ตัวอย่างเช่น ในงานวิจัยของ (Brown, 1965) (พิณรัตน์ อัครวัฒนากุล, 2546) พบว่าภาษาไทยอีสานแต่ละถิ่นที่กล่าวถึงในงานวิจัยมีความแตกต่างกันดังปรากฏให้เห็นในด้านระบบวรรณยุกต์และสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ เป็นต้น

ตัวอย่างลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงที่แตกต่างกันระหว่างภาษาไทยอีสาน 2 ถิ่น ดูภาพที่ 1

	A	B	C	DL	DS
1	ว.1		ว.4		ว.1
2	ว.2	ว.3	ว.5		
3					
4					ว.3

ศรีสะเกษ

	A	B	C	DL	DS
1	ว.1		ว.4		ว.1
2		ว.3	ว.5		
3					
4	ว.2				ว.3

อุบลราชธานี (เขมราษฎร์)

ภาพที่ 1 เปรียบเทียบลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยอีสาน 2 ถิ่น (ดัดแปลงจาก พินรัตน์ อัครวัฒนากุล (2546: 215))

จาก ภาพที่ 1 จะเห็นได้ว่า วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ มีการแยกเสียงในแถว A เป็นแบบ A1-234 แต่จังหวัดอุบลราชธานี (อำเภอเขมราษฎร์) มีการแยกเสียงแบบ A123-4 ซึ่ง

---

¹ สำหรับงานวิจัยนี้ผู้วิจัยถือว่าภาษาไทยอีสาน และภาษาลาวซึ่งใช้ในประเทศสาธารณรัฐประชาชนลาวเป็นคนละภาษากัน

แตกต่างกันชัดเจน ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่าถึงแม้ภาษาไทยอีสานทั้งสองถิ่นเป็นภาษาเดียวกันแต่ก็สามารถพบความแตกต่างได้เสมอ

อีกตัวอย่างหนึ่งที่น่าสนใจคือ (ปนิษฐา ประธานเกียรติ, 2544) พบว่าในบางชุมชนของจังหวัดศรีสะเกษมีการใช้ภาษาไทยอีสานที่มีระบบและสัทลักษณะของวรรณยุกต์แปรเปลี่ยนไปจากงานวิจัยในอดีตเนื่องจากได้รับอิทธิพลจากการสัมผัสภาษากับภาษาอื่น ๆ ในชุมชน เช่น ภาษา กูย ภาษา เขมร ผลของงานวิจัยนี้แสดงให้เห็นถึงการแปรและการเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้นกับวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ที่ใช้ในชุมชนภาษาที่มีการใช้ภาษาอื่นร่วมกันภายในชุมชน

ทั้งนี้ งานวิจัยแต่ละงานที่ผ่านมามีมุ่งเน้นความสนใจไปที่การศึกษาวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานถิ่นหนึ่งๆ ที่ใช้ในชุมชนภาษาลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น ปนิษฐา ประธานเกียรติ (2544) ศึกษาภาษาไทยอีสาน ในชุมชนที่ใช้ภาษาไทยอีสานร่วมกับภาษา กูย และ เขมร (ชุมชนภาษาที่มีวรรณยุกต์และภาษาไม่มีวรรณยุกต์) (พรสวรรค์ นามวัง, 2544) ศึกษาภาษาไทยอีสาน ที่พูดโดยคนไทยอีสาน ผู้ไทย (ภาษาวรรณยุกต์) และ โซ (ภาษาไม่มีวรรณยุกต์) และ (Akharawatthanakun, 2004) ศึกษาภาษาไทยอีสานในชุมชนภาษาที่ประกอบด้วยผู้ใช้ภาษา 3 กลุ่มคือ ลาว ญ้อ และ ผู้ไท (ชุมชนภาษาที่ทุกภาษามีวรรณยุกต์) เป็นต้น ดังนั้นจึงไม่สามารถสรุปได้ว่า ภาษาไทยอีสานถิ่นนั้นๆ ได้รับอิทธิพลจากภาษาที่ใช้ร่วมกันในชุมชนจริงหรือไม่ เพราะไม่ได้มีการเปรียบเทียบกับภาษาไทยอีสานถิ่นเดียวกัน แต่ใช้ในบริเวณที่มีลักษณะการใช้ภาษาต่างกัน

จากการศึกษางานวิจัยดังกล่าว ประกอบกับการตั้งข้อสังเกตของผู้วิจัยในฐานะผู้ใช้ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษเป็นภาษาแม่ภาษาหนึ่ง พบว่าในบริเวณต่างๆ ของจังหวัดศรีสะเกษ ใช้ภาษาไทยอีสานที่มีความต่างกันออกไปอย่างเห็นได้ชัด แต่ผู้วิจัยก็ยังสามารถบอกได้ว่าผู้คนเหล่านั้นพูดภาษาไทยอีสาน สำเนียงจังหวัดศรีสะเกษ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงคิดว่า ภาษาไทยอีสานที่ใช้ในจังหวัดศรีสะเกษเป็นตัวเลือกหนึ่งที่น่าสนใจสำหรับการทำวิจัยเกี่ยวกับวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ในชุมชนภาษาที่มีลักษณะการใช้ภาษาแตกต่างกัน

นอกเหนือจากงานวิจัยที่กล่าวถึงและการสังเกตเบื้องต้น อีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่า จังหวัด ศรีสะเกษเป็นหนึ่งในบริเวณที่เหมาะสมสำหรับงานวิจัยเกี่ยวกับวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ที่ใช้ในบริบททางภาษาที่ต่างกันคือ จังหวัดศรีสะเกษเป็นบริเวณที่มีผู้คนหลากหลายวัฒนธรรมและภาษาอาศัยอยู่ร่วมกัน จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ภาษาลักษณ์ที่ใช้ทั่วไปในจังหวัดมีถึง 4 ภาษา (ไม่รวมภาษาไทยมาตรฐาน ซึ่งเป็นภาษาประจำชาติ) คือ ภาษาไทยอีสาน ภาษาเขมร ภาษา กูย และ ภาษาเยอ นอกจากนี้ ในบางชุมชนของจังหวัดศรีสะเกษ มีผู้ใช้ภาษาแม่ถึง 6 ภาษาคือ ภาษาไทยอีสาน ภาษาเขมร ภาษา กูย ภาษาไทยมาตรฐาน ภาษาผู้ไท และ ภาษาไทยถิ่นเหนือ (สิเนหา วัจนวิเทศ, 2542) และที่มากที่สุดคือ 9 ภาษาในชุมชนบ้านหนองอารีและบ้านลาวเดิม (ประพนธ์ จันทวิเทศ, 2532)

จากเหตุผลที่กล่าวมาทั้งหมด ประกอบกับความสนใจของผู้วิจัย ผู้วิจัยจึงคิดวางแผนวิจัยเกี่ยวกับวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่ใช้ในชุมชนที่มีลักษณะทางภาษาแตกต่างกัน ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่พบได้ในจังหวัดศรีสะเกษ เป็นเรื่องที่ควรศึกษาค้นคว้าวิจัยต่อไป ซึ่งจะช่วยให้มองเห็นความรู้อีกเกี่ยวกับการศึกษาเรื่องวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานได้อีกส่วนหนึ่ง

1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1.2.1 เพื่อวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์และสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานจังหวัดศรีสะเกษ ที่พูดในชุมชนภาษาซึ่งมีบริบทการใช้ภาษาแตกต่างกัน ได้แก่ 1) ชุมชนไทยอีสาน 2) ชุมชนไทยอีสาน-เขมร 3) ชุมชนไทยอีสาน-กวย 4) ชุมชนไทยอีสาน-เขมร-กวย 5) ชุมชนหลากหลาย (ชุมชนตลาด) โดยใช้แนวคิดเรื่องกล่องวรรณยุกต์และใช้วิธีการทางกลศาสตร์ช่วยยืนยันความถูกต้องของเสียงวรรณยุกต์ที่ได้ยิน

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบระบบวรรณยุกต์และสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานจังหวัดศรีสะเกษที่พูดใน 5 ชุมชนภาษา ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ในข้อ 1

1.3 สมมติฐาน

1.3.1 ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ที่พูดใน 5 ชุมชนภาษาเหมือนกันเมื่อวิเคราะห์โดยใช้แนวคิดกล่องวรรณยุกต์

1.3.2 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ที่พูดใน 5 ชุมชนภาษามีความแตกต่างกันทั้งความสูงต่ำ (pitch height) ลักษณะการขึ้นตก (pitch contour) และพิสัยระดับเสียง (pitch range)

1.4 ขอบเขตของงานวิจัย

1.4.1 ศึกษาภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ในแง่ของวรรณยุกต์

1.4.2 ศึกษาวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ในคำพูดเดี่ยว

1.4.3 ศึกษาวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ในแง่ของรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียง ระบบวรรณยุกต์ และสัทลักษณะของวรรณยุกต์

1.4.4 ศึกษาการแยกเสียงรวมเสียง และระบบวรรณยุกต์ด้วยการฟังประกอบกับการใช้กล่องวรรณยุกต์ของ Gedney (1972)

1.4.5 ศึกษาสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ในด้านระดับความสูง-ต่ำ ลักษณะการขึ้น-ตก และพิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษา

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ทำให้ทราบความเหมือนและความแตกต่างของการออกเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ในชุมชนภาษาที่มีลักษณะต่างกัน

1.5.2 สามารถใช้เป็นความรู้พื้นฐานในการวิจัยการแปรแนวภาษาศาสตร์สังคมและการเรียนการสอนภาษาไทยอีสาน

1.6 นิยามศัพท์

ภาษาไทยอีสาน หมายถึง ภาษากลุ่มลาวที่ใช้ในบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือภาคอีสานของประเทศไทย ภาษาไทยอีสานเป็นภาษาตระกูลไท สาขาตะวันตกเฉียงใต้ สำหรับผู้วิจัยบางท่านจะใช้คำว่าภาษาลาว ซึ่งครอบคลุมไปถึงภาษาลาวที่พูดในประเทศสปป.ลาวด้วย แต่สำหรับงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจะใช้คำว่า ภาษาไทยอีสาน เพื่อสื่อความหมายของภาษากลุ่มลาวที่พูดโดยผู้บอกภาษาซึ่งอาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยเท่านั้น

ภาษาลาว หมายถึง ภาษากลุ่มลาวที่ใช้ในประเทศสปป.ลาว เป็นภาษากลุ่มย่อยเดียวกันกับภาษาไทยอีสาน แต่ด้วยเหตุผลทางการเมือง จึงใช้คำเรียกแตกต่างกัน

ภาษาญ้อ หมายถึง ภาษาของชนกลุ่มน้อยภาษาหนึ่ง อยู่ในตระกูลมอญ-เขมร สาขากะตือก เป็นภาษาลักษณะน้ำเสียง ใช้ในบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนใต้ของประเทศไทย โดยเฉพาะในจังหวัดสุรินทร์ และศรีสะเกษ และตอนใต้ของประเทศสปป.ลาว

ภาษาเขมร หมายถึง ภาษาตระกูลมอญ-เขมรภาษาหนึ่ง มีผู้พูดในประเทศกัมพูชา บริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลางของประเทศไทย ประเทศสปป.ลาว และประเทศเวียดนาม ภาษาเขมรเป็นภาษาไม่มีวรรณยุกต์ แต่จะมีระบบสระและพยัญชนะที่ค่อนข้างซับซ้อน ภาษาเขมรในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยหมายถึงภาษาเขมรสูง หรือเขมรถิ่นไทย

ชุมชนภาษา หมายถึง บริเวณที่มีการรวมตัวกันของผู้ใช้ภาษาตั้งแต่ 1 ภาษาขึ้นไป ขนาดของชุมชนภาษาขึ้นอยู่กับผู้วิจัยว่าจะจำกัดความกว้าง-แคบของชุมชนภาษาอย่างไร ชุมชนภาษาอาจมีขนาดเท่ากับหมู่บ้านหมู่บ้านหนึ่ง ที่มีประชากรอาศัยอยู่ร่วมกันไม่เกิน 100 คน หรือจังหวัดทั้งจังหวัดที่มีประชากรอยู่เกิน 1 ล้านคน สำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยถือว่าบริเวณที่เก็บข้อมูล 1 แห่ง คือ 1 ชุมชนภาษา ซึ่งจะมีพื้นที่เท่ากับ 1 หมู่บ้าน

วรรณยุกต์ หมายถึง ระดับความสูง-ต่ำและลักษณะการขึ้นตกของเสียงประจำคำที่ก่อให้เกิดความต่างทางความหมายในระดับคำ

สัทลักษณะของวรรณยุกต์ หมายถึง ระดับความสูง-ต่ำ ลักษณะการขึ้น-ตก และพิสัยระดับเสียง รวมทั้งคุณสมบัติทางเสียงอื่นๆ เช่น การกักที่เส้นเสียง ซึ่งประกอบขึ้นเป็นวรรณยุกต์ 1 หน่วยเสียง

กล่องวรรณยุกต์ (tonebox) หมายถึง แนวคิดทางภาษาศาสตร์เชิงประวัติอย่างหนึ่ง เกิดจากความเชื่อว่าวรรณยุกต์ในภาษาปัจจุบันมีพัฒนาการมาจากวรรณยุกต์ในภาษาดั้งเดิม (proto-language) เนื่องจากอิทธิพลของพยัญชนะต้น พยัญชนะท้าย และโครงสร้างพยางค์ นอกจากนี้ กล่องวรรณยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาวรรณยุกต์ในภาษาปัจจุบันด้วย ผู้ที่เสนอแนวคิดที่แยกวรรณยุกต์เป็น 20 กล่อง (พยัญชนะต้น 4 ประเภท x วรรณยุกต์ A B C DL และ DS) คือ William J. Gedney ในปี 1972

1.7 สัญลักษณ์

สัญลักษณ์ =	หมายถึง	“เป็นเสียงเดียวกับ”
สัญลักษณ์ ≠	หมายถึง	“ไม่ใช่เสียงเดียวกับ”
สัญลักษณ์ -	หมายถึง	“และ” เช่น อีสาน-กวย หมายถึง อีสานและกวย
ตัวเลข 1 - 5 ที่ใช้ในการแสดง		
สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์	หมายถึง	1 คือ ระดับเสียงต่ำ 2 คือ ระดับเสียงกลางค่อนข้างต่ำ 3 คือ ระดับเสียงกลาง 4 คือ ระดับเสียงกลางค่อนข้างสูง 5 คือ ระดับเสียงสูง เช่น 52 เป็นเสียงวรรณยุกต์สูง-ตก 33 เป็นเสียง กลาง-ระดับ

1.8 อักษรย่อ

สปป.ลาว	ย่อมาจาก	สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ว.	ย่อมาจาก	วรรณยุกต์ เช่น ว.1 หมายถึง วรรณยุกต์ 1
อ	ย่อมาจาก	ชุมชนภาษาไทยอีสาน
อ-ก	ย่อมาจาก	ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย
อ-ข	ย่อมาจาก	ชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร
อ-ก-ข	ย่อมาจาก	ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร
อ-ห	ย่อมาจาก	ชุมชนหลากหลาย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทที่ 2 จะกล่าวถึงเอกสารและงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเพื่อเป็นความรู้พื้นฐานสำหรับการทำวิจัยครั้งนี้ เนื้อหาของการทบทวนวรรณกรรมแบ่งออกเป็นประเด็นต่างๆ คือ 1) งานวิจัยเกี่ยวกับภาษาไทยอีสาน 2) งานวิจัยเกี่ยวกับภาษาเขมร และภาษาญ้อ 3) งานวิจัยเกี่ยวกับการสัมผัสภาษา และ 4) ประวัติศาสตร์จังหวัดศรีสะเกษ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 งานวิจัยเกี่ยวกับภาษาไทยอีสาน

2.1.1 ความหมายของภาษาไทยอีสาน

ภาษาไทยอีสาน เรียกกันอย่างแพร่หลายโดยผู้ใช้ภาษาต่างๆไปว่า ภาษาอีสาน ภาษาลาว อีสาน หรือภาษาลาว นักภาษาศาสตร์ส่วนใหญ่ยอมรับว่าภาษาไทยอีสานเป็นภาษาเดียวกับภาษาลาวที่ใช้ในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

Brown (1965:90) กล่าวว่า “ภาษาลาวใช้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยและบางส่วนของประเทศลาวซึ่งรวมจำนวนประชากรได้ประมาณ 10 ล้านคน”

นอกจากนี้ พิณรัตน์ อัครวัฒนากุล (2546:1) กล่าวว่า “ภาษาลาวเป็นภาษาไทยภาษาหนึ่งในสาขาตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งนอกจากจะพูดเป็นส่วนใหญ่ในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เรียกทั่วไปว่า “ภาษาลาว” และในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยเรียกว่า “ภาษาลาว” “ภาษาลาวอีสาน” “ภาษาอีสาน” หรือภาษาไทยถิ่นอีสาน” ยังมีภาษาลาวที่พูดกระจายทั่วไปตามบริเวณต่างๆของประเทศไทย”

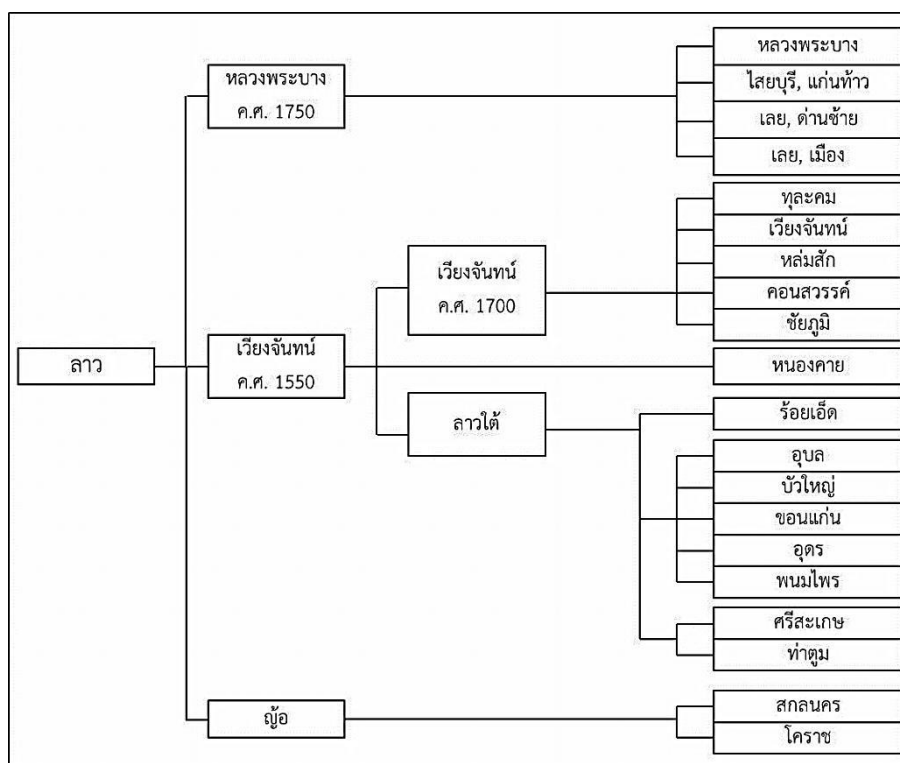
ใน สุวัฒนา เลี่ยมประวัติ (2551:126) มีเนื้อหาตอนหนึ่งกล่าวว่า “อันที่จริงภาษาไทยอีสานก็คือภาษาเดียวกับภาษาลาว ซึ่งเป็นภาษาราชการของประเทศลาวนั่นเอง”

เพราะฉะนั้นในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจะใช้คำว่า “ภาษาไทยอีสาน” เมื่อกล่าวถึงภาษาลาวที่ใช้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ส่วนคำว่า “ภาษาลาว” ผู้วิจัยจะใช้เรียกภาษาลาวที่ใช้ในประเทศ สปป.ลาว

ในบางกรณี อาจมีการเพิ่มชื่อภาษาถิ่นย่อยต่อท้ายคำเรียกภาษาไทยอีสาน เช่น ภาษาไทยอีสานถิ่นศรีสะเกษ หรือภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ เป็นต้น ภาษาไทยอีสาน เป็นภาษาที่ใช้วรรณยุกต์ในการแยกความหมายภาษาหนึ่ง มีผู้ใช้กระจายอยู่ตามบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสานของประเทศไทย และประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว)

2.1.2 การจำแนกสาขาย่อยภาษาไทยอีสาน

ดังที่กล่าวไว้เบื้องต้น ภาษาไทยอีสานจัดอยู่ภายใต้ภาษากลุ่มลาว ซึ่งเป็นกลุ่มย่อยของภาษาตระกูลไท (Tai) สาขาตะวันตกเฉียงใต้ (Brown, 1965) การจำแนกสาขาย่อยภาษาไทยอีสานหรือลาวตามแนวคิดของ Brown มีลักษณะดังต่อไปนี้ (ดูภาพที่ 2)

ภาพที่ 2 การจำแนกภาษาไทยอีสาน

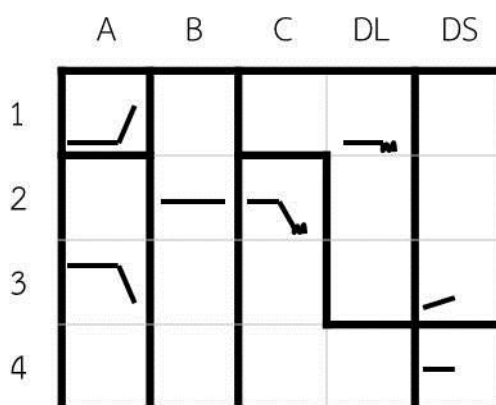
(ดัดแปลงจาก Brown, 1965: 253)

จากภาพที่ 2 จะเห็นได้ว่า ตามแนวคิดการจำแนกกลุ่มย่อยของ Brown (1965) ภาษากลุ่มลาวแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มย่อย คือ ลาวหลวงพระบาง ลาวเวียงจันทน์ และ ย้อ สำหรับภาษาไทยอีสานจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งเป็นหัวใจหลักของงานวิจัยชิ้นนี้จัดอยู่ในกลุ่มย่อยของ ลาวใต้

ในงานวิจัยนี้ Brown ใช้รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์และสัทลักษณะของวรรณยุกต์เป็นหนึ่งในเกณฑ์การจำแนกกลุ่มย่อยของภาษาตระกูลไทสาขาตะวันตกเฉียงใต้ อย่างไรก็ตาม แม้ Brown จะได้กล่าวถึงวรรณยุกต์ของภาษาไทยอีสานและภาษาลาวถิ่นต่างๆในแง่มุมของระบบวรรณยุกต์และสัทลักษณะของวรรณยุกต์ของภาษาไทยอีสานแต่ละถิ่นอย่างละเอียด แต่เนื่องจากข้อจำกัดทางเทคโนโลยีในยุคสมัยนั้น และจุดมุ่งหมายของงานวิจัยคือจำแนกกลุ่มย่อยของภาษาและสืบสร้างภาษาไทยโบราณ ข้อค้นพบของ Brown จึงได้จากการวิเคราะห์ด้วยการฟังเท่านั้น ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าอาจเกิดความคลาดเคลื่อนได้ในระดับหนึ่ง ตัวอย่างการนำเสนอรูปแบบการแยกเสียง

รวมเสียงและสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานอำเภอท่าตูม และอำเภอเมืองจังหวัดศรีสะเกษของ Brown ดังตัวอย่างในภาพที่ 3

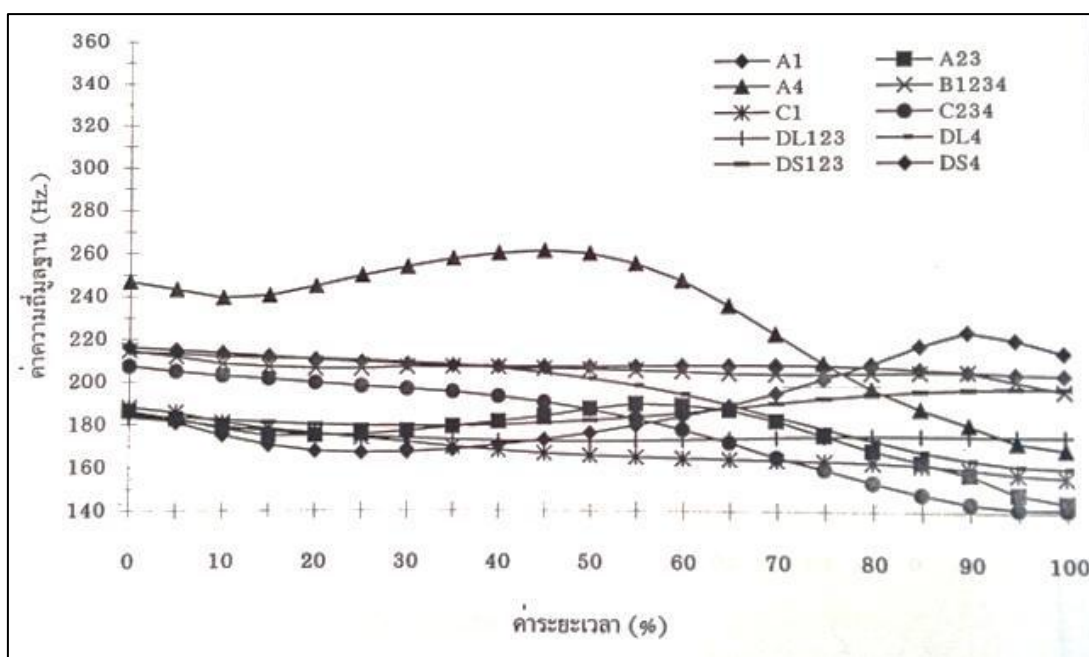

ภาพที่ 3 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานอำเภอท่าตูม และอำเภอเมืองศรีสะเกษ
(ปรับจาก Brown, 1965:186)

นอกเหนือจากงานของ Brown ยังมีงานวิจัยอีกจำนวนหนึ่งที่ทำให้ความสนใจกับเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน เช่น Chamberlain (1975) Tienmee (1992) ฯลฯ แต่งานวิจัยเหล่านี้ยังมีจุดมุ่งหมายอยู่ที่การแบ่งกลุ่มภาษาโดยใช้วรรณยุกต์เป็นเกณฑ์เสียส่วนใหญ่

2.1.3 การวิเคราะห์สัทลักษณะของวรรณยุกต์

ปัจจุบันองค์ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาวรรณยุกต์ในภาษามีมากขึ้น ประกอบกับเทคโนโลยีที่ช่วยให้ความแม่นยำในการวิเคราะห์ข้อมูลมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ต่อมาจึงได้พัฒนาวิธีเก็บข้อมูลโดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยขึ้น งานวิจัยเกี่ยวกับวรรณยุกต์ในภาษาไทยอีสานและภาษาลาวถิ่นต่างๆ ในช่วงหลังจึงมีการบันทึกเสียง และการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เช่น ในงานวิจัยของ มนัส โกมลทา (2539) ที่ศึกษาเกี่ยวกับวรรณยุกต์ในภาษาโคราชสองกลุ่มคือ กลุ่มไทยและกลุ่มลาว ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้ตารางทดสอบเสียงวรรณยุกต์ของ Gedney (1972) ซึ่งเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลภาษาตระกูลไทที่มีประสิทธิภาพสูง และผู้ใช้สามารถปรับชุดคำทดสอบได้อย่างรวดเร็ว (ดูรายละเอียดเกี่ยวกับตารางทดสอบเสียงวรรณยุกต์ของ Gedney (1972) ใน บทที่ 3) และวิเคราะห์ค่าความถี่มูลฐาน (fundamental frequency หรือ f_0) มนัส โกมลทา (2539) พบว่าเสียงวรรณยุกต์ในภาษาโคราชกลุ่มลาวมีการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์เหมือนกับในงานวิจัยของ Brown (1985) ในส่วนของจำนวนเสียงวรรณยุกต์ พบว่า มีเสียงวรรณยุกต์ทั้งหมด 10 เสียง ดูตัวอย่างสัทลักษณะของวรรณยุกต์ในภาษาโคราชกลุ่มลาวในภาพที่ 4

ภาพที่ 4 ผลการวิเคราะห์ค่าความถี่มูลฐานของวรรณยุกต์ภาษาโคราชกลุ่มลาว

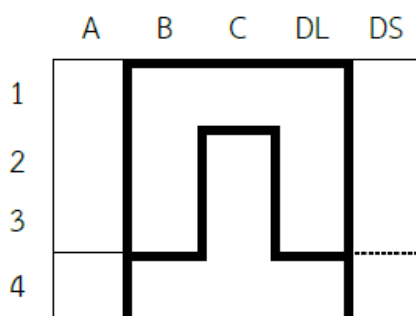
(จาก มนัส โกมลตา, 2539: 59)

จากการยืนยันผลการวิจัยโดยการวิเคราะห์ค่าทางกลศาสตร์และเปรียบเทียบผลการวิจัยกับงานวิจัยในอดีต มีข้อค้นพบว่าสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ในแถว A ในภาษาโคราชกลุ่มไทยมีการแปรเปลี่ยนเกิดขึ้นระดับหนึ่ง แต่มีได้กล่าวไว้ว่าด้วยสาเหตุใด อย่างไรก็ตาม อาจเป็นไปได้ว่า เกิดจากการที่ภาษาโคราชกลุ่มไทยได้รับอิทธิพลจากการสัมผัสภาษากับภาษาโคราชกลุ่มลาวในผู้พูดทวิภาษา

สำหรับงานวิจัยในช่วงหลัง พบว่า มีผลการวิจัยเกี่ยวกับวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่มีการยืนยันผลการวิจัยโดยวิธีการทางกลศาสตร์มากขึ้น ประกอบกับผู้วิจัยตระหนักถึงรูปแบบที่อาจเกิดขึ้นเนื่องจากอิทธิพลของการสัมผัสภาษาระหว่างภาษาไทยอีสานสำเนียงหนึ่งกับภาษาไทยอีสานสำเนียงอื่นๆในชุมชนภาษา หรือระหว่างภาษาไทยอีสานกับภาษาอื่นๆที่พูดในชุมชน งานวิจัยที่มีผลการวิจัยแนวโน้มที่น่าสนใจ มีดังนี้

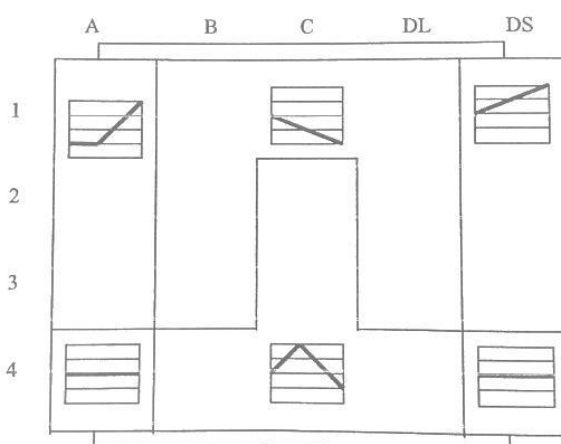
งานวิจัยของ พรสวรรค์ นามวัง (2544) เกี่ยวกับวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่ออกเสียงโดยกลุ่มผู้บอกภาษาที่มีภาษาแม่ต่างกัน 3 กลุ่มคือ กลุ่มผู้ใช้ภาษาไทยอีสาน กลุ่มผู้ใช้ภาษาผู้ไทย และกลุ่มผู้ใช้ภาษาโซ สำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล 2 วิธี คือ 1) กล้องวรรณยุกต์และชุดคำทดสอบของ Gedney (1972) 2) โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อวิเคราะห์ค่าทางกลศาสตร์ ผลการวิจัย คือ วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาที่ใช้ภาษาไทยอีสานเป็นภาษาแม่ มีระบบวรรณยุกต์เหมือนกับระบบวรรณยุกต์ภาษาญ้อ ซึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่งที่ผู้

บอกภาษาในชุมชนและบริเวณใกล้เคียงใช้เป็นภาษาแม่ ภาพที่ 5 เป็นระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานใน พรสวรรค์ นามวัง (2544)

ภาพที่ 5 ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ชุมชนนาเพียง ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาชาวไทยอีสาน (จาก พรสวรรค์ นามวัง, 2544: 48)

อย่างไรก็ตาม แม้ผลการวิจัยจะมีความน่าสนใจในระดับหนึ่ง แต่งานวิจัยนี้ยังมีจุดอ่อนอยู่ คือ ผู้วิจัยมิได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะทางกลศาสตร์ของวรรณยุกต์ไว้แต่อย่างใด แต่นำเสนอไว้เพียงสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ที่ปรับเป็นระบบ 5 ระดับ (1 = ต่ำ 2 = กลางค่อนข้างต่ำ 3 = กลาง 4 = กลางค่อนข้างสูง 5 = สูง) นอกจากนี้ ในส่วนของอภิปรายผลการวิจัย ผู้วิจัยกล่าวว่าตัวผู้บอกภาษาที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลมา มีความเป็นไปได้ว่าจะเกิดความสับสนระหว่างชาติพันธุ์ของตน และเมื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยกับงานวิจัยก่อนหน้านี้จะเห็นได้ว่าสัญลักษณ์ของผู้บอกภาษาในชุมชนดังกล่าวใกล้เคียงกับวรรณยุกต์ในภาษาญ้อ อย่างชัดเจน (ดูภาพที่ 6)

ภาพที่ 6 สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาที่ใช้ภาษาไทยอีสานเป็นภาษาแม่ (จาก พรสวรรค์ นามวัง, 2544: 77)

ในช่วงเวลาเดียวกัน ปณีภูษา ประธานเกียรติ (2544) พบปรากฏการณ์ทางภาษาในลักษณะใกล้เคียงกัน แต่งานวิจัยของปณีภูษาเป็นการศึกษาเกี่ยวกับวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานบริเวณจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งอยู่บริเวณอีสานใต้ของประเทศไทย ที่พูดโดยผู้บอกภาษาที่อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกันกับผู้ที่ใช้ภาษาเขมร และผู้ใช้ภาษาญายเป็นภาษาแม่ งานวิจัยของปณีภูษาใช้วิธีการวิจัยแบบเดียวกับการวิจัยของพรสวรรค์ คือ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการฟัง ประกอบกับการใช้กล่องวรรณยุกต์ของ Gedney และยืนยันผลการวิจัยด้วยการวิเคราะห์ค่าความถี่มูลฐาน

ผลการวิจัยของปณีภูษา แสดงให้เห็นว่า มีการแปรเปลี่ยนบางประการเกิดขึ้นกับวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาที่ใช้ภาษาไทยอีสานเป็นภาษาแม่ แต่อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกับผู้ที่ใช้ภาษาไม่มีวรรณยุกต์ (ญาย และ เขมร) จำนวนหนึ่ง ระดับความสูง-ต่ำของวรรณยุกต์แตกต่างกันชัดเจน และระบบวรรณยุกต์ที่มีตั้งแต่ 5 ถึง 6 หน่วยเสียง

	A	B	C	DL	DS
1	ว.1	ว.3		ว.4	ว.1
2	ว.6		ว.5		
3					
4	ว.2				ว.3

ภาพที่ 7 ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาที่ใช้ภาษาไทยอีสานเป็นภาษาแม่ แบบ 6 หน่วยเสียง

จาก ปณีภูษา ประธานเกียรติ (2544: 42)

จากผลการวิจัยดังกล่าว สามารถตีความได้ว่า ผู้บอกภาษาอาจได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยอีสานสำเนียงอื่นในชุมชน เช่น สำเนียงของผู้บอกภาษาที่ใช้ภาษาญายเป็นภาษาแม่ หรือสำเนียงของผู้ที่ใช้ภาษาเขมรเป็นภาษาแม่ เนื่องจากภาษาไทยอีสานและภาษาไทยมาตรฐานเป็นภาษากลางที่ใช้ในการสื่อสารระหว่างผู้คนหลากหลายชาติพันธุ์ เพราะภาษาไทยอีสาน เป็นภาษาที่คนส่วนมากในจังหวัดและในภูมิภาคใช้ ส่วนภาษาไทยมาตรฐานเป็นภาษาประจำชาติ ผู้ที่พูดภาษาชนกลุ่มน้อยจำเป็นต้องใช้ภาษาไทยอีสานในการสื่อสารกับคนหมู่มาก เพราะฉะนั้นโอกาสที่ผู้บอกภาษาที่ใช้ภาษาไทยอีสานเป็นภาษาแม่จะได้รับฟังสำเนียงภาษาไทยอีสานที่หลากหลายจึงมีค่อนข้างสูง

อย่างไรก็ตาม คำอธิบายข้างต้นเป็นเพียงความคิดเห็นของผู้วิจัย (วิชญะ ศรีพิพัฒน์กุล, 2558) ปณีภูษา ประธานเกียรติ (2544) กล่าวถึงระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานแบบ 6 วรรณยุกต์

ในตอนบรรยายผลการวิจัยเท่านั้น แต่ไม่ได้กล่าวถึงสาเหตุหรืออธิบายรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับปรากฏการณ์ดังกล่าว ซึ่งเป็นการค้นพบที่น่าสนใจ จึงเหมาะแก่การต่อยอดเป็นงานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานถิ่นใดถิ่นหนึ่ง แต่ผู้พูดภาษาไทยอีสานถิ่นนั้นๆอาศัยอยู่ในชุมชนที่มีลักษณะการใช้ภาษาแตกต่างกัน เมื่อนำผลการวิจัยมาเปรียบเทียบกัน ผลการวิจัยอาจจะเพิ่มเติมองค์ความรู้เกี่ยวกับวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานในอีกแง่มุมหนึ่งก็เป็นไปได้

นอกเหนือจากงานวิจัยที่กล่าวถึงก่อนหน้านี้นี้ ยังมีงานวิจัยเกี่ยวกับภาษาไทยอีสานอีกจำนวนหนึ่งที่มีผลการวิจัยในลักษณะที่ใกล้เคียงกัน Akharawatthanakun (2002) พบว่าวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานหรือลาว ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาจำนวนหนึ่งในอำเภอธาตุพนม จังหวัดสกลนคร มีสัทลักษณะและรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์เหมือนกับวรรณยุกต์ภาษาญ้อ ซึ่ง Akharawatthanakun ได้เสนอความเห็นที่น่าสนใจไว้ว่า

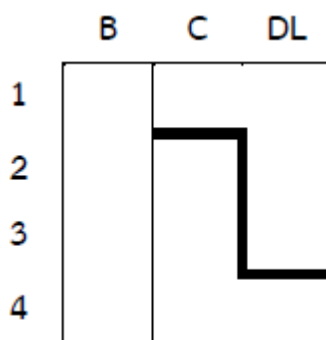
“เมื่อมีการใช้ภาษาที่มีวรรณยุกต์ซึ่งอยู่ในตระกูลภาษาเดียวกันในบริเวณที่ผู้ใช้ภาษามีปฏิสัมพันธ์กันอยู่ตลอดเวลา ระบบวรรณยุกต์และสัทลักษณะของวรรณยุกต์ในภาษาเหล่านั้นจะมีอิทธิพลต่อกันและกัน”

จากข้อความดังกล่าว ประกอบกับข้อค้นพบในงานวิจัยเกี่ยวกับวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่กล่าวถึงก่อนหน้านี้นี้ (งานวิจัยของ ปริญญา ประธานเกียรติ (2544)) ทำให้เกิดคำถามว่า หากเป็นกรณีของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ที่พูดโดยผู้ใช้ภาษาไทยอีสานเป็นภาษาแม่ แต่อาศัยอยู่ร่วมกับผู้พูดภาษาต่างตระกูลกัน ผู้พูดภาษาไทยอีสานกลุ่มดังกล่าวจะได้รับผลกระทบจากการสัมผัสภาษาหรือไม่ และจะส่งผลต่อวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานอย่างไร

ในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน Akharawatthanakun (2004) ได้ศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการแปรและการเปลี่ยนแปลงของวรรณยุกต์ในภาษาลาวกลุ่มต่างๆที่ใช้กันอย่างปะปนกัน ทั้งในฐานะชนกลุ่มน้อย และคนหมู่มากในจังหวัดเลย เพื่อที่จะศึกษาว่ามีการแปรและการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นกับเสียงวรรณยุกต์ในภาษาลาวหรือไม่ อย่างไร ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ลักษณะเด่นของภาษาลาว (C1=DL123, C234=DL4 B≠DL) ยังปรากฏอยู่ในภาษาลาวทุกกลุ่ม แต่ว่าการแปรและการเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นกับวรรณยุกต์ A และ B เป็นส่วนใหญ่ การแปรและการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดขึ้นกับผู้ใช้ภาษาลาวทั้งในฐานะชนกลุ่มน้อยและคนหมู่มากด้วยสาเหตุดังนี้ 1) *ปัจจัยภายใน* ผู้วิจัยเสนอแนะว่าการแปรของเสียงวรรณยุกต์จากเสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ (contour tone) เป็นเสียงวรรณยุกต์ระดับ (level tone) นั้นเป็นผลมาจากการลดความซับซ้อนหรือการทำให้ง่ายขึ้น (simplification) 2) *ปัจจัยภายนอก* การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับรูปแบบวรรณยุกต์ในกลุ่มผู้บอกภาษาบางคนมีสาเหตุมาจากการลอกเลียนเสียงวรรณยุกต์ (imitation) ที่เกิดจากการติดต่อสื่อสารกับกลุ่มคนที่ใช้ภาษาลาวต่างถิ่นกันอย่างต่อเนื่อง และความสับสนในชื่อเรียกกลุ่มชาติพันธุ์ของตน ผู้วิจัยเสนอแนะว่าอิทธิพลจากปรากฏการณ์การสัมผัสภาษาที่เกิดขึ้นกับภาษากลุ่มลาวนั้น ไม่จำเป็นว่า

ภาษาของชนกลุ่มน้อยจะได้รับผลกระทบจากภาษาของคนหมู่มากในระดับที่สูงกว่าเท่านั้น การออกเสียงวรรณยุกต์ของคนหมู่มากก็มีการแปรของเสียงวรรณยุกต์ที่เป็นผลมาจากอิทธิพลของภาษาชนกลุ่มน้อยเช่นกัน (Akkarawattanakun, 2004)

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่กล่าวถึงมาทั้งหมด สามารถสรุปได้ว่า วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่พูดในแต่ละท้องถิ่นมีความต่างกันทั้งด้านลักษณะการแยกเสียงรวมเสียง จำนวนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ และสัทลักษณะของวรรณยุกต์ ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากปัจจัยต่างๆหลายประการ เช่น อิทธิพลจากภาษาต่างๆในชุมชนภาษา ความสับสนในชื่อชาติพันธุ์และชื่อภาษา หรือปัจจัยภายในภาษา เช่น ความสมมาตรในภาษา (symmetry) ความสะดวกในการออกเสียง (ease of articulation) เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ภาษาไทยอีสานส่วนใหญ่จะมีลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงที่เป็นเอกลักษณ์ร่วมกันคือ การรวมเสียงในแถว B และการแยกเสียงในแถว C กับ DL ซึ่งนักภาษาศาสตร์ที่สนใจภาษากลุ่มลาวเรียกว่า “บันไดลาว” (ดูภาพที่ 8)

ภาพที่ 8 ลักษณะเด่นของภาษากลุ่มลาว

(จาก พิณรัตน์ อัครวัฒนากุล 2546: 1)

ผลการวิจัยที่กล่าวมาทั้งหมด ล้วนเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยต่อมาเป็นอย่างมาก เนื่องจากงานวิจัยที่กล่าวถึงนี้ก่อให้เกิดประเด็นคำถามที่น่าสนใจและควรที่จะค้นคว้าวิจัยเพิ่มเติม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของ การแปรเปลี่ยนของวรรณยุกต์ซึ่งเกิดจากปัจจัยหลายปัจจัย ปัจจัยหนึ่งที่ผู้วิจัยมีความสนใจเป็นพิเศษคือ อิทธิพลของภาษาต่างๆในชุมชนภาษา ซึ่งจากงานวิจัยที่กล่าวมาได้พบว่า ผู้วิจัยส่วนมากจะมุ่งความสนใจไปที่วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาในชุมชนภาษาใดลักษณะใดลักษณะหนึ่งเพียงชุมชนเดียว เช่น ชุมชนภาษาไทยอีสาน-ผู้ไทย-โซ่ ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร ชุมชนภาษาไทยอีสาน-ผู้ไทย-ญ้อ เป็นต้น แต่จะไม่ได้เปรียบเทียบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานถิ่นใดถิ่นหนึ่ง ที่ออกเสียงโดยผู้พูดภาษาไทยอีสานเป็นภาษาแม่ที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่มีลักษณะทางภาษาแตกต่างกัน เพราะฉะนั้น ประเด็นเกี่ยวกับวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่ออกเสียงโดยผู้พูดภาษาไทยอีสานเป็นภาษาแม่ที่อาศัยอยู่ในชุมชนภาษาซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันจึงเหมาะแก่การศึกษาวิจัยเป็นอย่างยิ่ง

2.1.4 ระบบพยัญชนะภาษาไทยอีสาน (อีสานใต้)

จากการทบทวนวรรณกรรมสามารถสรุปได้ว่า ภาษาถิ่นย่อยของภาษาไทยอีสานใต้มีจำนวนหน่วยเสียงพยัญชนะเท่ากัน คือ 20 หน่วยเสียง ดูตารางแสดงหน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาไทยอีสานทุกหน่วยเสียงในตารางที่ 1

ลักษณะการออกเสียง	ฐานกรณ์					
	ริมฝีปาก	ริมฝีปาก ล่าง-ฟันบน	ปุ่มเหงือก	เพดานแข็ง	เพดานอ่อน	เส้นเสียง
กัก	p b ph		t d th	c	k kh	ʔ
นาสิก	m		n	ɲ	ŋ	
เสียดแทรก		f	s			h
เปิด	w			j		
ข้างลิ้น			l			

ตารางที่ 1 ระบบพยัญชนะภาษาไทยอีสาน (อีสานใต้)

จาก ปริญญา ประธานเกียรติ (2544: 12)

เสียงพยัญชนะภาษาไทยอีสานทั้ง 20 หน่วยเสียง (ดังที่แสดงไว้ใน ตารางที่ 1) สามารถปรากฏในตำแหน่งต้นพยางค์ได้ทุกหน่วยเสียง แต่จะมีเพียง 9 หน่วยเสียงที่สามารถปรากฏในตำแหน่งท้ายพยางค์ คือ /p t k ʔ m n ŋ j w/ ภาษาไทยอีสานใต้จะไม่มีเสียงพยัญชนะควบกล้ำทั้งบริเวณต้นพยางค์และท้ายพยางค์ (สุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ, 2551)

จากตารางที่ 1 อธิบายเพิ่มเติมได้ว่า ระบบพยัญชนะภาษาไทยอีสานประกอบด้วยฐานกรณ์หรือตำแหน่งการเกิดเสียง (place of articulation) 6 ตำแหน่ง ลักษณะการออกเสียง (manner of articulation) 5 ลักษณะ มีรายละเอียดดังนี้

พยัญชนะกักหรือระเบิด ประกอบด้วยพยัญชนะ 10 หน่วยเสียง คือ

กัก ริมฝีปาก เสียงพยัญชนะกักริมฝีปากมีการเปรียบเทียบต่าง 3 ทาง คือ 1. พยัญชนะกักริมฝีปากไม่ก้องไม่พ่นลม /p/ 2. พยัญชนะกักริมฝีปากไม่ก้องพ่นลม /ph/ และ 3. พยัญชนะกักริมฝีปากก้องไม่พ่นลม /b/ กล่าวคือ เสียงพยัญชนะกักริมฝีปากในภาษาไทยอีสานมีความต่างอย่างมีนัยสำคัญในด้านความก้อง และการพ่นลม

กัก ปุ่มเหงือก เสียงพยัญชนะกักปุ่มเหงือกมีการเปรียบเทียบต่าง 3 ทางเช่นกัน คือ 1. พยัญชนะกักปุ่มเหงือกไม่ก้องไม่พ่นลม /t/ 2. พยัญชนะกักปุ่มเหงือกไม่ก้องพ่นลม /th/ และ 3. พยัญชนะกักปุ่ม

เหงือกก้องไม่พ่นลม /d/ กล่าวคือ เสียงพยัญชนะกักปุ่มเหงือกในภาษาไทยอีสานมีความต่างอย่างมีนัยสำคัญในด้านความก้อง และการพ่นลม

กัก เพดานแข็ง มี 1 หน่วยเสียง คือ กักเพดานแข็งไม่ก้อง /c/

กัก เพดานอ่อน พยัญชนะกักเพดานอ่อนประกอบด้วยพยัญชนะ 2 หน่วยเสียงที่มีความต่างอย่างมีนัยสำคัญด้านการพ่นลม คือ กักเพดานอ่อนไม่ก้องไม่พ่นลม /k/ และกักเพดานอ่อนไม่ก้องพ่นลม /kh/

กัก เส้นเสียง 1 หน่วยเสียง คือ /ʔ/

เสียงนาสิก ประกอบด้วยพยัญชนะ 4 หน่วยเสียง ทุกหน่วยเสียงเป็นเสียงก้อง คือ

นาสิก ริมฝีปาก 1 หน่วยเสียง คือ /m/

นาสิก ปุ่มเหงือก 1 หน่วยเสียง คือ /n/

นาสิก เพดานแข็ง 1 หน่วยเสียง คือ /ŋ/

นาสิก เพดานอ่อน 1 หน่วยเสียง คือ /ŋ̃/

เสียงเสียดแทรก ประกอบด้วยหน่วยเสียงพยัญชนะทั้งหมด 3 หน่วยเสียง คือ

เสียดแทรก ริมฝีปากและฟัน 1 หน่วยเสียง คือ เสียดแทรกริมฝีปากและฟันไม่ก้อง /f/

เสียดแทรก ปุ่มเหงือก 1 หน่วยเสียง คือ เสียดแทรกปุ่มเหงือกไม่ก้อง /s/

เสียดแทรก เส้นเสียง 1 หน่วยเสียง คือ /h/

เสียงเปิด ประกอบด้วยหน่วยเสียงพยัญชนะทั้งหมด 2 หน่วยเสียง คือ

เปิด ริมฝีปาก 1 หน่วยเสียง คือ /w/

เปิด เพดานแข็ง 1 หน่วยเสียง คือ /j/

เสียงข้างลิ้น ประกอบด้วยหน่วยเสียงพยัญชนะทั้งหมด 1 หน่วยเสียง คือ

ข้างลิ้น ปุ่มเหงือก 1 หน่วยเสียง คือ /l/

2.1.5 ระบบสระของภาษาไทยอีสาน (อีสานใต้)

เช่นเดียวกับระบบพยัญชนะ ภาษาไทยอีสานแต่ละถิ่นมีระบบสระเหมือนกัน ซึ่งประกอบด้วยสระทั้งหมด 18 หน่วยเสียงเท่ากัน สระในภาษาไทยอีสานมีการเปรียบเทียบต่างด้านความสั้น-ยาวของสระเป็นสระสั้น 9 หน่วยเสียง สระยาว 9 หน่วยเสียง และสระประสม 3 หน่วยเสียง ดูระบบสระในภาษาไทยอีสานในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระบบสระภาษาไทยอีสาน (อีสานใต้)

ตำแหน่งของลิ้น ↙ ↘ ความสูงของลิ้น	หน้า	กลาง	หลัง
	สูง	i ii	u uu
กลาง	e ee	ɔ ɔɔ	o oo
ต่ำ	ɛ ɛɛ	a aa	ɔ ɔɔ
สระประสม	ia ua ua		

ดัดแปลงจาก ปริญญา ประธานเกียรติ (2544: 13)

2.1.6 ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน (อีสานใต้)

ระบบวรรณยุกต์ในภาษาถิ่นย่อยของภาษาไทยอีสานจะแตกต่างจากระบบพยัญชนะและสระจากที่ได้ยกตัวอย่างไว้ก่อนหน้านี้ จะเห็นได้ว่าวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานมีความหลากหลายทั้งด้านระบบและสัทลักษณะของวรรณยุกต์ซึ่งสามารถใช้เป็นเกณฑ์จำแนกภาษาถิ่นย่อยของภาษาไทยอีสานได้

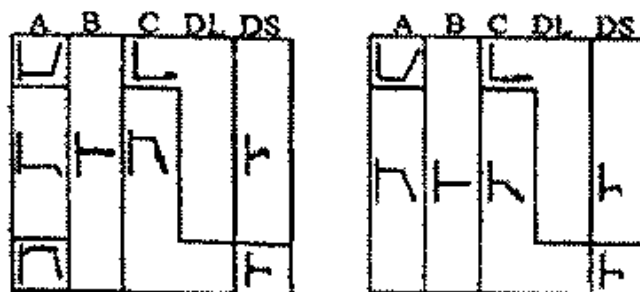
ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานประกอบด้วยวรรณยุกต์ตั้งแต่ 4-7 หน่วยเสียง ซึ่งจะแตกต่างกันออกไปตามถิ่นที่อยู่ของผู้ใช้ภาษา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

ถิ่น	การออกเสียง	ความหมาย
อุบลราชธานี	kin21	'กิน'
ศรีสะเกษ	kin41	'กิน'

(จาก พิณรัตน์ อัครวัฒนากุล, 2546)

ตัวอย่างที่ 2

ภาพที่ 9 ลักษณะการแยกเสียงรวมเสียง และสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน
จังหวัดอุบลราชธานี (ซ้าย) และจังหวัดศรีสะเกษ (ขวา)

(จาก Akharawattanakun, 2004: 88)

วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานมีการเปรียบเทียบด้านระดับความสูง-ต่ำของวรรณยุกต์ (สูง กลาง ต่ำ) และลักษณะการขึ้น-ตก เช่น วรรณยุกต์ต่ำ-ขึ้น และสูง-ตก เป็นต้น จากตัวอย่างในภาพที่ 9 จะเห็นได้ว่า วรรณยุกต์ของภาษาไทยอีสาน จังหวัดอุบลราชธานี (กล่องวรรณยุกต์ด้านซ้ายมือ) ประกอบด้วยวรรณยุกต์ทั้งหมด 6 หน่วยเสียงคือ ต่ำ-ขึ้น ต่ำ-ตก สูง-ตก กลาง-ระดับ ต่ำ-ระดับ มีการกักที่เส้นเสียงในตอนท้าย กลางค่อนข้างสูง-ตก มีการกักที่เส้นเสียงในตอนท้าย ทั้ง 6 หน่วยเสียงจะปรากฏในคำเป็น (แถว A B และ C) และ 4 หน่วยเสียงปรากฏในคำตาย (แถว DL และ DS) ส่วนวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ มีทั้งหมด 5 หน่วยเสียง คือ ต่ำ-ขึ้น สูง-ตก กลาง-ระดับ ต่ำ-ระดับ มีการกักที่เส้นเสียงในตอนท้าย กลาง-ตก มีการกักที่เส้นเสียงในตอนท้าย ทั้ง 5 หน่วยเสียง จะปรากฏในคำเป็น แต่จะปรากฏในคำตายเพียง 4 หน่วยเสียง

2.1.7 การศึกษาระบบและสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับวรรณยุกต์มีหลายวิธีด้วยกัน ซึ่งแต่ละวิธีจะสามารถตอบคำถามวิจัยที่แตกต่างกัน เช่น การฟังและจดบันทึก การบันทึกเสียงและวิเคราะห์ค่าทางกลศาสตร์ เป็นต้น สำหรับการศึกษาวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน สามารถสรุปข้อค้นพบได้ว่า วิธีการที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานคือ การวิเคราะห์ด้วยการฟัง หรือ auditory analysis ประกอบกับการใช้กล่องวรรณยุกต์ของ Gedney (1972) เนื่องจากเป็นวิธีที่ช่วยให้วิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ของภาษาตระกูลไทได้อย่างรวดเร็ว สามารถทำได้ทันทีระหว่างการเก็บข้อมูลภาคสนาม และทำให้พบลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์อย่างชัดเจน (Akharawatthanakun, 2004) นอกจากการวิเคราะห์ด้วยการฟังและการใช้กล่องวรรณยุกต์ ผู้วิจัยส่วนใหญ่จะยืนยันผลการวิเคราะห์สัทลักษณะของวรรณยุกต์ด้วยวิธีการทางกลศาสตร์ ซึ่งช่วยให้วิเคราะห์รายละเอียดเกี่ยวกับสัทลักษณะของวรรณยุกต์ได้แม่นยำยิ่งขึ้น รายละเอียดของวิธีการศึกษาวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานมีดังนี้

แนวคิดเรื่องกล่องวรรณยุกต์ (tone box)

กล่องวรรณยุกต์เป็นแนวคิดและเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ของภาษาตระกูลไท (Tai) นักภาษาศาสตร์เปรียบเทียบและเชิงประวัติเชื่อว่า ระบบวรรณยุกต์ของภาษาไทยดั้งเดิม (Proto-Tai) มี 4 เสียงคือ *A *B *C (พยางค์เป็น) และ *D (พยางค์ตาย) และเมื่อเวลาผ่านไประบบวรรณยุกต์ในภาษาลูกมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นเนื่องจากอิทธิพลของลักษณะทางเสียงของพยัญชนะต้นและโครงสร้างพยางค์

การเปลี่ยนแปลงที่ซับซ้อนน้อยที่สุดคือการแยกเสียงจาก 3 เป็น 6 วรรณยุกต์เนื่องมาจากเสียงโฆชะและอโฆชะ (Gedney, 1972) ซึ่งเกิดขึ้นกับภาษาไทยหลายถิ่น

		วรรณยุกต์ภาษาไทยดั้งเดิม		
		*A	*B	*C
พยัญชนะต้นเมื่อ เกิดการแยกเสียง	อโหชะ	1	3	5
	โหชะ	2	4	6

ภาพที่ 10 ลักษณะการแยกเสียงวรรณยุกต์จาก 3 หน่วยเสียงเป็น 6 หน่วยเสียง
(ปรับจาก Gedney, 1972: 197)

นอกจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากสาเหตุดังกล่าว Gedney ได้อธิบายเพิ่มเติมว่าในภาษาไทยบางถิ่นมีการเปลี่ยนแปลงเนื่องจากลักษณะทางสัทศาสตร์อื่นๆอีกด้วย ดังนั้น Gedney จึงเสนอตารางที่แสดงให้เห็นความต่างของวรรณยุกต์ได้มากที่สุด ดังนี้

		วรรณยุกต์ในภาษาไทยดั้งเดิม				
		A	B	C	D-สั้น	D-ยาว
พยัญชนะต้น เมื่อเกิดการ แยกเสียง	เสียงโหชะมีการเสียดแทรก *s *hm *ph ฯลฯ	1	5	9	13	17
	เสียงโหชะ กัก ไม่มีการพ่นลม *p ฯลฯ	2	6	10	14	18
	เสียงมีการปิดเส้นเสียง *ʔ ʔb ฯลฯ	3	7	11	15	19
	เสียงโหชะ *b m l z ฯลฯ	4	8	12	16	20
		พยางค์เป็น			พยางค์ตาย	

ภาพที่ 11 ตารางแสดงความต่างมากที่สุดของวรรณยุกต์
(ปรับจาก Gedney, 1972: 202)

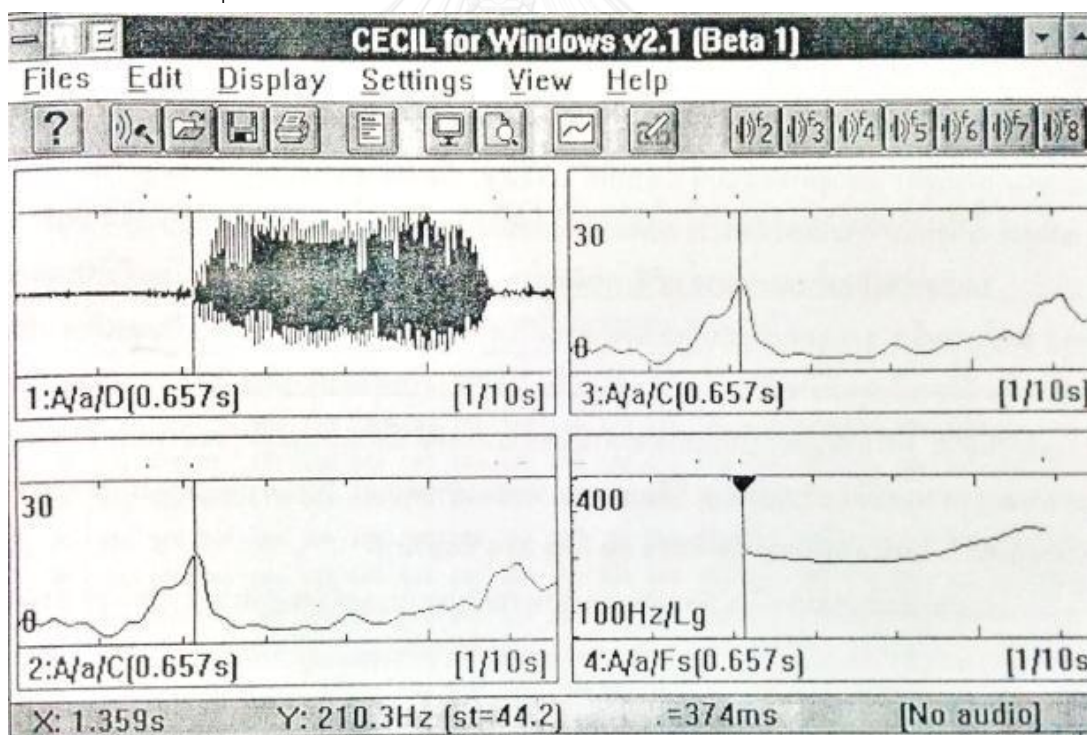
การนำเสนองานวิจัยเกี่ยวกับภาษาไทยอีสานและภาษาลาวที่ผ่านมามีส่วนมาก (เช่น มนัส โกลมลทา (2539) Osatananda (1997) พรสวรรค์ นามวัง (2544) ปณีภูษา ประธานเกียรติ (2544) Akharawatthanakun (2002) ฯลฯ) ได้ใช้แนวคิดเรื่องกล่องวรรณยุกต์ดังกล่าวข้างต้นเพราะเป็นประโยชน์และช่วยให้วิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ได้อย่างรวดเร็ว ผู้วิจัยเห็นด้วยและได้นำมาปรับใช้ในงานวิจัยนี้

ในหัวข้อก่อนหน้าได้กล่าวถึงวิธีการวิเคราะห์ระบบและสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานและภาษาลาวด้วยการฟังและการใช้กล่องวรรณยุกต์ของ Gedney ซึ่งพบว่าเป็นวิธีการ

วิเคราะห์ที่มีประสิทธิภาพในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ผลการวิเคราะห์ด้วยวิธีการดังกล่าวอาจยังมีจุดบกพร่องอยู่บ้าง ผลการวิเคราะห์ที่สำคัญลักษณะของวรรณยุกต์ที่ได้จากการวิเคราะห์ด้วยวิธีการดังกล่าวค่อนข้างขึ้นอยู่กับความสามารถในการฟังและการตัดสินใจของผู้เก็บข้อมูลภาคสนาม ดังนั้นผลการวิจัยอาจคลาดเคลื่อนได้พอสมควรหากผู้เก็บข้อมูลขาดประสบการณ์ ด้วยเหตุผลดังกล่าวปัจจุบันผู้วิจัยส่วนใหญ่จึงนิยมยืนยันผลการวิจัยที่สำคัญลักษณะของวรรณยุกต์ด้วยการวิเคราะห์ทางกลศาสตร์ ซึ่งช่วยให้ผลการวิเคราะห์เที่ยงตรงยิ่งขึ้น

สำหรับการวิเคราะห์ที่สำคัญลักษณะของวรรณยุกต์ สามารถทำได้โดยการวิเคราะห์ค่าความถี่มูลฐานของวรรณยุกต์ (fundamental frequency หรือ f_0) เครื่องมือที่ใช้วิเคราะห์ค่าดังกล่าวจะมีความต่างกันออกไปตามยุคสมัย แต่เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยส่วนมากมีดังนี้

CECIL 2/Win CECIL/CECIL เป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปของ Summer Institute of Linguistics ใช้กันแพร่หลายในช่วงปี พ.ศ. 2535 - 2546 เช่นในงานวิจัยของ มนัส โกมลธา (2539) ปณีภูษา ประธานเกียรติ (2544) พรสวรรค์ นามวัง (2544) Akharawatthanakun (2002) พิณรัตน์ อัครวัฒนากุล (2546) ฯลฯ

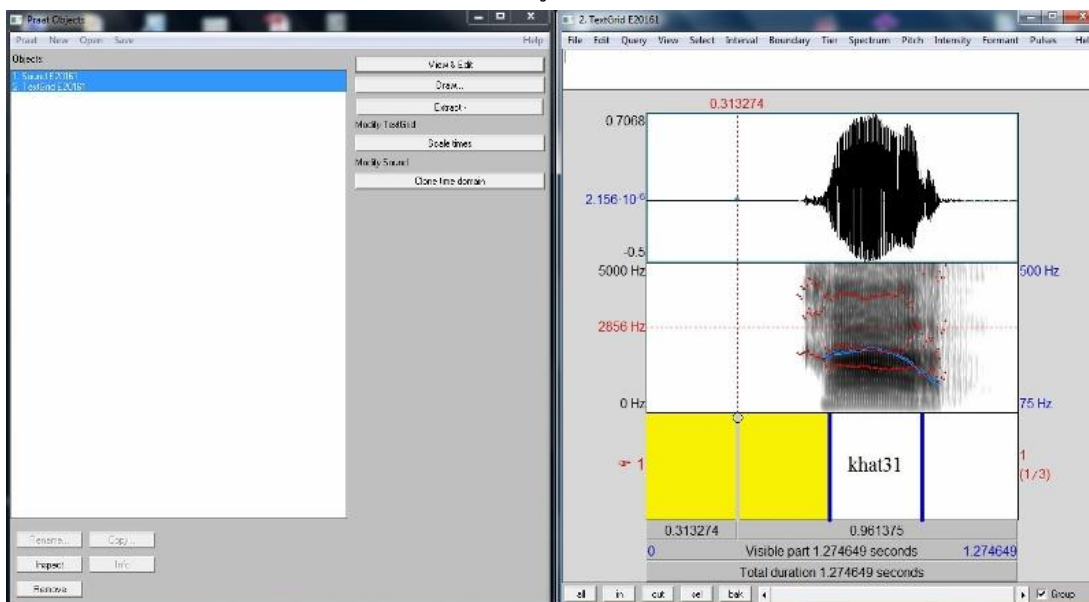

ภาพที่ 12 ตัวอย่างการวิเคราะห์ค่าทางกลศาสตร์โดยการใช้โปรแกรม CECIL

(จาก มนัส โกมลธา, 2539: 33)

Praat (เวอร์ชันต่างๆ) เป็นโปรแกรมที่ใช้ในงานวิจัยส่วนมากในปัจจุบัน ซึ่งสามารถบันทึกเสียง และวิเคราะห์ข้อมูลได้รวดเร็วขึ้นเนื่องจากผู้วิจัยสามารถสร้าง script เพื่อสั่งการให้

โปรแกรมวิเคราะห์ค่าความถี่มูลฐานโดยอัตโนมัติ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ค่าต่างๆด้วยตนเองแบบ manual ได้เช่นกัน ตัวอย่างงานวิจัยที่ใช้โปรแกรมดังกล่าวในการวิเคราะห์ค่าความถี่มูลฐานเพื่อศึกษาสัทลักษณะของวรรณยุกต์ในภาษาต่างๆ คือ ธนภัทร สินธวาชีวะ (2552) ตามใจ อวิรุทธิโยธิน (2553) วริษา กมลนาวิน (2556) ฯลฯ ดูตัวอย่างในภาพที่ 13

ภาพที่ 13 ตัวอย่างการวิเคราะห์สัทลักษณะของวรรณยุกต์ด้วยการใช้โปรแกรม Praat

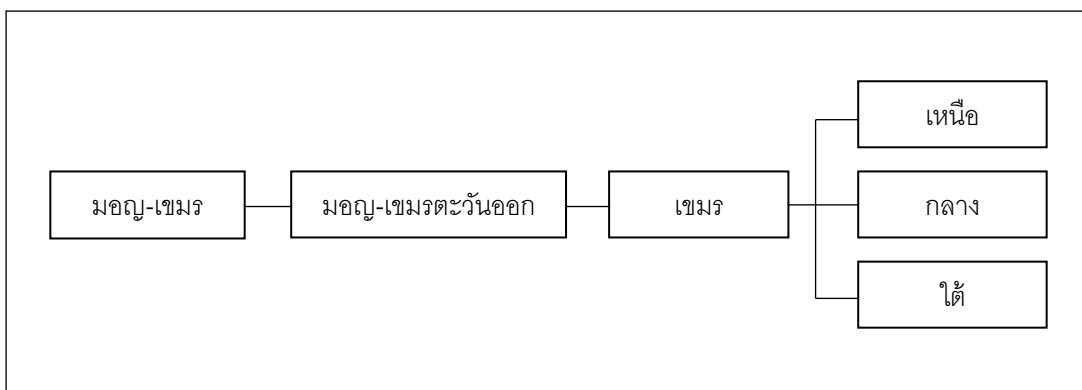
โดยสรุป ในหัวข้อ 2.1 ได้กล่าวถึงงานวิจัยที่เกี่ยวกับภาษาไทยอีสาน ซึ่งครอบคลุมหัวข้อย่อยต่างๆ หลายหัวข้อ การทบทวนวรรณกรรมในหัวข้อนี้ช่วยให้ผู้วิจัยมีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับภาษาไทยอีสานมากยิ่งขึ้น และทำให้เกิดคำถามวิจัยหรือโจทย์วิจัยที่สำคัญ

ในหัวข้อถัดไป จะกล่าวถึงงานวิจัยเกี่ยวกับภาษาเขมรและภาษากูย ซึ่งมีความสำคัญต่องานวิจัยนี้เช่นเดียวกัน ในการนำเสนอจะแบ่งเป็นหัวข้อใหญ่ 2 หัวข้อคือ 1) งานวิจัยเกี่ยวกับภาษาเขมร และ 2) งานวิจัยเกี่ยวกับภาษากูย

2.2 งานวิจัยเกี่ยวกับภาษาเขมร และภาษากูย

2.2.1 งานวิจัยเกี่ยวกับภาษาเขมร

ภาษาเขมร เป็นภาษาในสาขามอญ-เขมร (Mon-Khmer) ของภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติก (Austroasiatic) ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อยได้ 3 กลุ่มคือ เขมรเหนือ (Northern Khmer) เขมรกลาง (Central Khmer) และเขมรใต้ (Southern Khmer) (Wichitkhachee, 1996, จิราภรณ์ ภัทรานุกัทร, 2542, ปณีภูฐา ประธานเกียรติ, 2544, เปรมินทร์ คาระวี, 2539 ฯลฯ) การจัดกลุ่มภาษาเขมร ดูภาพที่ 14

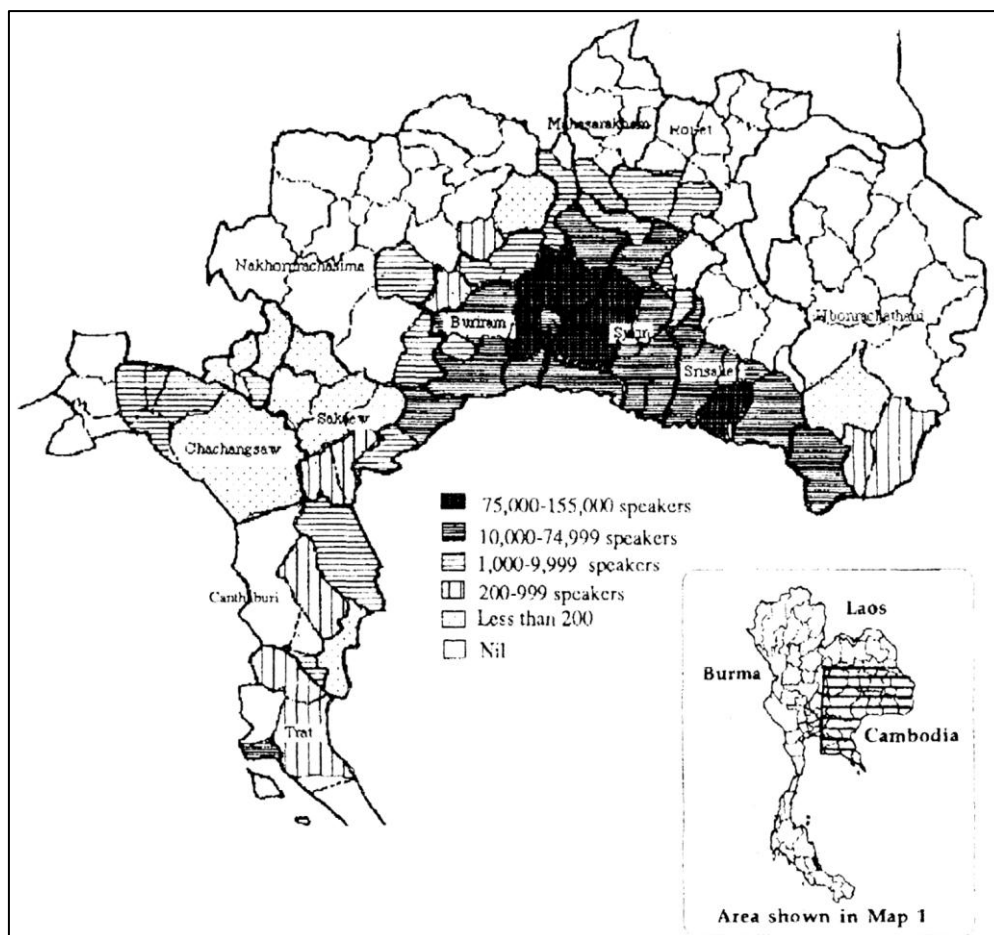

ภาพที่ 14 การแบ่งกลุ่มภาษาเขมร

(ดัดแปลงจาก Wichitkhachee, 1996: 13, Diffloth, 1980 อ้างถึงใน Sidwell, 2009: 57)

ปัจจุบันภาษาเขมรเป็นภาษาประจำชาติของประเทศกัมพูชา นอกจากนี้ยังมีผู้พูดภาษาเขมรอีกจำนวนหนึ่งอยู่ทางตอนใต้ของประเทศเวียดนาม ลาว และภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนใต้ของประเทศไทย บริเวณจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ และศรีสะเกษ นอกจากนี้ ผู้พูดภาษาเขมรจะกระจายตัวอยู่ตามบริเวณภาคกลางและภาคตะวันออกของประเทศไทย คือ ในจังหวัดปราจีนบุรี จันทบุรี และจังหวัดตราด (จิราภรณ์ ภัทรภาณุภัทร, 2542, ทะฉั่น จันทรุพันธ์ และ ชาติชาย พรหมจักรินทร์, 2521)

กลุ่มคนที่พูดภาษาเขมรและภาษาเขมรที่พูดในประเทศไทยเรียกรวมกันว่า “เขมรสูง” หรือ “เขมรเหนือ” (ในภาษาเขมรออกเสียงว่า /khmer Iɔr/) ด้วยสาเหตุว่าประเทศไทยเป็นบริเวณที่อยู่ในพื้นที่สูงกว่าประเทศกัมพูชา (Premsrirat, 1995, Smalley, 1976, สุริยา รัตนกุล, 2537 อ้างถึงใน ปณีภูฏา ประธานเกียรติ, 2544, ทะฉั่น จันทรุพันธ์ และ ชาติชาย พรหมจักรินทร์, 2521) จำนวนประชากรที่พูดภาษาเขมรสูงมีอยู่ประมาณ 1,300,000 คน ซึ่งจะหนาแน่นที่สุดบริเวณจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ และส่วนหนึ่งของจังหวัดศรีสะเกษ (Premsrirat, 1995) ดูแผนที่แสดงการกระจายตัวของผู้ใช้ภาษาเขมรสูง ใน ภาพที่ 15

ภาพที่ 15 การกระจายของผู้ใช้ภาษาเขมรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคตะวันออกของประเทศไทย
(จาก Premrirat, 1995: 4)

ภาษาเขมรที่พูดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยหรือเขมรสูงมีลักษณะเด่นเหมือนกับภาษาลูกภาษาอื่นๆในตระกูลมอญ-เขมร คือ เป็นภาษาที่ไม่มีวรรณยุกต์ ซึ่งต่างจากภาษาอื่นๆที่ใช้ในบริเวณเดียวกัน เช่น ภาษาไทยมาตรฐาน ภาษาไทยอีสาน ซึ่งเป็นภาษามีวรรณยุกต์ เป็นต้น นอกจากนี้ ภาษาเขมรสูงจะไม่ใช้ความต่างด้านลักษณะน้ำเสียงในการแยกความหมายของคำ ซึ่งแตกต่างจากบางภาษาในตระกูลเดียวกันที่มักจะมีการใช้ความต่างของลักษณะน้ำเสียงในการสื่อความหมาย เช่น ภาษาส่วย (ภาษากูย-กวย) เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยของ Wayland and Jongman (2001) แสดงให้เห็นว่าภาษาเขมรบางถิ่นที่พูดในประเทศไทย เช่น ภาษาเขมรจังหวัดจันทบุรีเป็นภาษาลักษณะน้ำเสียง

นอกเหนือจากลักษณะทางเสียงที่กล่าวถึงก่อนหน้านี้ ภาษาเขมรจะมีลักษณะเด่นที่สำคัญประการหนึ่งคือระบบสระค่อนข้างซับซ้อน เพราะฉะนั้นผู้วิจัยจะกล่าวถึงระบบสระในภาษาเขมรก่อน และจะกล่าวถึงระบบพยัญชนะในภายหลัง

ระบบสระในภาษาเขมร ประกอบด้วยสระ 33-35 หน่วยเสียงขึ้นอยู่กับว่าเป็นภาษาเขมรถิ่นใด สำหรับภาษาเขมรเหนือหรือเขมรสูง ซึ่งพูดโดยผู้บอกภาษาในบริเวณจุดเก็บข้อมูลของงานวิจัยนี้ (ชุมชนไทยอีสาน-เขมร หมู่บ้านสวัสดิ์ และชุมชนไทยอีสาน-กวย-เขมร หมู่บ้านจอก) ประกอบด้วยสระทั้งหมด 34 หน่วยเสียง แบ่งเป็นสระเดี่ยว 28 หน่วยเสียง (สระสั้น 14 หน่วยเสียง สระยาว 14 หน่วยเสียง) คือ /i i: u u: e e: o o: ə ə: ʌ ʌ: ɔ ɔ: a a: ɑ ɑ:/ สระประสม 2 ส่วน 6 หน่วยเสียง และสระประสม 3 ส่วน 3 หน่วยเสียง (อะฉั่น จันทรุพันธ์ และ ชาติชาย พรหมจักรินทร์, 2521)

ตารางที่ 3 ระบบสระภาษาเขมรสูง (เขมรที่ใช้ในประเทศไทย)

ตำแหน่งของลิ้น ความสูงของลิ้น	หน้า	กลาง	หลัง
	สูง	i i: I I:	u u: ʊ ʊ:
กลาง	e e:	ə ə:	o o:
ต่ำ		ʌ ʌ:	ɔ ɔ:
สระประสม 2 เสียง	ia i:a ua u:a		
สระประสม 3 เสียง	iai uai iau		

(ดัดแปลงจาก อะฉั่น จันทรุพันธ์ และ ชาติชาย พรหมจักรินทร์, 2521: 11, 15)

นอกจากระบบสระ ระบบพยัญชนะในภาษาเขมรแต่ละถิ่นก็มีความซับซ้อนและแตกต่างกันไปตามถิ่นเช่นเดียวกัน กล่าวคือ ระบบพยัญชนะในภาษาเขมรมีพยัญชนะตั้งแต่ 17-22 หน่วยเสียง และสามารถปรากฏร่วมกันเป็นเสียงพยัญชนะควบกล้ำได้อีกจำนวนมาก อีกสาเหตุหนึ่งที่แต่ละงานวิจัยเสนอจำนวนหน่วยเสียงพยัญชนะของภาษาเขมรแตกต่างกัน คือ ผู้วิจัยบางท่านวิเคราะห์ว่าเสียงกักที่มีการพ่นลม (aspirated stops) เป็นเสียงพยัญชนะควบกล้ำ (consonant clusters) (เช่น ใน Phon-Ngam, 1992 อนันต์ อารีย์พงศ์, 2548 ฯลฯ) สำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้เลือกผลการวิเคราะห์ระบบพยัญชนะในภาษาเขมรสูงแบบมี 21 หน่วยเสียง

ตารางที่ 4 ระบบพยัญชนะภาษาเขมรสูง (เขมรที่ใช้ในประเทศไทย)

ลักษณะการออกเสียง \ สถานการณ์	ริมฝีปาก	ปุ่มเหงือก	เพดานแข็ง	เพดานอ่อน	เส้นเสียง
กัก	p b ph	t d th	c ch	k kh	ʔ
เสียดแทรก		s			h
นาสิก	m	n	ɲ	ŋ	
ข้างลิ้น		l			
ร้ว		r			
เปิด	w		j		

(ดัดแปลงจาก ทะฉนัน จันทรุพันธ์ และ ชาติชาย พรหมจักรินทร์, 2521: 7)

ตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า ภาษาเขมรประกอบด้วยพยัญชนะจำนวน 21 หน่วยเสียง ทุกหน่วยเสียงสามารถปรากฏในตำแหน่งต้นพยางค์ และ 11 หน่วยเสียงสามารถปรากฏที่ตำแหน่งท้ายพยางค์ คือ /p t c ʔ h m n ɲ l r/ (ในงานวิจัยของ ทะฉนัน จันทรุพันธ์ และ ชาติชาย พรหมจักรินทร์, 2521 ผู้วิจัยวิเคราะห์ให้เสียง /w/ และ /j/ ที่เป็นพยัญชนะท้ายเป็นเสียงสระ /i/ และ /u/)

พยัญชนะควบกล้ำในภาษาเขมรมีทั้งพยัญชนะควบกล้ำ 2 เสียง และ พยัญชนะควบกล้ำ 3 เสียง ซึ่งจะปรากฏที่ต้นพยางค์เท่านั้น ทะฉนัน จันทรุพันธ์ และชาติชาย พรหมจักรินทร์ (2521) แบ่งพยัญชนะควบกล้ำ 2 เสียงออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) พยัญชนะควบกล้ำแท้ 9 คู่ ประกอบด้วย /pl pr phl bl br tr kl kr khl/ และ 2) พยัญชนะควบกล้ำไม่แท้ ประกอบด้วย พยัญชนะควบกล้ำที่มีเสียง /ə/ แทรกอยู่ระหว่างเสียงพยัญชนะ 2 เสียง เช่น /rruh/ ออกเสียงเป็น [r^əruh] แปลว่า “คลี่, คลาย” เป็นต้น พยัญชนะควบกล้ำไม่แท้ก็อีกประเภท คือ พยัญชนะควบกล้ำที่มีเสียงพยัญชนะต้นเสียงที่ 1 เป็นเสียงนาสิก /m n ɲ ŋ/ เช่น /mluu/ ออกเสียงว่า [m^əluu] แปลว่า “พลู” เป็นต้น พยัญชนะควบกล้ำ 3 เสียงในภาษาเขมรผู้วิจัยกล่าวว่ามีจำนวนน้อย ซึ่งเสียงพยัญชนะเสียงที่ 3 จะเป็นเสียง /r/ หรือ /l/ เช่น /ktrai/ ออกเสียงว่า [k^ətrai] แปลว่า “กรรไกร” เป็นต้น

2.2.2 งานวิจัยเกี่ยวกับภาษา กูย

ประเสริฐ ศรีวิเศษ (2521) ให้ความหมายของคนกูย-กวย ไว้ว่า “กูย เป็นชื่อที่คนกูย โดยทั่วไปเรียกตัวเอง ซึ่งมีความหมายว่า “คน” บางท้องถิ่นออกเสียงเพี้ยนไปบ้าง เช่น กวย โกย หรือ กุย ก็มี” คนทั่วไปเรียกคนกูยว่า คนส่วย ด้วยเหตุว่า ในอดีต คนกูยเป็นชนกลุ่มน้อยที่พูดภาษาตระกูลมอญ-เขมร มีหน้าที่ต้องส่งเครื่องบรรณาการหรือส่งส่วยมายังกรุงเทพฯ เมื่อไม่สามารถส่งสิ่งของมาได้ ก็ต้องส่งคนมาเป็นแรงงานแทน คนกลุ่มนี้จึงถูกเรียกว่าคนส่วย และภาษาที่ใช้จึงถูกเรียกว่า ภาษาส่วย (ประเสริฐ ศรีวิเศษ, 2521, ปรีชา สุขเกษม, 2546)

ภาษา กูย เป็นภาษาตระกูลมอญ-เขมร สาขาอะอูติกตะวันตก (West Katuic) (Johnston, 1969, Huffman, 1976, L-Thongkum, 1989, Sukgasame, 1993, Smith, 1983 อ้างถึงใน Van Der Haak และ Woykos, 1990) ผู้ใช้ภาษา กูย กระจายตัวอยู่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตามบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ทางตอนใต้ของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และในบริเวณภาคเหนือ กลาง และตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศกัมพูชา

ในประเทศไทยมีผู้พูดภาษา กูย อยู่หนาแน่นในบริเวณจังหวัดสุรินทร์และศรีสะเกษ (ดูแผนที่แสดงการกระจายตัวของผู้ใช้ภาษา กูย-กวย ในจังหวัดสุรินทร์และจังหวัดศรีสะเกษ ในภาพที่ 2.15-2.16) นอกจากนี้มีอยู่บ้างไม่มากนักในจังหวัดบุรีรัมย์ อุบลราชธานี มหาสารคาม นครราชสีมา (L-Thongkum, 1989) ผู้พูดภาษา กูย ส่วนมากมักจะมีสถานะเป็นชนกลุ่มน้อยและอาศัยอยู่ร่วมกับกลุ่มชาติพันธุ์เขมรและไทยอีสาน เนื่องจากความสามารถในการปรับตัวที่ค่อนข้างสูง ผู้ที่ใช้ภาษา กูย ส่วนใหญ่ในปัจจุบันจะสามารถพูดได้ตั้งแต่ 2 ภาษาขึ้นไป

ภาษา กูย มีลักษณะเด่นคือ เป็นภาษาที่ไม่มีวรรณยุกต์เช่นเดียวกับภาษาตระกูลมอญ-เขมร ส่วนใหญ่ แต่จะใช้ความแตกต่างด้านลักษณะน้ำเสียงแยกความหมายคำ โดยรวมแล้วลักษณะน้ำเสียงในภาษา กูย มีอยู่ 2 ลักษณะคือ ลักษณะน้ำเสียงปกติ (clear/modal voice) กับลักษณะน้ำเสียงต่ำทุ่ม (breathy voice) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คำศัพท์	ความหมาย	ลักษณะน้ำเสียง
/mij/	‘แหลม’	ปกติ
/mij/	‘สิว’	ต่ำทุ่ม

(จาก ประเสริฐ ศรีวิเศษ, 2521)

ลักษณะน้ำเสียงทั้ง 2 แบบในภาษา กูย ประกอบด้วยสัญลักษณ์ย่อยดังแสดงใน ตารางที่ 5

ตารางที่ 5 สัทลักษณะที่เป็นองค์ประกอบของลักษณะน้ำเสียงในภาษากูย

ลักษณะน้ำเสียง	พยัญชนะต้น	คุณสมบัติสระ	ความสั้น-ยาวของสระ	คุณสมบัติน้ำเสียง	เสียงสูง-ต่ำ
แบบที่ 1	กัก (กัก-พ่นลม กัก-ไม่ก้อง กัก-ก้อง) ต่อเนื่อง (นาสิก เสียงคแทรก เทลว กิ่งสระ)	จั้นอยู่กับคู่เสียงสระ	จั้นอยู่กับชนิดของเสียงสระ	เสียงปกติ	สูง
แบบที่ 2	กัก (กัก-พ่นลม) ต่อเนื่อง (นาสิก เสียงคแทรก เทลว กิ่งสระ)			เสียงต่ำหุ้ม	ต่ำ

(ปรับจาก L-Thongkum, 1989)

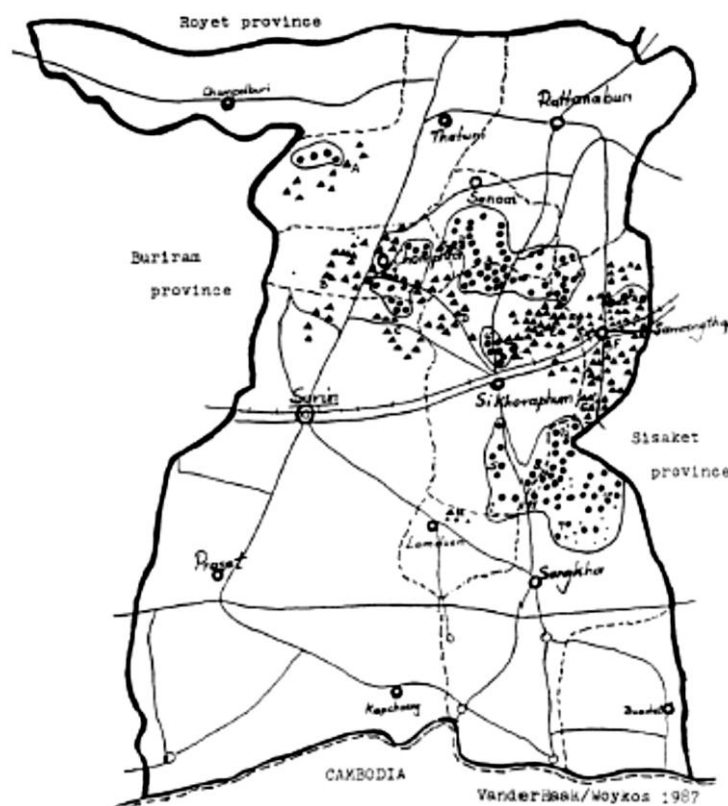
งานวิจัยเกี่ยวกับภาษากูย-กวยในช่วงก่อน ค.ศ. 2000 มักจะเป็นการศึกษาเกี่ยวกับคำศัพท์ควบคู่ไปกับการศึกษาจำนวนประชากร แหล่งที่อยู่อาศัยเป็นส่วนใหญ่ เช่น Johnston (1969) ที่ได้เสนอคำศัพท์ภาษากูยจำนวน 200 คำ แต่ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยไม่ได้กล่าวว่าเป็นภาษากูยถิ่นใด งานวิจัยเกี่ยวกับคำศัพท์ที่สำคัญอีกงานหนึ่งคือ Van der Haak and Woykos (1990) ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับคำศัพท์ภาษากูยจำนวน 73 คำโดยมีจุดประสงค์เพื่อแบ่งกลุ่มและเปรียบเทียบภาษากูย-กวยถิ่นต่างๆ ข้อค้นพบคือ ภาษากูยในจังหวัดสุรินทร์และศรี-สะเกษสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ กูย (Kuuy) และ กวย (Kuay) และภาษาถิ่นย่อยอื่นๆอีกจำนวนหนึ่ง

ตัวอย่างคู่เสียงปฎิภาค

ภาษากวย	ภาษากูย	ความหมาย
(สระประสม)	(สระเดี่ยว)	
kuay	ku:y	'คน'
patiam	pati:m	'ลูกเขย'

(ปรับจาก Van Der Haak และ Woykos, 1990)

ภาพที่ 17 การกระจายของผู้ใช้ภาษา กูย-กวย ในจังหวัดสุรินทร์

(จาก Van Der Haak และ Woykos, 1990: 135)

ด้วยความน่าสนใจของลักษณะน้ำเสียงในภาษา กูย ดั่งที่กล่าวไว้ใน ตารางที่ 5 นักภาษาศาสตร์ส่วนหนึ่งจึงมุ่งความสนใจไปที่การศึกษาเกี่ยวกับลักษณะน้ำเสียงในภาษา กูย เป็นหลักเช่น L-Thongkum (1989) ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะน้ำเสียงของภาษา กูย ในเชิงกลศาสตร์โดยการวิเคราะห์ค่าความถี่ฟอร์แมนท์ ค่าความถี่มูลฐาน ค่าระยะเวลา และค่าความเข้มโดยรวมของเสียงสระ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าความต่างที่ชัดเจนและเป็นระบบที่สุดของลักษณะน้ำเสียงทั้งสองแบบคือความถี่มูลฐานและความเข้มโดยรวม กล่าวคือ ค่าความถี่มูลฐานกับค่าความเข้มโดยรวมของเสียงสระในการออกเสียงแบบลักษณะน้ำเสียงปกติจะสูงกว่าค่าในการออกเสียงแบบลักษณะน้ำเสียงต่ำๆ อย่างไม่ชัดเจน ข้อค้นพบของ Sukgasame (1993) เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

งานวิจัยช่วงหลังแสดงถึงความสนใจเกี่ยวกับการแปรและการเปลี่ยนแปลงทางภาษามากขึ้น ปรีชา สุขเกษม (2546) พบว่า ภาษา กูย-กวย ที่พูดในชุมชนภาษาที่มีลักษณะแตกต่างกัน มีแนวโน้มที่จะเกิดการแปรและการเปลี่ยนแปลงไปคนละทิศทางกัน กล่าวคือ ภาษา กูย ในชุมชนที่พูดภาษาวรรณยุกต์ (เช่น ภาษาไทย ภาษาลาว) ระดับเสียงจะเข้ามามีบทบาทในการสื่อความหมายในภาษามาก

ขึ้น และความต่างระหว่างคุณสมบัติน้ำเสียงของสระปกติกับเสียงสระที่มีคุณสมบัติน้ำเสียงต่ำหุ้มจะลดลง ส่วนในชุมชนภาษาที่ใช้ภาษากูยร่วมกับภาษาที่ไม่มีวรรณยุกต์ เสียงสระมีแนวโน้มจะเปลี่ยนแปลงเป็นเสียงสระเลื่อน และสระที่มีลักษณะเสียงต่ำหุ้มจะค่อยๆหายไป ผลการวิจัยนี้ตรงกับผลการวิเคราะห์ทางกลศาสตร์และการรับรู้ใน Abramson, L-Thongkum และ Nye (2004) อย่างไรก็ตาม ความต่างระหว่างเสียงสระปกติกับเสียงสระต่ำหุ้มยังไม่หมดไปเสียทีเดียว เพราะผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นว่า คนกูยบางคนยังสามารถรับรู้ความแตกต่างระหว่างสระที่มีคุณสมบัติน้ำเสียงปกติกับที่มีคุณสมบัติน้ำเสียงต่ำหุ้ม

ระบบพยัญชนะในภาษากูย-กวย ประกอบด้วยพยัญชนะ 21-23 หน่วยเสียง ซึ่งจะแตกต่างกันออกไปตามภาษาถิ่นย่อย ทุกหน่วยเสียงสามารถเป็นพยัญชนะต้นได้ แต่เป็นเสียงพยัญชนะท้ายได้เพียง 14 หน่วยเสียงเท่านั้น ดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ระบบพยัญชนะภาษากูย

ฐาน-กรณ์ ลักษณะการ ออกเสียง	ริมฝีปาก	ปุ่มเหงือก	เพดานแข็ง	เพดานอ่อน	เส้นเสียง
กัก	p b ph	t d th	c ɟ ch	k	ʔ
เสียดแทรก	f	s			h
นาสิก	m	n	ɲ	ŋ	
ข้างลิ้น		l			
ร้ว		r			
เปิด	w		j		
พยัญชนะท้าย	p t c k ʔ m n ɲ ŋ h w r l j				
พยัญชนะควบกล้ำ	pr tr kr pl kl phr thr khr phl khl br bl				

(ดัดแปลงจาก L-Thongkum, 1989, Sukkasem, 2005)

ระบบสระในภาษากูยประกอบด้วยสระทั้งหมด 22 หน่วยเสียง เป็นสระสั้น 11 หน่วยเสียง สระยาว 11 หน่วยเสียง และสระประสม 3 หน่วยเสียง ดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ระบบสระภาษาญอ

ตำแหน่งของลิ้น ↙ ความสูงของลิ้น	หน้า	กลาง	หลัง
	สูง	i i:	u u: ʉ ʉ:
กลาง	e e:		o o:
ต่ำ	ɛ ɛ:	ʌ ʌ:	ɔ ɔ:
สระประสม		a a:	ɑ ɑ:
		ia	ua ua

(ดัดแปลงจาก L-Thongkum, 1989, ปริญญา ปรชธานเกียรติ, 2544)

สระในภาษาญอมี 2 ชุด คือ สระน้ำเสียงก้องธรรมดาหรือสระปกติ กับ สระน้ำเสียงก้องต่ำทึม ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

จากการทบทวนวรรณกรรมในหัวข้อที่ 2.1 งานวิจัยเกี่ยวกับภาษาไทยอีสาน และ 2.2 งานวิจัยเกี่ยวกับภาษาเขมรและภาษาญอ ทำให้ได้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับภาษาทั้ง 3 ภาษา ซึ่งแต่ละงานวิจัยนั้นมีจุดเน้นแตกต่างกันออกไป อย่างไรก็ตาม งานวิจัยที่กล่าวถึงทั้งหมดล้วนสร้างองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์

เนื่องจากงานวิจัยนี้มุ่งที่จะศึกษาวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาซึ่งอาศัยอยู่ในชุมชนภาษาลักษณะต่างๆกัน ในหัวข้อถัดไปจะกล่าวถึงแนวคิดและทฤษฎีที่มีความสำคัญต่องานวิจัยนี้เช่นกัน คือ แนวคิดเกี่ยวกับการสัมผัสภาษา

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการสัมผัสภาษา

แนวคิดเกี่ยวกับการสัมผัสภาษา (language contact) เป็นแนวคิดที่ได้รับความสนใจจากนักภาษาศาสตร์หลากหลายสาขามานานแล้ว แต่ยุคที่รุ่งเรืองที่สุดคือช่วง 20-30 ปีที่ผ่านมา (Hickey, 2010) ไม่มีผู้ใดสามารถทราบว่าการสัมผัสภาษาเกิดขึ้นครั้งแรกเมื่อใด (Thomason, 2001) อาจกล่าวได้ว่า เมื่อมนุษย์เริ่มมีการย้ายถิ่นฐานและมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มที่ใช้ภาษาอื่นๆ ไม่ว่าจะ เป็นปฏิสัมพันธ์แบบใดก็ตาม เช่น การค้า การค้าทาส สงคราม หรือการสร้างสัมพันธไมตรี ฯลฯ

การสัมผัสภาษาเกิดขึ้นตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน และมีสาเหตุที่หลากหลาย ตัวอย่างของเหตุการณ์ในอดีตที่ก่อให้เกิดการสัมผัสภาษา เช่น การย้ายที่อยู่ของชาวยุโรปที่มาสวมหาดินแดนในทวีปอเมริกา ทวีปออสเตรเลีย ซึ่งเกิดขึ้นโดยกลุ่มคนกลุ่มหนึ่งย้ายถิ่นฐานมาอยู่ร่วมกับชนพื้นเมือง ทำให้เกิดการสัมผัสภาษาระหว่างภาษาอังกฤษ ภาษาสเปน ภาษาโปรตุเกสกับภาษาพื้นเมือง หรือการ

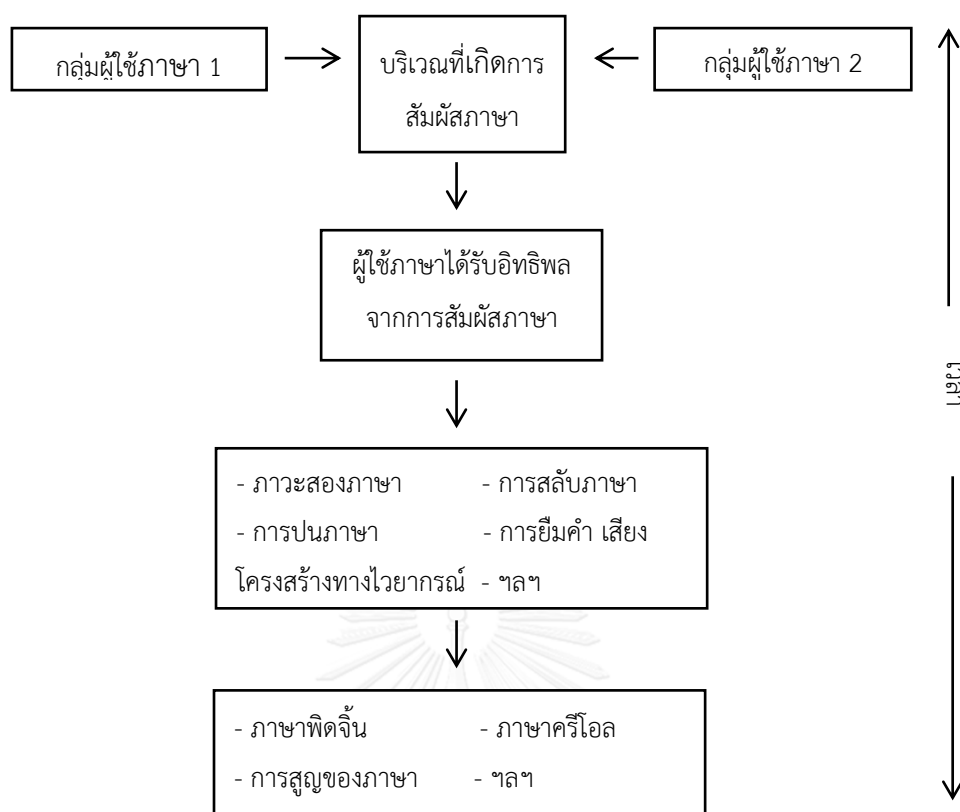
เสนอนโยบายภาษาประจำชาติ ซึ่งทำให้ผู้ใช้ภาษาท้องถิ่นต้องเรียนรู้ภาษาของคนหมู่มาก หรือผู้มีอำนาจในประเทศ ก็ถือเป็นต้นเหตุของการสัมผัสภาษาเช่นกัน

ดังนั้น การสัมผัสภาษา สามารถสรุปสั้นๆคือ ปรากฏการณ์ที่เกิดจากกลุ่มผู้ใช้ภาษาที่แตกต่างกันตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป มาอาศัยอยู่ในบริเวณเดียวกันในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ทั้งนี้ไม่จำกัดว่าภาษาที่ใช้จะเป็นภาษาต่างตระกูลกัน หรือเป็นภาษาเดียวกัน แต่คนละถิ่น หรือภาษาประจำชาติ กับภาษาของชนกลุ่มน้อย (Weinreich, 1966) การสัมผัสภาษาเกิดขึ้นได้ในทุกระดับของภาษา เช่น ระดับคำ ระดับโครงสร้างประโยค หรือระดับเสียง แต่ส่วนมากจะพบว่าการสัมผัสภาษาจะเกิดขึ้นในระดับคำมากที่สุด ปรากฏการณ์การสัมผัสภาษาในแต่ละพื้นที่จะมีความเข้มข้น (intensity) แตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ทั้งปัจจัยทางสังคม วัฒนธรรม ทักษะคนใด เช่น แรงกดดันจากภาษาของกลุ่มคนที่มีอำนาจเหนือกว่า (ในกรณีที่ภาษาในบริเวณนั้นๆมีสถานะไม่เท่ากัน) หรือความต้องการที่จะเรียนรู้ภาษาอื่นที่ไม่ใช่ภาษาแม่ของตน เป็นต้น

การสัมผัสภาษานั้นส่งผลต่อคนในสังคมหลากหลายภาษาหลายประการ เช่น การยืมคำ (borrowing) การปนภาษา (code-mixing) การสลับภาษา (code-switching) การเกิดภาษาพิดจิ้น (pidgin) การเกิดภาษาครีโอล (creole) หรือในบางกรณีหากผู้ใช้ภาษาใดภาษาหนึ่งในชุมชนเริ่มที่จะเลิกใช้ภาษาแม่ของตนอาจทำให้เกิดการสูญไปของภาษา (language death) ก็เป็นไปได้

เมื่อเข้าสู่เป็นยุคโลกาภิวัตน์ ผู้คนสามารถเข้าถึงภาษาต่างๆที่ไม่ใช่ภาษาแม่ของตนได้หลากหลายวิธี เช่น จากสื่อทางวิทยุ โทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ต ซึ่งแน่นอนว่าเป็นการส่งเสริมให้เกิดปรากฏการณ์การสัมผัสภาษาอย่างแน่นอน ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดในปัจจุบันคือ การสัมผัสภาษาระหว่างภาษากลาง (lingua franca) ภาษานานาชาติ (international language) เช่นภาษาอังกฤษกับภาษาอื่นๆทั่วโลก เนื่องจากภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางซึ่งจะช่วยในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร แหล่งความรู้ทางวิชาการ หรือแม้กระทั่งความบันเทิง เช่นภาพยนตร์ ดนตรีได้ นอกจากนี้ อีกตัวอย่างของการสัมผัสภาษาที่เห็นได้ใกล้ตัวคือ ประเทศไทยมีประชากรที่ใช้ภาษาไทยปนภาษาอังกฤษ มีการใช้รูปประโยคภาษาไทยที่มีโครงสร้างคล้ายกับภาษาอังกฤษมากขึ้น เป็นต้น จากที่กล่าวมาทั้งหมด ผู้วิจัยจึงได้สร้างภาพจำลองสถานการณ์การสัมผัสภาษาซึ่งนำเสนอไว้ในภาพที่ 18

ภาพที่ 18 ปรากฏการณ์การสัมผัสภาษา

ผลที่เกิดขึ้นจากการสัมผัสภาษามักจะเป็นส่วนที่ได้รับความสนใจจากนักภาษาศาสตร์หลายสาขา เช่น นักภาษาศาสตร์ที่สนใจเรื่องการใช้ภาษาที่ 2 จะให้ความสนใจต่อการใช้ภาษาของสมาชิกในชุมชนภาษา ว่าภาษามีลักษณะเป็นอย่างไร มีการเปลี่ยนแปลงไปจากภาษาดั้งเดิมหรือไม่ นักภาษาศาสตร์เชิงประวัติ จะให้ความสนใจเกี่ยวกับการแปรและการเปลี่ยนแปลงของภาษาที่เกิดจากการสัมผัสภาษา ผู้ที่ศึกษาวิทยาภาษาดั้งเดิม อาจจะมีมุมมองความสนใจไปที่บริเวณที่เกิดการแปรของคำศัพท์ เพื่อสร้างแผนที่ภาษา เป็นต้น สำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนองานวิจัยที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์การสัมผัสภาษาในระดับเสียงและเกิดขึ้นในบริเวณเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากผู้วิจัยมีความเห็นว่า จะเป็นประโยชน์ต่อการตีความผลการวิจัยในครั้งนี้ งานวิจัยที่มีความน่าสนใจและจะกล่าวถึงมีดังต่อไปนี้

นอกจากแนวคิดทฤษฎีที่กล่าวถึงนี้ มีงานวิจัยที่แสดงให้เห็นถึงการแปรและการเปลี่ยนแปลงทางเสียงในภาษาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่เกิดจากปรากฏการณ์การสัมผัสภาษาในปัจจุบัน คือ งานวิจัยของ Thongkum (1997) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของวรรณยุกต์ในภาษาเมียน-เข้า จุดเก็บข้อมูลของงานวิจัยนี้มีลักษณะเป็นชุมชนที่มีการสัมผัสภาษาระหว่างภาษาประจำชาติหรือภาษาของคนหมู่มากกับภาษาชนกลุ่มน้อย ได้แก่ ชุมชนห้วยแม่ซ้าย จังหวัดเชียงราย ชุมชนดังกล่าวเป็นชุมชนที่ผู้บอกภาษามีการติดต่อสื่อสารกับนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติตลอดเวลา

เนื่องจากกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นเหมือนอาชีพเสริมของคนในชุมชนที่ช่วยเพิ่มรายได้นอกเหนือจากอาชีพเกษตรกรรม นอกจากนี้ ผู้คนในชุมชนมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้ภาษาไทยมาตรฐาน เพราะเห็นว่าเป็นภาษาที่ช่วยให้สามารถสื่อสารกับนักท่องเที่ยวและคนนอกชุมชนได้ ภาษาที่ใช้ในชุมชนหลักๆ คือ ภาษาเมียน-เฝ้า ภาษาไทยเหนือ (คำเมือง) และภาษาไทยมาตรฐาน ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า วรณยุกต์ในภาษาเมียน-เฝ้า ในคำพูดของผู้บอกภาษาที่มีรุ่นอายุต่างกันมีระบบวรณยุกต์และสัทลักษณะของวรณยุกต์ที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะในกลุ่มผู้บอกภาษาที่มีอายุน้อยซึ่งมีความสามารถในการใช้ภาษาไทยมาตรฐานดีกว่า ดูระบบและสัทลักษณะของวรณยุกต์ภาษาเมียน-เฝ้าที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี ในตารางที่ 8 และ ภาพที่ 19

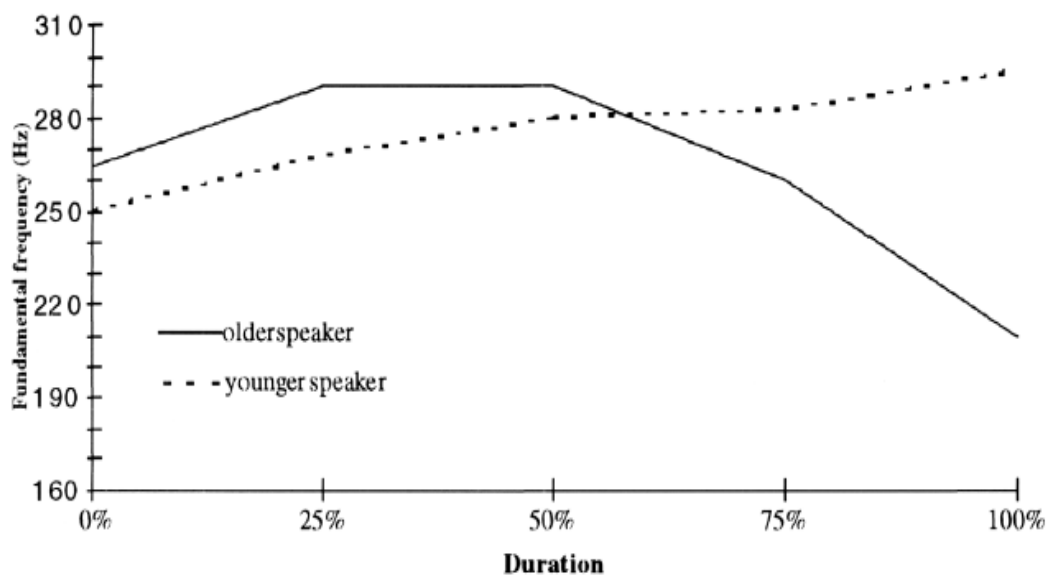
ตารางที่ 8 วรณยุกต์ภาษาเมียน-เฝ้า

	ผู้บอกภาษากลุ่มอายุมาก (6 วรณยุกต์)			ผู้บอกภาษากลุ่มอายุน้อย (5 วรณยุกต์)		
	*A	*B	*C	*A	*B	*C
วรณยุกต์สูง	33	453	34	33	45	34
วรณยุกต์ต่ำ	31	232	21	31	34	21

(ดัดแปลงจาก Thongkum, 1997: 158)

ตารางที่ 8 จะเห็นได้ว่า สัทลักษณะของวรณยุกต์ต่ำในแถว *B (วรณยุกต์ 4) และ วรณยุกต์สูงในแถว *C (วรณยุกต์ 5) ของกลุ่มผู้บอกภาษาที่มีอายุน้อย จะต่างจากกลุ่มผู้บอกภาษาที่มีอายุมาก ซึ่งในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบวรณยุกต์ดังกล่าวกับวรณยุกต์ภาษาไทยมาตรฐาน พบว่า นอกจากวรณยุกต์ 4 (B2) และ วรณยุกต์ 5 (C1) ในภาษาเมียน-เฝ้า ที่ออกเสียงโดยกลุ่มผู้บอกภาษาที่มีอายุน้อยจะรวมเป็นเสียงวรณยุกต์เดียวกันแล้ว และสัทลักษณะของวรณยุกต์ที่เกิดจากการรวมกัน [34] ยังมีความใกล้เคียงกับเสียงจัตวาในภาษาไทยมาตรฐานด้วย

นอกจากการรวมเสียงของวรณยุกต์ 4 และวรณยุกต์ 5 ยังพบว่า วรณยุกต์ 3 ที่ออกเสียงโดย ผู้บอกภาษาอายุน้อย มีสัทลักษณะที่เปลี่ยนไป และมีสัทลักษณะใกล้เคียงกับวรณยุกต์ตรีในภาษาไทยมาตรฐาน ดังที่แสดงไว้ใน ภาพที่ 19

ภาพที่ 19 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ 3 ภาษาเมียน-เข้า

(จาก Thongkum, 1997: 157)

จากภาพที่ 19 จะเห็นได้ว่า วรรณยุกต์ 3 ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาที่อายุมาก (แสดงโดยเส้นทึบ) มีสัทลักษณะเป็นวรรณยุกต์ขึ้น-ตก ซึ่งแตกต่างกับที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษากลุ่มอายุน้อย (แสดงโดยเส้นประ) ที่มีสัทลักษณะเป็นวรรณยุกต์ สูง-ขึ้น

ผลการวิจัยข้างต้น ประกอบกับผลการวิจัยของงานวิจัยอีกส่วนหนึ่งที่กล่าวถึงไว้ในหัวข้อ 2.1 (ปนิฏฐา ประธานเกียรติ, 2544, พรสวรรค์ นามวัง, 2544, พิณรัตน์ อัครวัฒนากุล, 2546, Akharawatthanakun 2002, Akharawatthanakun, 2004) เป็นตัวอย่างผลของการสัมผัสภาษาซึ่งเกิดขึ้นในรูปแบบของการแปรและการเปลี่ยนแปลงของระบบและสัทลักษณะของวรรณยุกต์ นอกจากนี้ ยังมีผลการวิจัยที่น่าสนใจอีกส่วนหนึ่ง คือ Sukkasem (2005) งานวิจัยนี้ศึกษาเกี่ยวกับการแปรและการเปลี่ยนแปลงของพยัญชนะในภาษา กูย-กวย (ส่วย) ที่พูดโดยผู้บอกภาษาซึ่งอาศัยอยู่ในชุมชนภาษาที่มีลักษณะแตกต่างกัน 4 ชุมชน แต่ละชุมชนมีลักษณะดังนี้ 1) ชุมชนภาษากูย อาศัยอยู่ร่วมกับผู้พูดภาษากูยถิ่นอื่น และผู้พูดภาษาเขมร (บ้านแสงแก) 2) ชุมชนหลากหลายภาษา หรือชุมชนเมือง (บ้านจอมพระ) 3) ชุมชนภาษากวย ร่วมกับภาษาลาวหรือภาษาไทยอีสาน (บ้านสำโรง) และ 4) ชุมชนภาษากวย ที่ใช้ภาษากวยร่วมกับภาษาลาวในฐานะภาษาประจำชาติ (บ้านโพนฝั่ง เมืองจำปาศักดิ์ ประเทศสปป. ลาว)

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ภาษากูย-กวยที่ใช้ในชุมชนภาษาที่มีลักษณะแตกต่างกัน จะมีระบบพยัญชนะที่ต่างกัน กล่าวคือ ผู้บอกภาษาในชุมชนที่ 1 (บ้านแสงแก) ที่มีความใกล้ชิดกับผู้ใช้ภาษากูย-กวย จะรักษาเสียงพยัญชนะดั้งเดิมไว้ทั้งหมด ต่างจากผู้บอกภาษาในชุมชนที่ 2 (บ้านจอม

พระ) ที่มีลักษณะเป็นชุมชนหลากหลายภาษา หรือชุมชนเมือง และภาษาไทยมาตรฐานมีสถานะสูงกว่าภาษาถิ่น ทำให้เสียงพยัญชนะดั้งเดิมในตำแหน่งพยัญชนะท้ายบางเสียงสูญหายไป และบางเสียงถูกแทนที่โดยเสียงพยัญชนะที่ปรากฏในภาษาไทยมาตรฐาน ภาษาทวายในชุมชนภาษาที่ 3 (บ้านสำโรง) ผู้วิจัยพบการเปลี่ยนแปลงของระบบพยัญชนะอย่างเห็นได้ชัดเช่นกัน ตัวอย่าง การแปรของเสียง /r/ เป็นเสียง /l/ ทั้งในตำแหน่งพยัญชนะต้น ในพยัญชนะควบกล้ำ และเสียงพยัญชนะท้ายบางเสียงในภาษาทวายดั้งเดิมที่หายไป ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการได้รับอิทธิพลจากการสัมผัสภาษากับภาษาไทยอีสาน เป็นต้น ชุมชนภาษาที่ 4 (บ้านโพนผึ้ง) ผู้วิจัยพบว่าเสียงพยัญชนะท้ายบางเสียงหายไป และเสียงพยัญชนะต้นส่วนหนึ่งอยู่ในช่วงของการแปร

จากการทบทวนวรรณกรรมจะเห็นได้ว่า ปรากฏการณ์การสัมผัสภาษาน่าจะเกิดขึ้นในทุกบริเวณที่มีการใช้ภาษาตั้งแต่ 2 ภาษาขึ้นไป ไม่ว่าจะเป็นภาษาที่มีความแตกต่างกันเพียงใด ในบริเวณที่เกิดการสัมผัสภาษาแต่ละที่ผลที่เกิดก็จะแตกต่างกัน บางแห่งอาจเกิดการยืมคำศัพท์จากภาษาหนึ่งไปยังอีกภาษาหนึ่งเพียงไม่กี่คำ แต่ในบางแห่งอาจมีการยืมทั้งระบบเสียง คำศัพท์ และโครงสร้างหลายประเภทก็เป็นได้เช่นกัน เพราะฉะนั้น แนวคิดดังกล่าวจึงมีความสำคัญสำหรับวิจัยนี้ เพราะจะช่วยให้การตีความผลการวิจัยบางประเด็นได้

นอกจากแนวคิดเกี่ยวกับการสัมผัสภาษา งานวิจัยเกี่ยวกับภาษาไทยอีสาน งานวิจัยเกี่ยวกับภาษาเขมรและภาษาทวายในประเทศไทย ข้อมูลการตั้งถิ่นฐาน การปกครอง และประวัติศาสตร์ของกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในบริเวณที่จะศึกษาวิจัยก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน (ดูหัวข้อ 2.4)

2.4 ประวัติศาสตร์จังหวัดศรีสะเกษ

จังหวัดศรีสะเกษถือว่าเป็นบริเวณหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยที่มีความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรม ดังที่กล่าวไว้ในบทที่ 1 ปัจจุบัน ประชากรของจังหวัดศรีสะเกษประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์หลักๆ 4 กลุ่ม คือ ไทยอีสาน เขมร กูย และเยอ ซึ่งทุกกลุ่มสามารถอาศัยอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุขและมีปฏิสัมพันธ์ในทางที่ดีต่อกัน

อย่างไรก็ตาม เช่นเดียวกับทุกสังคมโลก กว่าที่ผู้คนจากหลากหลายกลุ่มชาติพันธุ์ ภาษา และวัฒนธรรม จะมาหลอมรวมกันเป็นสังคมจังหวัดศรีสะเกษได้นั้นมีประวัติศาสตร์และความเป็นมาที่ยาวนานตั้งแต่อดีตกาลซึ่งน่าสนใจ ดังนั้น เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรมของจังหวัดศรีสะเกษ และเพื่อช่วยในการตีความผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประวัติศาสตร์ของจังหวัดศรีสะเกษ โดยแบ่งออกเป็นช่วงเวลาใหญ่ๆตามการตั้งถิ่นฐานของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์หลัก

เนื้อหาในส่วนของประวัติศาสตร์จังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยได้สรุปจากการทบทวนวรรณกรรม ดังนี้ จังหวัดศรีสะเกษ (2529) เต็ม วิภาคย์พจนกิจ (2530) นิวัฒน์ พูนศรี ศรีสุวรรณันท์ (2529) ไพท ภูทา (2554) Rogers (1996)

ช่วงที่ 1 ประมาณพุทธศักราชที่ 1500 – 2000 เป็นช่วงกลาง-ปลายอารยธรรมขอมซึ่งในอดีตเคยมีอิทธิพลมากในบริเวณเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อารยธรรมขอมนี้กินพื้นที่ประเทศไทยในปัจจุบัน ประเทศ สปป.ลาว และประเทศกัมพูชา ในช่วงนี้ พื้นที่ของจังหวัดศรีสะเกษนั้นมีประชากรอยู่อย่างกระจัดกระจาย ซึ่งส่วนมากจะใช้ภาษาตระกูลมอญ-เขมรเป็นส่วนใหญ่ แผนที่แสดงอาณาจักรขอมช่วงปลาย รูปภาพที่ 20

ภาพที่ 20 อาณาจักรขอมช่วงกลาง-ปลาย (พ.ศ.1500 – 1600)

(ดัดแปลงจาก http://en.wikipedia.org/wiki/Khmer_Empire)

หลักฐานทางประวัติศาสตร์ต่างๆที่แสดงถึงความรุ่งเรืองของอารยธรรมขอมในบริเวณจังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่ปราสาทเขาพระวิหาร (อำเภอกันทรลักษณ์) ปราสาทสระกำแพงใหญ่ และปราสาทสระกำแพงน้อย (อำเภอกุทุมพรพิสัย) เป็นต้น ในช่วงเวลาใกล้เคียงกับช่วงขอมเสื่อมอำนาจ (ประมาณพ.ศ.1700-1900) อาณาจักรอยุธยาถือกำเนิดขึ้น และอาณาจักรล้านช้าง (ลาว) แผ่ขยายอิทธิพลเข้าปกครองบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยดังภาพที่ 21

ภาพที่ 21 อาณาจักรล้านช้าง ช่วงปี พ.ศ. 1700 – 1900

(ดัดแปลงจาก http://en.wikipedia.org/wiki/Lan_Xang)

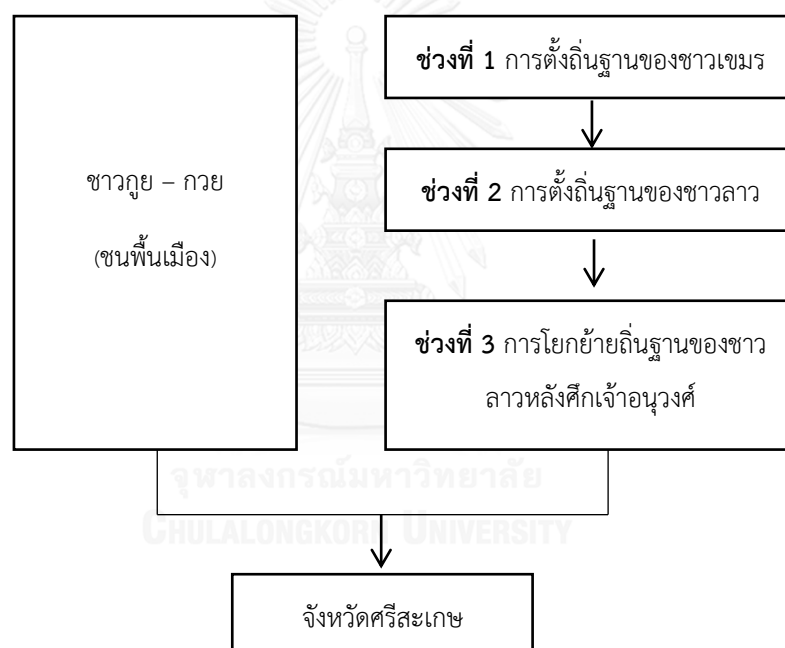
ภาพที่ 21 แสดงให้เห็นว่า ภายหลังจากการเริ่มเสื่อมอำนาจของอาณาจักรขอม อาณาจักรล้านช้างได้เข้ามามีบทบาทในการปกครองพื้นที่บริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยเกือบทั้งหมด ซึ่งรวมเอาพื้นที่ของจังหวัดศรีสะเกษในปัจจุบัน (วงกลมเล็ก) เอาไว้ด้วย ส่งผลให้ผู้ใช้ภาษากลุ่มลาวกระจายตัวเข้ามาอยู่ในบริเวณดังกล่าว ช่วงเวลานี้ถือได้ว่าเป็นช่วงที่ 2 ของการย้ายถิ่นฐานของผู้คนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดศรีสะเกษ

ในเวลาถัดมาประมาณ 4 – 5 ร้อยปีหลังจากอาณาจักรล้านช้างมีอำนาจ ในอาณาจักรมีการต่อสู้แย่งชิงอำนาจกันระหว่างผู้ปกครองเมืองต่างๆ ทำให้ล้านช้างถูกแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ หลวงพระบาง เวียงจันทน์ และจำปาสัก อำนาจของล้านช้างในฐานะอาณาจักรที่มีเอกภาพจึงถดถอยลง

ในช่วงกลางของพุทธศตวรรษที่ 23 ประมาณปีพ.ศ. 2257 อาณาจักรลาวอาณาจักรที่ 3 ถือกำเนิดขึ้นคือ อาณาจักรจำปาสัก (เรียกว่าอาณาจักรลาวจำปาสักเพราะล้านช้างแตกออกเป็น 3 ส่วน) ทำให้ผู้คนในเวียงจันทน์ถึงภัยสงครามระหว่างหลวงพระบางและเวียงจันทน์มายังจำปาสักซึ่งอยู่ทางตอนใต้ของประเทศสปป.ลาวในปัจจุบันและกินบริเวณไปถึงภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนใต้ของไทยคือ เมืองเดชอุดม ศรีสะเกษ ขุขันธ์ สุรินทร์ นางรอง (ไพฑูริย์ ภูธา, 2554: 112) ซึ่งในบริเวณดังกล่าวมีชาวกวย-กวยอาศัยอยู่ก่อนแล้ว พื้นที่บริเวณจังหวัดศรีสะเกษในปัจจุบันมีผู้คนหลายชาติพันธุ์อาศัยอยู่ปะปนกันคือ เขมร (จากอาณาจักรขอม) กวย-กวย (ชนพื้นเมือง) และ ลาว (ลาวเวียงจันทน์และลาวจากจำปาสัก) อย่างไรก็ตาม คนลาวในพื้นที่นั้นมักจะถูกโยกย้ายไป - มาระหว่างอาณาจักรสยามกับอาณาจักรลาวอยู่หลายครั้ง เนื่องจากบริเวณดังกล่าวเป็นเหมือนเมืองหน้าด่านซึ่งอยู่ตรงกลางระหว่าง

อาณาจักรทั้งสอง ซึ่งในช่วงกลางพุทธศตวรรษที่ 24 นี้สยามกับลาวมีศึกสงครามที่สำคัญๆเกิดขึ้นหลายครั้ง ครั้งที่สำคัญที่สุดและทำให้เกิดการโยกย้ายประชากรลาวเข้ามาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยจำนวนมากคือหลังจากสงครามประกาศอิสรภาพของเจ้าอนุวงศ์ ซึ่งตรงกับสมัยรัชการที่ 3 ของราชวงศ์จักรี กล่าวได้ว่าเป็นช่วงที่ 3 ของการโยกย้ายถิ่นฐานของชาวลาวเข้ามาในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ

จากที่กล่าวมาทั้งหมด สรุปได้ว่า การตั้งถิ่นฐานของผู้คนในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษมีทั้งหมด 3 ช่วงเวลาคือ 1) การตั้งถิ่นฐานของชาวเขมร (หรือผู้คนจากอาณาจักรขอม) 2) การตั้งถิ่นฐานของชาวลาว และ 3) การโยกย้ายถิ่นฐานของชาวลาวหลังจากการประกาศอิสรภาพของเจ้าอนุวงศ์ นอกจากการย้ายถิ่นฐานของกลุ่มคนเหล่านี้ พื้นที่ของจังหวัดศรีสะเกษจะมีชนพื้นเมืองคือผู้ใช้ภาษากูย - กวยอาศัยอยู่ก่อนแล้ว ดูแผนภาพสรุปการตั้งถิ่นฐานของผู้คนในจังหวัดศรีสะเกษ ในภาพที่ 22

ภาพที่ 22 การตั้งถิ่นฐานของประชากรในจังหวัดศรีสะเกษ

จังหวัดศรีสะเกษในปัจจุบันแต่เดิมคือ เมืองขุขันธ์ ซึ่งก่อตั้งขึ้นเมื่อประมาณ พ.ศ. 2302 ในสมัยกรุงศรีอยุธยา (ช่วงที่อาณาจักรสยามกับลาวมีสงครามกันหลายครั้ง) โดยชาวกูย-กวยที่โดนชาวลาวขับไล่มาจากแขวงอัตปือแสนแป (จังหวัดศรีสะเกษ, 2529) ระหว่างช่วงปีพ.ศ. 2302 - 2480 ก่อนที่จะเปลี่ยนชื่อจากเมืองขุขันธ์เป็น “จังหวัดศรีสะเกษ” เมืองขุขันธ์ได้ย้ายเมืองหลวงอยู่หลายครั้งเนื่องจากพื้นที่แถบนี้ขาดแคลนน้ำ จนในที่สุดได้ย้ายเมืองจากบริเวณเดิมมายังบริเวณอำเภอเมืองในปัจจุบัน (ภาพที่ 23)

ภาพที่ 23 อำเภอชุมชนและอำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

(ดัดแปลงจาก <http://srn.brrd.in.th/web/>)

สรุป บทที่ 2 นี้มีเนื้อหาที่ประกอบด้วยแนวคิดพื้นฐานและข้อมูลต่างๆทั้งด้านภาษาศาสตร์และประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย โดยแบ่งเป็นหัวข้อต่างๆ ดังนี้ 1) งานวิจัยเกี่ยวกับภาษาไทยอีสาน 2) งานวิจัยเกี่ยวกับภาษาเขมรและภาษากูย 3) แนวคิดเกี่ยวกับการสัมผัสภาษา และ 4) ประวัติศาสตร์จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งมีความสำคัญต่องานวิจัยและมีประโยชน์ต่อการตีความผลการวิจัยเป็นอย่างมาก จากการศึกษางานวิจัยและข้อมูลเอกสารดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยได้คำถามวิจัยและข้อคิดเห็นต่างๆซึ่งช่วยให้ผู้วิจัยสามารถอธิบายปรากฏการณ์ทั้งทางภาษา วัฒนธรรม ความคิดของผู้คนในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

งานวิจัยนี้มีจุดประสงค์ที่จะศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษในเรื่องของระบบวรรณยุกต์ ลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ และสัทลักษณะของวรรณยุกต์ในชุมชนที่มีลักษณะการใช้ภาษาแตกต่างกัน ในการดำเนินงานผู้วิจัยมีขั้นตอนการวิจัยดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เพื่อสร้างแนวคิดพื้นฐานและคำอธิบายที่สมเหตุสมผล ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย โดยแบ่งเป็นประเด็นหลักๆดังต่อไปนี้

- 1) งานวิจัยเกี่ยวกับในภาษาไทยอีสาน
- 2) งานวิจัยเกี่ยวกับภาษาญ้อและภาษาเขมร
- 3) งานวิจัยเกี่ยวกับการสัมผัสภาษา
- 4) งานวิจัยเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดศรีสะเกษ

3.2 คัดเลือกจุดเก็บข้อมูล

จุดเก็บข้อมูลมีทั้งหมด 5 จุด ดังนี้ (ดูแผนที่ในภาพที่ 24)

ชุมชนที่ 1 (ชุมชนไทยอีสาน) หมู่บ้านโนนเค็ง ตำบลเขม อำเภอกุทุมพรพิสัย ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 25 กิโลเมตร เดินทางโดยรถยนต์ใช้เวลาประมาณ 30 – 35 นาที

ชุมชนที่ 2 (ชุมชนไทยอีสาน-ญ้อ) หมู่บ้านบัวระสมณ์ ตำบลตองปิด อำเภอน้ำเกลี้ยง ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 20 กิโลเมตร เดินทางโดยรถยนต์ใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง

ชุมชนที่ 3 (ชุมชนไทยอีสาน-เขมร) หมู่บ้านสวัสดิ ตำบลห้วยทับทัน อำเภอยักษ์ทับทัน ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 35 กิโลเมตร เดินทางโดยรถยนต์ใช้เวลาประมาณ 45 นาที

ชุมชนที่ 4 (ชุมชนไทยอีสาน-ญ้อ-เขมร) หมู่บ้านจอก ตำบลสะพุง อำเภอสรีรัตนะ ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 40 กิโลเมตร เดินทางโดยรถยนต์ใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง

ชุมชนที่ 5 (ชุมชนหลากหลาย) ตลาดสดอำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

ภาพที่ 24 แผนที่จังหวัดศรีสะเกษ และจุดเก็บข้อมูล

(ดัดแปลงจาก <http://www.thaienergydata.in.th/province/33/>)

1. อำเภออุทุมพรพิสัย	4. อำเภอศรีรัตนะ
2. อำเภอน้ำเกลี้ยง	5. อำเภอเมืองจังหวัดศรีสะเกษ
3. อำเภอห้วยทับทัน	

3.3 คัดเลือกผู้บอกภาษา

ผู้บอกภาษาสำหรับงานวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้พูดภาษาไทยอีสานเป็นภาษาแม่จำนวนทั้งหมด 15 คน (ชุมชนละ 3 คน × 5 ชุมชน) ผู้บอกภาษามีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

เพศของผู้บอกภาษา งานวิจัยนี้จะเลือกเก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษาเพศหญิง เพราะจากงานวิจัยที่ผ่านมาและประสบการณ์จากการทำวิจัยภาคสนามของผู้วิจัย พบว่า ปัญหาของงานวิจัยมักจะเกิดจากการที่ผู้บอกภาษาเพศชายมีแนวโน้มที่จะไม่มีเวลาว่างเพราะมีความจำเป็นที่จะต้องไป

ทำงานในช่วงกลางวัน ประกอบกับการที่ผู้บอกภาษาเพศชายมักจะมีโอกาสเดินทางไปยังที่ต่างๆ และติดต่อสื่อสารกับผู้ใช้ภาษาในบริเวณชุมชนอื่นมากกว่าเพศหญิง (ปนิษฐา ประธานเกียรติ, 2544, พรสวรรค์ นามวัง, 2544, พิณรัตน์ อัครวัฒน์ากุล, 2546) จึงอาจจะได้รับอิทธิพลจากภาษาอื่นๆ ที่อยู่นอกชุมชนที่ต้องการจะศึกษา

อายุของผู้บอกภาษา ช่วงอายุของผู้บอกภาษา คือ 33-58 ปี เนื่องจากผู้บอกภาษาในช่วงอายุนี้นี้มีแนวโน้มที่จะเก็บรักษาภาษาถิ่นของชุมชนของตนไว้ได้มากเมื่อเทียบกับรุ่นอายุน้อยกว่านี้ (ปณิชนิต บัณฑิตกุล, 2536, ปนิษฐา ประธานเกียรติ, 2544)

ระดับการศึกษาของผู้บอกภาษา ผู้บอกภาษาได้รับการศึกษาระหว่างประถมศึกษาปีที่ 2 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3

อาชีพของผู้บอกภาษา ผู้บอกภาษาประกอบอาชีพเกษตรกรรม หรือค้าขาย

คุณสมบัติอื่นๆ ผู้บอกภาษาไม่มีความผิดปกติของอวัยวะที่ใช้ในการออกเสียง อธิยาศยติพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่ทำการวิจัยแต่กำเนิด และไม่เคยโยกย้ายถิ่นฐานไปอยู่ที่อื่นเป็นเวลานานเกิน 10 ปี

รายละเอียดเกี่ยวกับผู้บอกภาษาสามารถสรุปได้ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 รายละเอียดเกี่ยวกับผู้บอกภาษา

ชุมชนภาษา	คนที่	อายุ	การศึกษา	อาชีพ	ครอบครัว	ภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน	ข้อมูลอื่นๆ
ไทยอีสาน	1	40	ม. 3	ทำนา เย็บผ้า	ลูกชาย สามี บิดา มารดา	ไทยอีสาน (ครอบครัว คนใน หมู่บ้าน)	สามีเป็นคนจ. ร้อยเอ็ด แต่งงานได้ 8 ปี
	2	38	ป. 6	ทำนา เย็บผ้า	ลูกชาย 2 คน (18 และ 13 ปี) สามี	ไทยอีสาน (ครอบครัว คนใน หมู่บ้าน)	สามีเป็นคน อำเภอเบญจ ลักษณ์
	3	40	ป. 6	ทำนา ทำ เส้นขนมจีน ค้าขาย	ลูกชาย 2 คน (19 และ 10 ปี) สามี	ไทยอีสาน (ครอบครัว คนใน หมู่บ้าน) ไทย (ลูก)	เคยไปทำงานใน กรุงเทพฯ 20 ปี ที่แล้วอยู่ 5 ปี

ชุมชนภาษา	คนที่	อายุ	การศึกษา	อาชีพ	ครอบครัว	ภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน	ข้อมูลอื่นๆ
ไทยอีสาน-กวย	1	45	ป. 2	ค้าขาย	ลูกสาว 2 คน (10 และ 15 ปี) สามี	ไทยอีสาน (ในครอบครัว หมูบ้าน) ไทย (ครอบครัว ลูก) กวย (ในหมูบ้าน)	เคยทำงานในกรุงเทพฯ กลับมาได้ 10 กว่าปีแล้ว
	2	48	ป. 3	ทำนา	ลูกสาว 2 คน (ทำงานในกรุงเทพฯ)	ไทยอีสาน (ในครอบครัว หมูบ้าน) กวย (ในหมูบ้าน ใช้เพื่อปิดบังข้อมูล)	บิดาเป็นคนกวย มารดาเป็นคนไทยอีสาน
	3	52	ป. 4	ทำนา เป็นผู้ใหญ่บ้าน	-	ไทยอีสาน (ในหมูบ้าน) กวย (ใช้บางครั้ง)	บิดา-มารดาเป็นคนหมูบ้านบัว ธรรมชาติ
ไทยอีสาน-เขมร	1	40	ม. 3	ทำนา	ลูก 2 คน สามี	ไทยอีสาน (ครอบครัว หมูบ้าน) เขมร (เล็กน้อย)	เป็นคนบ้าน สวัสดิ์ทั้งตนและสามี
	2	52	ป.4	ทำนา ทำสวน	ลูก 2 คน สามี	ไทยอีสาน (ครอบครัว หมูบ้าน) ไทย (ทั่วไป) เขมร (หมูบ้าน)	เกิดอยู่. อุทุมพรพิสัย ย้ายมาอยู่กับสามีหลังแต่งงาน เป็นเวลา 30 กว่าปีมาแล้ว
	3	50	ป. 4	ค้าขาย	ลูกสาว 1 คน ลูกชาย 1 คน	ไทยอีสาน (ครอบครัว หมูบ้าน) เขมร (หมูบ้าน)	บิดามารดาและสามีเป็นคนในบ้านสวัสดิ์

ชุมชนภาษา	คนที่	อายุ	การศึกษา	อาชีพ	ครอบครัว	ภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน	ข้อมูลอื่นๆ
ไทยอีสาน- กวย-เขมร	1	49	ป. 6	ค้าขาย	ลูกชาย 3 คน สามี	ไทยอีสาน (ครอบครัว หมู่บ้าน ลูกคำ) ไทย (ลูกคำ ลูก)	ค้าขายอยู่ หน้าร.ร.บ้าน จอกเป็นประจำ ทุกวัน
	2	55	ป. 4	ทำนา ทำไร่	มารดา	ไทยอีสาน (ครอบครัว หมู่บ้าน) กวย (ฟัง ออก พูดได้คำสอง คำ)	เกิดและโตอยู่ที่ หมู่บ้านจอก
	3	56	ป. 4	ทำนา	ลูกชาย 2 คน สามี	ไทยอีสาน ไทย (ครอบครัว) กวย (ใช้ได้บ้าง กับคน ในหมู่บ้าน)	สามีเป็นคนต่าง หมู่บ้าน แต่ แต่งงานและมา อาศัยอยู่ร่วมกัน กว่า 38 ปี
หลากหลาย	1	33	ม.3	ค้าขาย	ลูกสาว 1 คน สามี	ไทยอีสาน (ครอบครัว คนใน จังหวัด) ไทย (ลูก ลูกคำ)	สามีเป็นคน จังหวัด สุรินทร์ อาศัยและ ค้าขายในตัว เมืองแต่กำเนิด
	2	58	ป. 4	ค้าขาย	ลูก 2 คน (ชาย 1 หญิง 1) สามี	ไทยอีสาน (ลูกคำ ลูก) ไทย (ลูก สามี ลูกคำ)	เดิมเป็นคน อ. อุทุมพรพิสัย แต่งงานกับสามี เป็นคนจีน ย้าย มาอยู่ศรีสะเกษ ได้ 40 ปีกว่า
	3	52	ปวส.	ค้าขาย	ลูกชาย 2 คน สามี	ไทยอีสาน ไทย (ครอบครัว ลูกคำ)	เดิมเป็นคน อ.อุทุมพรพิสัย แต่แต่งงานและ ย้ายมาค้าขาย ในจังหวัดได้กว่า 20 ปี

3.4 เตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้เก็บข้อมูลที่เป็นคำพูดเดี่ยวเท่านั้น เนื่องจากในคำพูดต่อเนื่องนั้นวรรณยุกต์อาจมีรูปแบบที่หลากหลายและต้องใช้เวลาในการเก็บข้อมูลมาก (ดารณี กฤษณะพันธุ์, 2538, Tingsabadh & Deeprasert, 1997)

การเก็บข้อมูลแบ่งออกเป็นสองส่วน คือการเก็บข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ และการเก็บข้อมูลเพื่อวิเคราะห์สัทลักษณะของวรรณยุกต์ จึงต้องใช้รายการคำสองชุดดังนี้

รายการคำ ในการเก็บข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ ได้เลือกคำจากรายการคำตามแนวคิดกล่องวรรณยุกต์ของ Gedney (1972) และเพิ่มเติมจำนวนคำตามที่เหมาะสม ดังนี้ รายการคำชุดที่ 1 จึงมีคำทั้งหมด 80 คำ (ดูตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 รายการคำทดสอบ

วรรณยุกต์	*A	*B	*C	*DL	*DS
1	1. หู	17. ไช้	33. เสื่อ	49. สวด	65. ทก
	2. ชา	18. ผ่า	34. ข้าว	50. สาก	66. สุก
	3. หัว	19. เช่า	35. ห้า	51. สอก	67. ลีบ
	4. หา	20. ข่า	36. ข้าง	52. สาด	68. หัก
2	5. ปี่	21. ป่า	37. แก้ว	53. ปาก	69. เบ็ด
	6. ตา	22. ไก่	38. ป้า	54. ตาก	70. กบ
	7. กิน	23. เต่า	39. ตู้	55. กอด	71. เจ็ด
	8. ตี	24. ต่อ	40. ใต้	56. ตอก	72. เก็บ
3	9. บิน	25. บ่า	41. บ้า	57. บีบ	73. เบ็ด
	10. แดง	26. โอง	42. เอื้อย	58. ดอก	74. ออก
	11. ดาว	27. อ่อม	43. อ้าย	59. อาบ	75. บิด
	12. ดิน	28. อ่อน	44. อ้อย	60. ดาบ	76. บก
4	13. มือ	29. แม่	45. น้ำ	61. ราก	77. วัด
	14. ควาย	30. ว่าว	46. ม้า	62. ลูก	78. นก
	15. นา	31. นิ่ง	47. ลิ่น	63. เลือด	79. เล็บ
	16. มา	32. นิ่ง	48. ล้า	64. ลาบ	80. ลบ

สำหรับการเก็บข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์สัทลักษณะของวรรณยุกต์ ผู้วิจัยใช้ชุดคำเทียบเสียงคล้ายตามงานวิจัยของ พิณรัตน์ อัครวัฒนากุล (2546) และปรับเปลี่ยนเป็นบางคำ เพราะเป็นชุดคำที่ได้รับการคัดเลือกมาอย่างดี และได้คำนึงถึงอิทธิพลของเสียงพยัญชนะต้น และเสียงสระที่มีต่อเสียง

วรรณยุกต์หรือค่า F0 ที่มีความไวต่อปัจจัยทางเสียงอื่นๆ เช่น เสียงพยัญชนะที่นำหน้าเสียงสระ คุณสมบัติของเสียงสระ เสียงพยัญชนะที่ตามหลังเสียงสระ คำทดสอบชุดที่ 2 มีจำนวนคำทั้งหมด 20 คำคือ ขา ปา (ครู)บา คา ข่า ป่า บ่า ค่า ฆ่า ป่า บ่า คำ ขาด ปาด บาด คาด ชัด ปัด บัตร(ประจำตัวประชาชน) คัด

3.5 เก็บข้อมูล

การเก็บข้อมูลส่วนที่ 1 ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลเพื่อใช้สำหรับการวิเคราะห์รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ซึ่งช่วยให้ทราบระบบวรรณยุกต์ได้อย่างรวดเร็ว ผู้วิจัยได้ใช้รายการคำชุดที่ 1 (80 คำ) ระหว่างการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยแสดงท่าทางประกอบ กับให้ผู้บอกภาษาดูรูปภาพเป็นหลัก และให้ผู้บอกภาษาออกเสียงแต่ละคำในลักษณะสุ่มเช่น อ้าย ค่า กิน ป่า

การเก็บข้อมูลในส่วนที่ 2 ใช้รายการคำชุดที่ 2 คือ การเก็บข้อมูลด้วยชุดเทียบเสียงคล้าย (20 คำ) เพื่อยืนยันผลการวิเคราะห์เสียงวรรณยุกต์ในส่วนที่ 1 ในการเก็บข้อมูลส่วนนี้จะต้องฝึกซ้อมให้ผู้บอกภาษาเคยชินกับการดูภาพประกอบที่ผู้วิจัยเตรียมไว้ก่อนการบันทึกการออกเสียงของผู้บอกภาษา ในส่วนนี้ผู้บอกภาษาจะต้องออกเสียงคำทดสอบคำละ 7 ครั้ง โดยการออกเสียงจะแบ่งเป็นชุดชุดละ 3 คำ (เช่น ครั้งที่ 1 ขา ปา บา ครั้งที่ 2 ปา ขา บา เป็นต้น) รวมการออกเสียงทั้งหมดเป็นผู้บอกภาษา 15 คน x ออกเสียงคำทั้งหมด 20 คำ x คำละ 7 ครั้ง = 2,100 คำทดสอบ ซึ่งจะคัดเลือกการบันทึกเสียงที่มีคุณภาพดีเพื่อใช้เป็นคำทดสอบเพียง 1,500 คำทดสอบ ในการวัดและวิเคราะห์หาค่าทางกลศาสตร์เพื่อใช้ช่วยยืนยันสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ที่ได้ยิน

3.6 วิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนคือ วิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์และวิเคราะห์สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์

วิเคราะห์ระบบเสียง จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการศึกษาเสียงวรรณยุกต์ภาษาถิ่นตระกูลไท² การวิเคราะห์เพื่อหาระบบเสียงที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพที่สุดทำได้โดยการวิเคราะห์ตามแนวคิดกล่องวรรณยุกต์ของ William J. Gedney โดยใช้การฟังเป็นหลัก ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จะใช้แนวทางเดียวกัน

² ยาใจ มาลัยเจริญ (2531), จรรยา นวลจันทร์แสง (2535), ปณัญชนิต บัณจิตกุล (2536), ปณัญญา ประธานเกียรติ (2544), Akharawatthanakun, (2002), พิณรัตน์ อัครวัฒน์กุล (2546), Akharawatthanakun, (2004)

วิเคราะห์สัทลักษณะของวรรณยุกต์ การวิเคราะห์สัทลักษณะของวรรณยุกต์ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้การวิเคราะห์ค่าความถี่มูลฐานของเสียงวรรณยุกต์โดยใช้โปรแกรม Praat เวอร์ชัน 5.3.35³ ทุกๆ 10% เริ่มจากช่วงเวลาที่ 0% - 100% ของระยะเวลาแบบปรับค่าตั้งแต่จุดเริ่มต้นของเสียงสระ (vowel onset) จนถึงจุดสิ้นสุดเสียงสระ (vowel offset) จากคำทดสอบ 20 คำคำละ 5 ครั้งโดยเลือกการออกเสียงที่ถูกต้องชัดเจนที่สุดจากที่บันทึกเสียงไว้คำละ 7 ครั้ง จากผู้บอกภาษาทั้งหมด 15 คน (5 ชุมชน ชุมชนละ 3 คน) รวมจำนวนคำทดสอบทั้งหมดเป็น $20 \times 5 \times 15 = 1,500$ คำทดสอบ (ในการเก็บข้อมูล จำเป็นต้องเก็บข้อมูลเกินจำนวนที่ต้องใช้ในการวิเคราะห์ เพื่อลดความเสี่ยงด้านต่างๆอันอาจเกิดขึ้นและเป็นปัญหา) ขั้นตอนถัดมาคือแปลงผลการวัดค่าความถี่มูลฐานซึ่งมีหน่วยเป็น เฮิรตซ์ (hertz) เป็นค่าเซมิโตน (semitone) ซึ่งเป็นวิธีช่วยลดอัตราการแปรของค่าเฮิรตซ์อันเกิดจากความแตกต่างด้านสรีระของผู้พูดและปัจจัยทางสังคมเช่น เพศ อายุ เป็นต้น และนำผลการวิเคราะห์ทางกลศาสตร์มาช่วยในการตีความเกี่ยวกับสัทลักษณะของวรรณยุกต์

การแปลงค่าเฮิรตซ์เป็นค่าเซมิโตนนั้นทำได้หลายวิธี สำหรับการวิจัยนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้สูตร เซมิโตน = $12 * \text{LOG} (\text{Hz to be translated} / \text{Hz reference level}) / \text{LOG}(2)$ โดยที่ Hz to be translated คือค่าความถี่มูลฐานที่ต้องการ และ Hz reference level คือ ค่าความถี่มูลฐานต่ำสุดของผู้บอกภาษา

นำเสนอผลการวิจัย ผลการวิเคราะห์ในส่วนที่ 1 ได้นำเสนอแบบบรรยายโดยสรุปจากผลการวิเคราะห์โดยใช้แนวคิดกล่องวรรณยุกต์ ผลการวิเคราะห์ส่วนที่ 2 นำเสนอในรูปแบบกราฟเส้นโดยการใช้โปรแกรม Microsoft Excel 2010 ซึ่งแสดงทั้งค่าเฮิรตซ์ (ดูภาคผนวก) และค่าเซมิโตนเพื่อนำมามาตีความเกี่ยวกับ สัทลักษณะของวรรณยุกต์ ส่วนที่ 3 เป็นการเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ที่ได้จากการวิเคราะห์ในส่วนที่ 1 และ 2 จากการออกเสียงของผู้พูดใน 5 ชุมชนภาษา และสุดท้ายเป็นการสรุปผล อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะ

---

³ เวอร์ชันล่าสุด ณ วันที่ 2 มกราคม พ.ศ. 2556

บทที่ 4

รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ และระบบวรรณยุกต์

ในบทที่ 4 นี้จะกล่าวถึงผลการวิจัยซึ่งได้จากการวิเคราะห์ด้วยการฟัง โดยใช้แนวคิดเรื่อง กล้องวรรณยุกต์ของ Gedney (1972) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล การศึกษาวิจัยด้วยวิธีการ ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ในภาพรวมวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาจาก 5 ชุมชนภาษาในจังหวัดศรีสะเกษมีทั้งความเหมือนและความต่าง กล่าวคือ ผู้บอกภาษากลุ่มที่ 1 (ผู้บอก ภาษาทุกคนจากชุมชนภาษาไทยอีสาน ชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร ชุมชนหลากหลาย และชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย 1 คน) ใช้วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่มีรูปแบบการ แยกเสียงรวมเสียงและระบบวรรณยุกต์เหมือนกัน คือ ระบบวรรณยุกต์แบบ 5 หน่วยเสียง ผู้บอก ภาษากลุ่มที่ 2 (ผู้บอกภาษา 2 คนจากชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย) ใช้ระบบวรรณยุกต์แบบ 6 หน่วย เสียง และมีรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์เหมือนกัน นอกจากนี้ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่พูดโดยผู้บอกภาษาทั้ง 2 กลุ่มมีลักษณะเด่นของภาษากลุ่มลาวที่ เรียกว่า “บันไดลาว” ปรากฏอยู่เหมือนกัน แต่จะมีความแตกต่างที่ลักษณะการแยกเสียงของ วรรณยุกต์ในแถว A

เมื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยข้างต้นกับผลการวิจัยที่ผ่านมา พบว่า ผู้บอกภาษากลุ่มที่ 1 (13 คน) ใช้วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ที่มีรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงและระบบวรรณยุกต์ตรงกับ วรรณยุกต์ของภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ที่พบในงานวิจัยก่อนหน้านี้ (งานวิจัยของ Brown, 1965, ปริญญา ประธานเกียรติ, 2544, พิณรัตน์ อัครวัฒนากุล, 2646) ส่วนวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษากลุ่มที่ 2 (2 คน) มีรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ใกล้เคียง กับวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดอุบลราชธานี

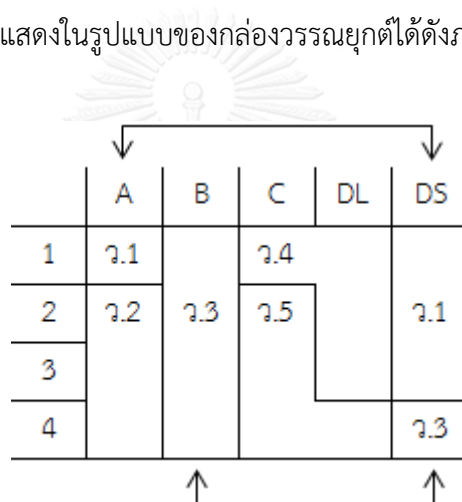
รายละเอียดเนื้อหาในบทที่ 4 จะแบ่งออกเป็น 3 หัวข้อ ดังนี้

- 4.1 รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงและระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ จาก งานวิจัยในอดีต
- 4.2 รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ใน 5 ชุมชนภาษา
- 4.3 ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ใน 5 ชุมชนภาษา

4.1 รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงและระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ จากงานวิจัยในอดีต

เนื่องจากในตอนท้ายของการบรรยายผลการวิจัยในบทที่ 4 และ บทที่ 5 ผู้วิจัยจะอภิปรายและเปรียบเทียบระหว่างวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่พูดในแต่ละชุมชนภาษา รวมไปถึงการเปรียบเทียบระหว่างผลการวิจัยครั้งนี้กับผลงานวิจัยที่ผ่านมา ผู้วิจัยจึงจะยกเนื้อหาเกี่ยวกับผลการวิจัยที่ผ่านมาขึ้นมากล่าวถึงเป็นประการแรก เพื่อความสะดวกและจะทำให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น

จากการทบทวนวรรณกรรมในบทที่ 2 หัวข้อ 2.1 งานวิจัยเกี่ยวกับภาษาไทยอีสาน สามารถสรุปได้ว่า รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ คือ A1-234, B1234, C1-234, DL123-4, DS123-4, A1=DS123, B1234=DS4, C1=DL123, C234=DL4 B≠DL สามารถแสดงในรูปแบบของกล่องวรรณยุกต์ได้ดังภาพที่ 25

ภาพที่ 25 ลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษจากงานวิจัยในอดีต
(ดัดแปลงจาก Brown, 1965: 186 และ พิณรัตน์ อัครวัฒนากุล, 2546: 208)

ภาพที่ 25 สามารถอธิบายรายละเอียดได้ดังนี้

1. ในแถว A มีการแยกเสียงวรรณยุกต์ระหว่าง A1 กับ A234
2. ในแถว B ไม่มีการแยกเสียงวรรณยุกต์
3. ในแถว C มีการแยกเสียงวรรณยุกต์ระหว่าง C1 กับ C234
4. ในแถว DL มีการแยกเสียงวรรณยุกต์ระหว่าง DL123 กับ DL4
5. ในแถว DS มีการแยกเสียงวรรณยุกต์ระหว่าง DS123 กับ DS4
6. วรรณยุกต์ในช่อง A1 รวมเสียงกับวรรณยุกต์ในช่อง DS123
7. วรรณยุกต์ในแถว B รวมเสียงกับวรรณยุกต์ในช่อง DS4
8. วรรณยุกต์ในช่อง C1 รวมเสียงกับวรรณยุกต์ในช่อง DL123

9. วรรณยุกต์ในช่อง C234 รวมเสียงกับวรรณยุกต์ในช่อง DL4

10. วรรณยุกต์ในแถว B เป็นคนละวรรณยุกต์กับ DL

จากภาพที่ 25 และรายละเอียดดังกล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่า วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษมีลักษณะเด่นของรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ในภาษากลุ่มลาวที่เรียกว่า “บันไดลาว” ปรากฏอยู่ (ภาพที่ 8 ในบทที่ 2) แต่จะมีการแยกเสียงที่ต่างจากภาษากลุ่มลาว ภาษาอื่นคือการแยกเสียงในแถว A

ด้านระบบวรรณยุกต์ ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษประกอบด้วยวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียงคือ วรรณยุกต์ 1 (A1, DS123) วรรณยุกต์ 2 (A234) วรรณยุกต์ 3 (B1234, DS4) วรรณยุกต์ 4 (C1, DL123) และ วรรณยุกต์ 5 (C234, DL4) ดูรายละเอียดของระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ สรุปรูปร่างงานวิจัยในอดีต

วรรณยุกต์	สัญลักษณ์	ประเภทของคำตามโครงสร้างพยางค์		
		คำเป็น	คำตายเสียงยาว	คำตายเสียงสั้น
1	15	+	-	+
2	51	+	-	-
3	33	+	-	+
4	11 ²	+	+	-
5	31 ²	+	+	-

(จากข้อมูลใน Brown, 1965: 186⁴)

จากตารางที่ 11 อธิบายได้ว่า วรรณยุกต์ 1 มีลักษณะเป็นวรรณยุกต์ต่ำ-ขึ้น ปรากฏในคำเป็น และคำตายเสียงสั้น วรรณยุกต์ 2 มีลักษณะเป็นวรรณยุกต์สูง-ตก ปรากฏเฉพาะในคำเป็นเท่านั้น วรรณยุกต์ 3 มีลักษณะเป็นวรรณยุกต์กลาง-ระดับ ปรากฏในคำเป็น และคำตายเสียงสั้น วรรณยุกต์ 4 เป็นวรรณยุกต์ ต่ำ-ระดับ และมีการกักที่เส้นเสียงในตอนท้าย ปรากฏในคำเป็น และคำตายเสียงยาว และวรรณยุกต์ 5 มีลักษณะเป็นวรรณยุกต์กลาง-ตก และมีการกักที่เส้นเสียงในตอนท้าย ปรากฏในคำเป็น และคำตายเสียงยาว

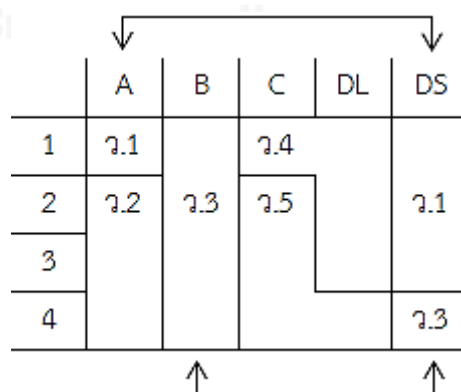
⁴ สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ใน ตารางที่ 11 เป็นการปรับจาก tone mark ของ Brown (1965)

โดยสรุป รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียง ระบบวรรณยุกต์ และสัทลักษณะของวรรณยุกต์ที่นำเสนอข้างต้นเป็นตัวแทนของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษได้ดีที่สุด เนื่องจากเป็นรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงและระบบวรรณยุกต์ที่งานวิจัยในอดีต (Brown, 1965, ปริญญา ประธานเกียรติ, 2544, พิณรัตน์ อัครวัฒนากุล, 2546) กล่าวถึงมากที่สุดว่าเป็นวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ในส่วนของสัทลักษณะของวรรณยุกต์ ผู้วิจัยจะใช้สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษจากงานวิจัยของ Brown (1965) ในการเปรียบเทียบ เพราะข้อมูลของ Brown ได้จากการเก็บข้อมูลในบริเวณอำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งน่าจะได้รับอิทธิพลจากการสัมผัสภาษากับภาษาอื่นน้อยกว่าข้อมูลของปริญญาซึ่งเก็บข้อมูลจากชุมชนที่ใช้ภาษาไทยอีสานร่วมกับภาษากูยและภาษาเขมร และข้อมูลของพิณรัตน์ ที่ได้จากอำเภอบุณฑริก ซึ่งอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานี และมีอาณาเขตติดต่อกับสปป. ลาว

4.2 รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ใน 5 ชุมชนภาษา

ผลการวิเคราะห์ด้วยการฟังชี้ให้เห็นว่า ในภาพรวม วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ในคำพูดของผู้บอกภาษากลุ่มที่ 1 ซึ่งประกอบด้วยผู้บอกภาษาชุมชนภาษาไทยอีสาน ไทยอีสาน-กูย (1 คน) ไทยอีสาน-เขมร ไทยอีสาน-กูย-เขมร และชุมชนหลากหลายภาษา รวมเป็นผู้บอกภาษา 13 คน มีรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงแบบเดียวกัน ส่วนในคำพูดของผู้บอกภาษากลุ่มที่ 2 คือ ผู้บอกภาษาจากชุมชนภาษาไทยอีสาน-กูย 2 คน จะมีความต่างจากผู้บอกภาษากลุ่มที่ 1 เล็กน้อย

รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงดังกล่าวสามารถแสดงด้วยกล่องวรรณยุกต์ตามแนวคิดของ Gedney (1972) ได้ดังภาพที่ 26 และ 4.3

ภาพที่ 26 รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ
ผู้บอกภาษากลุ่มที่ 1 (13 คน)

รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ในคำพูดของผู้บอกลักษณะกลุ่มที่ 1 คือ A1-234 B1234 C1-234 DL123-4 DS123-4 โดยที่ A1=DS123 B=DS4 C1=DL123 C234=DL4 B≠DL ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ในแถว A มีการแยกเสียงวรรณยุกต์ระหว่าง A1 กับ A234
2. ในแถว B ไม่มีการแยกเสียงวรรณยุกต์
3. ในแถว C มีการแยกเสียงวรรณยุกต์ระหว่าง C1 กับ C234
4. ในแถว DL มีการแยกเสียงวรรณยุกต์ระหว่าง DL123 กับ DL4
5. ในแถว DS มีการแยกเสียงวรรณยุกต์ระหว่าง DS123 กับ DS4
6. วรรณยุกต์ในช่อง A1 รวมเสียงกับวรรณยุกต์ในช่อง DS123
7. วรรณยุกต์ในแถว B รวมเสียงกับวรรณยุกต์ในช่อง DS4
8. วรรณยุกต์ในช่อง C1 รวมเสียงกับวรรณยุกต์ในช่อง DL123
9. วรรณยุกต์ในช่อง C234 รวมเสียงกับวรรณยุกต์ในช่อง DL4
10. วรรณยุกต์ในแถว B เป็นคนละวรรณยุกต์กับวรรณยุกต์ในแถว DL

	A	B	C	DL	DS
1	ว.1	ว.4	ว.5	ว.3	ว.1
2			ว.6		
3	ว.2				
4	ว.3				ว.4

ภาพที่ 27 รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ
ผู้บอกลักษณะกลุ่มที่ 2 (2 คน)

รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ในคำพูดของผู้บอกลักษณะกลุ่มที่ 2 คือ A1-23-4 B1234 C1-234 DL123-4 DS123-4 โดยที่ A1=DS123 B=DS4 C1=DL123 C234=DL4 B≠DL ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ในแถว A มีการแยกเสียงวรรณยุกต์ระหว่าง A1 A23 และ A4
2. ในแถว B ไม่มีการแยกเสียงวรรณยุกต์
3. ในแถว C มีการแยกเสียงวรรณยุกต์ระหว่าง C1 กับ C234
4. ในแถว DL มีการแยกเสียงวรรณยุกต์ระหว่าง DL123 กับ DL4

5. ในแถว DS มีการแยกเสียงวรรณยุกต์ระหว่าง DS123 กับ DS 4
6. วรรณยุกต์ในช่อง A1 รวมเสียงกับวรรณยุกต์ในช่อง DS123
7. วรรณยุกต์ในแถว B รวมเสียงกับวรรณยุกต์ในช่อง DS4
8. วรรณยุกต์ในช่อง C1 รวมเสียงกับวรรณยุกต์ในช่อง DL123
9. วรรณยุกต์ในช่อง C234 รวมเสียงกับวรรณยุกต์ในช่อง DL4
10. วรรณยุกต์ในแถว B เป็นคนละวรรณยุกต์กับ DL

ผลการวิจัยข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า เมื่อมองในด้านรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานในคำพูดของผู้บอกภาษาจาก 5 ชุมชนภาษามีรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงแบ่งออกเป็น 2 แบบด้วยกัน รูปแบบทั้ง 2 มีลักษณะที่เหมือนกัน คือ มีการปรากฏของลักษณะเด่นของภาษากลุ่มลาว (B1234 C1=DL123 C234=DL4 B≠DL) หรือ “บันไดลาว” อยู่ แต่รูปแบบทั้ง 2 จะมีความต่างกันที่การแยกเสียงวรรณยุกต์ในแถว A คือ แบบที่ 1 (ผู้บอกภาษา 13 คน) ในแถว A จะมีการแยกเสียงที่ระหว่างช่อง A1 กับ A234 ซึ่งเหมือนกับวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานจังหวัดศรีสะเกษใน Brown (1965) และ พิณรัตน์ อัครวัฒนากุล (2546) ส่วนแบบที่ 2 (ผู้บอกภาษา 2 คน) ในแถว A จะมีการแยกเสียงระหว่างช่อง A1 A23 และ A4 เมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยในอดีตพบว่า เป็นรูปแบบของการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานสำเนียงอื่น ซึ่งผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นนี้อีกครั้งในส่วนของการอภิปรายผล ในท้ายบทที่ 4

4.3 ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ใน 5 ชุมชนภาษา

ระบบวรรณยุกต์ของภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ที่พูดโดยผู้บอกภาษาจาก 5 ชุมชนภาษา สามารถแบ่งออกเป็น 2 ระบบคือ ระบบวรรณยุกต์แบบ 5 หน่วยเสียง ออกเสียงโดยผู้บอกภาษากลุ่มที่ 1 (13 คน) ประกอบด้วยผู้บอกภาษาจากชุมชนภาษาไทยอีสาน ไทยอีสาน-กวย (1 คน) ไทยอีสาน-เขมร ไทยอีสาน-กวย-เขมร และชุมชนหลากหลาย และ ระบบวรรณยุกต์แบบ 6 หน่วยเสียง ออกเสียงโดยผู้บอกภาษากลุ่มที่ 2 (2 คน) ทั้ง 2 คนเป็นผู้บอกภาษาจากชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย ในส่วนของระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานนี้ จะมีรายละเอียดค่อนข้างมาก เพราะฉะนั้นผู้วิจัยจะแบ่งการบรรยายออกตามชุมชนภาษา ดังนี้

4.3.1 ชุมชนภาษาไทยอีสาน

ชุมชนภาษาไทยอีสาน (หมู่บ้านโนนเค็ง อ.อุทุมพรพิสัย) เป็นชุมชนที่ใช้ภาษาไทยอีสานเพียงภาษาเดียวในการสื่อสารระหว่างผู้คนในชุมชน (ยกเว้นภาษาไทยมาตรฐานซึ่งเป็นภาษาประจำชาติ) ด้วยสาเหตุนี้จึงคาดเดาได้ว่าผู้คนในชุมชนภาษานี้จะได้รับผลกระทบจากภาษาอื่น ๆ น้อยที่สุด

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ระบบวรรณยุกต์ของภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาทั้ง 3 คนจากชุมชนภาษาไทยอีสาน ประกอบด้วยวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียง เป็นวรรณยุกต์ระดับ 2 หน่วยเสียงคือวรรณยุกต์ 3 และวรรณยุกต์ 4 วรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ 3 หน่วยเสียง คือวรรณยุกต์ 1 วรรณยุกต์ 2 และ วรรณยุกต์ 5 ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ชุมชนไทยอีสานได้แสดงไว้ดังตารางที่ 12

เมื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยกับวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษใน Brown (1965) พบว่า วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ในคำพูดของผู้บอกภาษาจากชุมชนภาษาไทยอีสานนี้ มีลักษณะใกล้เคียงกัน ทั้งด้านจำนวนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ และสัทลักษณะของวรรณยุกต์ ดูรายละเอียดของระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ชุมชนภาษาไทยอีสาน ในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ชุมชนไทยอีสาน

วรรณยุกต์	Brown (1965)	สัทลักษณะ	ประเภทของคำตามโครงสร้างพยางค์		
			คำเป็น	คำตายเสียงยาว	คำตายเสียงสั้น
วรรณยุกต์ 1	15	25	+	-	+
วรรณยุกต์ 2	51	451	+	-	-
วรรณยุกต์ 3	33	44	+	-	+
วรรณยุกต์ 4	11 ²	22 ²	+	+	-
วรรณยุกต์ 5	31 ²	31 ²	+	+	-

วรรณยุกต์ 1 เป็นวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ มีลักษณะเป็นวรรณยุกต์ ต่ำ-ขึ้น การออกเสียงวรรณยุกต์ 1 จะเริ่มจากระดับเสียงกลางค่อนข้างต่ำและเพิ่มระดับขึ้นเป็นระดับเสียงสูง วรรณยุกต์ 1 จะปรากฏในคำเป็นและคำตายเสียงสั้น

วรรณยุกต์ 2 เป็นวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ มีลักษณะเป็นวรรณยุกต์สูง-ตก การออกเสียงจะเริ่มที่ระดับเสียงกลางค่อนข้างสูง เพิ่มระดับเสียงขึ้นเล็กน้อย และลดระดับเสียงลงจนถึงระดับเสียงต่ำ วรรณยุกต์ 2 ปรากฏในคำเป็นเท่านั้น

วรรณยุกต์ 3 เป็นวรรณยุกต์คงระดับ ลักษณะของวรรณยุกต์ 3 คือสูง-ระดับ วรรณยุกต์ 3 การออกเสียงจะคงระดับอยู่ที่ระดับเสียงกลางค่อนข้างสูงตั้งแต่ต้นพยางค์จนถึงท้ายพยางค์ วรรณยุกต์ 3 ปรากฏในคำเป็นและคำตายเสียงสั้น

วรรณยุกต์ 4 เป็นวรรณยุกต์คงระดับเช่นเดียวกับ วรรณยุกต์ 3 แต่วรรณยุกต์ 4 จะมีลักษณะเป็นวรรณยุกต์ต่ำ-ระดับ ซึ่งจะคงระดับเสียงกลางค่อนข้างต่ำตั้งแต่ต้นคำจนถึงท้ายคำไว้ที่ระดับเสียง

กลางค่อนข้างต่ำถึงระดับเสียงต่ำ และมีการกักที่เส้นเสียงบริเวณท้ายพยางค์ วรรณยุกต์ 4 ปรากฏทั้งในคำเป็นและคำตายเสียงยาว

วรรณยุกต์ 5 เป็นวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับเช่นเดียวกับวรรณยุกต์ 1 และวรรณยุกต์ 2 ลักษณะของวรรณยุกต์ 5 คือกลาง-ตก การออกเสียงจะเริ่มจากระดับเสียงกลาง และลดระดับลงถึงระดับเสียงต่ำและมีการกักที่เส้นเสียงในท้ายพยางค์ วรรณยุกต์ 5 ปรากฏในคำเป็นและคำตายเสียงยาวเช่นเดียวกับวรรณยุกต์ 4

4.3.2 ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย

ในด้านระบบวรรณยุกต์ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานในคำพูดของผู้บอกภาษาจากชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย (หมู่บ้านบัวระมณ) แบ่งออกเป็น 2 ระบบ คือ ระบบวรรณยุกต์แบบ 5 หน่วยเสียง (ผู้บอกภาษาคนที่ 1) และระบบวรรณยุกต์แบบ 6 หน่วยเสียง (ผู้บอกภาษาคนที่ 2 และ 3)

ระบบวรรณยุกต์แบบ 5 หน่วยเสียง ประกอบด้วยวรรณยุกต์ระดับ 2 หน่วยเสียง (วรรณยุกต์ 3 และ วรรณยุกต์ 4) และวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ 3 หน่วยเสียง (วรรณยุกต์ 1 วรรณยุกต์ 2 และ วรรณยุกต์ 5) เช่นเดียวกับวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานในคำพูดของผู้บอกภาษาชุมชนภาษาไทยอีสาน

ระบบวรรณยุกต์แบบ 6 หน่วยเสียง ประกอบด้วยวรรณยุกต์ระดับ 2 หน่วยเสียง (วรรณยุกต์ 4 และ วรรณยุกต์ 5) วรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ 4 หน่วยเสียง (วรรณยุกต์ 1 วรรณยุกต์ 2 วรรณยุกต์ 3 วรรณยุกต์ 6)

เมื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยกับชุมชนที่ใช้ภาษาไทยอีสานเพียงภาษาเดียวจะพบว่า ผู้บอกภาษาคนที่ 1 ใช้วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานระบบเดียวกัน และสัทลักษณะของวรรณยุกต์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ส่วนผู้บอกภาษาคนที่ 2 และ 3 ใช้วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่แตกต่างจากชุมชนภาษาไทยอีสานในด้านจำนวนหน่วยเสียงวรรณยุกต์

จากข้อมูลที่กล่าวไว้ข้างต้น การนำเสนอระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานของผู้พูดในชุมชนไทยอีสาน-กวย จะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังรายละเอียดที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ 13 และ 14

ตารางที่ 13 ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย
(ผู้บอกภาษาคนที่ 1)

วรรณยุกต์	Brown (1965)	สัญลักษณ์	ประเภทของคำตามโครงสร้างพยางค์		
			คำเป็น	คำตายเสียงยาว	คำตายเสียงสั้น
วรรณยุกต์ 1	15	25	+	-	+
วรรณยุกต์ 2	51	451	+	-	-
วรรณยุกต์ 3	33	44	+	-	+
วรรณยุกต์ 4	11 ²	22 ²	+	+	-
วรรณยุกต์ 5	31 ²	31 ²	+	+	-

ตารางที่ 13 แสดงระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 1 จากชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย ซึ่งบรรยายรายละเอียดได้ดังนี้

วรรณยุกต์ 1 มีลักษณะเป็นวรรณยุกต์ต่ำ-ขึ้น ออกเสียงโดยเริ่มที่ระดับเสียงต่ำ และเพิ่มระดับขึ้นต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงสูง *วรรณยุกต์ 1* จะปรากฏในคำเป็นและคำตายเสียงสั้นเท่านั้น

วรรณยุกต์ 2 เป็นวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ *วรรณยุกต์ 2* ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาจากชุมชนไทยอีสาน-กวย คนที่ 1 จะมีลักษณะเป็นวรรณยุกต์ สูง-ตก ระดับเสียงจะเริ่มต้นอยู่ระดับเสียงสูง และจะต่ำลงอย่างต่อเนื่องจนถึงช่วงท้ายพยางค์ *วรรณยุกต์ 2* ปรากฏในคำเป็นเท่านั้น

วรรณยุกต์ 3 เป็นวรรณยุกต์คงระดับ ออกเสียงโดยการคงระดับเสียงอยู่ที่ระดับกลางค่อนข้างสูงถึงระดับเสียงสูงตั้งแต่ต้นพยางค์จนถึงท้ายพยางค์ *วรรณยุกต์ 3* จะสามารถปรากฏในคำเป็นและคำตายเสียงสั้น

วรรณยุกต์ 4 เป็นวรรณยุกต์คงระดับเช่นเดียวกับ *วรรณยุกต์ 3* โดยการออกเสียงจะคงระดับเสียงวรรณยุกต์อยู่ที่ระดับเสียงต่ำตั้งแต่ต้นพยางค์จนถึงท้ายพยางค์ และบริเวณท้ายพยางค์จะมีการกักที่เส้นเสียง *วรรณยุกต์ 4* ปรากฏในคำเป็นและคำตายเสียงยาว

วรรณยุกต์ 5 เป็นวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ เช่นกันกับ *วรรณยุกต์ 2* แต่ระดับเสียงที่ต้นพยางค์จะอยู่ในระดับต่ำกว่า *วรรณยุกต์ 2* อย่างชัดเจน และจะลดระดับลงอย่างต่อเนื่องจนถึงสุดพยางค์ และท้ายพยางค์จะมีการกักที่เส้นเสียง *วรรณยุกต์ 5* ปรากฏในคำเป็นและคำตายเสียงยาว

ตารางที่ 14 ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย
(ผู้บอกภาษาคนที่ 2 และ ผู้บอกภาษาคนที่ 3)

วรรณยุกต์	สัญลักษณ์	ประเภทของคำตามโครงสร้างพยางค์		
		คำเป็น	คำตายเสียงยาว	คำตายเสียงสั้น
วรรณยุกต์ 1	25	+	-	+
วรรณยุกต์ 2	231	+	-	-
วรรณยุกต์ 3	451	+	-	-
วรรณยุกต์ 4	44	+	-	+
วรรณยุกต์ 5	22 ²	+	+	-
วรรณยุกต์ 6	31 ²	+	+	-

ตารางที่ 14 แสดงระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ในคำพูดของผู้บอกภาษาชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย คนที่ 2 และ 3

วรรณยุกต์ 1 มีลักษณะเป็นวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ ระดับเสียงจะเริ่มต้นที่ระดับเสียงต่ำ และจะสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงสูง วรรณยุกต์ 1 ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 2 และ 3 จะมีสัญลักษณ์เหมือนวรรณยุกต์ 1 ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 1

วรรณยุกต์ 2 มีสัญลักษณ์เป็นวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ ระดับเสียง ณ จุดเริ่มต้นจะอยู่ที่ระดับเสียงกลางค่อนข้างต่ำ จากนั้นจะสูงขึ้นเล็กน้อย และลดระดับลงจนถึงท้ายพยางค์ วรรณยุกต์ 2 จะปรากฏในคำเป็นเท่านั้น

วรรณยุกต์ 3 ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 2 และ 3 จากชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวยจะมีสัญลักษณ์เหมือนกับวรรณยุกต์ 2 ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 1 คือ จะมีลักษณะเป็นวรรณยุกต์สูง-ตก โดยระดับเสียงที่จุดเริ่มต้นจะอยู่ระหว่างระดับเสียงกลางค่อนข้างสูง-ระดับเสียงสูง และจะลดระดับลงอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงต่ำ ณ จุดสิ้นสุด วรรณยุกต์ 3 ปรากฏในคำเป็นเท่านั้น

วรรณยุกต์ 4 มีลักษณะเป็นวรรณยุกต์ระดับ โดยที่ระดับเสียงจะคงระดับตั้งแต่ต้นพยางค์ถึงท้ายพยางค์อยู่ที่ระดับเสียงสูง วรรณยุกต์ 4 ปรากฏในคำเป็นและคำตายเสียงสั้น

วรรณยุกต์ 5 มีลักษณะเป็นวรรณยุกต์ระดับเช่นเดียวกับวรรณยุกต์ 4 แต่วรรณยุกต์ 5 เสียงจะคงระดับอยู่ที่ระดับเสียงต่ำตั้งแต่ต้นพยางค์ถึงท้ายพยางค์ และจะมีการกักที่เส้นเสียงที่บริเวณท้ายพยางค์ วรรณยุกต์ 5 ปรากฏในคำเป็นและคำตายเสียงยาว

วรรณยุกต์ 6 มีลักษณะเป็นวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ โดยที่ระดับเสียงที่ต้นพยางค์จะอยู่ในระดับเสียงกลาง และจะลดระดับลงอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงต่ำ ที่บริเวณท้ายพยางค์จะมีการกักที่เส้นเสียง วรรณยุกต์ 6 ปรากฏในคำเป็นและคำตายเสียงยาว

โดยสรุป ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ที่ใช้ในชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย นั้นมีทั้งส่วนที่เหมือนและแตกต่างจากชุมชนภาษาไทยอีสานและงานวิจัยของ Brown (1965) กล่าวคือ โดยรวมการวิเคราะห์ด้วยการฟังแสดงให้เห็นว่า วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานในคำพูดของผู้บอกภาษาจากชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวยจะมีระดับความสูง-ต่ำของวรรณยุกต์ไม่ชัดเจนเท่ากับผู้บอกภาษาในชุมชนภาษาไทยอีสาน กล่าวคือ ขณะเก็บข้อมูล ผู้วิจัยสามารถแยกระดับเสียงสูงกับระดับเสียงต่ำของผู้บอกภาษาในชุมชนภาษาไทยอีสานได้โดยไม่ต้องใช้ความพยายามเท่าใดนัก แต่สำหรับผู้บอกภาษาในชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย ระดับเสียงสูงกับเสียงต่ำจะไม่แตกต่างกันมาก ทำให้ผู้วิจัยต้องใช้ความพยายามในการฟังเป็นพิเศษ และต้องขอให้ผู้บอกภาษาออกเสียงซ้ำหลายรอบ ระดับความสูง-ต่ำของเสียงที่ไม่ชัดเจนนี้อาจมีสาเหตุมาจากการสัมผัสภาษาระหว่างภาษาไทยอีสาน กับภาษากวย เพราะประชากรส่วนหนึ่งในชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวยนี้ใช้ภาษากวยสลับกับภาษาไทยอีสานในการสื่อสาร โดยเฉพาะคนในช่วงอายุของผู้บอกภาษา (35 ปีขึ้นไป) ที่ยังสามารถใช้ภาษากวยได้เกือบทุกคน ทำให้ภาษาไทยอีสานที่ใช้ในชุมชนได้รับลักษณะบางประการของภาษากวย ซึ่งเป็นภาษาที่ไม่มีวรรณยุกต์

ในส่วนของระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 2 และ 3 ที่มีจำนวนหน่วยเสียงแตกต่างจากวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษซึ่งพบในงานวิจัยของ Brown (1965) ผู้วิจัยตั้งข้อสงสัยไว้ 2 ประการคือ 1) ผู้บอกภาษาอาจได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยอีสานสำเนียงอื่น คือ สำเนียงอุบลราชธานี หรือ 2) ผู้บอกภาษานั้นพูดภาษาไทยอีสานสำเนียงอื่นในอดีต แต่ได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ จึงทำให้สัทลักษณะของวรรณยุกต์ส่วนใหญ่ใกล้เคียงกับวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งประเด็นดังกล่าวเป็นประเด็นที่น่าสนใจ และจะกล่าวถึงอย่างละเอียดอีกครั้งหนึ่งในส่วนของการอภิปรายผลการวิจัย

4.3.3 ชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร

จากการวิเคราะห์ด้วยการฟัง พบว่า ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาจากชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมรนั้นใกล้เคียงกับภาษาไทยอีสานที่พูดโดยผู้บอกภาษาจากชุมชนภาษาไทยอีสานอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย ซึ่งผู้บอกภาษาส่วนหนึ่งใช้วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ที่มีรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงและระบบวรรณยุกต์ต่างกัน ฉะนั้น จึงสามารถสันนิษฐานได้ว่าผู้ใช้ภาษาไทยอีสานในชุมชนไทยอีสาน-เขมร อาจได้รับผลกระทบจากภาษาที่ใช้ในชุมชนในระดับที่น่าจะต่ำกว่าชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย

ในรายละเอียด ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ที่ใช้ในชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร เป็นระบบวรรณยุกต์เดียวกันกับที่ใช้ในชุมชนภาษาไทยอีสาน กล่าวคือ ระบบวรรณยุกต์ที่ใช้ในชุมชนไทยอีสาน-เขมร ประกอบด้วยวรรณยุกต์ทั้งหมด 5 หน่วยเสียง เป็นวรรณยุกต์คงระดับ 2 หน่วยเสียง คือ

วรรณยุกต์ 3 และ วรรณยุกต์ 4 เป็นวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ 3 หน่วยเสียงคือ วรรณยุกต์ 1 วรรณยุกต์ 2 และวรรณยุกต์ 5

ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ที่ใช้ในชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 15

ตารางที่ 15 ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร

วรรณยุกต์	Brown (1965)	สัญลักษณ์	ประเภทของคำตามโครงสร้างพยางค์		
			คำเป็น	คำตายเสียงยาว	คำตายเสียงสั้น
วรรณยุกต์ 1	15	25	+	-	+
วรรณยุกต์ 2	51	451	+	-	-
วรรณยุกต์ 3	33	44	+	-	+
วรรณยุกต์ 4	11 ²	22 ²	+	+	-
วรรณยุกต์ 5	31 ²	31 ²	+	+	-

จากตารางที่ 15 จะเห็นได้ว่า ระบบและสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาไทยอีสานในชุมชนที่มีการใช้ภาษาไทยอีสานกับภาษาเขมรมีรายละเอียดดังนี้

วรรณยุกต์ 1 เป็นวรรณยุกต์ ต่ำ-ขึ้น การออกเสียงวรรณยุกต์ 1 จะเริ่มต้นด้วยระดับเสียงที่อยู่ในระดับต่ำ และเพิ่มระดับเสียงขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงสิ้นสุดพยางค์ วรรณยุกต์ 1 ปรากฏในคำเป็นและคำตายเสียงสั้น

วรรณยุกต์ 2 เป็นวรรณยุกต์สูง-ตก ปรากฏเฉพาะในคำเป็นเท่านั้น การออกเสียงวรรณยุกต์ 2 จะเริ่มต้นที่ระดับเสียงกลางค่อนข้างสูง หลังจากนั้นระดับเสียงจะสูงขึ้นเล็กน้อย และลดระดับลงอย่างรวดเร็วจนระดับเสียงอยู่ที่ระดับเสียงต่ำ

วรรณยุกต์ 3 และ *วรรณยุกต์ 4* เป็นวรรณยุกต์ระดับ โดยมีความแตกต่างที่วรรณยุกต์ 3 จะคงระดับเสียงตั้งแต่ต้นพยางค์ถึงท้ายพยางค์อยู่ที่ระดับเสียงกลางค่อนข้างสูง ในทางตรงกันข้ามวรรณยุกต์ 4 ซึ่งมีสัญลักษณ์เป็นวรรณยุกต์ต่ำ-ระดับ เสียงวรรณยุกต์จะคงระดับอยู่ที่ระดับเสียงกลางค่อนข้างต่ำถึงระดับเสียงต่ำตั้งแต่ต้นพยางค์จนถึงท้ายพยางค์ และวรรณยุกต์ 4 จะมีการกักที่เส้นเสียงบริเวณท้ายพยางค์ วรรณยุกต์ 3 ปรากฏในคำเป็นและคำตายเสียงสั้น ส่วนวรรณยุกต์ 4 ปรากฏในคำเป็นและคำตายเสียงยาว

วรรณยุกต์ 5 มีลักษณะคล้ายกับวรรณยุกต์ 2 คือเป็นวรรณยุกต์ตกเช่นเดียวกัน แต่สำหรับวรรณยุกต์ 5 ระดับเสียงโดยรวมจะอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าวรรณยุกต์ 2 ค่อนข้างชัดเจน และมีการกักที่เส้นเสียงในตอนท้าย วรรณยุกต์ 5 ปรากฏในคำเป็นและคำตายเสียงยาว

จากผลการวิเคราะห์ด้วยการฟัง พบว่า ลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาในชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร น่าจะไม่ได้รับผลกระทบจากภาษาไทยอีสานสำเนียงอื่น ภาษาเขมร หรือภาษาอื่นที่ใช้ในชุมชนในระดับที่ส่งผลให้เกิดการแปรหรือการเปลี่ยนแปลงของระบบวรรณยุกต์ ทั้งนี้ ยังไม่สามารถสรุปได้แน่นอนว่า สัทลักษณะของวรรณยุกต์ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาทั้ง 3 คนจะได้รับหรือไม่ได้รับผลกระทบใดๆเลย เพราะฉะนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องยืนยันผลการวิเคราะห์สัทลักษณะของวรรณยุกต์ด้วยวิธีการทางกลศาสตร์อีกวิธีหนึ่ง

4.3.4 ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร

ในภาพรวม วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่มีการใช้ภาษา 3 ภาษาสื่อสารภายในชุมชน (ภาษาไทยอีสาน ภาษากวย ภาษาเขมร) ใกล้เคียงกันกับวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่ใช้ในชุมชนภาษาไทยอีสานเพียงภาษาเดียว กล่าวคือผู้บอกภาษาทุกคนใช้ระบบวรรณยุกต์แบบเดียวกัน คือ ระบบวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียง

จากข้อค้นพบที่กล่าวมาข้างต้น ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาทั้งสามคนในชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร สามารถสรุปได้ในตารางที่ 16

ตารางที่ 16 ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร

วรรณยุกต์	Brown (1965)	สัทลักษณะ	ประเภทของคำตามโครงสร้างพยางค์		
			คำเป็น	คำตายเสียงยาว	คำตายเสียงสั้น
วรรณยุกต์ 1	15	25	+	-	+
วรรณยุกต์ 2	51	451	+	-	-
วรรณยุกต์ 3	33	44	+	-	+
วรรณยุกต์ 4	11 ²	22 ²	+	+	-
วรรณยุกต์ 5	31 ²	31 ²	+	+	-

จากตารางที่ 16 สามารถบรรยายได้ว่า ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานของผู้บอกภาษาในชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมรนั้นเป็นระบบวรรณยุกต์ระบบเดียวกัน ซึ่งประกอบด้วยวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียง เป็นวรรณยุกต์คงระดับ 2 หน่วยเสียงและวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ 3 หน่วยเสียง วรรณยุกต์แต่ละหน่วยเสียงมีสัทลักษณะโดยรวมและการปรากฏดังนี้

วรรณยุกต์ 1 เป็นวรรณยุกต์ต่ำ-ขึ้น วรรณยุกต์ 1 จะเริ่มจากระดับเสียงต่ำที่ต้นพยางค์และมีระดับสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงสูง วรรณยุกต์ 1 ปรากฏทั้งในคำเป็นและคำตายเสียงสั้น

วรรณยุกต์ 2 เป็นวรรณยุกต์ สูง-ตก โดยการออกเสียงวรรณยุกต์ 2 ของผู้บอกภาษาทุกคนจะเริ่มต้นด้วยระดับเสียงสูงจากนั้นจึงจะลดระดับเสียงลงอย่างต่อเนื่องจนถึงจุดสิ้นสุด วรรณยุกต์ 2 ปรากฏในคำเป็นเท่านั้น

วรรณยุกต์ 3 และ 4 เป็นวรรณยุกต์คงระดับทั้งสองหน่วยเสียง ผู้บอกภาษาทั้ง 3 คนในชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมรออกเสียงวรรณยุกต์ 3 (สูง-ระดับ) โดยการคงระดับเสียงอยู่ที่ระดับเสียงกลางค่อนข้างสูงตั้งแต่ต้นพยางค์ถึงท้ายพยางค์ ส่วนวรรณยุกต์ 4 (ต่ำ-ระดับ) จะคงระดับอยู่ที่ระดับเสียงกลางค่อนข้างต่ำ และมีการกักที่เส้นเสียงในตอนท้ายของพยางค์ วรรณยุกต์ 3 จะปรากฏทั้งในคำเป็นและคำตายเสียงสั้น ส่วนวรรณยุกต์ 4 ปรากฏในคำเป็นและคำตายเสียงยาว

วรรณยุกต์ 5 เป็นวรรณยุกต์ กลาง-ตก ปรากฏทั้งในคำเป็นและคำตายเสียงยาว การออกเสียงวรรณยุกต์ 5 จะเริ่มโดยระดับเสียงที่ต้นพยางค์อยู่ที่ระดับเสียงกลางถึงกลางค่อนข้างต่ำ และลดระดับเสียงลงอย่างต่อเนื่องจนถึงท้ายพยางค์ และมีการกักที่เส้นเสียง ผู้บอกภาษาทุกคนออกเสียงวรรณยุกต์ 5 เหมือนกันอย่างชัดเจน

เมื่อเปรียบเทียบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาจากชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร กับอีก 3 ชุมชนภาษาที่กล่าวถึงเมื่อก่อนหน้านี้ จะพบว่า ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร จะใกล้เคียงกับชุมชนภาษาไทยอีสาน และชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร มากกว่าชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย

4.3.5 ชุมชนหลากหลายภาษา

กล่าวโดยรวม วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานในชุมชนหลากหลายภาษาหรือชุมชนตลาดนั้นเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ผู้บอกภาษาทั้ง 3 คนมีระบบวรรณยุกต์ระบบเดียวกัน และลักษณะของวรรณยุกต์ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาทั้งสามคน หากใช้ผลการวิเคราะห์ด้วยการฟังเป็นเกณฑ์ก็กล่าวได้ว่ามีความใกล้เคียงกันเช่นกัน

เมื่อนำผลการวิจัยในส่วนนี้มาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยในหัวข้อ 4.3.1-4.3.4 จะเห็นได้ว่าในภาพรวม ผู้บอกภาษาจากทุกชุมชนภาษานั้นออกเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่ใกล้เคียงกัน มีผู้บอกภาษาเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ออกเสียงวรรณยุกต์ที่มีลักษณะแตกต่างออกไป ดังนั้น ในตอนท้ายของหัวข้อ 4.3.5 นี้ จะเป็นการสรุปภาพรวมของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ในทุกชุมชนภาษา และอภิปรายประเด็นสำคัญต่างๆที่พบจากผลการวิเคราะห์ดังกล่าว

ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาทั้ง 3 คนซึ่งประกอบอาชีพค้าขายในบริเวณชุมชนหลากหลายภาษา หรือตลาดสดอำเภอเมืองศรีสะเกษ ประกอบด้วยวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียง เป็นวรรณยุกต์ระดับ 2 หน่วยเสียงคือ วรรณยุกต์ 3 (สูง-ระดับ) และวรรณยุกต์ 4 (ต่ำ-ระดับ) เป็นวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ 3 หน่วยเสียงคือ วรรณยุกต์ 1 (ต่ำ-ขึ้น) วรรณยุกต์ 2 (สูง-ตก)

วรรณยุกต์ 5 (ต่ำ-ตก) ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ชุมชนหลากหลายภาษา มีรายละเอียดดังตารางที่ 17

ตารางที่ 17 ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ชุมชนหลากหลายภาษา

วรรณยุกต์	Brown (1965)	สีที่ลักษณะ	ประเภทของคำตามโครงสร้างพยางค์		
			คำเป็น	คำตายเสียงยาว	คำตายเสียงสั้น
วรรณยุกต์ 1	15	25	+	-	+
วรรณยุกต์ 2	51	451	+	-	-
วรรณยุกต์ 3	33	44	+	-	+
วรรณยุกต์ 4	11 ²	22 ²	+	+	-
วรรณยุกต์ 5	31 ²	31 ²	+	+	-

จากตารางที่ 17 สามารถอธิบายโดยละเอียดได้ดังนี้

วรรณยุกต์ 1 เป็นวรรณยุกต์ต่ำ-ขึ้น ระดับเสียงในช่วงต้นพยางค์อยู่ในระดับเสียงต่ำ และสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงสูงจนสิ้นสุดพยางค์ วรรณยุกต์ 1 ปรากฏทั้งในคำเป็นและคำตายเสียงสั้น

วรรณยุกต์ 2 มีลักษณะเป็นวรรณยุกต์ตก การออกเสียงวรรณยุกต์ 2 เริ่มต้นด้วยระดับเสียงกลางค่อนข้างสูง ระดับเสียงสูงขึ้นเล็กน้อยถึงระดับเสียงสูง และลดระดับลงอย่างต่อเนื่อง จนถึงช่วงบริเวณท้ายพยางค์ วรรณยุกต์ 2 ปรากฏเฉพาะในคำเป็น

วรรณยุกต์ 3 เป็นเสียงกลางค่อนข้างสูงตั้งแต่ต้นพยางค์ถึงท้ายพยางค์ ผู้บอกภาษาทั้ง 3 คนในชุมชนหลากหลายภาษาออกเสียงวรรณยุกต์ 3 เหมือนกัน วรรณยุกต์ 3 ปรากฏทั้งในคำเป็นและคำตายเสียงสั้น

วรรณยุกต์ 4 เป็นวรรณยุกต์ ต่ำ-ระดับ ตั้งแต่ต้นพยางค์ถึงท้ายพยางค์มีระดับเสียงกลางค่อนข้างต่ำ และมีการกักที่เส้นเสียงในตอนท้าย วรรณยุกต์ 4 ปรากฏในคำเป็นและคำตายเสียงยาว

วรรณยุกต์ 5 เป็นวรรณยุกต์กลาง-ตก ระดับเสียงจะเริ่มจากระดับเสียงกลาง จากนั้นจะลดระดับต่ำลงอย่างต่อเนื่องจนถึงจุดสิ้นสุดและมีการกักที่เส้นเสียงที่ท้ายพยางค์ วรรณยุกต์ 5 ปรากฏทั้งในคำเป็นและคำตายเสียงยาว ผู้บอกภาษาทั้ง 3 คนออกเสียงวรรณยุกต์ 5 ใกล้เคียงกันมาก

ผลการวิจัยในหัวข้อที่ 4.5 สามารถสรุปได้ว่า ผู้บอกภาษาในชุมชนหลากหลายภาษานั้นออกเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษเหมือนกันทุกคน ซึ่งพฤติกรรมการออกเสียงวรรณยุกต์ที่สอดคล้องนี้ ปรากฏให้เห็นในชุมชนภาษาไทยอีสาน ชุมชนไทยอีสาน-เขมร และชุมชนไทยอีสาน-เขมร-กูย เช่นกัน

ก่อนที่ผู้วิจัยจะกล่าวถึงสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษอย่างละเอียดจากการวิเคราะห์ทางกลศาสตร์ซึ่งนำเสนอไว้ในบทที่ 5 ท้ายบทที่ 4 นี้จะสรุปรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์และระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาไทยอีสานใน 5 ชุมชนภาษาเพื่อช่วยให้เข้าใจเรื่องวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษดียิ่งขึ้น และทำให้เห็นภาพรวมที่ชัดเจนขึ้น

สรุปรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ

ภาพที่ 28 และ 29 แสดงภาพรวมของรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาใน 5 ชุมชนภาษา จากภาพที่ 28 และ ภาพที่ 29 จะเห็นได้ว่า มีรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ที่ใกล้เคียงกัน ยกเว้นแต่วรรณยุกต์ในแถว A ซึ่งจะมีการแยกเสียงต่างกัน

แบบที่ 1

	A	B	C	DL	DS
1	ว.1		ว.4		
2	ว.2	ว.3	ว.5		ว.1
3					
4					ว.3

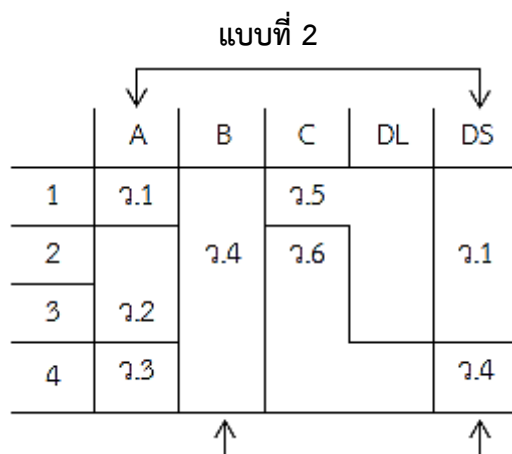
ภาพที่ 28 รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ

แบบที่ 1 แถว A มีการแยกเสียงเป็น A1-234

ชุมชนภาษาที่มีรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงแบบที่ 1 ประกอบด้วย

ชุมชนภาษาไทยอีสาน	(ผู้บอกภาษา	3 คน)
ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย	(ผู้บอกภาษา	1 คน)
ชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร	(ผู้บอกภาษา	3 คน)
ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร	(ผู้บอกภาษา	3 คน)
ชุมชนหลากหลายภาษา	(ผู้บอกภาษา	3 คน)

ภาพที่ 29 รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ

แบบที่ 2 แถว A มีการแยกเสียงเป็น A1-23-4

ชุมชนภาษาที่ใช้วรรณยุกต์ที่มีรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงแบบที่ 2 คือ ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย (ผู้บอกภาษา 2 คน)

สรุประบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ใน 5 ชุมชนภาษา

ตารางที่ 18 ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ (ผู้บอกภาษา 13 คนใน 5 ชุมชนภาษา)

วรรณยุกต์	สัญลักษณ์					ประเภทของคำตามโครงสร้างพยางค์		
	อ ⁵	อ-ก (1)	อ-ข	อ-ก-ข	อ-ห	คำเป็น	คำตายเสียงยาว	คำตายเสียงสั้น
1	25	25	25	25	25	+	-	+
2	451	451	451	451	451	+	-	-
3	44	44	44	44	44	+	-	+
4	22 ²	22 ²	22 ²	22 ²	22 ²	+	+	-
5	31 ²	31 ²	31 ²	31 ²	31 ²	+	+	-

⁵ อ = ไทยอีสาน ก = กวย ข = เขมร ห = หลากภาษา อ-ก (1) = ไทยอีสาน-กวย ผู้บอกภาษาคนที่ 1

ตารางที่ 19 ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ (ผู้บอกภาษา 2 คน ในชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย)

วรรณยุกต์	สัทลักษณะ	ประเภทของคำตามโครงสร้างพยางค์		
	อ-ก (2, 3)	คำเป็น	คำตายเสียงยาว	คำตายเสียงสั้น
1	25	+	-	+
2	231	+	-	-
3	451	+	-	-
4	44	+	-	+
5	22 ²	+	+	-
6	31 ²	+	+	-

ตารางที่ 18 และ ตารางที่ 19 แสดงระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาจากทั้ง 5 ชุมชนภาษาคือ 1) ชุมชนภาษาไทยอีสาน 2) ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย 3) ชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร 4) ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร และ 5) ชุมชนหลากหลายภาษา

จากรายละเอียดของผลการวิจัยในหัวข้อ 4.1-4.3 สรุปได้ว่า ผลการวิจัยในส่วนนี้ *ไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 คือ เมื่อวิเคราะห์ด้วยการฟัง ประกอบกับการใช้กล่องวรรณยุกต์ของ Gedney (1972) ลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงและระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานของผู้บอกภาษาทั้ง 5 ชุมชนภาษาใช้นั้นจะเหมือนกัน* เนื่องจากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ผู้บอกภาษาส่วนหนึ่ง ใช้วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่มีรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงและระบบวรรณยุกต์ต่างไปจากผู้บอกภาษาส่วนใหญ่ที่ใช้วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ที่มีรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงและระบบตรงกับวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษในงานวิจัยในอดีต

สาเหตุของปรากฏการณ์ดังกล่าว (การใช้วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่มีรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงและระบบวรรณยุกต์แตกต่างจากวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษจากงานวิจัยในอดีต) ผู้วิจัยคิดว่าอาจเนื่องมาจาก 1) ผู้บอกภาษาได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยอีสานสำเนียงอื่นซึ่งใช้ในบริเวณใกล้เคียง เช่น ภาษาไทยอีสานสำเนียงอุบลฯ เพราะเมื่อเปรียบเทียบปัจจัยด้านอื่นๆที่ไม่ใช่ด้านภาษา เช่น ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม ฯลฯ พบว่า จังหวัดอุบลราชธานีมีความเจริญกว่าจังหวัดศรีสะเกษอยู่มาก จึงส่งผลให้ภาษาไทยอีสานสำเนียงอุบลฯมีศักดิ์ศรีสูงกว่า ประกอบกับระยะทางระหว่างบริเวณจุดเก็บข้อมูล (หมู่บ้านบัวธรรมณ์) กับตัวเมืองจังหวัดศรีสะเกษ นั้นใกล้เคียงกับระยะทางระหว่างจุดเก็บข้อมูลกับจังหวัดอุบลราชธานี โอกาสที่ผู้บอกภาษา 2 คนจะได้ติดต่อกับผู้ใช้ภาษาไทยอีสานทั้ง 2 สำเนียงจึงค่อนข้างใกล้เคียงกัน เหตุการณ์ลักษณะนี้ อาจตรงกับที่ Brown (1965:186) เคยกล่าวเกี่ยวกับวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษไว้ว่า “ดูเหมือนว่าสำเนียงศรีสะเกษ

พยายามที่จะปรับตัวเองเป็นสำเนียงอุบลฯเพื่อ “ความถูกต้อง”” หรือ 2) ในอดีตผู้บอกภาษาทั้ง 2 คนใช้ภาษาไทยอีสานสำเนียงอื่นเช่นสำเนียงอุบลราชธานี แล้วได้รับอิทธิพลจากสำเนียงศรีสะเกษ จึงทำให้สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ส่วนมากตรงกับวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งก็มีความเป็นไปได้เช่นเดียวกัน

อย่างไรก็ตาม ผลการวิเคราะห์ของงานวิจัยนี้อาจจะยังไม่ใช่ข้อสรุปที่แน่นอนและเป็นที่สุด เพราะประเด็นที่ยกมาข้างต้นนี้เกิดขึ้นในผู้บอกภาษา 2 จาก 3 คน ซึ่งมีโอกาสที่ผลการวิจัยอาจจะเป็นลักษณะเฉพาะตัวบุคคลก็เป็นได้ ดังนั้น ผู้วิจัยคิดว่า ประเด็นดังกล่าวนี้เหมาะสมแก่การศึกษาต่อไป โดยอาจจะเพิ่มจำนวนผู้บอกภาษาเพื่อผลการวิจัยที่แน่นอนยิ่งขึ้น

ในบทที่ 5 ซึ่งเป็นบทถัดไป จะกล่าวถึงสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ที่เป็นข้อค้นพบจากงานวิจัยที่ได้จากการวิเคราะห์ค่าทางกลศาสตร์ และแปลงผลการวิเคราะห์เป็นค่าเซมิโตน

บทที่ 5

สัทลักษณะของวรรณยุกต์

ในบทที่ 4 ได้กล่าวถึงรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์และระบบวรรณยุกต์ในภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาใน 5 ชุมชนภาษา นอกเหนือจากระบบและลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันของผู้บอกภาษาส่วนใหญ่แล้ว (ผู้บอกภาษาใน 4 ชุมชนภาษาและผู้บอกภาษา 1 คนจากชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย) ผู้บอกภาษาส่วนหนึ่งในชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวยนั้นออกเสียงวรรณยุกต์ที่มีลักษณะต่างออกไป เพื่อเป็นการยืนยันความแตกต่างที่พบและได้นำเสนอไว้ในบทที่ 4 ในบทที่ 5 นี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ทางกลศาสตร์ซึ่งเป็นรายละเอียดที่จะช่วยให้เห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้น

ผลการวิเคราะห์ค่าทางกลศาสตร์ซึ่งใช้แสดงสัทลักษณะของวรรณยุกต์ในงานวิจัยนี้ได้จากการวัดค่าความถี่มูลฐาน (fundamental frequency หรือ f_0) จำนวน 11 จุดของระยะเวลาแบบปรับค่า (ทุกๆ 10% ตั้งแต่ช่วงเวลาที่ 0% ถึง 100% ของค่าระยะเวลา) จากคำทดสอบที่เป็นคำพูดเดี่ยวทั้งหมด 20 คำต่อผู้บอกภาษา 1 คน (ดูรายละเอียดเกี่ยวกับ ขั้นตอนการวิจัย ในบทที่ 3) และนำค่าเฮิร์ตซ์ที่ได้มาแปลงค่าเป็นเซมิโตน การนำเสนอผลการวิจัยเป็นกราฟในส่วนนี้จะนำเสนอด้วยค่าเซมิโตนประกอบการบรรยายสัทลักษณะของวรรณยุกต์ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาในแต่ละชุมชนภาษาอย่างละเอียด (ค่าความถี่มูลฐานที่มีหน่วยเป็นเฮิร์ตซ์ โปรดดูใน ภาคผนวก)

เนื้อหาของบทที่ 5 แบ่งเป็นหัวข้อใหญ่ๆ ดังนี้

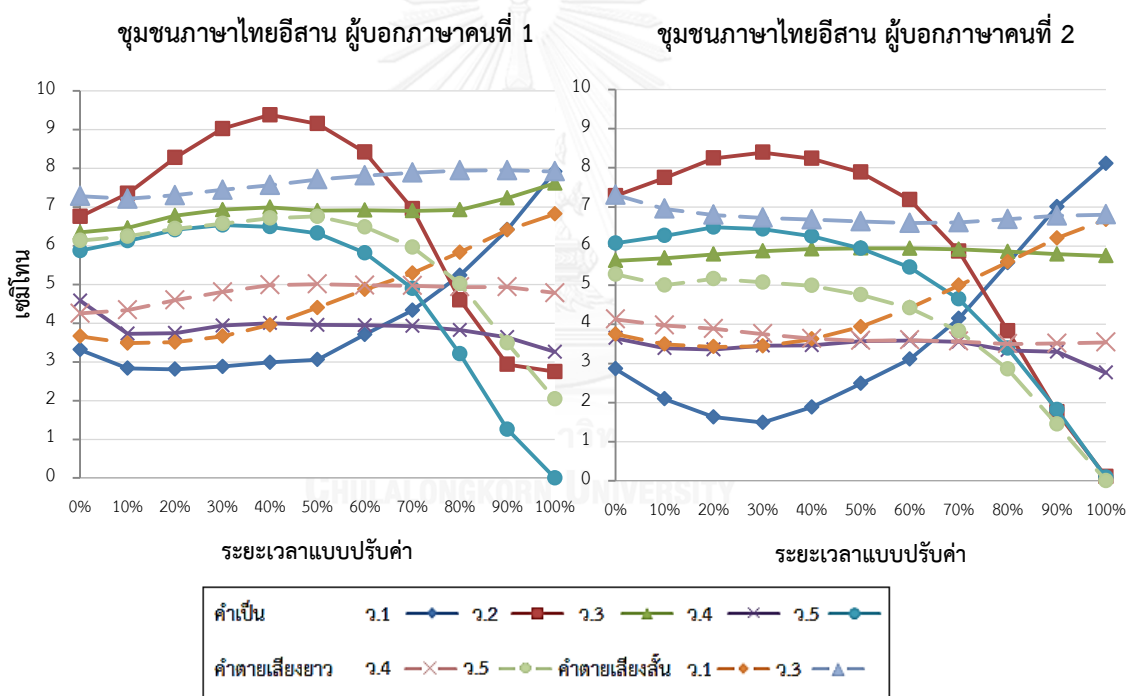
- 5.1 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ชุมชนภาษาไทยอีสาน
- 5.2 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย
- 5.3 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร
- 5.4 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร
- 5.5 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ชุมชนหลากหลาย
- 5.6 เปรียบเทียบสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ที่ใช้ใน 5 ชุมชนภาษา

5.1 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ชุมชนภาษาไทยอีสาน

สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาทั้ง 3 คนในชุมชนที่มีการใช้ภาษาไทยอีสานเพียงภาษาเดียวค่อนข้างเป็นไปได้ในทิศทางเดียวกันในด้าน ลักษณะการขึ้น-ตกของวรรณยุกต์และพิสัยระดับเสียงของวรรณยุกต์ ความแตกต่างมีเพียงเล็กน้อยในเรื่องของระดับความสูง-ต่ำของบางวรรณยุกต์ สัทลักษณะของวรรณยุกต์ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาในชุมชนภาษาไทยอีสานได้แสดงไว้ในภาพที่ 30 - 33

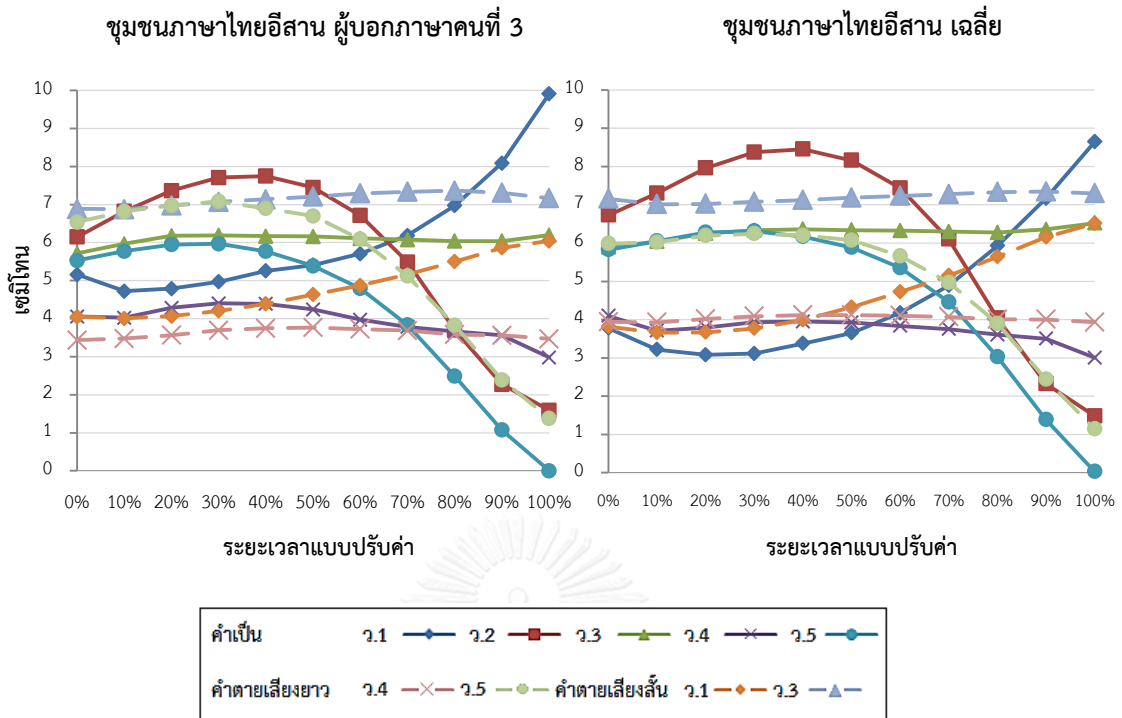
การนำเสนอสัทลักษณะของวรรณยุกต์ผู้วิจัยจะใช้ช่วงค่าเซมิโตน 0-10 ในผู้บอกภาษาจากทุกชุมชนภาษา เนื่องจากต้องการแสดงให้เห็นถึงพิสัยระดับเสียงที่แตกต่างกันของผู้บอกภาษาแต่ละชุมชนภาษาพร้อมกับการอธิบายระดับความสูง-ต่ำและลักษณะการขึ้น-ตกของวรรณยุกต์

5.1.1 ระดับความสูง-ต่ำและลักษณะการขึ้นตกของวรรณยุกต์

ภาพที่ 30 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน
ชุมชนภาษาไทยอีสาน (ผู้บอกภาษาคนที่ 1)

ภาพที่ 31 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทย
อีสานชุมชนภาษาไทยอีสาน (ผู้บอกภาษาคนที่ 2)

ภาพที่ 32 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทย
อีสานชุมชนภาษาไทยอีสาน (ผู้บอกภาษาคนที่ 3)

ภาพที่ 33 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทย
อีสานชุมชนภาษาไทยอีสาน (เฉลี่ย)

จากภาพที่ 30 - 32 ซึ่งแสดงสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ชุมชนภาษาไทยอีสาน ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาทั้ง 3 คน สามารถตีความและนำเสนอในรายละเอียดได้ดังนี้

วรรณยุกต์ 1 ในคำเป็น สัทลักษณะโดยรวมเป็นเสียงวรรณยุกต์ขึ้น สัทลักษณะของวรรณยุกต์ 1 แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะย่อยคือ ต่ำ-ขึ้น (ผู้บอกภาษาคนที่ 1 กับผู้บอกภาษาคนที่ 2) และกลาง-ขึ้น (ผู้บอกภาษาคนที่ 3) วรรณยุกต์ 1 เมื่อออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 1 และ 2 ณ จุดเริ่มต้นหรือจุด 0% ของระยะเวลาแบบปรับค่า ระดับเสียงจะอยู่ในระดับเสียงกลางค่อนข้างต่ำ ประมาณ 3 เซมิโตน ส่วนผู้บอกภาษาคนที่ 3 จุดเริ่มต้นของวรรณยุกต์ 1 จะอยู่ในระดับเสียงกลาง ประมาณ 5 เซมิโตน จากนั้นระดับเสียงจะลดลงเล็กน้อยก่อนที่จะเพิ่มค่าขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงสูง ค่าเซมิโตนที่จุดสิ้นสุดของวรรณยุกต์ 1 ในคำเป็นสำหรับผู้บอกภาษาทั้ง 3 คนอยู่ที่ประมาณ 8 เซมิโตน (ผู้บอกภาษาคนที่ 1 และ 2) และ 10 เซมิโตน (ผู้บอกภาษาคนที่ 3)

ในคำตายเสียงสั้น วรรณยุกต์ 1 ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาทั้ง 3 คนมีสัทลักษณะที่ใกล้เคียงกันมากกว่าที่ปรากฏในคำเป็น ระดับเสียง ณ จุด 0% ของระยะเวลาแบบปรับค่าจะอยู่ที่ระดับเสียงกลางค่อนข้างต่ำ ประมาณ 3.5 - 4 เซมิโตน หลังจากนั้นค่าจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงจุดสิ้นสุดค่าเซมิโตน ณ จุด 50% และ 100% ของระยะเวลาแบบปรับค่าจะอยู่ที่ประมาณ 4 - 4.5 เซมิโตน

และ 6 - 7 เซมิโตน ตามลำดับ เพราะฉะนั้นจึงสรุปได้ว่าวรรณยุกต์ 1 ที่ปรากฏในคำตายเสียงสั้นมีสัทลักษณะเป็นเสียงต่ำ-ขึ้นเช่นเดียวกับที่ปรากฏในคำเป็น

วรรณยุกต์ 2 ในคำเป็น มีสัทลักษณะเป็นวรรณยุกต์สูง-ตก การออกเสียงวรรณยุกต์ 2 ของผู้บอกภาษาทั้ง 3 คนมีความคล้ายคลึงกันมากกว่าการออกเสียงวรรณยุกต์ 1 กล่าวคือ จุดเริ่มต้นของเสียงวรรณยุกต์ 2 จะอยู่ในระดับเสียงกลางค่อนข้างสูง หรือประมาณ 6 - 7 เซมิโตน และจะเพิ่มค่าขึ้นจนถึงระดับเสียงสูง ประมาณ 8 - 9 เซมิโตน ณ ช่วงเวลาที่ 30% - 40% ของระยะเวลาแบบปรับค่า หลังจากนั้นระดับเสียงลดลงอย่างรวดเร็วจนถึงระดับเสียงต่ำที่จุดสิ้นสุด ค่าเซมิโตน ณ จุดที่ 100% ของค่าระยะเวลาอยู่ระหว่าง 0 - 2 เซมิโตน

วรรณยุกต์ 3 ในคำเป็น มีสัทลักษณะโดยรวมเป็นวรรณยุกต์สูง-ระดับ แต่ในรายละเอียดจะมีความแตกต่างในด้านระดับเสียงระหว่างสัทลักษณะของวรรณยุกต์ 3 ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 1 และ 2 กับผู้บอกภาษาคนที่ 3 เล็กน้อย คือ วรรณยุกต์ 3 ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 1 และ 2 มีระดับเสียงค่อนข้างคงระดับตั้งแต่จุดเริ่มต้นจนถึงจุดสิ้นสุดอยู่ที่ประมาณ 6 - 7 เซมิโตน สำหรับผู้บอกภาษาคนที่ 1 และ 2 ถือว่าเป็นระดับเสียงกลางค่อนข้างสูง ส่วนผู้บอกภาษาคนที่ 3 ระดับเสียงตั้งแต่จุดเริ่มต้นถึงจุดสิ้นสุดของวรรณยุกต์ 3 จะอยู่ที่ประมาณ 6 เซมิโตนเช่นกัน แต่ 6 เซมิโตนถือว่าอยู่ในระดับเสียงกลางสำหรับผู้บอกภาษาคนที่ 3 เพราะผู้บอกภาษาคนที่ 3 มีพิสัยระดับเสียงที่กว้างกว่าผู้บอกภาษาอีก 2 คนเล็กน้อย (รายละเอียดเกี่ยวกับ *พิสัยระดับเสียง* จะกล่าวถึงใน 5.1.2)

วรรณยุกต์ 3 ในคำตายเสียงสั้น มีสัทลักษณะเป็นวรรณยุกต์สูง-ระดับ เช่นเดียวกับที่ปรากฏในคำเป็น โดยค่าเซมิโตนจากจุดเริ่มต้นที่ 0% ถึง จุดสิ้นสุดที่ 100% ของระยะเวลาแบบปรับค่าจะคงระดับอยู่ที่ประมาณ 7 - 8 เซมิโตน ค่าเซมิโตนระดับนี้ถือว่าอยู่ในระดับเสียงกลางค่อนข้างสูงสำหรับผู้บอกภาษาทั้ง 3 คน

วรรณยุกต์ 4 ในคำเป็นและคำตายเสียงยาวที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาชุมชนภาษาไทยอีสาน ทั้ง 3 คนมีสัทลักษณะใกล้เคียงกัน คือมีสัทลักษณะเป็นเสียงต่ำ-ระดับ กักเส้นเสียงในตอนท้าย ค่าเซมิโตนตั้งแต่จุดเริ่มต้นถึงจุดสิ้นสุดของวรรณยุกต์ 4 ในคำเป็นและคำตายเสียงยาวคงระดับอยู่ที่ระดับเสียงกลางค่อนข้างต่ำของผู้บอกภาษาทั้ง 3 คน คือประมาณ 3.5 - 5 เซมิโตน

วรรณยุกต์ 5 ในคำเป็น มีสัทลักษณะเป็นวรรณยุกต์กลาง-ตก กักเส้นเสียงในตอนท้าย ณ จุดเริ่มต้น ระดับเสียงของผู้บอกภาษาจะอยู่ในระดับเสียงกลาง ประมาณ 5.5 - 6 เซมิโตน และรักษาระดับอยู่จนถึงจุดที่ 50% ของระยะเวลาแบบปรับค่า หลังจากนั้นค่าเซมิโตนจะลดลงอย่างต่อเนื่องจนถึงจุดสิ้นสุดที่ 0 เซมิโตน

ในคำตายเสียงยาว วรรณยุกต์ 5 ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาแต่ละคนมีความแตกต่างกันเล็กน้อย ดังนี้

ระดับเสียงของวรรณยุกต์ 5 ที่ปรากฏในคำตายเสียงยาวออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 1 จะใกล้เคียงกับระดับเสียงของวรรณยุกต์ 5 ในคำเป็น จากภาพที่ 30 จะเห็นได้ว่า ระหว่างช่วงเวลา 0% - 50% ของระยะเวลาแบบปรับค่า ระดับเสียงของวรรณยุกต์ 5 ในคำตายเสียงยาวจะรักษาระดับอยู่ในระดับเดียวกับวรรณยุกต์ 5 ในคำเป็นอยู่ที่ประมาณ 6 เซมิโตน ต่อมาจะลดระดับลงอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงต่ำ ณ จุดที่ 100% ของระยะเวลา แบบปรับค่า คือประมาณ 2 เซมิโตน ที่จุดสิ้นสุดนี้ระดับเสียงของวรรณยุกต์ 5 ในคำตายเสียงยาว ต่ำกว่าในคำเป็นเล็กน้อย ประมาณ 2 เซมิโตน

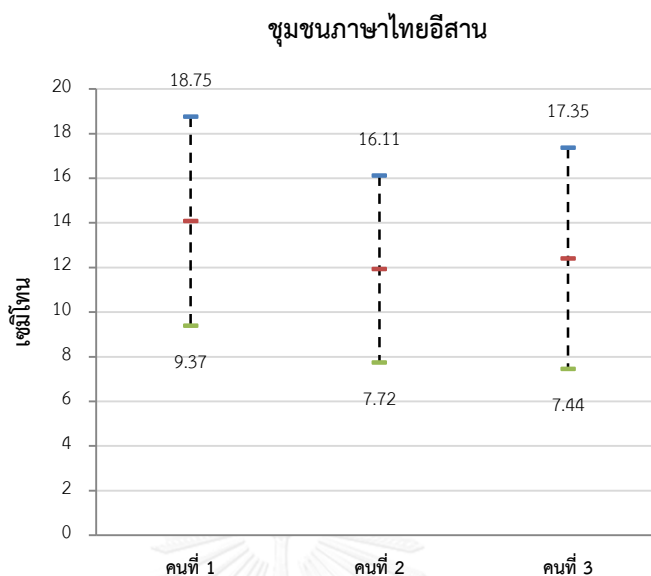
ระดับเสียงของวรรณยุกต์ 5 ในคำตายเสียงยาวของผู้บอกภาษาคนที่ 2 จะต่ำกว่าระดับเสียงโดยรวมของวรรณยุกต์ 5 ในคำเป็น ภาพที่ 31 แสดงให้เห็นว่า ณ จุด 0% ของระยะเวลาแบบปรับค่า ระดับเสียงของวรรณยุกต์ 5 ในคำตายเสียงยาว จะอยู่ที่ประมาณ 5 เซมิโตน ซึ่งเป็นระดับเสียงกลาง และจะคงระดับอยู่จนถึงจุดที่ 60% ของระยะเวลาแบบปรับค่า หลังจากนั้นระดับเสียงจึงจะลดต่ำลงเห็นได้จากค่าเซมิโตนที่เป็น 0 ณ จุดสิ้นสุดการออกเสียง

ระดับเสียงของวรรณยุกต์ 5 ในคำตายเสียงยาวของผู้บอกภาษาคนที่ 3 สูงกว่าระดับเสียงโดยรวมของวรรณยุกต์ 5 ในคำเป็น จากภาพที่ 32 จะเห็นได้ว่า ในภาพรวมสัทลักษณะของวรรณยุกต์ 5 ที่ปรากฏในคำตายเสียงยาวใกล้เคียงกับที่ปรากฏในคำเป็น แต่ระดับเสียงตั้งแต่จุดเริ่มต้นจนถึงจุดสิ้นสุดจะสูงกว่าระดับเสียงของวรรณยุกต์ 5 ในคำเป็นคืออยู่ที่ประมาณ 1 - 1.5 เซมิโตน

โดยสรุป ในด้านระดับความสูง-ต่ำของวรรณยุกต์และลักษณะการขึ้น-ตกของวรรณยุกต์วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ชุมชนภาษาไทยอีสาน มีระดับความสูง-ต่ำและลักษณะการขึ้น-ตกที่ใกล้เคียงกัน เห็นได้จากค่าเซมิโตนซึ่งแสดงด้วยกราฟ (ดูภาพที่ 30 - 33) อย่างไรก็ตามมีเพียงระดับความสูง-ต่ำของวรรณยุกต์ 1 วรรณยุกต์ 3 และ วรรณยุกต์ 5 เท่านั้น ที่มีความแตกต่างระหว่างผู้บอกภาษาแต่ละคนอยู่บ้าง

5.1.2 พิสัยระดับเสียง

ภาพที่ 34 พิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษา ชุมชนภาษาไทยอีสาน (ผู้บอกภาษา 3 คน)

ตารางที่ 20 พิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษา ชุมชนภาษาไทยอีสาน

เซมิโตน	ผู้บอกภาษาคนที่ 1	ผู้บอกภาษาคนที่ 2	ผู้บอกภาษาคนที่ 3
สูงสุด	18.75381	16.11384	17.34842
ต่ำสุด	9.373126	7.72458	7.436529
พิสัย	9.380679	8.389257	9.911888

ภาพที่ 34 และข้อมูลในตารางที่ 20 แสดงให้เห็นว่าค่าพิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษาทั้ง 3 คนอยู่ในระดับที่ค่อนข้างใกล้เคียงกัน ความแตกต่างระหว่างระดับเสียงสูงสุดกับระดับเสียงต่ำสุดของผู้บอกภาษาทุกคนอยู่ระหว่าง 8 - 10 เซมิโตน

ในรายละเอียด ผู้บอกภาษาคนที่ 1 มีระดับเสียงสูงสุดคือ 18.75 เซมิโตน ระดับเสียงต่ำสุดคือ 9.37 เซมิโตน พิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษาคนที่ 1 คือ 9.38 เซมิโตน เมื่อเปรียบเทียบระดับเสียงโดยรวม (เปรียบเทียบระดับเสียงสูงสุด และเปรียบเทียบระดับเสียงต่ำสุด) ระหว่างผู้บอกภาษาคนที่ 1 กับผู้บอกภาษาอีก 2 คน ผู้บอกภาษาคนที่ 1 จะมีเสียงสูงกว่าเสียงของผู้บอกภาษาอีก 2 คน

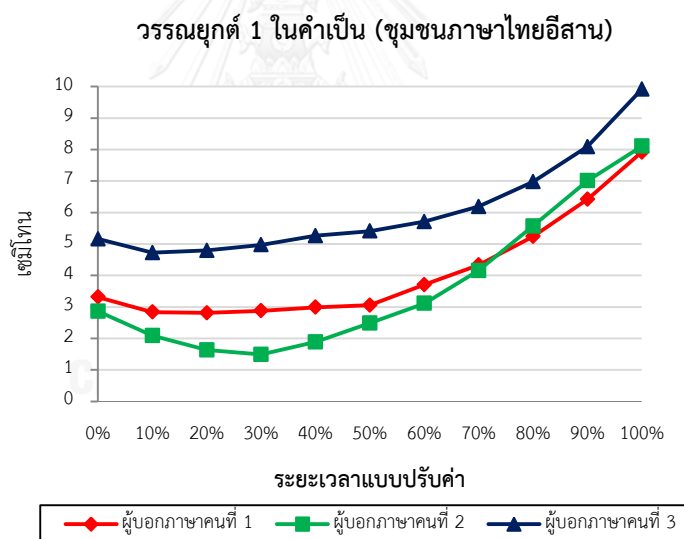
ผู้บอกภาษาคนที่ 2 มีระดับเสียงต่ำสุดอยู่ที่ 7.72 เซมิโตน และระดับเสียงสูงสุดคือ 16.11 เซมิโตน พิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษาคนที่ 2 คือ 8.39 เซมิโตน ผู้บอกภาษาคนที่ 2 มีพิสัยระดับเสียงแคบที่สุดในกลุ่มผู้บอกภาษาทั้ง 3 คน

ผู้บอกภาษาคนที่ 3 พิสัยระดับเสียงกว้างที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับผู้บอกภาษาคนอื่นๆ คือ ประมาณ 9.91 เซมิโตน โดยที่ระดับเสียงต่ำสุดของผู้บอกภาษาคนที่ 3 คือ 7.44 เซมิโตน และระดับเสียงสูงสุดคือ 17.35 เซมิโตน

จากข้อมูลข้างต้น กล่าวได้ว่า พิสัยระดับเสียงของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาทั้ง 3 คนนั้นใกล้เคียงกัน เว้นแต่ในผู้บอกภาษาคนที่ 1 เท่านั้นที่เมื่อดูจากพิสัยของค่าเซมิโตน ระดับเสียงโดยรวมจะสูงกว่าผู้บอกภาษาคนที่ 2 และ 3 เล็กน้อย

5.1.3 สรุปและอภิปราย

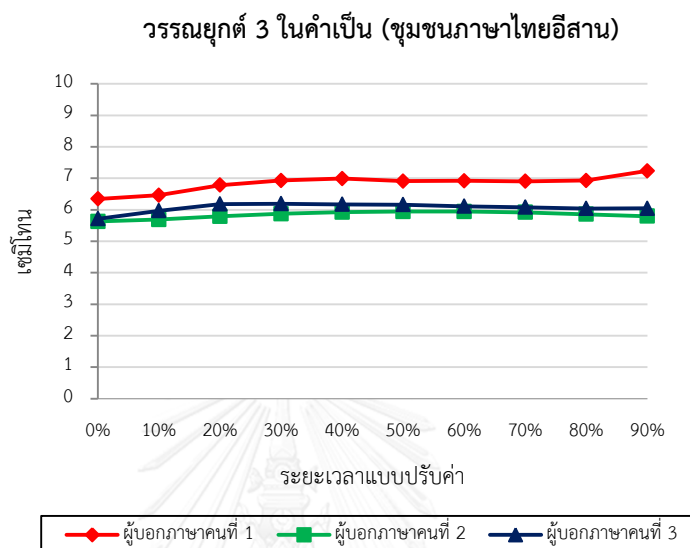
ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาทั้ง 3 คนมี พิสัยระดับเสียงและลักษณะการขึ้น-ตกของวรรณยุกต์ที่มีลักษณะเกาะกลุ่มหรือสอดคล้องกัน ส่วนระดับความ สูง-ต่ำของวรรณยุกต์ ในภาพรวมค่อนข้างสอดคล้องกัน แต่จะมีความแตกต่างเกิดขึ้นกับวรรณยุกต์ 1 ในคำเป็น (ดูภาพที่ 35) วรรณยุกต์ 3 ในคำเป็น (ดูภาพที่ 36) และวรรณยุกต์ 5 ในคำเป็นและในคำตายเสียงยาว (ดูภาพที่ 37 - 39)

ภาพที่ 35 เปรียบเทียบวรรณยุกต์ 1 ในคำเป็น ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาชุมชนภาษาไทยอีสาน

จากภาพที่ 35 จะเห็นได้ว่า ลักษณะการขึ้นตกของวรรณยุกต์ 1 ในคำเป็น ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาทั้ง 3 คนต่างกันในระดับหนึ่ง โดยสังเกตจากลักษณะการเปลี่ยนแปลงของค่าเซมิโตน กล่าวคือ ตั้งแต่จุดที่ 0% - 30% ของระยะเวลาแบบปรับค่า ค่าเซมิโตนของผู้บอกภาษาคนที่ 1 และ 3 จะไม่มีการเปลี่ยนแปลง แต่ในผู้บอกภาษาคนที่ 2 ค่าเซมิโตนจะลดลงอย่างเห็นได้ชัด (ประมาณ 1.5 เซมิโตน) ก่อนที่จะเพิ่มค่าขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงจุดสิ้นสุด

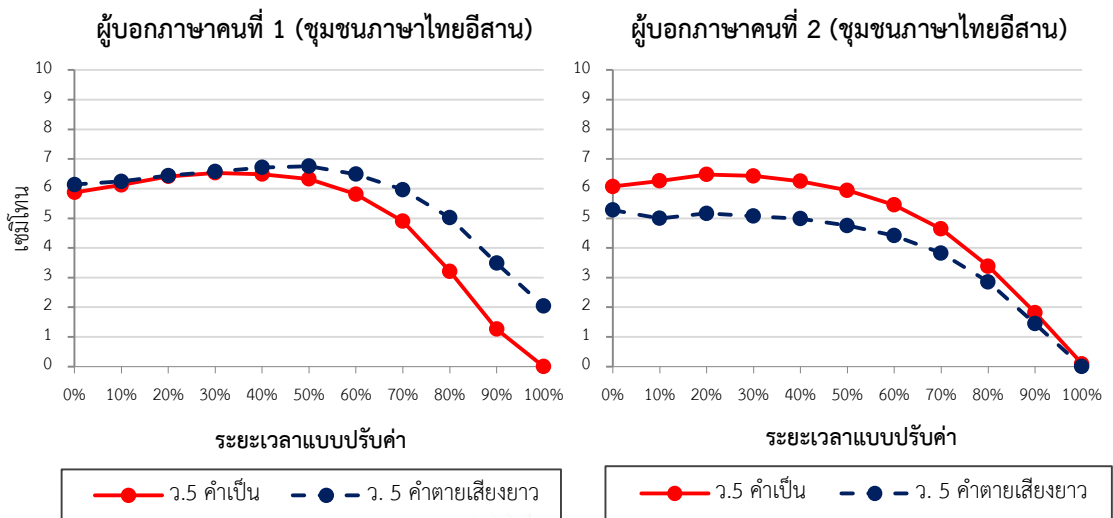
ข้อค้นพบอีกประการหนึ่ง คือ ความแตกต่างของระดับความสูง-ต่ำของวรรณยุกต์ จากภาพที่ 34 จะเห็นได้ว่า พิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษาทั้ง 3 คนอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน แต่ในภาพที่ 35 แสดงให้เห็นว่า เมื่อเปรียบเทียบระดับความสูง-ต่ำของวรรณยุกต์ วรรณยุกต์ 1 ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 3 มีระดับเสียงสูงกว่าผู้บอกภาษาทั้ง 2 คนชัดเจน

ภาพที่ 36 เปรียบเทียบวรรณยุกต์ 3 ในคำเป็น ออกเสียงโดยผู้บอกภาษา 3 คน
(ชุมชนภาษาไทยอีสาน)

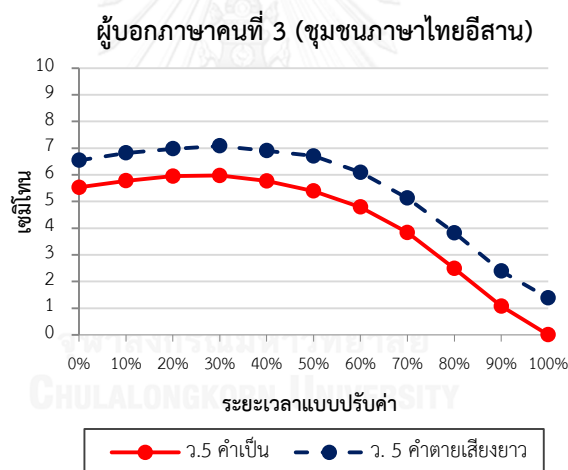
ภาพที่ 36 แสดงให้เห็นว่า เมื่อเปรียบเทียบระดับเสียงของวรรณยุกต์ 3 (สูง-ระดับ) ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาทั้ง 3 คน ผู้บอกภาษาคนที่ 1 จะมีระดับเสียงของวรรณยุกต์ 3 ตั้งแต่จุดที่ 0% - 100% ของระยะเวลาแบบปรับค่า อยู่ในระดับที่สูงกว่าผู้บอกภาษาคนที่ 2 และ 3 เล็กน้อยอยู่ประมาณ 1 เซมิโตน ในกรณีนี้ถือว่าปกติ เพราะผู้บอกภาษาคนที่ 1 มีระดับเสียงโดยรวมสูงกว่าผู้บอกภาษาอีก 2 คน ในทางตรงกันข้าม วรรณยุกต์ 3 ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 3 ซึ่งมีพิสัยระดับเสียงที่กว้างกว่า และมีระดับเสียงสูงสุดที่มากกว่าระดับเสียงสูงสุดของผู้บอกภาษาคนที่ 2 กลับรักษาระดับเสียงอยู่ในระดับเดียวกันกับวรรณยุกต์ 3 ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 2 ปรากฏการณ์นี้เป็นประเด็นที่น่าสนใจ

ส่วนวรรณยุกต์ 5 ในคำตายเสียงยาว ดังที่กล่าวไว้อย่างละเอียดในหัวข้อที่ 5.1.1 มีระดับความสูง-ต่ำของวรรณยุกต์แตกต่างกันระหว่างผู้บอกภาษาแต่ละคน โดยระดับความสูง-ต่ำของวรรณยุกต์ 5 ในคำตายเสียงยาวที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 1 จะใกล้เคียงกับในคำเป็น สำหรับผู้บอกภาษาคนที่ 2 จะต่ำกว่าที่ปรากฏในคำเป็น ส่วนผู้บอกภาษาคนที่ 3 ระดับเสียงของวรรณยุกต์ 5 ในคำตายเสียงยาวจะสูงกว่าในคำเป็น โปรดดูภาพการเปรียบเทียบระดับความสูง-ต่ำของวรรณยุกต์ 5 ในคำเป็นและในคำตายเสียงยาว ในภาพที่ 37 - 39

ภาพที่ 37 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ 5 ออกเสียง
โดยผู้บอกภาษาคนที่ 1 (ชุมชนภาษาไทยอีสาน)

ภาพที่ 38 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ 5 ออกเสียง
โดยผู้บอกภาษาคนที่ 2 (ชุมชนภาษาไทยอีสาน)

ภาพที่ 39 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ 5 ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 3 (ชุมชนภาษาไทยอีสาน)

ภาพที่ 37 - 39 แสดงให้เห็นว่า ระดับความสูง-ต่ำของวรรณยุกต์ 5 ในคำเป็นและคำตายเสียงยาวมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันในการออกเสียงของผู้บอกภาษาแต่ละคน ซึ่งเป็นเรื่องปกติแต่มีความน่าสนใจ

5.2 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย

จากผลการวิจัยในบทที่ 4 พบว่า วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาในชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย (หมู่บ้านบัวระมณ) 2 กลุ่มมีรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงและระบบวรรณยุกต์แตกต่างกัน คือ กลุ่มที่ 1 (ผู้บอกภาษาคนที่ 1) ใช้วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่มีรูปแบบการแยกเสียงในแถว A แบบ A1-234 และระบบวรรณยุกต์แบบ 5 หน่วยเสียง ซึ่งจะเหมือนกับผู้บอกภาษาในชุมชนภาษาอื่นๆ กลุ่มที่ 2 (ผู้บอกภาษาคนที่ 2 และ 3) ใช้วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่มีรูปแบบการแยกเสียงในช่อง A แบบ A1-23-4 เป็นระบบวรรณยุกต์แบบ 6 หน่วยเสียง

ด้วยเหตุนี้ การอธิบายสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาในชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับระดับความสูง-ต่ำและลักษณะการขึ้น-ตกของวรรณยุกต์ จะแบ่งออกเป็น 2 หัวข้อย่อยตามระบบวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษา คือ 5.2.1.1 ระดับความสูง-ต่ำและลักษณะการขึ้น-ตกของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ออกเสียงโดยผู้บอกภาษากลุ่มที่ 1 และ 5.2.1.2 ระดับความสูง-ต่ำและลักษณะการขึ้น-ตกของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ออกเสียงโดยผู้บอกภาษากลุ่มที่ 2

ส่วนเรื่องพิสัยระดับเสียงผู้วิจัยจะบรรยายโดยรวมผู้บอกภาษาทั้ง 2 กลุ่มเข้าด้วยกัน เพราะรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์และระบบวรรณยุกต์ที่ต่างกันไม่ส่งผลให้พิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษาแตกต่างกัน

5.2.1 ระดับความสูง-ต่ำและลักษณะการขึ้น-ตกของวรรณยุกต์

ผู้วิจัยสังเกตว่า ในภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวยทั้ง 2 กลุ่มไม่ค่อยเด่นชัดเหมือนที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาในชุมชนที่ใช้ภาษาไทยอีสานภาษาเดียว นั่นคือ เป็นเสียงกลางๆ ไม่สูงมากหรือต่ำมาก ไม่ตกมากหรือขึ้นมาก ฯลฯ

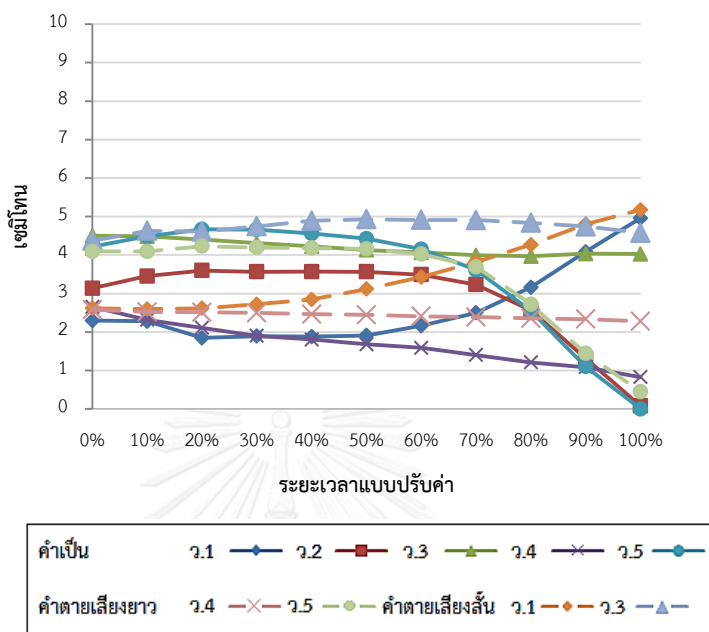
ดังที่กล่าวไว้ข้างต้น ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาในชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย สามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียง และ กลุ่มวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง ดังนั้น ในการกล่าวถึงสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานในชุมชนภาษานี้ ผู้วิจัยจะแบ่งการบรรยายออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

5.2.1.1 ผู้บอกภาษากลุ่มที่ 1

เบื้องต้น ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า แม้ผู้บอกภาษาคนที่ 1 ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย ออกเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่มีระดับความสูง-ต่ำและลักษณะการขึ้น-ตกไม่ชัดเจนเหมือนผู้บอกภาษาในชุมชนภาษาไทยอีสาน แต่รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงและระบบวรรณยุกต์ยังเป็นแบบ

เดียวกันอยู่ คือ แบบ 5 วรรณยุกต์ สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 1 ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย ดูภาพที่ 40

ชุมชนไทยอีสาน-กวย ผู้บอกภาษาคนที่ 1

ภาพที่ 40 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย (ผู้บอกภาษาคนที่ 1)

จากภาพที่ 40 สามารถอธิบายรายละเอียดได้ว่า วรรณยุกต์ 1 ในคำเป็น ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 1 ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย มีสัทลักษณะเป็นวรรณยุกต์ต่ำ-ขึ้น ระดับเสียง ณ จุด 0% ของระยะเวลาแบบปรับค่าอยู่ในระดับเสียงกลางค่อนข้างต่ำ ที่ประมาณ 2 เซมิโตน และคงระดับเสียงอยู่ถึงจุดที่ 50% ของระยะเวลาแบบปรับค่า ค่าเซมิโตนจึงจะเพิ่มขึ้นจนถึงระดับเสียงสูง ณ จุดสิ้นสุดที่ประมาณ 5 เซมิโตน ในคำตายเสียงสั้น วรรณยุกต์ 1 มีระดับเสียงสูงกว่าวรรณยุกต์ 1 ในคำเป็นเล็กน้อย คือ มีสัทลักษณะเป็นวรรณยุกต์ กลาง-ขึ้น ที่จุดเริ่มต้น ระดับเสียงของวรรณยุกต์ 1 ในคำตายเสียงสั้นอยู่ที่ประมาณ 2.5 เซมิโตน จากนั้นค่าเซมิโตนจะเพิ่มขึ้นอย่างช้าๆแต่ต่อเนื่องจนถึงจุดที่ 40% ของระยะเวลาแบบปรับค่า และจะเพิ่มค่าขึ้นอย่างรวดเร็วจนถึงระดับเสียงสูงที่สุดที่จุดสิ้นสุด ค่าเซมิโตนที่จุด 50% และ 100% อยู่ที่ประมาณ 3 และ 5 เซมิโตนตามลำดับ

วรรณยุกต์ 2 มีสัทลักษณะเป็นวรรณยุกต์ กลาง-ตก จุดเริ่มต้นระดับเสียงของวรรณยุกต์ 2 อยู่ในระดับเสียงกลาง และเพิ่มค่าขึ้นเล็กน้อยประมาณ 0.5 เซมิโตน จากนั้นจะคงระดับเสียงจนถึงประมาณจุดที่ 70% ของระยะเวลาแบบปรับค่า และลดค่าลงอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงต่ำที่สุดที่จุดสิ้นสุด ค่าเซมิโตน ณ จุดที่ 50% และ 100% คือ 3.5 และ 0 เซมิโตน

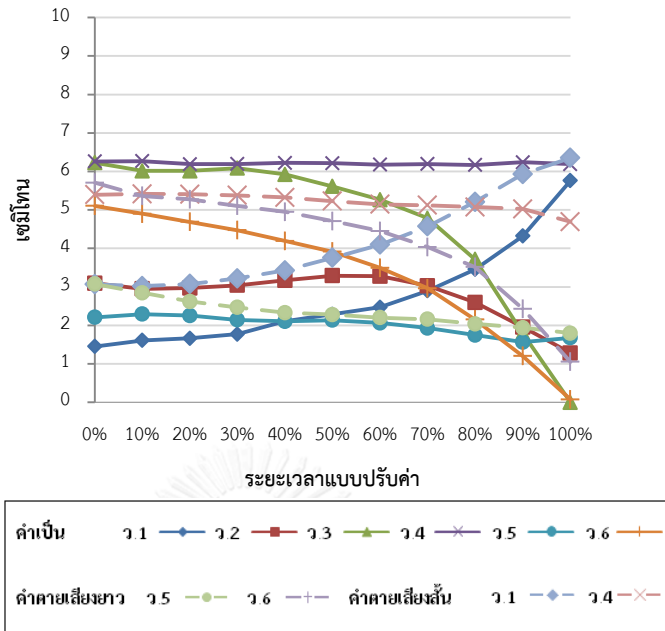
วรรณยุกต์ 3 และ วรรณยุกต์ 4 ในคำเป็นมีสัทลักษณะเป็นวรรณยุกต์คงระดับทั้ง 2 หน่วยเสียง โดยที่วรรณยุกต์ 3 เป็นวรรณยุกต์สูง-ระดับ และวรรณยุกต์ 4 เป็นวรรณยุกต์ต่ำ-ระดับ มีการกักเส้นเสียงในตอนท้าย ค่าเซมิโตนตั้งแต่จุดเริ่มต้นถึงจุดสิ้นสุดวรรณยุกต์ 2 หน่วยเสียงนี้คือประมาณ 4 และ 2 เซมิโตนตามลำดับ เมื่อปรากฏในคำตาย ระดับเสียงของวรรณยุกต์ทั้ง 2 หน่วยเสียงจะเพิ่มขึ้นเล็กน้อย กล่าวคือ ค่าเซมิโตนตั้งแต่จุด 0% - 100% ของวรรณยุกต์ 3 ในคำตายเสียงสั้นจะคงระดับอยู่ที่ระดับสูง (ประมาณ 5 เซมิโตน) และวรรณยุกต์ 4 ในคำตายเสียงยาว ค่าเซมิโตนจะคงระดับอยู่ที่ระดับกลางค่อนข้างต่ำ หรือประมาณ 2.5 เซมิโตน

วรรณยุกต์ 5 ในคำเป็น ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 1 ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวยมี สัทลักษณะเป็นวรรณยุกต์สูง-ตก มีการกักเส้นเสียงในตอนท้าย ค่าเซมิโตน ณ จุดเริ่มต้นจะอยู่ที่ 4 เซมิโตน หรือระดับเสียงกลางค่อนข้างสูง จากนั้นระดับเสียงจะเพิ่มขึ้นเล็กน้อย และจะคงระดับอยู่ถึงจุดที่ 50% ของระยะเวลาแบบปรับค่า ถัดจากนั้นจึงจะลดระดับเสียงลงอย่างรวดเร็วจนถึงระดับเสียงต่ำที่จุดสิ้นสุด ค่าเซมิโตน ณ จุด 100% ของระยะเวลาแบบปรับค่า คือ 0 เซมิโตน ในคำตายเสียงยาว วรรณยุกต์ 5 มีสัทลักษณะเป็นเสียง สูง-ตก มีการกักเส้นเสียงในตอนท้าย เช่นเดียวกับในคำเป็น ที่จุด 0% ค่าเซมิโตนอยู่ที่ 4 เซมิโตน และคงระดับอยู่ถึงจุดที่ 60% ของระยะเวลาแบบปรับค่า จากนั้นค่าเซมิโตนจึงจะลดลงอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงต่ำที่จุดสิ้นสุด ค่าเซมิโตน ณ จุดที่ 50% และ 100% ของระยะเวลาแบบปรับค่า คือ 4 และ 0.5 เซมิโตนตามลำดับ

5.2.1.2 ผู้บอกภาษากลุ่มที่ 2

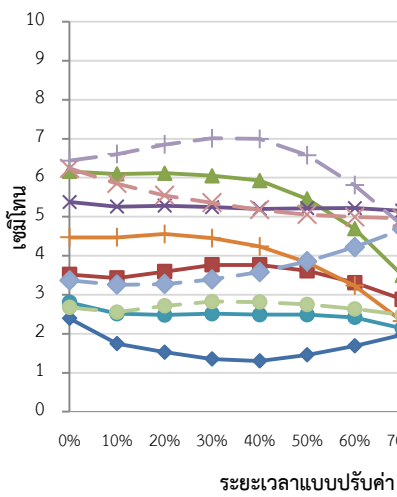
ผลการวิเคราะห์ค่าทางกลศาสตร์ และแปลงค่าเป็นเซมิโตน ยืนยันผลการวิเคราะห์ในบทที่ 4 ว่า ระบบวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษาในชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวยกลุ่มที่ 2 (คนที่ 2 และ 3) มี 6 หน่วยเสียง รายละเอียดเกี่ยวกับสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 2 และ 3 ในด้านระดับความสูง-ต่ำและลักษณะการขึ้น-ตกของวรรณยุกต์ ได้นำเสนอไว้ในภาพที่

ชุมชนไทยอีสาน-กวย ผู้บอกภาษาคนที่ 2

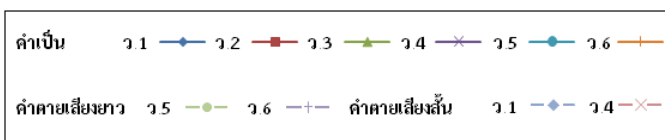
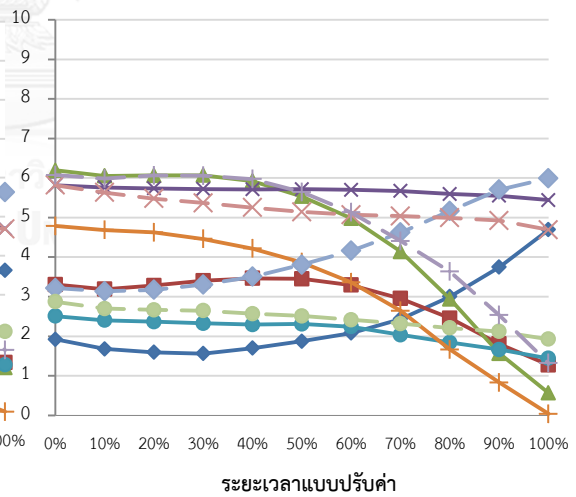

ภาพที่ 41 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย (ผู้บอกภาษาคนที่ 2)

ชุมชนไทยอีสาน-กวย ผู้บอกภาษาคนที่ 3

ชุมชนไทยอีสาน-กวย ผู้บอกภาษากลุ่มที่ 2 เฉลี่ย

ภาพที่ 42 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย (ผู้บอกภาษาคนที่ 3)

ภาพที่ 43 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย ผู้บอกภาษากลุ่มที่ 2 (เฉลี่ย)

ภาพที่ 41 – 42 แสดงสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย คนที่ 2 และ 3

ในภาพรวม จะเห็นได้ว่าจำนวนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษาทั้ง 2 คน แตกต่างจากวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษในงานวิจัยของ Brown (1965) ซึ่งประเด็นเรื่องจำนวนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ต่างกันผู้วิจัยได้กล่าวถึงสาเหตุไว้แล้วในบทที่ 4 (หัวข้อ 4.4.2 ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย)

ในส่วนของระดับความสูง-ต่ำและลักษณะการขึ้นตกของวรรณยุกต์ สามารถอธิบายได้ดังนี้

วรรณยุกต์ 1 ในคำเป็น ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 2 และ 3 มีสัญลักษณ์เป็นวรรณยุกต์ต่ำ-ขึ้นเช่นเดียวกัน แต่จะมีความแตกต่างเล็กน้อย คือ วรรณยุกต์ 1 ในคำเป็น ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 2 มีจุดเริ่มต้นอยู่ที่ประมาณ 1.5 เซมิโตน ซึ่งเป็นระดับเสียงต่ำ จากนั้นค่าเซมิโตนจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงสูง ณ จุดสิ้นสุด ค่าเซมิโตน ณ จุดที่ 50% และ 100% ของระยะเวลาแบบปรับค่า อยู่ที่ประมาณ 2.3 และ 5.8 เซมิโตน ส่วนวรรณยุกต์ 1 ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 3 ค่าเซมิโตน ณ จุดเริ่มต้นจะอยู่ที่ประมาณ 2.4 เซมิโตนเป็นระดับเสียงต่ำเช่นเดียวกัน จากนั้นค่าเซมิโตนจะลดลงเล็กน้อยจนถึงจุดที่ 40% ของระยะเวลาแบบปรับค่า จากนั้นจึงจะเพิ่มขึ้นจนถึงระดับเสียงกลางที่จุดสิ้นสุด ประมาณ 3.6 เซมิโตน ในคำตายเสียงสั้น วรรณยุกต์ 1 ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 2 และ 3 มีสัญลักษณ์เหมือนกัน คือ เป็นเสียงกลาง-ขึ้น โดยที่ระดับเสียง ณ จุดเริ่มต้นจะอยู่ที่ระดับเสียงกลางค่อนข้างต่ำ ประมาณ 3 เซมิโตน จากนั้นค่า เซมิโตนจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงจุดสิ้นสุดที่ระดับเสียงสูง

วรรณยุกต์ 2 ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 2 และ 3 มีสัญลักษณ์เป็นวรรณยุกต์ ต่ำ-ตก แต่ลักษณะการเปลี่ยนระดับของเสียงวรรณยุกต์จะไม่ชัดเจนนัก กล่าวคือ ระดับเสียง ณ จุดเริ่มต้นของวรรณยุกต์ 2 จะอยู่ที่ 3 – 3.5 เซมิโตน ซึ่งเป็นระดับเสียงกลาง จากนั้นระดับเสียงเพิ่มขึ้นเล็กน้อยประมาณ 0.5 – 1 เซมิโตน จนถึงจุดที่ 50% - 60% ของระยะเวลาแบบปรับค่า ต่อมาจึงจะลดระดับลงอย่างช้าๆแต่ต่อเนื่องจนถึงจุดสิ้นสุดที่ระดับเสียงต่ำ ประมาณ 1 เซมิโตน

วรรณยุกต์ 3 ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษากลุ่มที่ 2 จะมีสัญลักษณ์ใกล้เคียงกับวรรณยุกต์ 2 ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษากลุ่มที่ 1 (ผู้บอกภาษาอีก 13 คน) กล่าวคือ วรรณยุกต์ 3 จะมีสัญลักษณ์เป็นวรรณยุกต์ สูง-ตก ระดับเสียง ณ จุด 0% ของระยะเวลาแบบปรับค่าอยู่ที่ระดับเสียงสูง ประมาณ 6 เซมิโตน และคงระดับอยู่ถึงประมาณจุดที่ 40% - 50% ของระยะเวลาแบบปรับค่า จากนั้นระดับเสียงจึงลดต่ำลงอย่างรวดเร็วจนถึงระดับเสียงต่ำ ณ จุดสิ้นสุดที่ 0-1 เซมิโตน

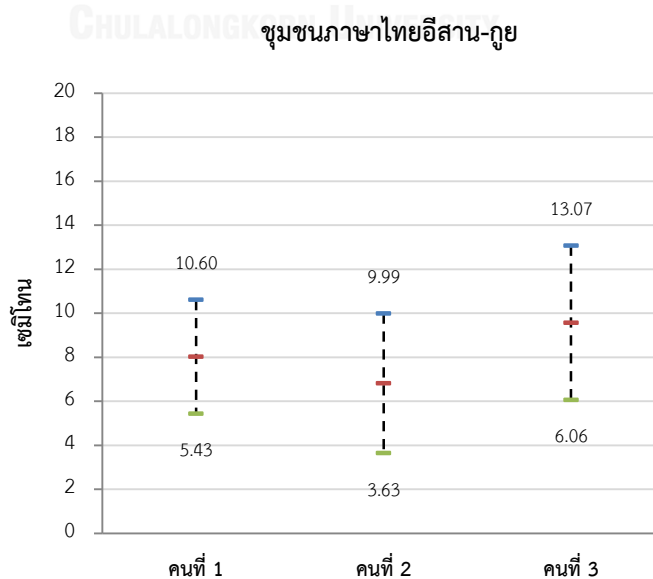
วรรณยุกต์ 4 และ *วรรณยุกต์ 5* ในคำเป็นและคำตายมีสัญลักษณ์เป็นวรรณยุกต์คงระดับ โดยที่วรรณยุกต์ 4 ในคำเป็นและคำตายเสียงสั้นเป็นเสียงสูง-ระดับ ค่าเซมิโตนคงระดับอยู่ที่ 5 – 6 เซมิโตนตั้งแต่จุดเริ่มต้นถึงจุดสิ้นสุด และ วรรณยุกต์ 5 ในคำเป็นและคำตายเสียงยาวเป็นเสียง

ต่ำ-ระดับ มีการกักเส้นเสียงในตอนท้าย ค่าเซมิโตนคงระดับอยู่ที่ 1 – 2 เซมิโตนตั้งแต่จุดเริ่มต้นถึงจุดสิ้นสุด

วรรณยุกต์ 6 ในคำเป็น มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลาง-ตก มีการกักเส้นเสียงในตอนท้าย ระดับเสียง ณ จุดเริ่มต้นอยู่ที่ระดับเสียงกลาง – กลางค่อนข้างสูง ที่ 4.5 – 5 เซมิโตน จากนั้นค่าจะลดลงอย่างช้าๆแต่ต่อเนื่องจนถึงจุดที่ 50% และจะลดลงอย่างรวดเร็วจนถึงระดับเสียงต่ำ ณ จุดสิ้นสุด ค่าเซมิโตน ณ จุดที่ 50% และ 100% คือ 4 และ 0 เซมิโตนตามลำดับ ส่วนในคำตายเสียงยาว วรรณยุกต์ 6 จะมีสัทลักษณะเป็นวรรณยุกต์สูง-ตก มีการกักเส้นเสียงในตอนท้าย ที่จุดเริ่มต้น ระดับเสียงของผู้บอกภาษาทั้ง 2 คน จะอยู่ในระดับเสียงสูง ประมาณ 6 เซมิโตน จากนั้น สำหรับผู้บอกภาษาคนที่ 2 ค่าเซมิโตนจะลดลงอย่างต่อเนื่องจนถึงจุดสิ้นสุด ส่วนผู้บอกภาษาคนที่ 3 ค่าเซมิโตนจะเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจนถึงจุดที่ 40% ของระยะเวลาแบบปรับค่า ก่อนที่จะลดลงอย่างต่อเนื่องจนถึงจุดสิ้นสุดที่ระดับเสียงต่ำ ค่าเซมิโตน ณ จุดที่ 50% และ 100% ของระยะเวลาแบบปรับค่าของผู้บอกภาษาทั้ง 2 คน อยู่ที่ 4.7 กับ 6.5 และ 1 กับ 1.5 เซมิโตนตามลำดับ

5.2.2 พิสัยระดับเสียง

จากภาพที่ 40 - 42 จะเห็นได้ว่า ในภาพรวม พิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษาในชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวยค่อนข้างแคบ คืออยู่ที่ 6 เซมิโตนโดยเฉลี่ย เมื่อเปรียบเทียบกับผู้บอกภาษาชุมชนภาษาไทยอีสานที่พิสัยระดับเสียงโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 9 เซมิโตน นอกจากนี้ พิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษาทั้ง 3 คนยังต่างกันในระดับหนึ่ง พิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษาชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย ได้แสดงไว้ในภาพที่ 44 และ ตารางที่ 21

ภาพที่ 44 พิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษา ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย (ผู้บอกภาษา 3 คน)

ตารางที่ 21 พิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษา ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย

เซมิโตน	ผู้บอกภาษาคนที่ 1	ผู้บอกภาษาคนที่ 2	ผู้บอกภาษาคนที่ 3
สูงสุด	10.60036	9.987353	13.06959
ต่ำสุด	5.425819	3.634496	6.059715
พิสัย	5.174544	6.276132	7.009876

ภาพที่ 44 และตารางที่ 21 แสดงให้เห็นว่าพิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษาชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย แตกต่างกันเล็กน้อยทั้งความกว้าง-แคบของพิสัยระดับเสียงและระดับเสียงสูงสุดและต่ำสุด ดังนี้

ผู้บอกภาษาคนที่ 1 มีระดับเสียงสูงสุดประมาณ 10.6 เซมิโตน และมีระดับเสียงต่ำสุด 5.4 เซมิโตน พิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษาคนที่ 1 คือ 5.2 เซมิโตน เป็นพิสัยระดับเสียงแคบที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับของผู้บอกภาษาอีก 2 คน

ผู้บอกภาษาคนที่ 2 มีระดับเสียงสูงสุดประมาณ 9.9 เซมิโตน ระดับเสียงต่ำสุด 3.6 เซมิโตน พิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษาคนที่ 2 คือ 6.3 เซมิโตน ผู้บอกภาษาคนที่ 2 เป็นคนที่มีระดับเสียงโดยรวมต่ำที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับผู้บอกภาษาอีก 2 คน

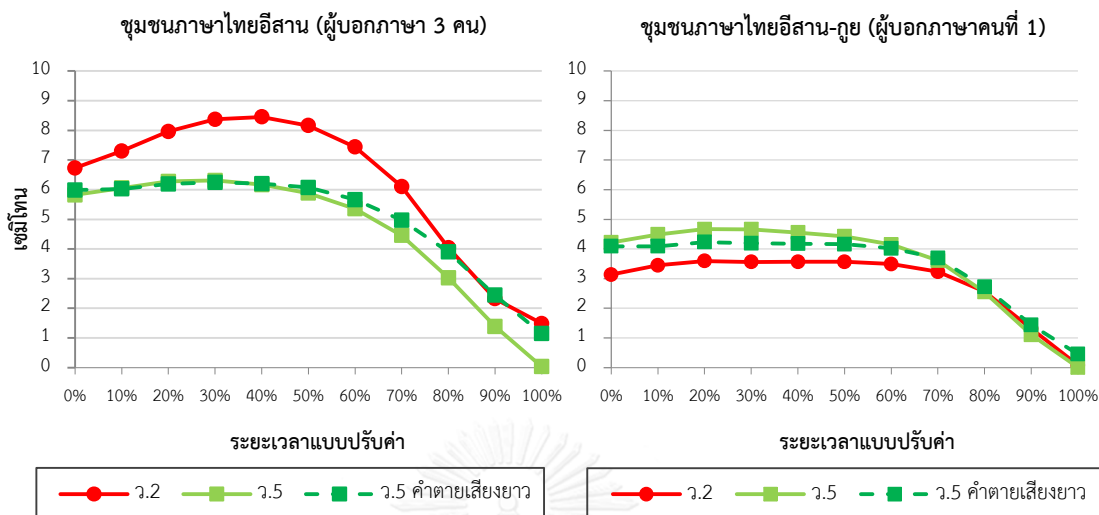
ผู้บอกภาษาคนที่ 3 เมื่อเปรียบเทียบกับผู้บอกภาษาอีก 2 คน จะเป็นคนที่มีระดับเสียงโดยรวมสูงที่สุด และมีพิสัยระดับเสียงกว้างที่สุด ซึ่งระดับเสียงสูงสุดของผู้บอกภาษาคนที่ 3 อยู่ที่ 13.1 เซมิโตน ระดับเสียงต่ำสุดอยู่ที่ 6.1 เซมิโตน พิสัยระดับเสียงคือ 7 เซมิโตน

5.2.3 สรุปและอภิปราย

จากผลการวิจัยที่นำเสนอในหัวข้อ 5.2.1 และ 5.2.2 สามารถสรุปได้ว่า ผลการวิเคราะห์ สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาทั้ง 3 คนโดยละเอียด ส่วนมากสัมพันธ์กับผลการวิเคราะห์ด้วยการฟังในบทที่ 4 เว้นแต่วรรณยุกต์บางหน่วยเสียงที่มีความแตกต่างในด้านระดับความสูง-ต่ำของวรรณยุกต์

มีประเด็นที่น่าสนใจอยู่ประเด็นหนึ่ง คือ แม้ผลการวิเคราะห์ด้วยการฟัง โดยใช้กล่องวรรณยุกต์แสดงให้เห็นว่า ผู้บอกภาษาคนที่ 1 ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวยใช้วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่มีรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียง และระบบวรรณยุกต์แบบเดียวกับวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษที่พบในงานวิจัยของ Brown (1965) แต่เมื่อวิเคราะห์สัทลักษณะของวรรณยุกต์ด้วยวิธีการทางกลศาสตร์ และแปลงค่าเป็นเซมิโตน ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า วรรณยุกต์ 2 และ 5 มีสัทลักษณะที่ต่างออกไป โดยเฉพาะด้านระดับความสูง-ต่ำ และลักษณะการขึ้น-ตกของวรรณยุกต์ที่ค่อนข้างเป็นระดับมากกว่า (flat curve) การเปรียบเทียบระดับความสูง-ต่ำของวรรณยุกต์

ภาษาไทยอีสานที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 1 กับผู้บอกภาษาในชุมชนภาษาไทยอีสาน
ในภาพที่ 45

ภาพที่ 45 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ 2 และ 5
ชุมชนภาษาไทยอีสาน (ผู้บอกภาษา 3 คน)

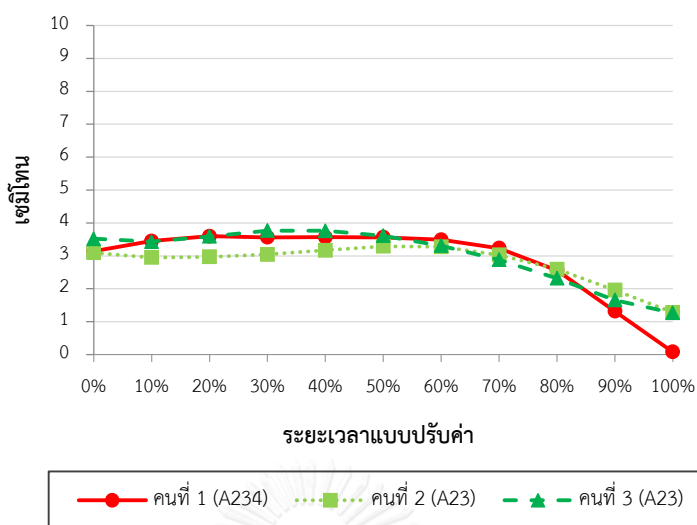
ภาพที่ 46 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ 2 และ 5
ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย (ผู้บอกภาษาคนที่ 1)

จากภาพที่ 45 จะเห็นได้ว่า ระดับความสูง-ต่ำของวรรณยุกต์ 2 ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษา
ชุมชนภาษาไทยอีสานนั้นสูงกว่าวรรณยุกต์ 5 ทั้งคำเป็นและคำตายเสียงยาวอย่างเห็นได้ชัด ซึ่ง
แตกต่างจากวรรณยุกต์ 2 ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 1 ที่มีระดับเสียงต่ำกว่าวรรณยุกต์ 5 ดังที่
แสดงไว้ในภาพที่ 46

ด้านลักษณะการขึ้น-ตกของวรรณยุกต์ที่ค่อนข้างมีลักษณะคงระดับมากกว่า ทำให้พิสัยระดับ
เสียงแคบ เมื่อดูภาพที่ 44 และตารางที่ 21 จะเห็นได้ว่าผู้บอกภาษาคนที่ 1 นี้มีพิสัยระดับเสียงที่แคบ
ที่สุดในกลุ่มผู้บอกภาษาทั้ง 3 คน จึงส่งผลให้การลักษณะการขึ้น-ตกของวรรณยุกต์ไม่สูงหรือตกลงมา
มากนัก

ในเรื่องระดับความสูง-ต่ำของวรรณยุกต์ 2 และ วรรณยุกต์ 5 ซึ่งต่างจากวรรณยุกต์ภาษาไทย
อีสานในงานวิจัยของ Brown (1965) ค่อนข้างมาก ผู้วิจัยตั้งข้อสงสัยไว้ 2 ประการคือ 1) ผู้บอกภาษา
อาจได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยมาตรฐาน ส่งผลให้วรรณยุกต์ 2 (ช่อง A234) มีสัทลักษณะใกล้เคียง
กับเสียงวรรณยุกต์กลาง-ระดับ-ตก (วรรณยุกต์สามัญในภาษาไทยมาตรฐาน) หรือ 2) ผู้บอกภาษา
ได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยอีสานสำเนียงอื่นที่ใช้ในชุมชน เพราะเมื่อเปรียบเทียบระหว่างวรรณยุกต์ 2
(A234) ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 1 กับวรรณยุกต์ 2 (A23) ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 2
และ 3 วรรณยุกต์ทั้ง 2 วรรณยุกต์จะมีลักษณะใกล้เคียงกัน ดูการเปรียบเทียบวรรณยุกต์ 2 ที่ออก
เสียงโดยผู้บอกภาษาชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย ในภาพที่ 47

วรรณยุกต์ 2 ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย

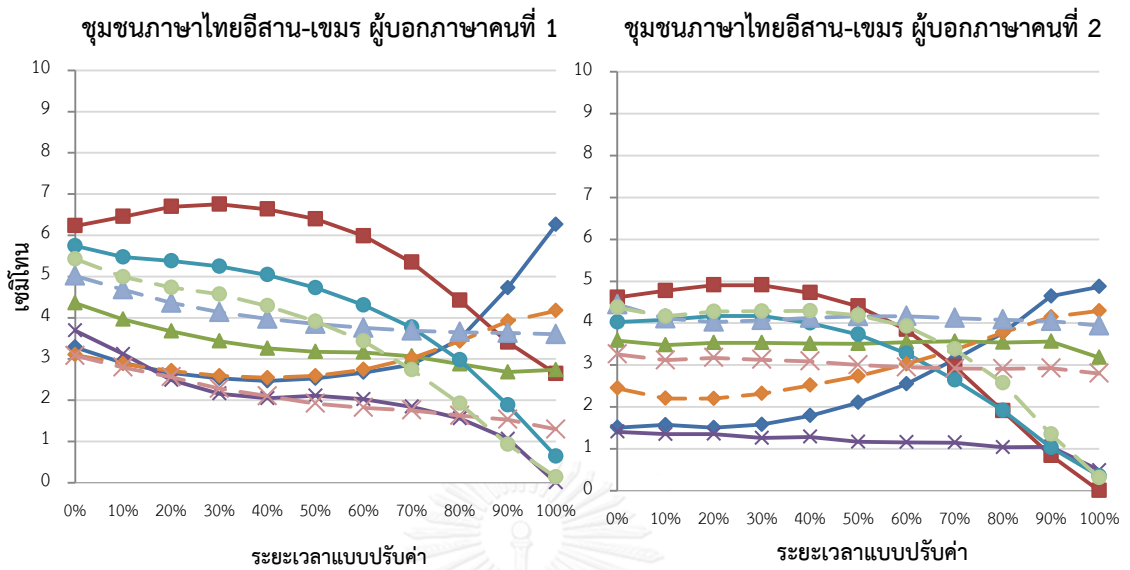
ภาพที่ 47 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ 2 ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย

ส่วนผู้บอกภาษากลุ่มที่ 2 (ผู้บอกภาษาคนที่ 2 และ 3) พบว่า ในภาพรวม พิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษาจะแคบกว่าผู้บอกภาษาในชุมชนภาษาไทยอีสานอย่างเห็นได้ชัด ในเรื่องนี้อาจเนื่องมาจากอิทธิพลของการสัมผัสภาษากับภาษา กวยเช่นเดียวกับผู้บอกภาษาคนที่ 1 ในด้านลักษณะการขึ้น-ตกและระดับความสูง-ต่ำของวรรณยุกต์ สัทลักษณะของวรรณยุกต์ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาทั้ง 2 คนสัมพันธ์กับผลการวิจัยในบทที่ 4 เว้นแต่สัทลักษณะของวรรณยุกต์ 6 ในคำเป็น ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 3 เท่านั้น ที่มีระดับเสียงสูงกว่าปกติเล็กน้อย

5.3 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร

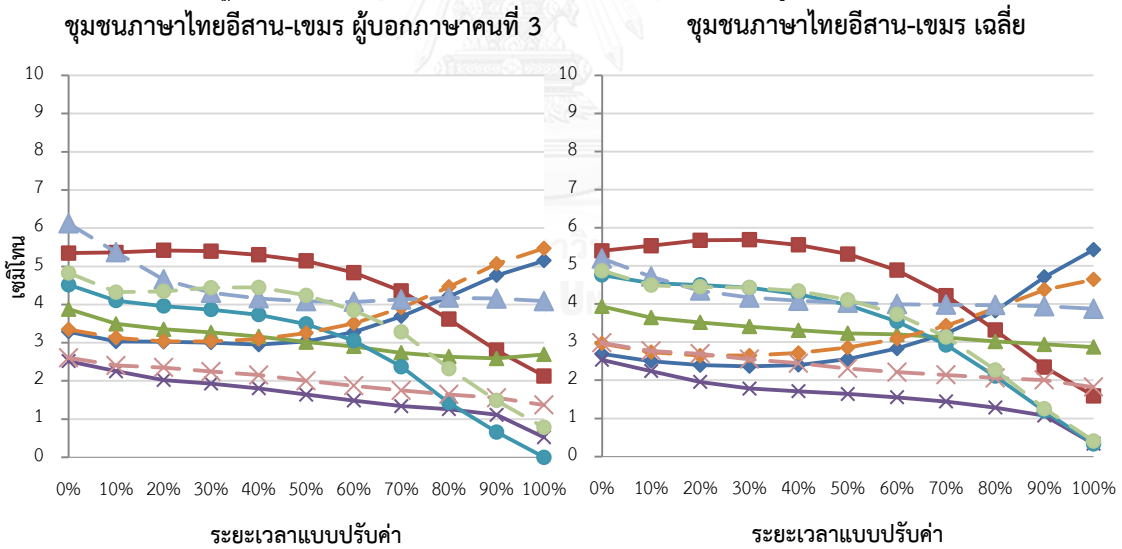
ในภาพรวม สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่พูดในชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร (หมู่บ้านสวัสดิ) ของผู้บอกภาษาทุกคนมีความคล้ายคลึงกัน และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมรกับชุมชนภาษาไทยอีสานในหัวข้อ 5.1 และ ไทยอีสาน-กวยในหัวข้อ 5.2 พบว่า ผู้บอกภาษาในชุมชนภาษาไทยอีสานและชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมรออกเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่มีสัทลักษณะใกล้เคียงกันมากกว่าเมื่อเปรียบเทียบระหว่างชุมชนภาษาไทยอีสานกับชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านระดับความสูง-ต่ำของวรรณยุกต์และลักษณะการขึ้น-ตกของวรรณยุกต์ นอกจากนี้ ยังพบว่ามีเพียงวรรณยุกต์บางหน่วยเสียงเท่านั้นที่มีความแตกต่างระหว่างการออกเสียงของผู้บอกภาษาแต่ละคน ดูรายละเอียดเกี่ยวกับสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานในชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมรในภาพที่ 48 - 51

5.3.1 ระดับความสูง-ต่ำและลักษณะการขึ้น-ตกของวรรณยุกต์

ภาพที่ 48 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร (ผู้บอกภาษาคนที่ 1)

ภาพที่ 49 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร (ผู้บอกภาษาคนที่ 2)

ภาพที่ 50 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร (ผู้บอกภาษาคนที่ 3)

ภาพที่ 51 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร (เฉลี๋ย)

คำเป็น	๑.1	๑.2	๑.3	๑.4	๑.5
คำตายเสียงยาว	๑.4	๑.๕	๑.๖	๑.๗	๑.๘
คำตายเสียงสั้น	๑.๙	๑.๑๐	๑.๑๑	๑.๑๒	๑.๑๓

ภาพที่ 48 - 51 แสดงลักษณะทางสัทศาสตร์ของวรรณยุกต์ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาในชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร มีรายละเอียดต่อไปนี้

วรรณยุกต์ 1 ในคำเป็นที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 1 และ คนที่ 2 มีสัทลักษณะเป็นเสียง ต่ำ-ขึ้น ระดับเสียง ณ จุดเริ่มต้นจะอยู่ในระดับเสียงกลางค่อนข้างต่ำ ประมาณ 3 เซมิโตน (ผู้บอกภาษาคนที่ 1) และ 1.5 เซมิโตน (ผู้บอกภาษาคนที่ 2) จากนั้น ระดับเสียงของผู้บอกภาษาคนที่ 1 คงระดับอยู่ถึงจุดที่ 70% ของระยะเวลาแบบปรับค่า ก่อนที่จะเพิ่มขึ้นจนถึงระดับเสียงสูง ส่วนระดับเสียงของผู้บอกภาษาคนที่ 2 คงระดับอยู่ถึงจุดที่ 40% ของระยะเวลาแบบปรับค่า แล้วค่อยๆ เปลี่ยนเป็นเสียงขึ้นถึงระดับเสียงสูง ค่าเซมิโตน ณ จุดสิ้นสุดคือ 6.2 และ 4.8 เซมิโตน ตามลำดับ วรรณยุกต์ 1 ในคำเป็นที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 3 มีสัทลักษณะต่างกับผู้บอกภาษาอีก 2 คน เล็กน้อย คือ มีสัทลักษณะเป็นเสียง กลาง-ขึ้น ระดับเสียง ณ จุดที่ 0% ของระยะเวลาแบบปรับค่าอยู่ที่ 3.3 เซมิโตน ซึ่งเป็นระดับเสียงกลางของผู้บอกภาษาคนที่ 3 จากจุดที่ 0% ของระยะเวลาแบบปรับค่า จะคงระดับอยู่จนถึงจุดที่ 50% ต่อมาระดับเสียงจึงเพิ่มสูงขึ้นถึงระดับเสียงสูง ณ จุดสิ้นสุด ค่าเซมิโตน ณ จุดสิ้นสุดคือ 5.1 เซมิโตน

ในคำตายเสียงสั้น *วรรณยุกต์ 1* ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาทั้ง 3 คนมีสัทลักษณะคล้ายคลึงกันคือ เป็นเสียงกลาง-ขึ้น ระดับเสียง ณ จุดเริ่มต้นที่ 0% ของผู้บอกภาษาทุกคนอยู่ในระดับเสียงกลาง คือ 2.5 - 3.5 เซมิโตน และคงระดับอยู่ถึงจุดที่ 40% - 60% ของระยะเวลาแบบปรับค่า จากนั้นระดับเสียงจะสูงขึ้นจนถึงระดับเสียงสูง ณ จุดสิ้นสุด ที่ 4 - 5 เซมิโตน

วรรณยุกต์ 2 มีสัทลักษณะเป็นเสียงสูง-ตก เหมือนกันในการออกเสียงของผู้บอกภาษาทั้ง 3 คน ระดับเสียง ณ จุด 0% ของระยะเวลาแบบปรับค่าอยู่ในระดับเสียงกลางค่อนข้างสูงคือ 4.5 - 6 เซมิโตน จากนั้นระดับเสียงจะสูงขึ้นเล็กน้อย และลดต่ำลงอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงกลางค่อนข้างต่ำถึงระดับเสียงต่ำที่ 0 - 2.5 เซมิโตน

วรรณยุกต์ 3 ในคำเป็น ผู้บอกภาษาทุกคนออกเสียงใกล้เคียงกัน วรรณยุกต์ 3 จะมีสัทลักษณะเป็นเสียงกลาง-ระดับ โดยที่ระดับเสียงจะคงระดับอยู่ที่ระดับเสียงกลางตั้งแต่จุดที่ 0% ถึง 100% ของระยะเวลาแบบปรับค่า หรือ 2.5 - 4 เซมิโตน สำหรับผู้บอกภาษาคนที่ 1 และ 3 ระดับเสียงของวรรณยุกต์ 3 จากจุดเริ่มต้นถึงจุดสิ้นสุดจะต่ำลงเล็กน้อยประมาณ 1 เซมิโตน

ในคำตายเสียงสั้น วรรณยุกต์ 3 ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 1 ต่างจากผู้บอกภาษาคนที่ 2 และ 3 เล็กน้อย คือ วรรณยุกต์ 3 ในคำตายเสียงสั้นที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 1 มีระดับเสียงคงระดับอยู่ที่ระดับเสียงกลางตั้งแต่จุดเริ่มต้นถึงจุดสิ้นสุดการออกเสียงช่วง 3.5 - 5 เซมิโตน ส่วนวรรณยุกต์ 3 ในคำตายเสียงสั้นที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 2 และ คนที่ 3 จะรักษาระดับอยู่ที่ระดับเสียงกลางค่อนข้างสูงช่วง 4 - 6 เซมิโตน

วรรณยุกต์ 4 ในคำเป็นที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 1 มีสัทลักษณะที่น่าสนใจ คือ ระดับเสียงตั้งแต่จุดเริ่มต้นถึงจุดสิ้นสุดจะลดลงอย่างต่อเนื่อง จากภาพที่ 48 จะเห็นได้ว่า ระดับเสียง ณ จุดเริ่มต้นของวรรณยุกต์ 4 ในคำเป็น อยู่ในระดับเสียงกลาง ประมาณ 4 เซมิโตน จากนั้นจะลดระดับลงเล็กน้อยถึงจุดที่ 30% ของระยะเวลาแบบปรับค่า และคงระดับอยู่ถึงจุดที่ 70% และลดระดับลงอีกจนถึงระดับเสียงต่ำที่ 0 เซมิโตน ณ จุดสิ้นสุด จึงกล่าวได้ว่าวรรณยุกต์ 4 ในคำเป็น ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 1 มีสัทลักษณะเป็นเสียงต่ำ-ตก มีการกักเส้นเสียงในตอนท้าย วรรณยุกต์ 4 ในคำเป็นที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 2 และ คนที่ 3 มีสัทลักษณะเหมือนกันคือ เป็นเสียงต่ำ-ระดับ มีการกักเส้นเสียงในตอนท้าย ซึ่งระดับเสียงตั้งแต่จุดเริ่มต้นถึงจุดสิ้นสุดจะอยู่ที่ระดับต่ำถึงกลางค่อนข้างต่ำ ช่วง 0.5 - 2.5 เซมิโตน

ในคำตายเสียงยาว วรรณยุกต์ 4 มีสัทลักษณะเป็น 2 แบบ คือ แบบที่ 1 ต่ำ-ระดับ มีการกักเส้นเสียงในตอนท้าย เมื่อออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 1 และ คนที่ 3 โดยระดับเสียงตั้งแต่จุดเริ่มต้นถึงจุดสิ้นสุดจะอยู่ในระดับกลางค่อนข้างต่ำ ช่วง 1.3 - 3 เซมิโตน แบบที่ 2 กลาง-ระดับ มีการกักเส้นเสียงในตอนท้าย เมื่อออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 2 ระดับเสียงตั้งแต่จุดเริ่มต้นถึงจุดสิ้นสุดจะคงระดับอยู่ที่ระดับกลาง ช่วง 2.5 - 3 เซมิโตน

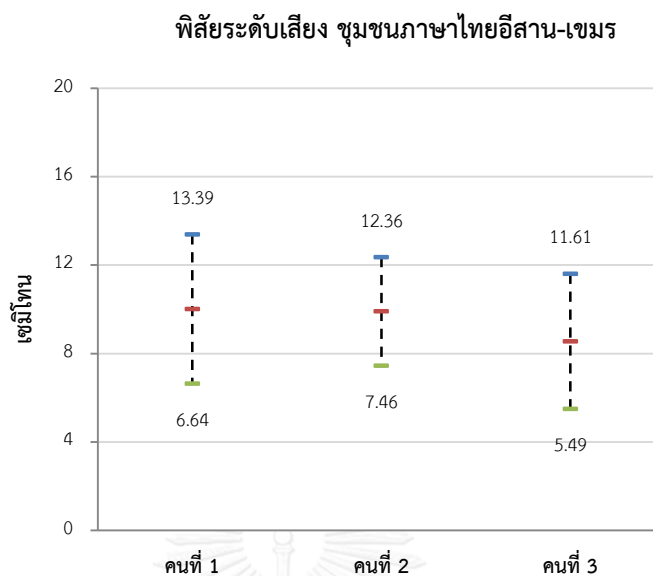
วรรณยุกต์ 5 ในคำเป็นที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาทั้ง 3 คนมีสัทลักษณะใกล้เคียงกัน คือ มีสัทลักษณะเป็นเสียง กลาง-ตก มีการกักเส้นเสียงในตอนท้าย หรือ กลางค่อนข้างต่ำ-ตก มีการกักเส้นเสียงในตอนท้าย ระดับเสียงโดยรวมจะต่ำกว่าวรรณยุกต์ 2 ซึ่งเป็นเสียงตกเช่นกัน แต่ในการออกเสียงของผู้บอกภาษาคนที่ 1 ระดับเสียงของวรรณยุกต์ 5 ในคำเป็นจะสูงกว่าระดับเสียงของวรรณยุกต์ 4 ในคำเป็นอย่างชัดเจน แต่จะต่ำกว่าระดับเสียงโดยรวมของวรรณยุกต์ 2 ระดับเสียง ณ จุดเริ่มต้นของวรรณยุกต์ 5 ในคำเป็นจะอยู่ในระดับเสียงกลางถึงกลางค่อนข้างสูง ช่วง 4 - 5.5 เซมิโตน จากนั้นระดับเสียงจะคงระดับอยู่ถึงจุดที่ 50% ของระยะเวลาแบบปรับค่า และจะต่ำลงอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงต่ำ ช่วง 0 - 1 เซมิโตน

ในคำตายเสียงยาว วรรณยุกต์ 5 มีสัทลักษณะใกล้เคียงกับวรรณยุกต์ 5 ในคำเป็น คือมีสัทลักษณะเป็นเสียงกลาง-ตก มีการกักเส้นเสียงในตอนท้าย โดยที่ระดับเสียง ณ จุดเริ่มต้นจะอยู่ที่ระดับเสียงกลางถึงกลางค่อนข้างสูง ช่วง 4 - 5.5 เซมิโตน จากนั้นจะรักษาระดับอยู่ถึงจุดที่ 40% - 50% ของระยะเวลาแบบปรับค่า แล้วลดระดับลงอย่างต่อเนื่องถึงระดับเสียงต่ำ 0 - 1 เซมิโตน

สรุปได้ว่า ในด้านระดับความสูง-ต่ำและลักษณะการขึ้น-ตกของวรรณยุกต์ ผู้บอกภาษาในชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร ออกเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่มีสัทลักษณะส่วนใหญ่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ยกเว้นวรรณยุกต์ 1 และวรรณยุกต์ 4 ในคำเป็น ที่ระดับความสูง-ต่ำและลักษณะการขึ้น-ตกของวรรณยุกต์มีความต่างกันอยู่บ้าง

5.3.2 พิสัยระดับเสียง

ภาพที่ 52 พิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษา ชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร (ผู้บอกภาษา 3 คน)

ตารางที่ 22 พิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษา ชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร

เดซิเบล	ผู้บอกภาษาคนที่ 1	ผู้บอกภาษาคนที่ 2	ผู้บอกภาษาคนที่ 3
สูงสุด	13.39326	12.36215	11.61445
ต่ำสุด	6.642894	7.455925	5.493769
พิสัย	6.750364	4.906228	6.120685

จากภาพที่ 52 และตารางที่ 22 จะเห็นได้ว่า ผู้บอกภาษาคนที่ 1 มีระดับเสียงสูงสุดอยู่ที่ 13.4 เดซิเบล ระดับเสียงต่ำสุด 6.6 เดซิเบล และมีพิสัยระดับเสียงอยู่ที่ 6.8 เดซิเบล ดังนั้น ผู้บอกภาษาคนที่ 1 จึงเป็นคนที่มีความพิสัยระดับเสียงกว้างที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับผู้บอกภาษาอีก 2 คน นอกจากนี้ ระดับเสียงสูงสุดของผู้บอกภาษาคนที่ 1 ก็สูงกว่าระดับเสียงสูงสุดของผู้บอกภาษาอีก 2 คนเช่นกัน

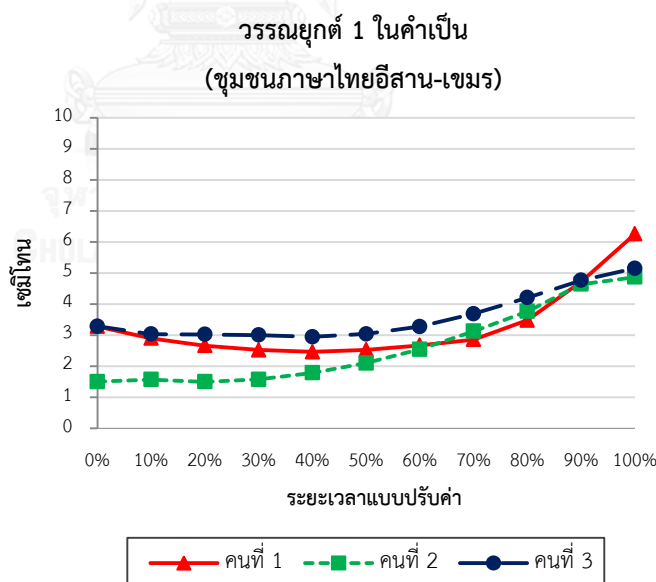
ผู้บอกภาษาคนที่ 2 มีพิสัยระดับเสียงแคบที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับพิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษาคนอื่น ๆ ระดับเสียงสูงสุดของผู้บอกภาษาคนที่ 2 อยู่ที่ 12.4 เดซิเบล ระดับเสียงต่ำสุดอยู่ที่ 7.5 เดซิเบล และพิสัยระดับเสียงคือ 4.9 เดซิเบล

ผู้บอกภาษาคนที่ 3 มีระดับเสียงโดยรวมต่ำที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับผู้บอกภาษาอีก 2 คน ระดับเสียงสูงสุดของผู้บอกภาษาคนที่ 3 อยู่ที่ 11.6 เซมิโตน ระดับเสียงต่ำสุดอยู่ที่ 5.5 เซมิโตน และพิสัยระดับเสียงคือ 6.1 เซมิโตน

5.3.3 สรุปและอภิปราย

จากการนำเสนอในหัวข้อ 5.3.1 และ 5.3.2 จะเห็นได้ว่า เมื่อเปรียบเทียบกับ การออกเสียงของผู้บอกภาษาใน 2 ชุมชนภาษาก่อนหน้านี้ (ไทยอีสาน และ ไทยอีสาน-กวย) สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมรจะมีความแตกต่างระหว่างผู้บอกภาษาภายในชุมชนน้อยกว่าชุมชนภาษาอีก 2 ชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในด้านระดับความสูง-ต่ำและลักษณะการขึ้น-ตกของเสียงที่ใกล้เคียงกันระหว่างผู้บอกภาษาทั้ง 3 คน

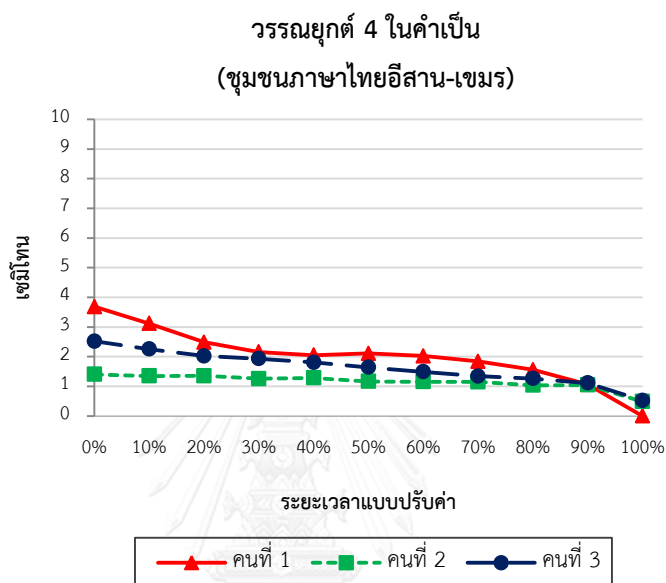
อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นความแตกต่างในเรื่องสัทลักษณะของวรรณยุกต์บางหน่วยเสียงอยู่บ้าง คือ วรรณยุกต์ 1 ในคำเป็น และ วรรณยุกต์ 4 ในคำเป็น วรรณยุกต์ 2 หน่วยเสียงนี้มีความต่างของระดับความสูง-ต่ำของวรรณยุกต์ค่อนข้างชัดเจน แม้พิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษาจะค่อนข้างใกล้เคียงกัน การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระดับความสูง-ต่ำของวรรณยุกต์ 1 และวรรณยุกต์ 4 ได้แสดงไว้ในภาพที่ 53 - 55

ภาพที่ 53 เปรียบเทียบวรรณยุกต์ 1 ในคำเป็น ชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร

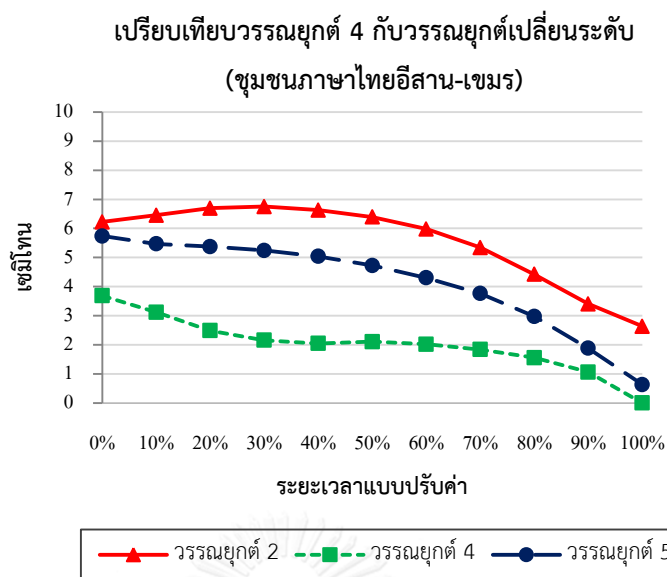
ภาพที่ 53 แสดงให้เห็นว่าวรรณยุกต์ 1 ในคำเป็น ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาทั้ง 3 คน ในภาพรวมมีสัทลักษณะใกล้เคียงกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของลักษณะการขึ้น-ตกของวรรณยุกต์ อย่างไรก็ตาม หากสังเกตจากพิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษาทั้ง 3 คน (ดู ภาพที่ 52 และ

ตารางที่ 22) ผู้บอกภาษาคนที่ 1 มีระดับเสียงโดยรวมสูงกว่าผู้บอกภาษาคนที่ 3 และมีพิสัยระดับเสียงที่กว้างกว่า แต่ระดับความสูง-ต่ำของวรรณยุกต์ 1 ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 1 และคนที่ 3 ใกล้เคียงกัน โดยเฉพาะช่วงที่ 0% - 80% ของระยะเวลาแบบปรับค่า จึงสามารถสรุปได้ว่าสัทลักษณะของวรรณยุกต์ 1 ในคำเป็นที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 3 มีสัทลักษณะเป็นวรรณยุกต์กลาง-ขึ้น ซึ่งต่างจากผู้บอกภาษาคนที่ 1 และ 2 ที่มีสัทลักษณะเป็นวรรณยุกต์ต่ำ-ขึ้น

ภาพที่ 54 เปรียบเทียบวรรณยุกต์ 4 ในคำเป็น ชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร

วรรณยุกต์ 4 โดยรวมมีมีสัทลักษณะเป็นวรรณยุกต์ต่ำ-ระดับ มีการกักเส้นเสียงในตอนท้าย แต่วรรณยุกต์ 4 ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 1 มีสัทลักษณะที่ต่างจากการออกเสียงของผู้บอกภาษาคนที่ 2 และคนที่ 3 เล็กน้อยคือ การออกเสียงวรรณยุกต์ 4 ของผู้บอกภาษาคนที่ 1 มีสัทลักษณะใกล้เคียงกับวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ เพราะมีการเปลี่ยนแปลงของค่าเซมิโตนถึง 3.6 เซมิโตน ตั้งแต่จุดเริ่มต้นที่ 0% ของระยะเวลาแบบปรับค่า ถึงจุดสิ้นสุด ซึ่งค่าเซมิโตนที่ลดลงนี้บ่งชี้การตกของระดับเสียงที่ถือว่าค่อนข้างมากเมื่อเปรียบเทียบกับวรรณยุกต์ 4 ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาอีกสองคน ปรากฏการณ์นี้อาจแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มของการแปรเปลี่ยนของเสียงวรรณยุกต์ 4 ก็เป็นไปได้ แต่ยังสรุปไม่ได้ว่า เป็นเรื่องบังเอิญหรือเกิดการแปรอย่างสมำเสมอระหว่างเสียงต่ำ-ระดับกับต่ำ-ตก จำเป็นต้องมีข้อมูลมากกว่านี้ เพราะกรณีของงานวิจัยนี้มีผู้บอกภาษาเพียง 1 คนจาก 3 คนที่ออกเสียงวรรณยุกต์ 4 เป็นเสียงตก

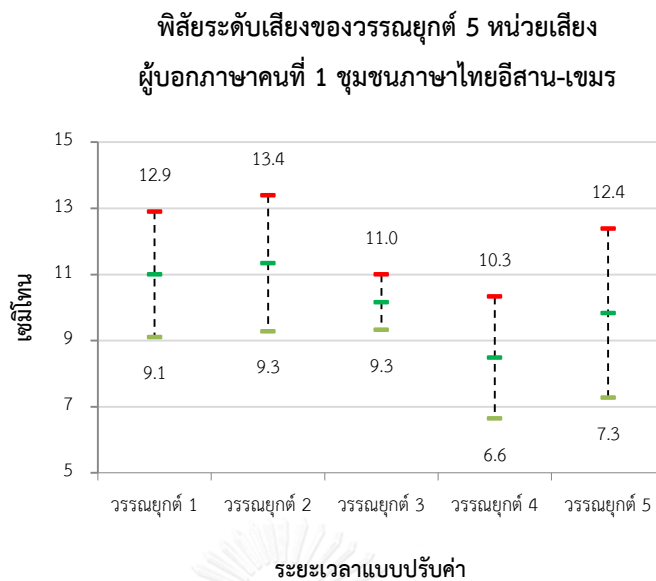
ภาพที่ 55 เปรียบเทียบลักษณะการขึ้น-ตกของวรรณยุกต์ 4 กับวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ

ผู้บอกภาษาคนที่ 1 ชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร

ภาพที่ 55 แสดงให้เห็นว่า สัทลักษณะของวรรณยุกต์ 4 ในคำเป็น (ต่ำ-ตก มีการกักเส้นเสียงในตอนท้าย) ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 1 ชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมรมีสัทลักษณะตกแบบวรรณยุกต์ 2 (สูง-ตก) และวรรณยุกต์ 5 (กลาง-ตก มีการกักเส้นเสียงในตอนท้าย) จากภาพจะเห็นว่าค่าเซมิโตนของวรรณยุกต์ 4 ลดลงจากประมาณ 4 เซมิโตนถึง 0 เซมิโตนตั้งแต่จุดเริ่มต้นถึงจุดสิ้นสุด

ตารางที่ 23 พิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษาคนที่ 1 ชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร แยกตามเสียงวรรณยุกต์

เซมิโตน	วรรณยุกต์ 1	วรรณยุกต์ 2	วรรณยุกต์ 3	วรรณยุกต์ 4	วรรณยุกต์ 5
ระดับเสียงสูงสุด	12.90017	13.39326	10.99877	10.3306	12.38323
ระดับเสียงต่ำสุด	9.107354	9.280862	9.32401	6.642685	7.27848
พิสัย	3.792816	4.112396	1.674762	3.687919	5.104751

ภาพที่ 56 เปรียบเทียบพิสัยระดับเสียงของวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียง
ผู้บอกภาษาคนที่ 1 ชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร

นอกจากลักษณะการขึ้น-ตกของวรรณยุกต์ 4 ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับมากกว่าวรรณยุกต์คงระดับแล้ว หากสังเกตจากพิสัยระดับเสียงของวรรณยุกต์ (ดูภาพที่ 56 และตารางที่ 23) จะเห็นได้ว่า วรรณยุกต์ 4 ซึ่งในระบบวรรณยุกต์เป็นวรรณยุกต์ต่ำ-ระดับ แต่วรรณยุกต์ 4 ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 1 มีพิสัยระดับเสียงที่มีลักษณะคล้ายกับวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับมากกว่าวรรณยุกต์คงระดับ

5.4 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร

เมื่อวิเคราะห์ด้วยการฟัง ผู้วิจัยพบว่า วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาในชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร มีสัทลักษณะใกล้เคียงกับที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาในชุมชนภาษาไทยอีสานมากกว่าอีก 2 ชุมชนภาษา คือ ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย และชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร

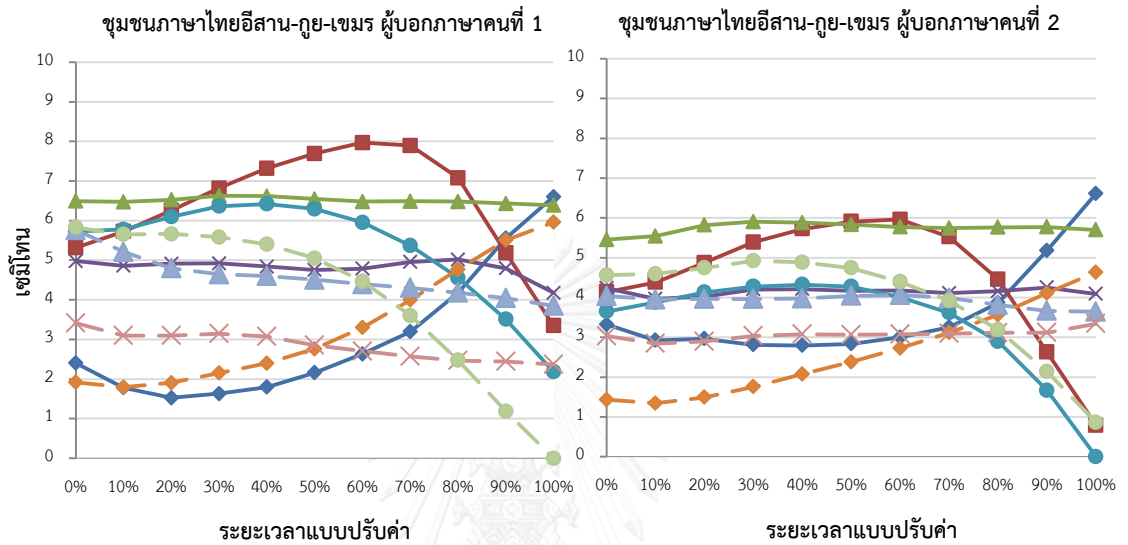
อย่างไรก็ตาม เมื่อวิเคราะห์สัทลักษณะของวรรณยุกต์ด้วยวิธีทางกลศาสตร์ และแปลงค่าเป็นเฮมิโตน พบว่า วรรณยุกต์หลายหน่วยเสียงมีสัทลักษณะที่หลากหลาย เนื่องจากความแตกต่างในด้านระดับความสูง-ต่ำของวรรณยุกต์

ผู้วิจัยจะกล่าวถึงสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร ทุกหน่วยเสียงอย่างละเอียด ในหัวข้อ 5.4.1 ซึ่งเป็นเรื่องระดับความสูง-ต่ำและลักษณะการขึ้น-ตกของวรรณยุกต์ และในหัวข้อ 5.4.2 เป็นเรื่องพิสัยระดับเสียง จากนั้นจะเปรียบเทียบความเหมือนและ

ความต่างของสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาแต่ละคนในหัวข้อ 5.4.3 ซึ่งเป็นการสรุปภาพรวมและอภิปราย

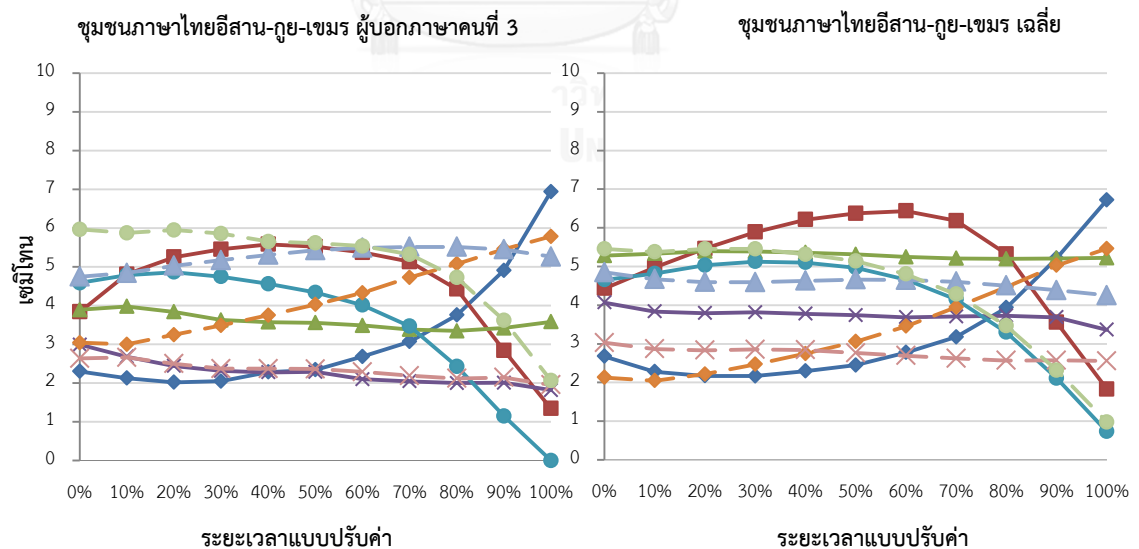
5.4.1 ระดับความสูง-ต่ำและลักษณะการขึ้น-ตกของวรรณยุกต์

ระดับความสูง-ต่ำของและลักษณะการขึ้น-ตกของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร ได้นำเสนอไว้ในภาพที่ 54 - 56 ดังนี้

ภาพที่ 57 สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร (ผู้บอกภาษาคนที่ 1)

ภาพที่ 58 สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร (ผู้บอกภาษาคนที่ 2)

ภาพที่ 59 สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร (ผู้บอกภาษาคนที่ 3)

ภาพที่ 60 สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร (เฉลี่ย)

คำเป็น	ว.1	ว.2	ว.3	ว.4	ว.5
คำตายเสียงยาว	ว.4	ว.5	ว.1	ว.3	ว.2
คำตายเสียงสั้น	ว.1	ว.3	ว.2	ว.4	ว.5

ภาพที่ 57 - 60 แสดงให้เห็นสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ
ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

วรรณยุกต์ 1 ในคำเป็น มีสัญลักษณ์ 2 แบบ คือ แบบที่ 1 ต่ำ-ขึ้น ออกเสียงโดยผู้บอกภาษา
คนที่ 1 และ คนที่ 3 และ แบบที่ 2 กลาง-ขึ้น ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 2 สัญลักษณ์ของ
วรรณยุกต์ 1 ในคำเป็น แบบที่ 1 มีระดับเสียง ณ จุดเริ่มต้นอยู่ในระดับกลางค่อนข้างต่ำ คือ ประมาณ
2.5 เซมิโตน และคงระดับอยู่ถึงประมาณจุดที่ 50% ของระยะเวลาแบบปรับค่า จากนั้น ระดับเสียง
จึงจะเพิ่มสูงขึ้นจนถึงระดับเสียงสูงที่สุด ค่าเซมิโตน ณ จุด 100% ของระยะเวลาแบบปรับค่า
อยู่ที่ 6.5 - 7 เซมิโตน สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ 1 ในคำเป็น แบบที่ 2 มีระดับเสียง ตั้งแต่จุดเริ่มต้น
ถึงจุดที่ 50% ของระยะเวลาแบบปรับค่าอยู่ที่ระดับเสียงกลาง ประมาณ 3 เซมิโตน จากนั้นระดับ
เสียงจะเพิ่มค่าขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงสูง ณ จุดสิ้นสุด โดยค่าเซมิโตนที่จุด 100% ของ
ระยะเวลาแบบปรับค่า อยู่ที่ 6.6 เซมิโตน

ในคำตายเสียงสั้นวรรณยุกต์ 1 มีสัญลักษณ์ 2 แบบ เช่นกันคือ แบบที่ 1 ต่ำ-ขึ้น ออกเสียง
โดยผู้บอกภาษาคนที่ 1 และ คนที่ 2 แบบที่ 2 กลาง-ขึ้น ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 3
สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ 1 แบบที่ 1 มีระดับเสียง ณ จุดเริ่มต้นอยู่ที่ระดับเสียงต่ำถึงกลางค่อนข้าง
ต่ำ ที่ 1.5 - 2 เซมิโตน จากนั้นระดับเสียงจะเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงกลางค่อนข้างสูง
ณ จุดสิ้นสุด ค่าเซมิโตน ณ จุดที่ 50% และ 100% ของระยะเวลาแบบปรับค่าจะอยู่ที่ประมาณ 2.5
และ 4.5 - 6 เซมิโตน ตามลำดับ สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ 1 แบบที่ 2 ที่ 0% อยู่ที่ระดับเสียงกลาง
และเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงจุดสิ้นสุด ค่าเซมิโตน ณ จุด 0% 50% และ 100% ของระยะเวลา
แบบปรับค่าคือ 3, 4 และ 5.7 เซมิโตน ตามลำดับ

วรรณยุกต์ 2 ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาทั้ง 3 คนมีสัญลักษณ์ใกล้เคียงกัน คือเป็นเสียง
สูง-ตก ระดับเสียง ณ จุดเริ่มต้นอยู่ในระดับเสียงกลางค่อนข้างสูงที่ 4 - 5 เซมิโตน จากนั้นระดับเสียง
จะเพิ่มสูงขึ้นจนถึงระดับเสียงสูง ณ ช่วงเวลาที่ 50% - 70% ค่าเซมิโตนจะอยู่ที่ 5.5 - 8 เซมิโตน
ขึ้นอยู่กับผู้พูดแต่ละคน และจะลดลงอย่างรวดเร็วจนถึงระดับเสียงกลางค่อนข้างต่ำ อยู่ที่ 1 - 3 เซมิ
โตน ณ จุดสิ้นสุดการออกเสียง

วรรณยุกต์ 3 ในคำเป็น มีสัญลักษณ์ 2 แบบคือ แบบที่ 1 สูง-ระดับ ออกเสียงโดยผู้บอก
ภาษาคนที่ 1 และคนที่ 2 แบบที่ 2 กลาง-ระดับ ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 3 แบบที่ 1 ระดับ
เสียงตั้งแต่จุดเริ่มต้นถึงจุดสิ้นสุดคงระดับอยู่ที่ระดับเสียงสูง คือ 5.5 - 6.5 เซมิโตน ส่วนแบบที่ 2
ระดับเสียงตั้งแต่จุดเริ่มต้นถึงจุดสิ้นสุดคงระดับอยู่ที่ระดับเสียงกลาง ช่วง 3.5 - 4 เซมิโตน

ในคำตายเสียงสั้นวรรณยุกต์ 3 มีสัญลักษณ์ 2 แบบเช่นเดียวกับในคำเป็น คือ แบบที่ 1
กลาง-ระดับ ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 1 และคนที่ 2 แบบที่ 2 สูง-ระดับ ออกเสียงโดยผู้บอก
ภาษาคนที่ 3 วรรณยุกต์ 3 ในคำตายเสียงสั้น แบบที่ 1 ระดับเสียงคงระดับอยู่ที่ระดับเสียงกลางตั้งแต่

จุดเริ่มต้นถึงจุดสิ้นสุดที่ 3.5 - 4.5 เซมิโตน ส่วนแบบที่ 2 ระดับเสียงคงระดับอยู่ในระดับเสียงสูงตั้งแต่จุดเริ่มต้นถึงจุดสิ้นสุดที่ 5 - 5.5 เซมิโตน

วรรณยุกต์ 4 ในคำเป็น มีสัทลักษณะ 2 แบบ คือ แบบที่ 1 กลาง-ระดับ มีการกักเส้นเสียงในตอนท้าย ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 1 และคนที่ 2 ซึ่งระดับเสียงตั้งแต่จุดที่ 0% - 100% จะคงระดับอยู่ที่ระดับเสียงกลางคือ 4 - 5 เซมิโตน แบบที่ 2 ต่ำ - ระดับ มีการกักเส้นเสียงในตอนท้าย ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 3 โดยระดับเสียงคงระดับอยู่ที่ระดับเสียงต่ำ ช่วง 2 - 2.5 เซมิโตน

ในคำตายเสียงยาว วรรณยุกต์ 4 มีสัทลักษณะแตกต่างกัน 2 แบบเช่นเดียวกับในคำเป็น คือ แบบที่ 1 ต่ำ-ระดับ มีการกักเส้นเสียงในตอนท้าย ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 1 และคนที่ 3 โดยค่าเซมิโตนตั้งแต่จุดเริ่มต้นถึงจุดสิ้นสุดจะอยู่ที่ 2 - 3 เซมิโตน ซึ่งเป็นระดับเสียงต่ำหรือกลางค่อนข้างต่ำ แบบที่ 2 กลาง-ระดับ มีการกักเส้นเสียงในตอนท้าย ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 2 โดยที่ระดับเสียงตั้งแต่จุดเริ่มต้นถึงจุดสิ้นสุดจะอยู่ที่ระดับเสียงกลางช่วง 3 - 4 เซมิโตน

วรรณยุกต์ 5 ในคำเป็น ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาทั้ง 3 คนมีสัทลักษณะเหมือนกัน คือ เป็นเสียง กลาง-ตก มีการกักเส้นเสียงในตอนท้าย ระดับเสียง ณ จุด 0% ของระยะเวลาแบบปรับค่า จะอยู่ที่ระดับเสียงกลางหรือกลางค่อนข้างสูงช่วง 4 - 6 เซมิโตน จากนั้นสำหรับผู้บอกภาษาคนที่ 1 ระดับเสียงจะเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ส่วนผู้บอกภาษาคนที่ 2 และคนที่ 3 ระดับเสียงจะคงที่อยู่ถึงจุดที่ 50% - 60% ของระยะเวลาแบบปรับค่า ค่าเซมิโตน ณ จุดที่ 50% ของระยะเวลาแบบปรับค่าของผู้บอกภาษาคนที่ 1, 2 และ 3 จะอยู่ที่ 6.2, 4.3 และ 4.3 เซมิโตน ตามลำดับ ต่อจากนั้นระดับเสียงจะลดต่ำลงอย่างรวดเร็วจนถึงระดับเสียงต่ำ ณ จุดสิ้นสุด ที่ 0 - 2 เซมิโตน

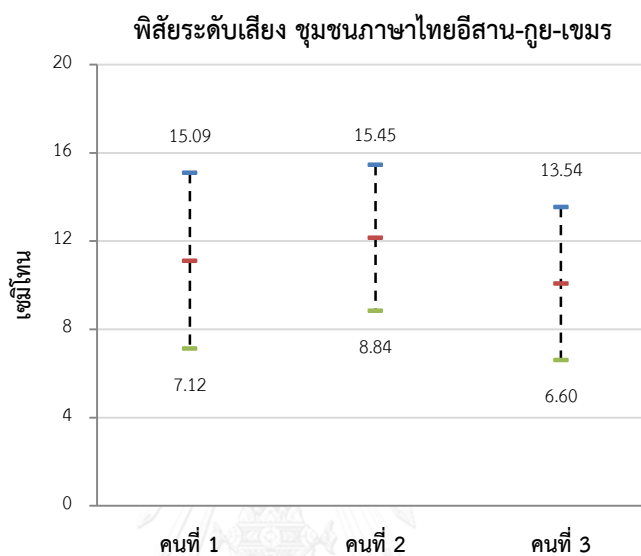
ในคำตายเสียงยาว วรรณยุกต์ 5 มีสัทลักษณะต่างจากในคำเป็นเล็กน้อย และมีสัทลักษณะ 2 แบบ คือแบบที่ 1 กลาง-ตก มีการกักเส้นเสียงในตอนท้าย ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 1 และคนที่ 2 ซึ่งระดับเสียงที่จุดเริ่มต้นจะอยู่ที่ระดับเสียงกลางค่อนข้างสูงคือ 4.5 - 5.5 เซมิโตน และคงระดับอยู่ถึงประมาณจุดที่ 50% ของระยะเวลาแบบปรับค่า จากนั้นจึงลดระดับลงอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงต่ำที่ 0 - 1 เซมิโตน แบบที่ 2 สูง-ตก มีการกักเส้นเสียงในตอนท้าย ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 3 ระดับเสียง ณ จุดเริ่มต้นจะอยู่ที่ 6 เซมิโตน ซึ่งเป็นระดับเสียงสูงของผู้บอกภาษาคนที่ 3 ต่อจากนั้นระดับเสียงจะลดลงเล็กน้อยจนถึงประมาณจุดที่ 70% ของระยะเวลาแบบปรับค่า จากนั้นระดับเสียงจะลดลงอย่างรวดเร็วจนถึงระดับเสียงต่ำที่ 2 เซมิโตน ณ จุดสิ้นสุด

จากข้อค้นพบทั้งหมดที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่า ส่วนมากสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาแต่ละคนในชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมรจะมีความแตกต่างกันในเรื่องระดับความสูง-ต่ำของวรรณยุกต์ แต่ในเรื่องลักษณะการขึ้น-ตกของวรรณยุกต์จะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

5.4.2 พิสัยระดับเสียง

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ในภาพรวม พิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษาทั้ง 3 คนใกล้เคียงกัน รายละเอียดเกี่ยวกับพิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษาในชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร ได้แสดงไว้ในภาพที่ 61 และตารางที่ 24

ภาพที่ 61 พิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษา ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร (ผู้บอกภาษา 3 คน)

ตารางที่ 24 พิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษา ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร

เซมิโตน	ผู้บอกภาษาคนที่ 1	ผู้บอกภาษาคนที่ 2	ผู้บอกภาษาคนที่ 3
สูงสุด	15.08699	15.44857	13.53865
ต่ำสุด	7.121387	8.835299	6.599032
พิสัย	7.965601	6.613271	6.939617

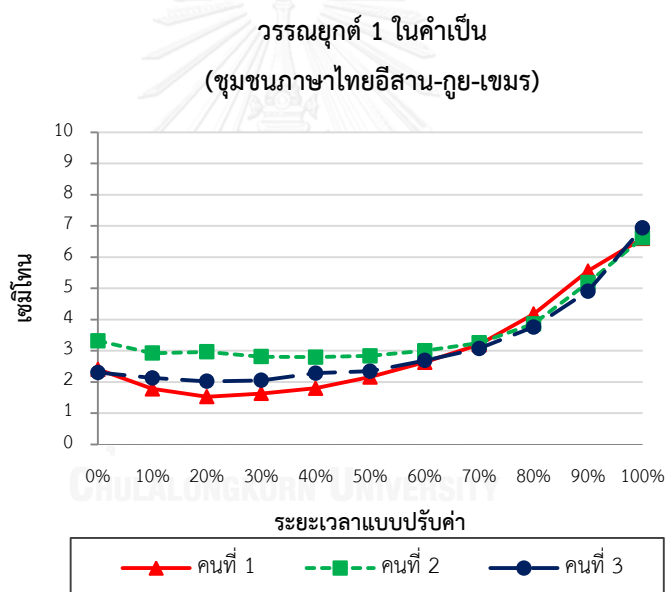
จากภาพที่ 61 และตารางที่ 24 จะเห็นได้ว่า ผู้บอกภาษาคนที่ 1 มีระดับเสียงสูงสุดอยู่ที่ 15 เซมิโตน ระดับเสียงต่ำสุดอยู่ที่ 7 เซมิโตน ดังนั้น พิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษาคนที่ 1 คือ 8 เซมิโตน ผู้บอกภาษาคนที่ 1 มีพิสัยระดับเสียงกว้างที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับผู้บอกภาษาอีก 2 คน

ผู้บอกภาษาคนที่ 2 มีระดับเสียงสูงที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับผู้บอกภาษาคนที่ 1 และคนที่ 3 คือมีระดับเสียงสูงสุดอยู่ที่ 15.4 เซมิโตน และมีระดับเสียงต่ำสุดอยู่ที่ 8.8 เซมิโตน พิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษาคนที่ 2 คือ 6.6 เซมิโตน หมายความว่า ผู้บอกภาษาคนที่ 2 จะมีพิสัยระดับเสียงที่แคบที่สุด และมีระดับเสียงโดยรวมสูงกว่าระดับเสียงของผู้บอกภาษาอีก 2 คน

ผู้บอกภาษาคนที่ 3 มีระดับเสียงสูงสุดอยู่ที่ 13.5 เซมิโตน และมีระดับเสียงต่ำสุดอยู่ที่ 6.6 เซมิโตน พิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษาคนที่ 3 คือ 6.9 เซมิโตน ผู้บอกภาษาคนที่ 3 มีระดับเสียงโดยรวมต่ำที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับผู้บอกภาษาอีก 2 คน

5.4.3 สรุปและอภิปราย

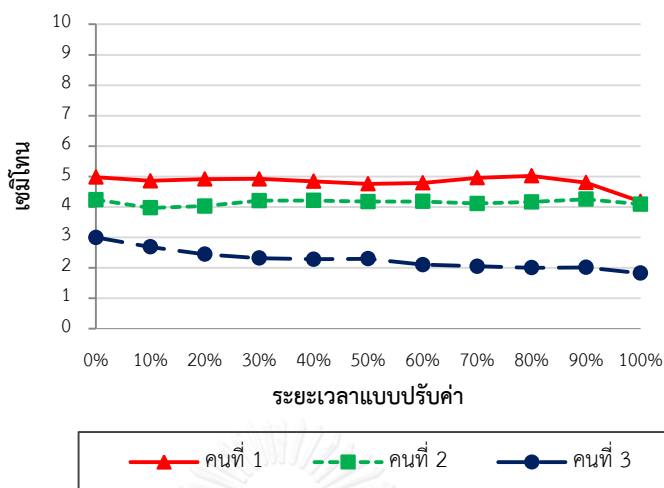
ข้อค้นพบดังที่นำเสนอในหัวข้อ 5.4.1 และ 5.4.2 สามารถสรุปได้ว่า วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร ทั้ง 3 คน ส่วนใหญ่จะมีลักษณะที่ใกล้เคียงและสอดคล้องกันในเรื่องลักษณะการขึ้น-ตกและพิสัยระดับเสียง อย่างไรก็ตาม แม้พิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษาทั้ง 3 คนจะค่อนข้างใกล้เคียงกัน แต่ระดับความสูง-ต่ำของแต่ละวรรณยุกต์มีความแตกต่างกันระหว่างผู้บอกภาษาในระดับหนึ่ง การเปรียบเทียบสัทลักษณะของวรรณยุกต์แต่ละหน่วยเสียงจะช่วยให้เห็นความต่างที่ชัดเจนยิ่งขึ้นดังต่อไปนี้

ภาพที่ 62 เปรียบเทียบวรรณยุกต์ 1 ในคำเป็น (ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร)

จากภาพที่ 62 จะเห็นได้ว่า วรรณยุกต์ 1 ในคำเป็น มีระดับความสูง-ต่ำของวรรณยุกต์ในช่วง 0% - 40% ต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การออกเสียงของผู้บอกภาษาคนที่ 2 ที่มีระดับเสียงสูงกว่าผู้บอกภาษาอีก 2 คน

วรรณยุกต์ 4 ในคำเป็น
(ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร)

ภาพที่ 63 เปรียบเทียบวรรณยุกต์ 4 ในคำเป็น (ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร)

วรรณยุกต์ 4 ในคำเป็น มีสัทลักษณะ 2 แบบดังที่กล่าวไว้ในหัวข้อ 5.4.1 คือ กลาง-ระดับ มีการกักเส้นเสียงในตอนท้าย (ผู้บอกภาษาคนที่ 1 และคนที่ 2) และ ต่ำ-ระดับ มีการกักเส้นเสียงในตอนท้าย (ผู้บอกภาษาคนที่ 3) จากภาพที่ 63 จะเห็นได้ว่า เมื่อเปรียบเทียบระหว่างสัทลักษณะของวรรณยุกต์ 4 ทั้ง 2 แบบที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาทั้ง 3 คน วรรณยุกต์ 4 ในคำเป็นที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 3 จะมีระดับเสียงคงระดับอยู่ที่ 2 - 2.5 เซมิโตน ซึ่งต่ำกว่าของผู้บอกภาษาอีก 2 คน

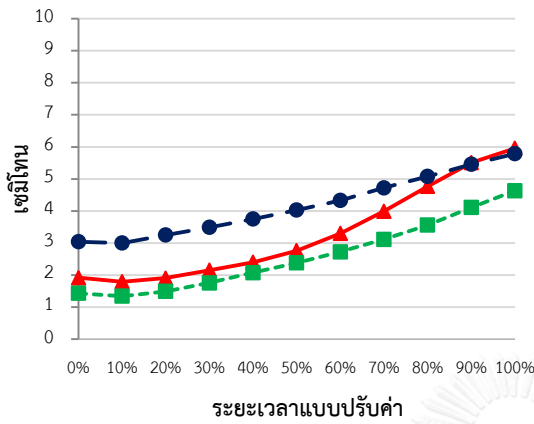
นอกเหนือจากวรรณยุกต์ 1 และ 4 ในคำเป็น ที่พบความต่างระหว่างระดับความสูง-ต่ำของวรรณยุกต์ระหว่างผู้บอกภาษาแต่ละคน วรรณยุกต์อื่นบางหน่วยเสียงก็มีความต่างในระดับหนึ่งเช่นกัน ทว่าไม่ชัดเจนเท่ากับวรรณยุกต์ 1 และวรรณยุกต์ 4 (ดูตารางและกราฟสรุปสัทลักษณะของวรรณยุกต์ในตารางที่ 25 และภาพที่ 64 - 67)

ตารางที่ 25 วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร ที่มีสัทลักษณะแตกต่างกัน
เมื่อออกเสียงโดยผู้บอกภาษา 3 คน

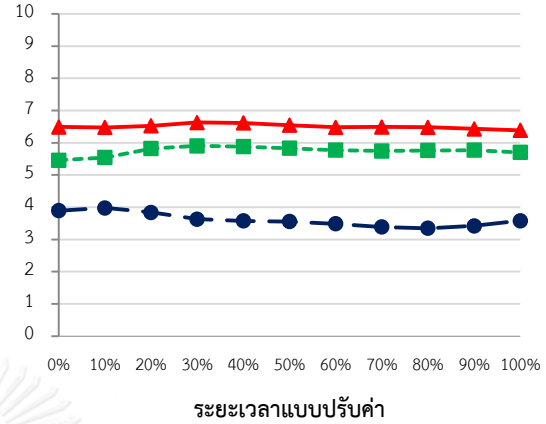
ผู้บอกภาษา \ วรรณยุกต์	ว. 1		ว. 3		ว. 4		ว. 5
	คำเป็น	คำตาย	คำเป็น	คำตาย	คำเป็น	คำตาย	คำตาย
คนที่ 1	ต่ำ-ขึ้น	ต่ำ-ขึ้น	สูง-ระดับ	กลาง-ระดับ	กลาง-ระดับ* ⁶	ต่ำ-ระดับ*	กลาง-ตก*
คนที่ 2	กลาง-ขึ้น	ต่ำ-ขึ้น	สูง-ระดับ	กลาง-ระดับ	กลาง-ระดับ*	กลาง-ระดับ*	กลาง-ตก*
คนที่ 3	ต่ำ-ขึ้น	กลาง-ขึ้น	กลาง-ระดับ	สูง-ระดับ	ต่ำ-ระดับ*	ต่ำ-ระดับ*	สูง-ตก*

⁶ สัทลักษณะ * ในที่นี้ คือ มีการกักที่เส้นเสียงในตอนท้าย

วรรณยุกต์ 1 ในคำตายเสียงสั้น
(ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร)

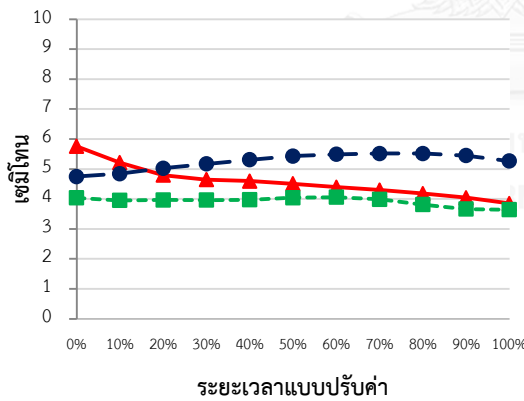
วรรณยุกต์ 3 ในคำเป็น
(ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร)

ภาพที่ 64 เปรียบเทียบวรรณยุกต์ 1 ในคำตายเสียงสั้น (ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร)

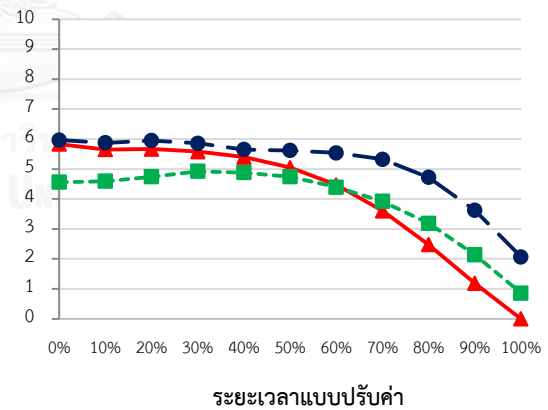
ภาพที่ 65 เปรียบเทียบวรรณยุกต์ 3 ในคำเป็น (ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร)

วรรณยุกต์ 3 ในคำตายเสียงสั้น
(ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร)

ภาพที่ 66 เปรียบเทียบวรรณยุกต์ 3 ในคำตายเสียงสั้น (ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร)

วรรณยุกต์ 5 ในคำตายเสียงยาว
(ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร)

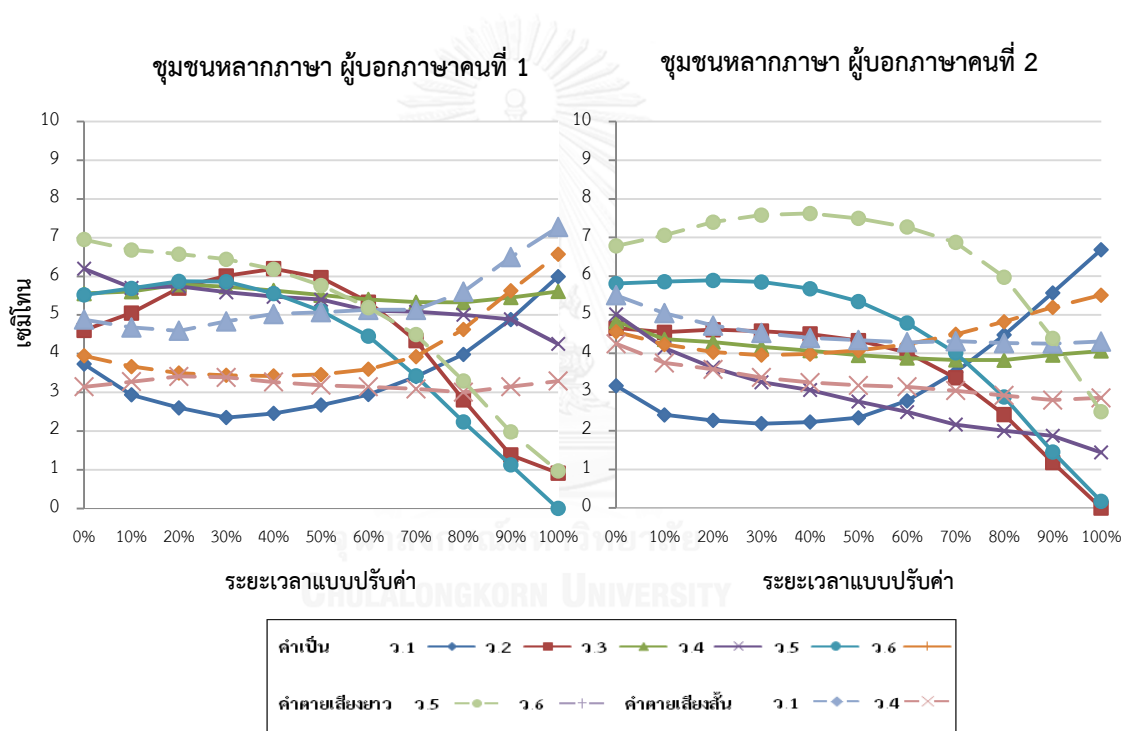
ภาพที่ 67 เปรียบเทียบวรรณยุกต์ 5 ในคำตายเสียงยาว (ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร)

5.5 สัมผัสของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ชุมชนหลากหลายภาษา

ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า ในภาพรวม วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาแต่ละคนในชุมชนหลากหลายภาษามีสัมผัสลักษณะที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของระดับความสูง-ต่ำ และลักษณะการขึ้น-ตกของวรรณยุกต์บางหน่วยเสียง แต่พิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษาทุกคนอยู่ในช่วงที่ใกล้เคียงกัน

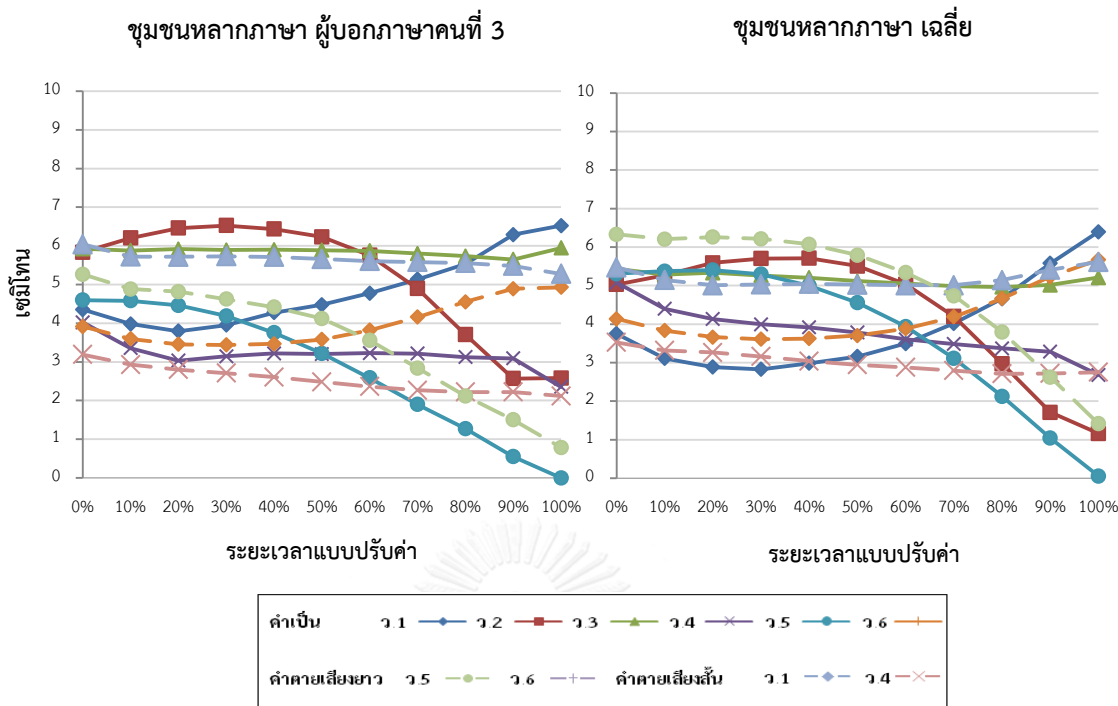
รายละเอียดของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาในชุมชนหลากหลายภาษา มีดังต่อไปนี้

5.5.1 ระดับความสูง-ต่ำและลักษณะการขึ้น-ตกของวรรณยุกต์

ภาพที่ 68 สัมผัสของวรรณยุกต์
ภาษาไทยอีสาน ชุมชนหลากหลายภาษา (ผู้บอก
ภาษาคนที่ 1)

ภาพที่ 69 สัมผัสของวรรณยุกต์
ภาษาไทยอีสาน ชุมชนหลากหลายภาษา (ผู้บอก
ภาษาคนที่ 2)

ภาพที่ 70 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทย
อีสาน ชุมชนหลากหลายภาษา (ผู้บอกภาษาคนที่ 3)

ภาพที่ 71 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทย
อีสาน ชุมชนหลากหลายภาษา (เฉลี่ย)

วรรณยุกต์ 1 ในคำเป็น มีสัทลักษณะ 2 แบบคือ แบบที่ 1 ต่ำ-ขึ้น ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 1 และคนที่ 2 ระดับเสียง ณ จุดเริ่มต้นของวรรณยุกต์ 1 ที่ปรากฏในคำเป็น แบบที่ 1 อยู่ในระดับเสียงกลางค่อนข้างต่ำ คือ 3 - 3.5 เซมิโตน จากนั้นระดับเสียงจะลดต่ำลงเล็กน้อยและคงระดับอยู่จนถึงจุดที่ 50% ของระยะเวลาแบบปรับค่า ณ ช่วงเวลานี้ค่าเซมิโตนจะอยู่ที่ประมาณ 2 เซมิโตน จากนั้นระดับเสียงจะสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงสูงที่สุดที่ 6 - 6.7 เซมิโตน แบบที่ 2 กลาง-ขึ้น ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 3 ระดับเสียง ณ จุดเริ่มต้นจะอยู่ในระดับเสียงกลางประมาณ 4.4 เซมิโตน จากนั้นระดับเสียงจะต่ำลงเล็กน้อย ก่อนที่จะสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงสูงที่สุดประมาณ 6.5 เซมิโตน

ในคำตายเสียงสั้น วรรณยุกต์ 1 ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาทั้ง 3 คนมีสัทลักษณะเหมือนกันคือ เป็นเสียง กลาง-ขึ้น ณ จุดเริ่มต้น ระดับเสียงของผู้บอกภาษาอยู่ในระดับเสียงกลางที่ 4 - 4.5 เซมิโตน และคงระดับอยู่ถึงประมาณ 60% ของระยะเวลาแบบปรับค่า จากนั้นระดับเสียงจะเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงสูง ค่าเซมิโตนที่จุดสิ้นสุดอยู่ที่ 5 - 6.5 เซมิโตน

วรรณยุกต์ 2 มีสัทลักษณะ 2 แบบ คือ แบบที่ 1 สูง-ตก ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 1 และคนที่ 3 แบบที่ 2 กลาง-ตก ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 2 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ 2 แบบที่ 1 มีระดับเสียง ณ จุดเริ่มต้นอยู่ที่ระดับกลางค่อนข้างสูงถึงระดับเสียงสูงที่ 4.5 - 6 เซมิโตน จากนั้น

ระดับเสียงจะสูงขึ้นเล็กน้อย และจะลดระดับลงอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงต่ำ ค่าเซมิโตน ณ จุดที่ 50% และ 100% ของระยะเวลาแบบปรับค่าอยู่ที่ 6 เซมิโตน และ 1 - 2 เซมิโตน ตามลำดับ สัทลักษณะของวรรณยุกต์ 2 แบบที่ 2 มีระดับเสียง ณ จุดเริ่มต้นอยู่ที่ระดับเสียงกลาง ที่ประมาณ 4.7 เซมิโตน และคงระดับอยู่จนถึงจุดที่ 50% ของระยะเวลาแบบปรับค่าที่ 4.3 เซมิโตน จากนั้นระดับเสียงจึงจะลดต่ำลงอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงต่ำที่ 0 เซมิโตน ณ จุดสิ้นสุด

วรรณยุกต์ 3 ในคำเป็นและคำตายเสียงสั้นมีสัทลักษณะ 2 แบบเช่นเดียวกัน คือ แบบที่ 1 สูง-ระดับ ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 1 และคนที่ 3 แบบที่ 2 กลาง-ระดับ ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 2 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ 3 ทั้ง 2 แบบมีความแตกต่างกันเล็กน้อยคือ แบบที่ 1 ระดับเสียงคงระดับตั้งแต่จุดเริ่มต้นถึงจุดสิ้นสุดอยู่ที่ระดับเสียงสูง ที่ 5.5 - 6 เซมิโตน ส่วนแบบที่ 2 ระดับเสียงคงระดับอยู่ที่ระดับเสียงกลาง ที่ 4 - 5 เซมิโตนตั้งแต่จุดเริ่มต้นถึงจุดสิ้นสุด

วรรณยุกต์ 4 ในคำเป็น ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาทั้ง 3 คนมีสัทลักษณะต่างกันบ้างเล็กน้อย ดังนี้ วรรณยุกต์ 4 ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 1 มีระดับเสียงคล้ายคลึงกับวรรณยุกต์ 3 กล่าวคือ มีสัทลักษณะเป็นเสียง สูง-ระดับ มีการกักเส้นเสียงในตอนท้าย เหมือนกัน โดยที่วรรณยุกต์ 4 ในคำเป็น ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 1 จะคงระดับตั้งแต่จุด 0% ถึง 100% ของระยะเวลาแบบปรับค่าซึ่งอยู่ในระดับเสียงสูง ที่ 4 - 6 เซมิโตน วรรณยุกต์ 4 ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 2 มีสัทลักษณะที่น่าสนใจ คือ ระดับเสียงตั้งแต่จุดเริ่มต้นจะลดระดับลงอย่างต่อเนื่องจนถึงจุดสิ้นสุด ที่จุดเริ่มต้น ระดับเสียงของวรรณยุกต์ 4 ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 2 จะอยู่ในระดับเสียงกลางที่ 5 เซมิโตน จากนั้นระดับเสียงจะลดลงอย่างต่อเนื่อง จนถึงระดับเสียงกลางค่อนข้างต่ำ ที่ 3 เซมิโตน และระดับเสียงต่ำที่ 1.5 เซมิโตน ณ จุดสิ้นสุด ซึ่งเป็นสัทลักษณะของวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ วรรณยุกต์ 4 ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 3 มีสัทลักษณะใกล้เคียงกับที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาส่วนใหญ่ ในทุกชุมชนภาษา คือ เป็นเสียง ต่ำ-ระดับ มีการกักเส้นเสียงในตอนท้าย โดยระดับเสียงตั้งแต่จุดเริ่มต้นจะคงระดับอยู่ในระดับเสียงต่ำ ที่ 3 - 4 เซมิโตน นอกจากนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับวรรณยุกต์ 3 ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนเดียวกัน พบว่า ระดับเสียงของวรรณยุกต์ 4 ต่ำกว่า ส่วนในคำตายเสียงยาว วรรณยุกต์ 4 ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาทั้ง 3 คนมีสัทลักษณะใกล้เคียงกัน คือ เป็นเสียง ต่ำ-ระดับ มีการกักเส้นเสียงในตอนท้าย ค่าเซมิโตนตั้งแต่จุดเริ่มต้นถึงจุดสิ้นสุดอยู่ที่ประมาณ 4 เซมิโตน

วรรณยุกต์ 5 ในคำเป็น มีสัทลักษณะ 2 แบบคือ แบบที่ 1 สูง-ตก มีการกักเส้นเสียงในตอนท้าย ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 1 และ 2 ระดับเสียงโดยรวมของสัทลักษณะของวรรณยุกต์ 5 แบบที่ 1 นี้จะใกล้เคียงหรือสูงกว่าระดับเสียงของวรรณยุกต์ 2 ณ จุดเริ่มต้นของวรรณยุกต์ 5 แบบที่ 1 ระดับเสียงจะอยู่ในระดับกลางค่อนข้างสูงที่ 5.5 - 6 เซมิโตน จากนั้นระดับเสียงจะลดลงอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงต่ำ ณ จุดสิ้นสุด ค่าเซมิโตน ณ จุดที่ 50% และ 100% ของระยะเวลาแบบ

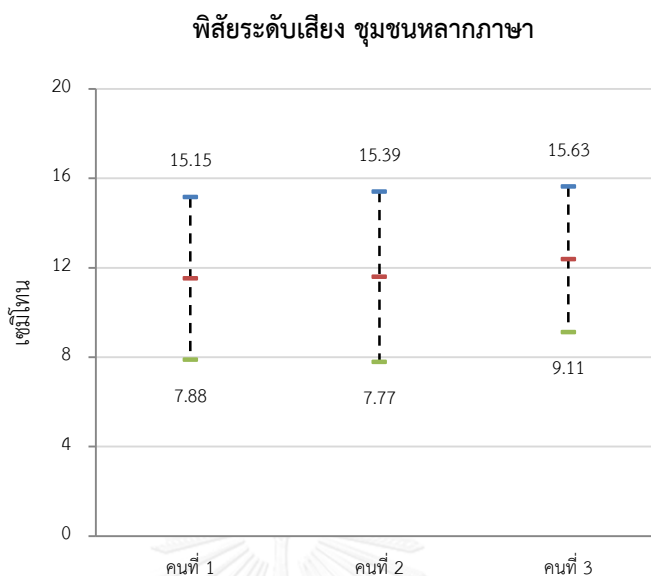
ปรับค่าคือ 5 และ 0 เซมิโตน ตามลำดับ สัทลักษณะของวรรณยุกต์ 5 ในคำเป็น แบบที่ 2 เป็นเสียงกลาง-ตก มีการกักเส้นเสียงในตอนท้าย เมื่อออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 3 ระดับเสียง ณ จุดเริ่มต้นจะอยู่ในระดับเสียงกลางที่ 4.6 เซมิโตน จากนั้นระดับเสียงจะลดลงอย่างต่อเนื่องจนถึง 3.2 เซมิโตน ณ จุดที่ 50% ของระยะเวลาแบบปรับค่า และจุดสิ้นสุดที่ 0 เซมิโตน

ในคำตายเสียงยาว วรรณยุกต์ 5 มีสัทลักษณะ 2 แบบเช่นเดียวกับในคำเป็น คือ แบบที่ 1 สูง-ตก มีการกักเส้นเสียงในตอนท้าย ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 1 และคนที่ 2 ระดับเสียง ณ จุด 0% ของระยะเวลาแบบปรับค่าจะอยู่ที่ประมาณ 7 เซมิโตน สำหรับผู้บอกภาษาคนที่ 1 ระดับเสียงจะลดลงอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงต่ำที่จุดสิ้นสุด ค่าเซมิโตน ณ จุดที่ 50% และ 100% ของระยะเวลาแบบปรับค่าจะอยู่ที่ 5.8 และ 1 เซมิโตน ตามลำดับ ส่วนผู้บอกภาษาคนที่ 2 ระดับเสียงจากจุดเริ่มต้นจะสูงขึ้น และคงระดับอยู่จนถึงประมาณจุดที่ 70% ของระยะเวลาแบบปรับค่า ที่ค่าเซมิโตนประมาณ 7.5 เซมิโตน จากนั้นระดับเสียงลดระดับลงอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับเสียงต่ำที่จุดสิ้นสุดคือ 2.5 เซมิโตน สัทลักษณะของวรรณยุกต์ 5 ในคำตายเสียงยาว แบบที่ 2 ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 3 มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางค่อนข้างสูง-ตก มีการกักที่เส้นเสียงในตอนท้าย จุดเริ่มต้นอยู่ที่ 5.2 เซมิโตน จากนั้นลดระดับลงอย่างต่อเนื่องจนถึงจุดสิ้นสุดที่ระดับเสียงต่ำ ค่าเซมิโตนที่จุด 50% และ 100% ของระยะเวลาแบบปรับค่าคือ 4.1 และ 1 เซมิโตน ตามลำดับ

โดยสรุป จากการวิเคราะห์ค่าเซมิโตนพบว่า ในด้านระดับความสูง-ต่ำและลักษณะการขึ้น-ตกของวรรณยุกต์ วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาในชุมชนหลากภาษามีสัทลักษณะที่ค่อนข้างหลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องระดับความสูง-ต่ำ จากผลการวิจัยที่นำเสนอใน 5.5.1 จะเห็นได้ว่า สัทลักษณะของวรรณยุกต์ทุกหน่วยเสียงในคำเป็น และบางหน่วยเสียงในคำตายมักจะมีสัทลักษณะเป็น 2 แบบ ซึ่งแต่ละแบบเกิดจากความต่างของระดับความสูง-ต่ำของวรรณยุกต์เป็นสำคัญ นอกจากนี้ บางหน่วยเสียงเช่น วรรณยุกต์ 4 ในคำเป็น พบว่า มีความต่างทั้งด้านระดับความสูง-ต่ำและลักษณะการขึ้น-ตก

5.5.2 พิสัยระดับเสียง

ภาพที่ 72 พิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษา ชุมชนหลากหลายภาษา (ผู้บอกภาษา 3 คน)

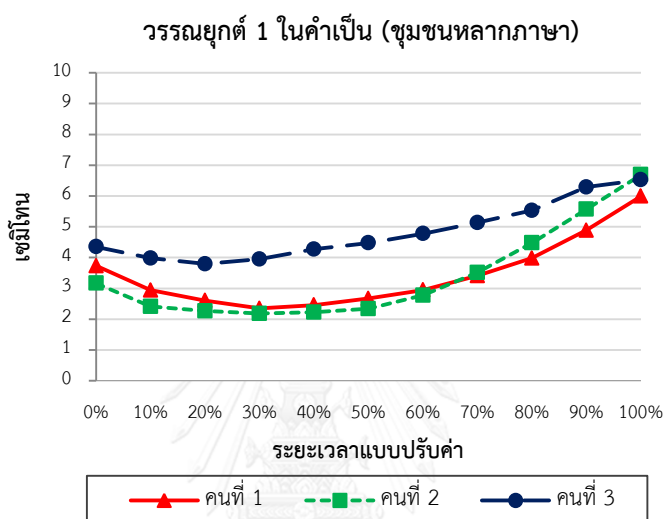
ตารางที่ 26 พิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษา ชุมชนหลากหลายภาษา

เซมิโตน	ผู้บอกภาษาคนที่ 1	ผู้บอกภาษาคนที่ 2	ผู้บอกภาษาคนที่ 3
สูงสุด	15.15025	15.39475	15.62998
ต่ำสุด	7.877467	7.773398	9.110623
พิสัย	7.272785	7.621349	6.519357

จากภาพที่ 72 และ ตารางที่ 26 จะเห็นได้ว่า ผู้บอกภาษาคนที่ 1 มีค่าเซมิโตนสูงสุดอยู่ที่ประมาณ 15.2 เซมิโตน และต่ำสุดอยู่ที่ประมาณ 7.9 เซมิโตน พิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษาคือ 7.3 เซมิโตน ผู้บอกภาษาคนที่ 2 มีค่าเซมิโตนสูงสุดอยู่ที่ 15.4 เซมิโตน และต่ำสุดอยู่ที่ 7.8 เซมิโตน พิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษาคือ 7.6 เซมิโตน ผู้บอกภาษาคนที่ 3 มีระดับเสียงโดยรวมสูงที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับผู้บอกภาษาอีก 2 คน กล่าวคือ ค่าเซมิโตนสูงสุดของผู้บอกภาษาคนที่ 3 อยู่ที่ 15.6 เซมิโตน และต่ำสุดอยู่ที่ 9.1 เซมิโตน ซึ่งสูงกว่าผู้บอกภาษาคนที่ 1 และคนที่ 2 อย่างไรก็ตาม พิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษาคนที่ 3 คือ 6.5 เซมิโตน ซึ่งเป็นพิสัยระดับเสียงที่แคบที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับผู้บอกภาษาคนอื่นๆ จากข้อค้นพบข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า พิสัยระดับเสียงและระดับเสียงโดยรวมของผู้บอกภาษาทุกคนในชุมชนหลากหลายภาษาค่อนข้างใกล้เคียงกัน

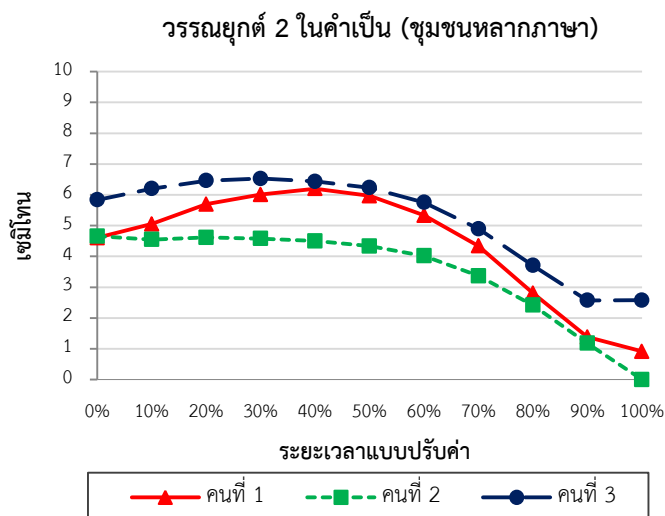
5.5.3 สรุปและอภิปราย

ดังที่ได้นำเสนอไว้ในหัวข้อ 5.5.1 - 5.5.2 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาในชุมชนหลากหลาย ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมด้านระดับความสูง-ต่ำของวรรณยุกต์ที่ต่างกัน และวรรณยุกต์บางหน่วยเสียงมีลักษณะการขึ้น-ตกที่ค่อนข้างน่าสนใจ ดังนั้น ในหัวข้อนี้จะเปรียบเทียบสัทลักษณะของวรรณยุกต์ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาทั้ง 3 คนโดยแยกนำเสนอทีละวรรณยุกต์เพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจนขึ้น

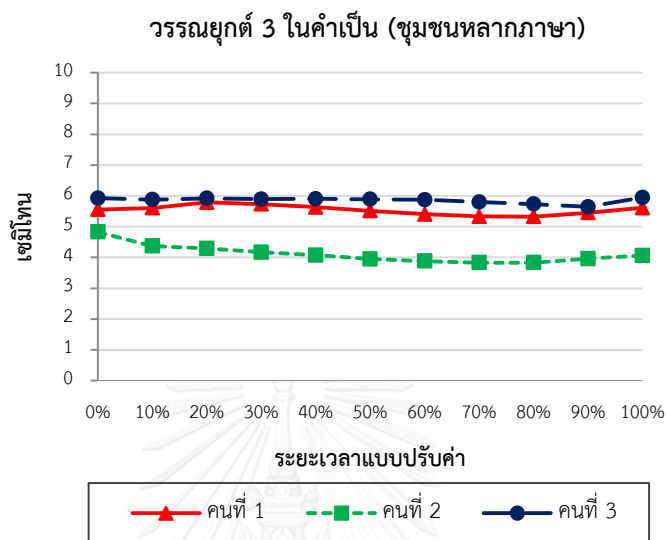
ภาพที่ 73 เปรียบเทียบวรรณยุกต์ 1 คำเป็น (ชุมชนหลากหลาย)

จากภาพที่ 73 จะเห็นได้ว่า ระดับความสูง-ต่ำตั้งแต่จุดเริ่มต้นถึงจุดสิ้นสุดของวรรณยุกต์ 1 ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 3 สูงกว่าที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 1 และ 2 อย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม วรรณยุกต์ 1 ยังคงมีสัทลักษณะเป็นเสียงขึ้น

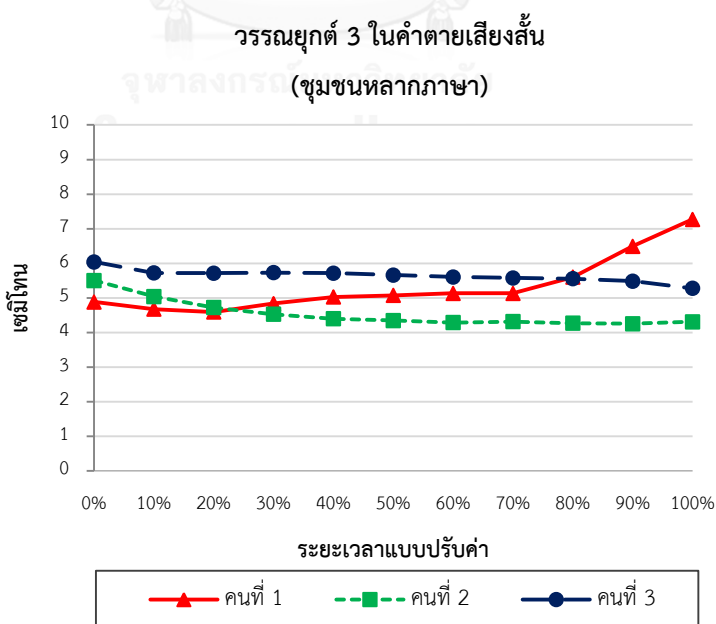

ภาพที่ 74 เปรียบเทียบวรรณยุกต์ 2 (ชุมชนหลากหลาย)

แม้พิสัยระดับเสียงและระดับเสียงโดยรวมของผู้บอกภาษาทุกคนจะใกล้เคียงกัน แต่จากภาพที่ 74 จะเห็นได้ว่า สัณฐานของวรรณยุกต์ 2 ในคำเป็นที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 2 มีระดับเสียงตั้งแต่จุดที่ 0% - 70% ของระยะเวลาแบบปรับค่าต่ำกว่าเมื่อออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 1 และคนที่ 3 อย่างชัดเจน ในกรณีนี้

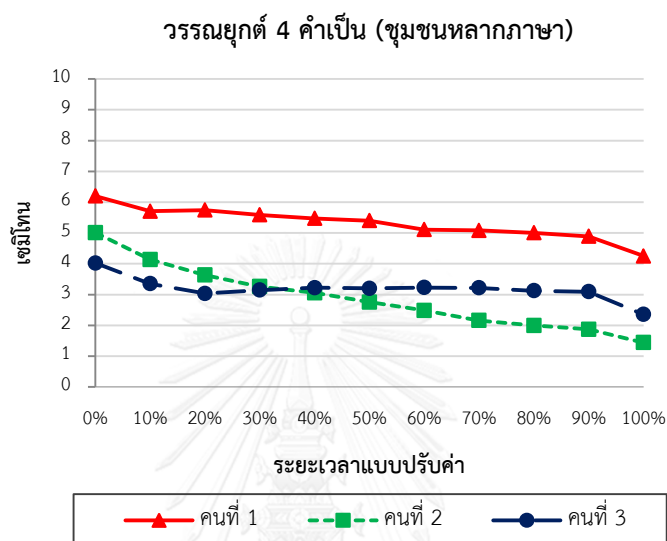

ภาพที่ 75 เปรียบเทียบวรรณยุกต์ 3 คำเป็น (ชุมชนหลากหลาย)
 น่าสังเกตว่า วรรณยุกต์ 3 ในคำเป็น ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 2 มีระดับต่ำกว่าที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาอีก 2 คน

ภาพที่ 76 เปรียบเทียบวรรณยุกต์ 3 คำตายเสียงสั้น (ชุมชนหลากหลาย)

ส่วนวรรณยุกต์ 3 ในคำตายเสียงสั้น (ดู ภาพที่ 76) ในเรื่องระดับความสูง-ต่ำของวรรณยุกต์ จะค่อนข้างใกล้เคียงกัน แต่น่าสังเกตว่า ผู้บอกภาษาคนที่ 2 และคนที่ 3 ออกเสียงวรรณยุกต์ 3 ในคำตายเสียงสั้นเป็นเสียงคงระดับ แต่ผู้บอกภาษาคนที่ 1 ออกเสียงเป็นเสียงขึ้นช่วงท้าย นั่นคือ ระหว่างจุดที่ 70%-100% ของระยะเวลาแบบปรับค่า ระดับเสียงของวรรณยุกต์ 3 ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 1 ค่าเซมิโตนจะเพิ่มขึ้นถึง 2 เซมิโตน

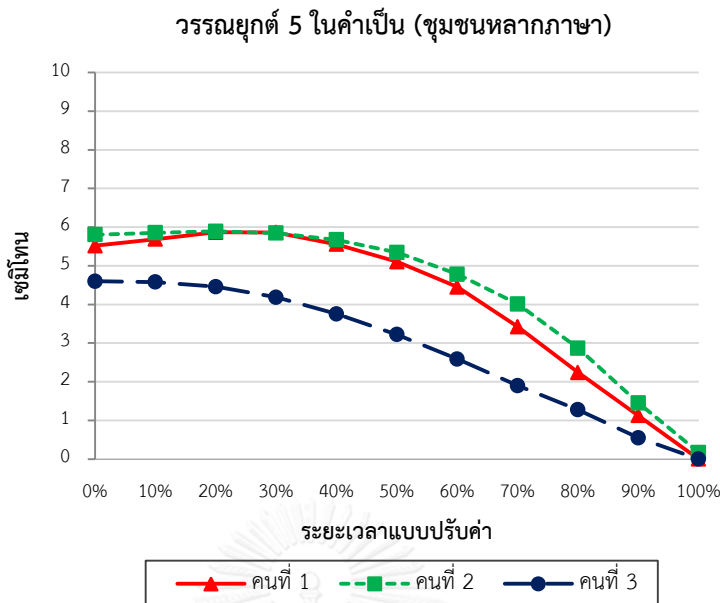
ภาพที่ 77 เปรียบเทียบวรรณยุกต์ 4 ในคำเป็น (ชุมชนหลากหลาย)

สัทลักษณะของวรรณยุกต์ 4 ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาทั้ง 3 คนมีลักษณะที่น่าสนใจที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับวรรณยุกต์อื่นๆ จากภาพที่ 77 จะเห็นได้ว่าวรรณยุกต์ 4 ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาทั้ง 3 คนมีลักษณะพิเศษ ดังนี้

1) วรรณยุกต์ 4 ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 1 มีระดับเสียงสูงกว่าผู้บอกภาษาอีก 2 คนอย่างเห็นได้ชัด และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างวรรณยุกต์ 4 กับวรรณยุกต์ 3 ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนเดียวกัน พบว่า ทั้ง 2 วรรณยุกต์มีสัทลักษณะเป็นเสียงคงระดับเหมือนกัน และระดับความสูง-ต่ำก็ใกล้เคียงกันด้วย

2) วรรณยุกต์ 4 ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 2 มีสัทลักษณะเป็นเสียงเปลี่ยนระดับคือ ต่ำ-ตก มีการกักเส้นเสียงในตอนท้าย สังเกตจากค่าเซมิโตนที่ลดลงอย่างต่อเนื่องและมีการเปลี่ยนแปลงของค่าเซมิโตนที่ต่ำลงถึง 3.5 เซมิโตน

3) วรรณยุกต์ 4 ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 3 มีสัทลักษณะใกล้เคียงกับวรรณยุกต์ 4 ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาในชุมชนภาษาอื่นๆ กล่าวคือ มีสัทลักษณะเป็นวรรณยุกต์ ต่ำ-ระดับ มีการกักเส้นเสียงในตอนท้าย

ภาพที่ 78 เปรียบเทียบวรรณยุกต์ 5 ในคำเป็น (ชุมชนหลากหลาย)

น่าสังเกตว่าวรรณยุกต์ 5 ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 1 และคนที่ 2 มีระดับเสียงสูงกว่าที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 3 และเมื่อเปรียบเทียบกับวรรณยุกต์ 2 (ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนเดียวกัน) วรรณยุกต์ 5 ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 1 และ 2 จะมีระดับเสียงที่สูงกว่าหรือใกล้เคียงกับวรรณยุกต์ 2

โดยสรุป จากการเปรียบเทียบสัทลักษณะของวรรณยุกต์ในหัวข้อ 5.5.3 จะเห็นได้ว่าความแตกต่างที่เห็นได้ชัดที่สุดของสัทลักษณะของวรรณยุกต์คือ ระดับความสูง-ต่ำของวรรณยุกต์ ซึ่งเกิดขึ้นกับทุกเสียงวรรณยุกต์ในคำเป็น เว้นแต่บางกรณี เช่นวรรณยุกต์ 3 ในคำตายเสียงสั้น และวรรณยุกต์ 4 ในคำเป็น ที่สัทลักษณะของวรรณยุกต์จะมีความแตกต่างกันในด้านลักษณะการขึ้น-ตก

5.6 เปรียบเทียบสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ 5 ชุมชนภาษา

การวิเคราะห์ค่าความถี่มูลฐานและปรับค่าเป็นเฮมิโตนดังที่ได้เสนอไว้ในหัวข้อ 5.1 – 5.5 แสดงให้เห็นว่า ผู้บอกภาษาในชุมชนภาษาที่ใช้ภาษาแตกต่างกัน 5 แบบ ได้แก่ ไทยอีสาน ไทยอีสาน-กวย ไทยอีสาน-เขมร ไทยอีสาน-กวย-เขมร และชุมชนหลากหลาย ออกเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่มีสัทลักษณะแตกต่างกันในระดับหนึ่ง ผู้วิจัยจึงจะแสดงภาพรวมของสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ดังในตารางที่ 27 – 28 และภาพที่ 79 ต่อไปนี้เป็นสรุปข้อค้นพบเกี่ยวกับการออกเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ใน 5 ชุมชนภาษา

1) ชุมชนภาษาไทยอีสาน วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาชุมชนภาษาไทยอีสาน มีสัทลักษณะใกล้เคียงกับวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ที่งานวิจัยในอดีต เช่น Brown (1965) พิณรัตน์ อัครวัฒนากุล (2546) ได้อธิบายไว้มากที่สุด ดังนี้

วรรณยุกต์ 1 ในคำเป็น เป็นเสียงต่ำ-ขึ้น ในคำตายเสียงสั้น เป็นเสียงกลาง-ขึ้น

วรรณยุกต์ 2 ในคำเป็น เป็นเสียงสูง-ตก

วรรณยุกต์ 3 ในคำเป็นและคำตายเสียงสั้น เป็นเสียงสูง-ระดับ

วรรณยุกต์ 4 ในคำเป็นและคำตายเสียงยาว เป็นเสียงต่ำ-ระดับ มีการกักเส้นเสียงในตอนท้าย

วรรณยุกต์ 5 ในคำเป็นและคำตายเสียงยาว เป็นเสียงกลาง-ตก มีการกักเส้นเสียงในตอนท้าย

นอกจากนี้ พิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษาในชุมชนภาษาไทยอีสานจะกว้างที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับผู้บอกภาษาในชุมชนภาษาอื่น ทั้งนี้ เห็นได้จากค่าเฮมิโตนสูงสุดและต่ำสุดของผู้บอกภาษาในชุมชนนี้ที่แตกต่างกันมากที่สุด

2) ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย ในภาพรวมจะมีระดับความสูง-ต่ำและลักษณะการขึ้น-ตกไม่ชัดเจน คือไม่ขึ้นมากและไม่ตกมาก ทำให้มีพิสัยระดับเสียงที่แคบ วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 1 มีรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงและระบบวรรณยุกต์เหมือนกับวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษที่พบในงานวิจัยที่ผ่านมา แต่มีสัทลักษณะที่ต่างไปเล็กน้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านระดับความสูง-ต่ำของวรรณยุกต์ ส่วนผู้บอกภาษาคนที่ 2 และ 3 ออกเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่มีสัทลักษณะใกล้เคียงกันทั้งด้านระดับความสูง-ต่ำ และลักษณะการขึ้น-ตก แต่รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ (A1-23-4) และระบบวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง ไปเหมือนกับภาษาไทยอีสาน จังหวัดอุบลราชธานี สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ในชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวยสามารถสรุปได้ดังนี้

ผู้บอกภาษากลุ่ม 1 (ผู้บอกภาษาคนที่ 1)

วรรณยุกต์ 1 ในคำเป็น เป็นเสียงต่ำ-ขึ้น ในคำตายเสียงสั้น เป็นเสียงกลาง-ขึ้น

วรรณยุกต์ 2 ในคำเป็น เป็นเสียงกลาง-ตก

วรรณยุกต์ 3 ในคำเป็นและคำตายเสียงสั้น เป็นเสียงสูง-ระดับ

วรรณยุกต์ 4 ในคำเป็นและคำตายเสียงยาว เป็นเสียงต่ำ-ระดับ มีการกักเส้นเสียงในตอนท้าย

วรรณยุกต์ 5 ในคำเป็นและคำตายเสียงยาว เป็นเสียงสูง-ตก มีการกักเส้นเสียงในตอนท้าย

ผู้บอกภาษากลุ่ม 2 (ผู้บอกภาษาคนที่ 2 และ 3)

วรรณยุกต์ 1 ในคำเป็น เป็นเสียงต่ำ-ขึ้น ในคำตายเสียงสั้น เป็นเสียงกลาง-ขึ้น

วรรณยุกต์ 2 ในคำเป็น เป็นเสียงต่ำ-ตก

วรรณยุกต์ 3 ในคำเป็น เป็นเสียงสูง-ตก

วรรณยุกต์ 4 ในคำเป็นและคำตายเสียงสั้น เป็นเสียงสูง-ระดับ

วรรณยุกต์ 5 ในคำเป็นและคำตายเสียงยาว เป็นเสียงต่ำ-ระดับ มีการกักเส้นเสียงในตอนท้าย

วรรณยุกต์ 6 ในคำเป็น เป็นเสียงกลาง-ตก มีการกักเส้นเสียงในตอนท้าย ในคำตายเสียงยาว เป็นเสียง สูง-ตก มีการกักเส้นเสียงในตอนท้าย

พิสัยระดับเสียงโดยรวมของผู้บอกภาษาในชุมชนไทยอีสาน-กวยแคบที่สุดตรงลงมาจากผู้บอกภาษาชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร

3) ชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน-เขมร เมื่อเปรียบเทียบกับ 2 ชุมชนภาษาที่ 1) และ 2) จะเห็นได้ว่า โดยรวมวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ในชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร มีความใกล้เคียงกับชุมชนภาษาไทยอีสาน สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานในชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร สรุปได้คือ

วรรณยุกต์ 1 ในคำเป็น เป็นเสียงต่ำ-ขึ้น ในคำตายเสียงสั้น เป็นเสียงกลาง-ขึ้น

วรรณยุกต์ 2 ในคำเป็น เป็นเสียงสูง-ตก

วรรณยุกต์ 3 ในคำเป็นและคำตายเสียงสั้น เป็นเสียงสูง-ระดับ

วรรณยุกต์ 4 ในคำเป็นและคำตายเสียงยาว เป็นเสียงต่ำ-ระดับ มีการกักเส้นเสียงในตอนท้าย

วรรณยุกต์ 5 ในคำเป็นและคำตายเสียงยาว เป็นเสียง กลาง-ตก มีการกักเส้นเสียงในตอนท้าย

ในเรื่องพิสัยระดับเสียง ผู้บอกภาษาในชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมรมีพิสัยระดับเสียงเฉลี่ยที่แคบที่สุด อย่างไรก็ตาม แม้ว่าพิสัยระดับเสียงโดยรวมของผู้บอกภาษาในชุมชนไทยอีสาน-เขมรจะแคบ แต่ความแตกต่างระหว่างความสูง-ต่ำของวรรณยุกต์นั้นสามารถแยกได้ชัดเจน เช่น ความต่างของระดับเสียงของวรรณยุกต์ 2 (สูง-ตก) กับวรรณยุกต์ 5 (กลาง-ตก มีการกักเส้นเสียงในตอนท้าย) เป็นต้น

4) ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่พูดในชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมรมีสัทลักษณะที่แตกต่างจากวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษทั้งที่พบในชุมชนภาษาไทยอีสาน และในงานวิจัยที่ผ่านมาในระดับหนึ่ง ซึ่งสามารถอธิบายรายละเอียดได้คือ

วรรณยุกต์ 1 ในคำเป็นและคำตายเสียงสั้น เป็นเสียงต่ำ-ขึ้น

วรรณยุกต์ 2 ในคำเป็น เป็นเสียงสูง-ตก

วรรณยุกต์ 3 ในคำเป็น เป็นเสียงสูง-ระดับ ในคำตายเสียงสั้น เป็นเสียงกลาง-ระดับ

วรรณยุกต์ 4 ในคำเป็น เป็นเสียงกลาง-ระดับ มีการกักเส้นเสียงในตอนท้าย และคำตายเสียงยาว เป็นเสียงต่ำ-ระดับ มีการกักเส้นเสียงในตอนท้าย

วรรณยุกต์ 5 ในคำเป็นและคำตายเสียงยาว เป็นเสียงกลาง-ตก มีการกักเส้นเสียงในตอนท้าย

พิสัยระดับเสียงโดยเฉลี่ยของผู้บอกภาษาในชุมชนไทยอีสาน-กวย-เขมรอยู่ที่ 7.2 เซมิโตนซึ่งกว้างเป็นอันดับ 2 รองจากชุมชนภาษาไทยอีสาน

เมื่อนำข้อค้นพบมาเปรียบเทียบกับวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาชุมชนอื่นๆ และที่พบในงานวิจัยในอดีต จะเห็นได้ว่า สัทลักษณะของวรรณยุกต์ 4 ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร มีระดับความสูง-ต่ำของวรรณยุกต์ที่แตกต่างออกไปในระดับหนึ่ง

5) ชุมชนหลากหลาย ในภาพรวม วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่พูดในชุมชนหลากหลายค่อนข้างใกล้เคียงกับวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ที่พบในงานวิจัยที่ผ่านมา และที่พบในผู้บอกภาษาจากชุมชนภาษาไทยอีสาน รายละเอียดมีดังนี้

วรรณยุกต์ 1 ในคำเป็นและคำตายเสียงสั้น เป็นเสียงกลาง-ขึ้น

วรรณยุกต์ 2 ในคำเป็น เป็นเสียงสูง-ตก

วรรณยุกต์ 3 ในคำเป็นและคำตายเสียงสั้น เป็นเสียงสูง-ระดับ

วรรณยุกต์ 4 ในคำเป็นและคำตายเสียงยาว เป็นเสียงต่ำ-ระดับ มีการกักเส้นเสียงในตอนท้าย

วรรณยุกต์ 5 ในคำเป็น เป็นเสียงกลาง-ตก มีการกักเส้นเสียงในตอนท้าย ในคำตายเสียงยาว เป็นเสียง สูง-ตก มีการกักเส้นเสียงในตอนท้าย

ด้านพิสัยระดับเสียง ผู้บอกภาษาชุมชนหลากหลาย มีพิสัยระดับเสียงเฉลี่ยใกล้เคียงกับผู้บอกภาษาในชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร คือประมาณ 7.1 เซมิโตน

เมื่อเปรียบเทียบระหว่างวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานในชุมชนหลากหลายกับวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานในชุมชนภาษาอื่นๆ พบว่า มีปรากฏการณ์ลักษณะเดียวกันเกิดขึ้นในชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย กล่าวคือ สัทลักษณะของวรรณยุกต์ 5 มีระดับเสียงที่สูงกว่าวรรณยุกต์ 2 ซึ่งในระบบวรรณยุกต์ วรรณยุกต์ 2 เป็นเสียงสูง-ตก และวรรณยุกต์ 5 เป็นเสียงกลาง-ตก มีการกักเส้นเสียงในตอนท้าย เพราะฉะนั้นอาจเป็นไปได้ว่า วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่ใช้ในชุมชนภาษาทั้ง 2 ชุมชนภาษานี้ อาจได้รับอิทธิพลบางอย่างจึงทำให้เกิดความต่างลักษณะเดียวกัน

โดยสรุป ผลการวิเคราะห์ทางกลศาสตร์แสดงให้เห็นว่า สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ใน 5 ชุมชนภาษามีทั้งความเหมือนและความแตกต่างกัน เพราะฉะนั้นผลการวิจัยจึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ของงานวิจัยครั้งนี้ ว่า สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ที่พูดใน 5 ชุมชนภาษา มีความแตกต่างกันทั้งความสูง-ต่ำ ลักษณะการขึ้น-ตก และพิสัยระดับเสียง

เมื่อเปรียบเทียบระหว่างวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานในผู้บอกภาษากลุ่มที่ 1 (ผู้บอกภาษา 13 คน จากชุมชนภาษาไทยอีสาน ไทยอีสาน-กวย 1 คน ไทยอีสาน-เขมร ไทยอีสาน-กวย-เขมร และชุมชนหลากหลาย) พบว่า สัทลักษณะของวรรณยุกต์ส่วนใหญ่ ใกล้เคียงกัน โดยเฉพาะลักษณะการขึ้น-ตก

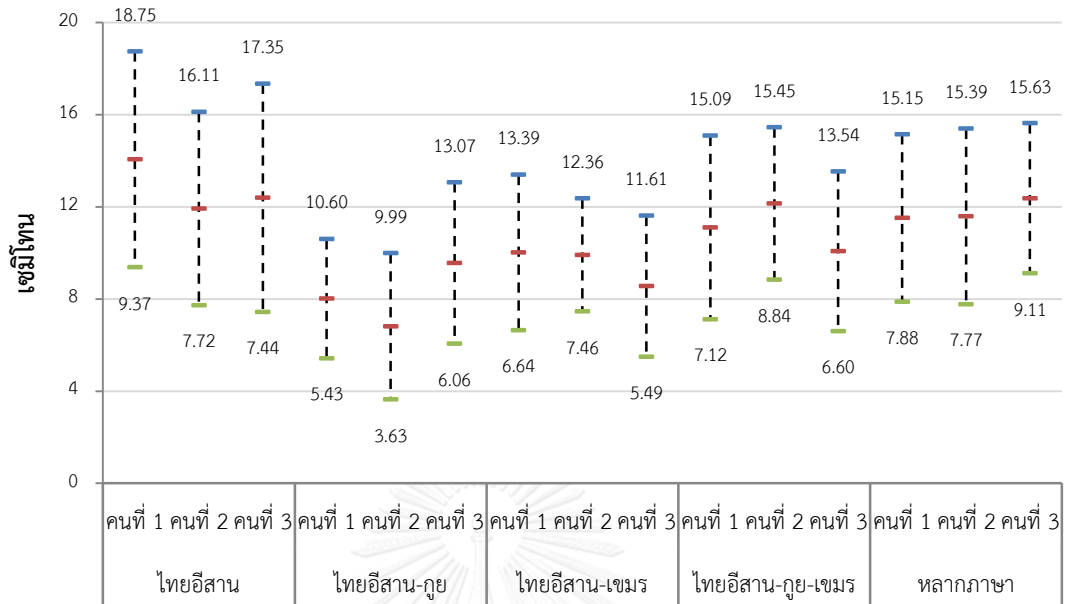

ของวรรณยุกต์ ส่วนระดับความสูง-ต่ำของวรรณยุกต์มีความแตกต่างกันบ้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งวรรณยุกต์ 4 ในคำเป็น เมื่อออกเสียงโดยผู้บอกภาษาในชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร และวรรณยุกต์ 5 ในคำเป็นและคำตายเสียงยาวที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาในชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย และชุมชนหลากหลายภาษา ที่มีระดับความสูง-ต่ำแตกต่างจากวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ในงานวิจัยที่ผ่านมาค่อนข้างมาก

นอกจากการเปรียบเทียบระดับความสูง-ต่ำและลักษณะการขึ้น-ตกของวรรณยุกต์แล้ว ส่วนที่ต่างกันอย่างเห็นได้ชัดอีกประการหนึ่งคือพิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษา โดยที่ชุมชนภาษาไทยอีสานเป็นชุมชนที่มีพิสัยระดับเสียงกว้างที่สุด (เสียงขึ้นมากและตกมากในวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ) และชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมรเป็นชุมชนที่มีพิสัยระดับเสียงแคบที่สุด (เสียงขึ้นน้อยและตกน้อยในวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ)

พฤติกรรมของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาในแต่ละชุมชนภาษา แสดงให้เห็นว่า ภาษาที่ใช้ในชุมชนเป็นปัจจัยหนึ่งส่งผลให้เกิดการแปรเปลี่ยนของสัทลักษณะของวรรณยุกต์ จากผลการวิจัยที่นำเสนอในหัวข้อ 5.1 - 5.5 จะเห็นได้ว่า ในชุมชนภาษาที่มีการใช้ภาษาไทยอีสานเพียงภาษาเดียว วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ จะมีสัทลักษณะที่ต่างไปจากวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัด ศรีสะเกษ ที่พบในงานวิจัยในอดีตน้อยที่สุด และมีพิสัยระดับเสียงกว้าง เมื่อเปรียบเทียบกับวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ที่ใช้ในชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย และชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร ซึ่งภาษากวยและภาษาเขมรเป็นภาษาไม่มีวรรณยุกต์ ด้วยเหตุนี้ผู้บอกภาษาจึงมีพิสัยระดับเสียงที่แคบกว่าอย่างเห็นได้ชัด

พิสัยระดับเสียง 5 ชุมชนภาษา

ภาพที่ 79 พิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษา 5 ชุมชนภาษา

ตารางที่ 27 สรุปรูปภาพรวมของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ 5 ชุมชนภาษา (ผู้บอกภาษากลุ่มที่ 1)

ชุมชน ภาษา	ผู้บอก ภาษา	วรรณยุกต์								
		1		2	3		4		5	
		คำ เป็น	คำตาย (สั้น)	คำ เป็น	คำ เป็น	คำตาย (สั้น)	คำเป็น	คำตาย (ยาว)	คำเป็น	คำตาย (ยาว)
อีสาน	1	25	35	452	44	44	22*	22*	31*	31*
	2	25	35	452	44	44	22*	22*	31*	31*
	3	35	35	452	44	44	22*	22*	31*	31*
อีสาน- กวย	1	25	35	331	44	44	22*	22*	41* ***	41*
อีสาน- เขมร	1	35	35	452	33	33	31* ***	33*	31*	31*
	2	25	35	452	44	44	22*	33*	31*	31*
	3	35	35	452	33	44	22*	22*	31*	31*
อีสาน- กวย-เขมร	1	25	25	452	44	33	33*	22*	31*	31*
	2	35	25	452	44	33	33*	33*	31*	31*
	3	25	35	452	33	44	22*	22*	31*	41*
หลากหลาย ภาษา	1	35	35	452	44	44	44* ***	22*	31*	31*
	2	25	35	452	33	33	31* ***	33*	41* ***	41*
	3	35	35	452	44	44	22*	22*	31*	31*

***แตกต่างจากชุมชนภาษาอื่นชัดเจน *กักในตอนท้าย

ตารางที่ 28 สรุปภาพรวมของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย
(ผู้บอกภาษากลุ่มที่ 2)

ชุมชน ภาษา	ผู้บอก ภาษา	วรรณยุกต์									
		1		2	3	4		5		6	
		คำเป็น	คำตาย (สั้น)	คำเป็น	คำเป็น	คำ เป็น	คำตาย (สั้น)	คำเป็น	คำตาย (ยาว)	คำเป็น	คำตาย (ยาว)
อีสาน- กวย	2	25	35	231	451	44	44	22*	22*	31*	31*
	3	25	35	231	451	44	44	22*	22*	31*	41*

*กักในตอนท้าย

บทที่ 6

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้ศึกษาวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ข้อ คือ 1) เพื่อวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์และสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ที่พูดในชุมชนภาษาที่มีการใช้ภาษาแตกต่างกัน 5 ชุมชน คือ ชุมชนภาษาไทยอีสาน ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย ชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร ชุมชนหลากหลายภาษา 2) เพื่อเปรียบเทียบระบบวรรณยุกต์และสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษที่พูดใน 5 ชุมชนภาษา สมมติฐานของงานวิจัย คือ รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงและระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานใน 5 ชุมชนภาษาจะเหมือนกัน แต่สัทลักษณะของวรรณยุกต์จะแตกต่างกัน การเก็บข้อมูลของงานวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เก็บข้อมูลเพื่อวิเคราะห์รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงและระบบวรรณยุกต์ และส่วนที่ 2 เก็บข้อมูลเพื่อวิเคราะห์สัทลักษณะของวรรณยุกต์ด้วยวิธีการทางกลศาสตร์

6.1 สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยส่วนที่ 1 ซึ่งเป็นผลการวิเคราะห์รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงเพื่อหาระบบวรรณยุกต์ด้วยการฟัง โดยใช้กล่องวรรณยุกต์ของ Gedney (1972) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลพบว่า รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่พูดใน 5 ชุมชนภาษามีทั้งหมด 2 รูปแบบ ทั้งสองรูปแบบมีส่วนที่เหมือนกัน คือ มีลักษณะเด่นของภาษากลุ่มลาวที่เรียกว่า “บันไดลาว” ปรากฏอยู่ กล่าวคือ การแยกเสียงรวมเสียงในแถว B C และ DL คือ B1234 C1-234 DL123-4 B≠DL แต่มีความต่างที่การแยกเสียงวรรณยุกต์ในแถว A คือ แบบที่ 1 วรรณยุกต์ในแถว A จะแยกเสียงเป็น A1-234 ซึ่งตรงกับรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ที่พบในงานวิจัยก่อนหน้านี้ รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงแบบที่ 1 ออกเสียงโดยผู้บอกภาษา 13 คน (ชุมชนภาษาไทยอีสาน ไทยอีสาน-กวย 1 คน ไทยอีสาน-เขมร ไทยอีสาน-กวย-เขมร และชุมชนหลากหลายภาษา) และแบบที่ 2 วรรณยุกต์ในแถว A จะแยกเสียงเป็น A1-23-4 ออกเสียงโดยผู้บอกภาษา 2 คนในชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับผลการวิจัยของงานวิจัยในอดีต (Brown, 1965 และ พิณรัตน์ อัครวัฒนากุล, 2546) พบว่า รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงรูปแบบนี้ใกล้เคียงกับรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน สำเนียงอุบลฯ

ผู้บอกภาษากลุ่มที่ 1 (13 คน) พูดภาษาไทยอีสานที่มีระบบวรรณยุกต์แบบ 5 หน่วยเสียง ประกอบด้วย วรรณยุกต์ 1 (ต่ำ-ขึ้น) วรรณยุกต์ 2 (สูง-ตก) วรรณยุกต์ 3 (สูง-ระดับ) วรรณยุกต์ 4

(ต่ำ-ระดับ มีการกักที่เส้นเสียงในตอนท้าย) และวรรณยุกต์ 5 (กลาง-ตก มีการกักที่เส้นเสียงในตอนท้าย) โดยที่ทุกหน่วยเสียงปรากฏในคำเป็น วรรณยุกต์ 1 และ วรรณยุกต์ 3 ปรากฏในคำตายเสียงสั้น วรรณยุกต์ 4 และ วรรณยุกต์ 5 ปรากฏในคำตายเสียงยาว

ผู้บอกภาษากลุ่มที่ 2 (2 คน) ใช้ภาษาไทยอีสานที่มีระบบวรรณยุกต์แบบ 6 หน่วยเสียง ประกอบด้วย วรรณยุกต์ 1 (ต่ำ-ขึ้น) วรรณยุกต์ 2 (ต่ำ-ตก) วรรณยุกต์ 3 (สูง-ตก) วรรณยุกต์ 4 (สูง-ระดับ) วรรณยุกต์ 5 (ต่ำ-ระดับ มีการกักที่เส้นเสียงในตอนท้าย) และวรรณยุกต์ 6 (กลาง-ตก มีการกักที่เส้นเสียงในตอนท้าย) ทุกหน่วยเสียงปรากฏในคำเป็น วรรณยุกต์ 1 และ วรรณยุกต์ 4 ปรากฏในคำตายเสียงสั้น วรรณยุกต์ 5 และ วรรณยุกต์ 6 ปรากฏในคำตายเสียงยาว

จากที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ผลการวิจัยส่วนที่ 1 *คัดค้านสมมติฐานข้อที่ 1* ที่ว่า *เมื่อวิเคราะห์ด้วยการฟัง ประกอบกับการใช้กล่องวรรณยุกต์ของ Gedney (1972) ลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงและระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานของผู้บอกภาษาทั้ง 5 ชุมชนภาษาใช้นั้นเหมือนกัน*

ผลการวิจัยส่วนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์ที่สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ในเรื่องของระดับความสูง-ต่ำ ลักษณะการขึ้น-ตกของวรรณยุกต์ และพิสัยระดับเสียง ซึ่งผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาในแต่ละชุมชนภาษามีลักษณะที่เหมือนและต่างกันดังนี้

สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาชุมชนภาษาไทยอีสานมีลักษณะใกล้เคียงกับสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษที่พบในงานวิจัยก่อนหน้านี้มากที่สุด ทั้งด้านระดับความสูง-ต่ำและลักษณะการขึ้น-ตกของวรรณยุกต์ นอกจากนี้ พิสัยระดับเสียงโดยรวมของผู้บอกภาษาทั้ง 3 คนจะกว้างที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับผู้บอกภาษาในชุมชนภาษาอื่นๆ ทั้งนี้ เพราะระดับเสียงมีการขึ้นมากและตกมากในวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ

ผู้บอกภาษาชุมชนภาษาไทยอีสาน-กุย และชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมรมีจุดร่วมกันในด้านพิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษา กล่าวคือ ในภาพรวม ผู้บอกภาษาจากทั้ง 2 ชุมชนภาษามีพิสัยระดับเสียงที่แคบกว่าผู้บอกภาษาจากชุมชนอื่นๆอย่างชัดเจน (พิสัยระดับเสียงของ 5 ชุมชนภาษา ดูภาพที่ 79) นอกจากนี้ โดยรวมแล้วพิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษาในชุมชนภาษาไทยอีสาน-กุย และชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมรเกาะกลุ่มอยู่ต่ำกว่าพิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษาจากชุมชนภาษาอื่นๆด้วย

ด้านระดับความสูง-ต่ำและลักษณะการขึ้นตกของวรรณยุกต์ สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 1 ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กุยค่อนข้างใกล้เคียงกับผู้บอกภาษาในชุมชนภาษาอื่นๆ ยกเว้นวรรณยุกต์ 2 และวรรณยุกต์ 5 ที่มีสัทลักษณะต่างไปในระดับหนึ่ง ส่วนผู้บอกภาษาคนที่ 2 และคนที่ 3 ใช้วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่มีสัทลักษณะใกล้เคียงกันทั้งด้านระดับความสูง-ต่ำและลักษณะการขึ้น-ตกของวรรณยุกต์

แม้พิสัยระดับเสียงโดยรวมของผู้บอกภาษาในชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมรจะใกล้เคียงกับพิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษาในชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย แต่ว่าลักษณะเด่นที่ทำให้วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมรแตกต่างจากชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย คือ ระดับความสูง-ต่ำและลักษณะการขึ้น-ตกของวรรณยุกต์ ซึ่งสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาในชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมรนั้นจะใกล้เคียงกับสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่พบในชุมชนภาษาไทยอีสาน และในงานวิจัยก่อนหน้านี้มากกว่าอย่างเห็นได้ชัดเจน

วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมรและผู้บอกภาษาในชุมชนหลากหลายภาษามีลักษณะที่ค่อนข้างใกล้เคียงกันทั้งด้านพิสัยระดับเสียงและระดับความสูง-ต่ำของวรรณยุกต์ กล่าวคือ พิสัยระดับเสียงโดยรวมของผู้บอกภาษาทั้ง 2 ชุมชนภาษามีความกว้างใกล้เคียงกัน (ประมาณ 6.5 - 8 เซมิโตน) ซึ่งถือว่าใกล้เคียงกับชุมชนภาษาไทยอีสาน ส่วนในเรื่องระดับความสูง-ต่ำของวรรณยุกต์ จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่าผู้บอกภาษาในชุมชนภาษาทั้ง 2 ชุมชนใช้วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่มีระดับความสูง-ต่ำของวรรณยุกต์หลากหลายเหมือนกัน

อย่างไรก็ตาม แม้ผลการวิจัยจะแสดงให้เห็นว่าผู้บอกภาษาในชุมชนภาษาทั้ง 5 ชุมชนใช้วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่มีสัทลักษณะค่อนข้างแตกต่างกันในด้านพิสัยระดับเสียงและระดับความสูง-ต่ำของวรรณยุกต์ แต่วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาใน 5 ชุมชนภาษานั้นจะมีจุดร่วมที่ค่อนข้างใกล้เคียงกัน คือ ลักษณะการขึ้น-ตกของวรรณยุกต์

เพราะฉะนั้น ผลการวิจัยส่วนที่ 2 จึงสรุปได้ว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 คือ สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ที่พูดใน 5 ชุมชนภาษามีความแตกต่างกันทั้งความสูง-ต่ำ ลักษณะการขึ้น-ตก และพิสัยระดับเสียง

6.2 อภิปรายผล

จากการวิจัย ผู้วิจัยได้พบประเด็นที่น่าสนใจต่างๆ ดังต่อไปนี้

ประเด็นแรก รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงและระบบวรรณยุกต์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาในชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย มีทั้งหมด 2 แบบ จากผลการวิจัยในบทที่ 4 จะเห็นได้ว่า รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงและระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ใน 5 ชุมชนภาษานั้นแบ่งออกเป็น 2 แบบโดยสังเกตจากการแยกเสียงวรรณยุกต์ในแถว A กล่าวคือ วรรณยุกต์ในแถว A ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษากลุ่มที่ 1 (ชุมชนภาษาไทยอีสาน ไทยอีสาน-กวย (คนที่ 1) ไทยอีสาน-เขมร ไทยอีสาน-กวย-เขมร และชุมชนหลากหลายภาษา) จะแยกเสียงแบบ A1-234 แต่ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษากลุ่มที่ 2 (ผู้บอกภาษาคนที่ 2 และ คนที่ 3 ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย) จะแยกเสียงแบบ A1-23-4 ประเด็นดังกล่าว สามารถอธิบายได้ว่าอาจมีสาเหตุมาจาก 1) ผู้บอกภาษา

ได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยอีสานสำเนียงอื่น จึงส่งผลให้รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงและระบบวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษามีการแปรเปลี่ยนเกิดขึ้น จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยพบว่า แม้ภาษาไทยอีสานแต่ละสำเนียงจะถือว่าเป็นภาษาเดียวกัน แต่ภาษาไทยอีสานบางสำเนียงจะได้รับการยกให้เป็นสำเนียงที่มีศักดิ์ศรีสูงกว่า เช่น สำเนียงจังหวัดอุบลราชธานี ดังที่กล่าวไว้เบื้องต้นในส่วนท้ายของบทที่ 4 สาเหตุที่ทำให้ผู้วิจัยมีความเห็นดังกล่าวคือ เมื่อเปรียบเทียบปัจจัยทางสังคมอื่นๆ เช่น ปัจจัยทางเศรษฐกิจ จังหวัดอุบลราชธานีนั้นจะดีกว่าจังหวัดศรีสะเกษค่อนข้างมาก จากการเปรียบเทียบข้อมูลในเว็บไซต์ของสำนักงานคลังจังหวัดศรีสะเกษและจังหวัดอุบลราชธานี⁷ พบว่า ค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม⁸ ของจังหวัดศรีสะเกษตั้งแต่ พ.ศ. 2551 – 2555 ต่ำกว่าของจังหวัดอุบลราชธานีอยู่ถึง 51% โดยประมาณ และรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีของจังหวัดศรีสะเกษจะต่ำกว่าจังหวัดอุบลราชธานีอยู่ที่ประมาณ 20% ซึ่งถือว่าค่อนข้างสูง ด้านทัศนคติของผู้บอกภาษา ผู้วิจัยพบว่าในงานวิจัยของ พิณรัตน์ อัครวัฒนากุล (2546) มีเนื้อหาตอนหนึ่งกล่าวว่าภาษาไทยอีสาน สำเนียงจังหวัดศรีสะเกษบางครั้งถูกเรียกว่าสำเนียง “สวยศรีสะเกษ” สำเนียงดังกล่าวมีการแยกเสียงวรรณยุกต์ในแถว A เป็น A1-234 ด้วยเหตุนี้ ประกอบกับการที่ผู้บอกภาษาอาศัยอยู่ในชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย (หรือคนส่วนมากเรียกว่า สวย) อาจทำให้ผู้บอกภาษามีทัศนคติในทางลบกับภาษาไทยอีสาน สำเนียงศรีสะเกษ และไม่ต้องการที่จะให้บุคคลภายนอก (เช่น ผู้วิจัย) คิดว่าเป็นคนกลุ่มเดียวกันกับคนกวย ผู้บอกภาษาจึงเลือกที่จะใช้ภาษาไทยอีสานสำเนียงอื่นในบริเวณใกล้เคียงที่มีศักดิ์ศรีสูงกว่า นอกจากนี้ Brown (1965) ได้เสนอความคิดที่น่าสนใจไว้ตอนหนึ่งว่า “ภาษาไทยอีสานสำเนียงจังหวัดศรีสะเกษมีแนวโน้มที่จะปรับเป็นสำเนียงอุบลเพื่อความถูกต้อง” ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นความเป็นไปได้เช่นกัน เพราะหากพิจารณาจากระยะทางระหว่างหมู่บ้านบัวระมณ (ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย) กับตัวจังหวัดอุบลราชธานี พบว่าค่อนข้างใกล้เคียงกับระยะทางระหว่างหมู่บ้านบัวระมณกับตัวจังหวัดศรีสะเกษ ทำให้ผู้บอกภาษามีโอกาสที่จะได้รับอิทธิพลจากการสัมผัสกันระหว่างภาษาไทยอีสานทั้งสองสำเนียงในระดับที่ใกล้เคียงกัน ดังนั้น การที่ผู้บอกภาษาจะใช้ภาษาไทยอีสานสำเนียงจังหวัดอุบลราชธานีก็ถือว่าเป็นเรื่องปกติ หรือ 2) ผู้บอกภาษาพูดภาษาไทยอีสานสำเนียงอื่นแต่ได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งเป็นภาษาของคนส่วนใหญ่ในจังหวัด จึงส่งผลให้สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์หลายหน่วยเสียงมีความใกล้เคียงกับสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ

ประเด็นถัดมา ระดับความสูง-ต่ำของวรรณยุกต์ 2 ที่ต่ำกว่าระดับความสูง-ต่ำของวรรณยุกต์ 5 ในผู้บอกภาษาส่วนหนึ่ง สำหรับประเด็นนี้ ผู้วิจัยคิดว่าน่าจะมีสาเหตุจากการสัมผัสภาษาระหว่าง

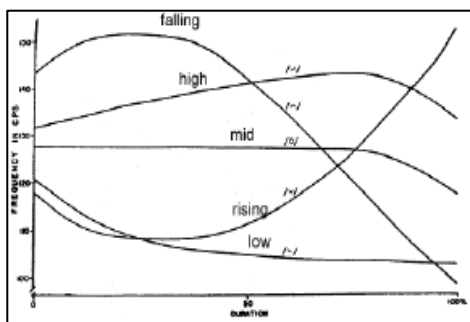
⁷ (<http://www.klang.cgd.go.th/ssk> และ <http://www.klang.cgd.go.th/ubn>)

⁸ ค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด หรือ GPP ใช้ในการแสดงภาพรวมเศรษฐกิจของจังหวัด

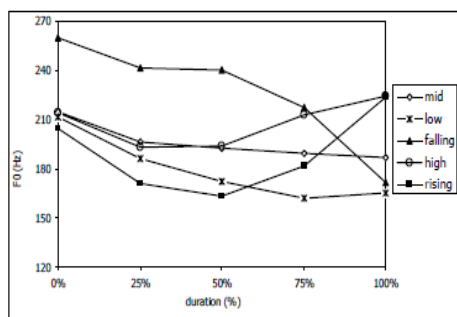

ภาษาไทยอีสานกับภาษาไทยมาตรฐานมากกว่าภาษาอื่น เพราะผู้บอกภาษาทุกคนที่ออกเสียงวรรณยุกต์ 2 ลักษณะนี้มีจุดร่วมที่เหมือนกันคือ ทุกคนประกอบอาชีพค้าขาย มีลูกที่อายุอยู่ในช่วงวัยรุ่น และใช้ภาษาไทยมาตรฐานในการสื่อสารกับสมาชิกในครอบครัว (รายละเอียดของผู้บอกภาษาคูตารางที่ 9) จากการสังเกตพฤติกรรมของผู้บอกภาษาขณะที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูล ผู้วิจัยพบว่าผู้บอกภาษาจะใช้ภาษาไทยมาตรฐานกับลูกเสมอ และลูกจะไม่ใช้ภาษาไทยอีสานเมื่อพูดกับผู้วิจัย ผู้วิจัยจึงได้ข้อสรุปว่า ผู้บอกภาษามีแนวโน้มที่จะใช้ภาษาไทยมาตรฐานมากพอกับภาษาไทยอีสาน หรือมากกว่า ประกอบกับในการประกอบอาชีพค้าขาย ผู้บอกภาษามีโอกาสที่จะได้พบปะผู้คนเป็นจำนวนมาก และคนส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อภาษาไทยมาตรฐานว่ามีศักดิ์ศรีสูงกว่าภาษาไทยอีสาน ซึ่งเป็นเรื่องที่พบค่อนข้างบ่อย เช่นที่ สีนหา วงคะฮาด (2542) ได้กล่าวเกี่ยวกับทัศนคติของผู้ใช้ภาษาไทยอีสานในชุมชนบ้านท่าคอยนาง จังหวัดศรีสะเกษว่า ผู้บอกภาษาส่วนหนึ่งสอนภาษาไทยมาตรฐานให้ลูกหลานเพราะคิดว่าภาษาไทยมาตรฐานจะทำให้ลูกหลานเรียนหนังสือได้ดี และจะทำให้มีอนาคตที่ดีกว่า ซึ่งผู้บอกภาษาใน 5 ชุมชนก็คงมีความคิดที่ไม่ต่างไปมากนัก ทัศนคติเห็นของสินหา วงคะฮาดจึงทำให้ตีความได้ว่า ผู้บอกภาษาอาจได้รับลักษณะทางสัทศาสตร์บางประการจากวรรณยุกต์ในภาษาไทยมาตรฐาน จึงส่งผลให้มีการแปรเปลี่ยนเกิดขึ้นกับเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานในตัวผู้บอกภาษา อีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้วิจัยคิดว่าผู้บอกภาษากลุ่มที่มีอาชีพค้าขายอาจจะใช้ภาษาไทยมาตรฐานมากกว่าภาษาไทยอีสาน คือ จังหวัดศรีสะเกษเป็นอาณาบริเวณที่มีความหลากหลายทางภาษาสูง คนที่ไม่ได้ใช้ภาษาไทยอีสานเป็นภาษาแม่ เช่นคนกูย คนเขมร ฯลฯ อาจจะเลือกเรียนรู้ภาษาไทยมาตรฐานเป็นภาษาที่ 2 เพราะภาษาไทยมาตรฐานเป็นภาษาที่ใช้ในการติดต่อราชการ สื่อวิทยุ โทรทัศน์ และเป็นภาษาที่ใช้ในโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ ภาษาไทยมาตรฐานจึงถูกเลือกเป็นภาษากลางในการสื่อสารกับผู้คนต่างๆไปมากพอกับภาษาไทยอีสาน โอกาสที่ผู้บอกภาษาที่ประกอบอาชีพค้าขายจะได้รับอิทธิพลทางภาษาจากภาษาไทยมาตรฐานจึงมีความเป็นไปได้สูง

หลักฐานอีกประการหนึ่งที่สนับสนุนให้ผู้วิจัยคิดว่าสาเหตุของสัทลักษณะของวรรณยุกต์ 2 ที่แปรเปลี่ยนไปเกิดจากการสัมผัสภาษากับภาษาไทยมาตรฐาน คือ เมื่อเปรียบเทียบสัทลักษณะของวรรณยุกต์ 2 กับสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยมาตรฐาน วรรณยุกต์ 2 ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษากลุ่มนี้จะมีสัทลักษณะใกล้เคียงกับสัทลักษณะของวรรณยุกต์สามัญ

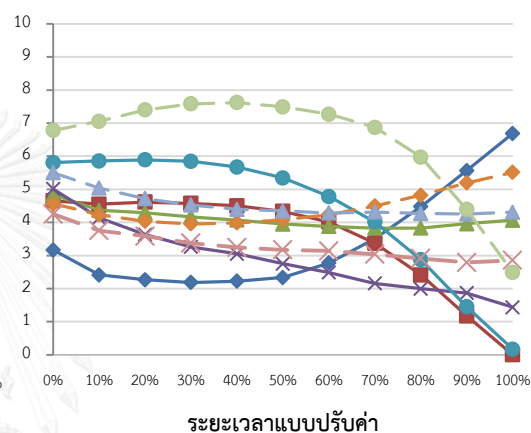
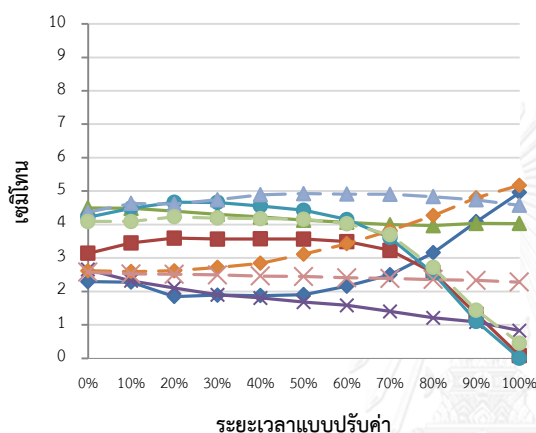
จาก Abramson (1962: 127)

จาก Teeranon และ Rungrojsuwan

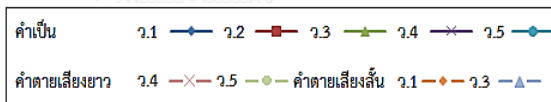
ชุมชนไทยอีสาน-กวย ผู้บอกภาษาคนที่ 1

ชุมชนหลากหลายภาษา ผู้บอกภาษาคนที่ 2

ระยะเวลาแบบปรับค่า

ระยะเวลาแบบปรับค่า

ภาพที่ 80 เปรียบเทียบวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน

(กลุ่มที่วรรณยุกต์ 2 มีการแปรเปลี่ยน) กับภาษาไทยมาตรฐาน

จากการเปรียบเทียบสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ในภาพที่ 80 จะเห็นได้ว่าสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ 2 ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย (คนที่ 1) และผู้บอกภาษาชุมชนหลากหลายภาษา (คนที่ 2) มีลักษณะเป็นวรรณยุกต์กลาง-ระดับ-ตก ซึ่งใกล้เคียงกับวรรณยุกต์สามัญในภาษาไทยมาตรฐานที่มีสัญลักษณ์เป็น กลาง-ระดับ-ตก เพราะฉะนั้นจึงสรุปได้ว่า ผู้บอกภาษาคณะดังกล่าวอาจได้รับอิทธิพลจากการสัมผัสภาษากับภาษาไทยมาตรฐาน

ประเด็นสุดท้าย พิสัยระดับเสียงของผู้บอกภาษาในชุมชนที่ใช้ภาษาไทยอีสานร่วมกับภาษาที่ไม่มีวรรณยุกต์ (ภาษา กวย และ ภาษา เขมร) นั้นแคบและต่ำกว่าผู้บอกภาษาในชุมชนภาษาอื่นๆ อย่างเห็นได้ชัด ดังที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 4 ว่า ขณะที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลส่วนที่ 1 ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการฟัง จากผู้บอกภาษาในชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย และผู้บอกภาษาในชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า ระดับเสียงสูงและเสียงต่ำของผู้บอกภาษานั้นไม่ต่างกันมาก

นัก เพราะฉะนั้น ผู้วิจัยจึงได้สันนิษฐานในเบื้องต้นว่า ผู้บอกภาษาในชุมชนดังกล่าวอาจได้รับอิทธิพลบางประการจากภาษาที่ไม่มีวรรณยุกต์ก็เป็นได้ เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ 2 (ชุดคำเทียบเสียง 20 คำ) ด้วยวิธีการทางกลศาสตร์ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาในชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย และชุมชนภาษาไทย อีสาน-เขมรมีพิสัยระดับเสียงที่แคบกว่าผู้บอกภาษาชุมชนภาษาอื่น ๆ อย่างชัดเจน สำหรับประเด็นนี้ ผู้บอกภาษาในชุมชนดังกล่าวน่าจะไม่ได้รับอิทธิพลจากภาษา กวย และ ภาษาเขมรโดยตรง แต่ได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยอีสานที่พูดโดยผู้บอกภาษาที่พูดภาษาไม่มีวรรณยุกต์เป็นภาษาแม่ (เช่น ภาษาไทยอีสานสำเนียงกวย ภาษาไทยอีสานสำเนียงเขมร) สาเหตุที่ผู้วิจัยกล่าวดังนี้เพราะผู้วิจัยคิดว่า ผู้บอกภาษาที่ใช้ภาษาไทยอีสานเป็นภาษาแม่ไม่มีเหตุผลที่จะต้องไปเรียนรู้ภาษาท้องถิ่นเช่นภาษา กวย ภาษาเขมร นอกเสียจากความอยากรู้ส่วนบุคคล เนื่องจากภาษาไทยอีสานและภาษาไทยมาตรฐานเป็นภาษาที่ในปัจจุบันใช้กันแพร่หลายกว่าทั่วประเทศ รวมทั้งระดับภาคอยู่แล้ว และจากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับภาวะหลายภาษาในจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ผู้บอกภาษาที่ใช้ภาษาอื่น ๆ เช่น ภาษา กวย ภาษาเขมร เป็นภาษาแม่ ก็มักจะเลือกใช้ภาษาไทยอีสานกับผู้ใช้ภาษาไทยอีสานเป็นภาษาแม่ ยกตัวอย่าง สีเนหา วังคะฮาด (2542:116) ได้กล่าวว่า “ผู้ที่พูดภาษาที่มีศักดิ์ศรีด้อยกว่ามักจะเปลี่ยนไปพูดภาษาที่มีศักดิ์ศรีสูงกว่ากับคู่สนทนาที่พูดภาษาที่มีศักดิ์ศรีสูงกว่าในการสนทนา ในงานวิจัยนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างชาติพันธุ์ กวย และเขมร ส่วนใหญ่จะปรับภาษาของตนเป็นภาษาลาวเมื่อสนทนากับคนลาว” นอกจากนี้ ผลการวิจัยของ ประพนธ์ จันทวิเทศ (2532) ซึ่งศึกษาเรื่องภาวะหลายภาษาในชุมชนบ้านหนองอารีและบ้านลาวเดิม จังหวัดศรีสะเกษ ยังชี้ให้เห็นว่า ส่วนมากผู้บอกภาษาชาวไทยอีสานจะพูดเฉพาะภาษาไทยอีสานเป็นส่วนใหญ่ แต่ผู้บอกภาษาที่มีชาติพันธุ์ กวย และเขมร มักจะมีความสามารถในการใช้ภาษาหลากหลายกว่า และจะใช้ภาษาไทยอีสานในการสื่อสารกับคนไทยอีสาน แต่เนื่องจากเดิมผู้บอกภาษา (กวย หรือ เขมร) ใช้ภาษาที่ไม่มีวรรณยุกต์เป็นภาษาแม่ จึงเกิดการสัมผัสภาษาระหว่างภาษา กวย หรือ ภาษาเขมรกับภาษาไทยอีสาน ทำให้สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่ชาว กวย และชาวเขมรใช้นั้นมีการแปรเปลี่ยนไป จากนั้นเมื่อชาว กวย และชาวเขมรติดต่อสื่อสารกับผู้ใช้ภาษาไทยอีสานเป็นภาษาแม่ (ผ่านการใช้ภาษาไทยอีสานสำเนียงกวย หรือสำเนียงเขมร) เป็นระยะเวลาหนึ่ง จึงส่งผลให้ผู้บอกภาษาที่ใช้ภาษาไทยอีสานเป็นภาษาแม่ได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยอีสานสำเนียงกวย สำเนียงเขมร ผลที่เกิดขึ้นจึงสามารถเห็นได้จากพิสัยระดับเสียงของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานที่แคบกว่าปกติ ดังที่พบในงานวิจัยนี้

6.3 ข้อเสนอแนะ

สำหรับงานวิจัยเกี่ยวกับวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานในอนาคต ผู้วิจัยคิดว่า บริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนใต้ของประเทศไทยเป็นบริเวณที่เหมาะสมแก่การศึกษาวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานเป็นอย่างมาก เพราะเป็นบริเวณที่มีการใช้ภาษาอื่นๆปะปนกับภาษาไทยอีสาน และบางภาษาที่พูดโดยคนเชื้อสายมอญ-เขมร ก็เป็นภาษาลักษณะน้ำเสียง จึงทำให้ภาษาไทยอีสานมีหลากหลายสำเนียงที่เหมาะสมแก่การศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

ในเรื่องการศึกษาวรรณยุกต์ ผู้วิจัยสังเกตว่า วรรณยุกต์ภาษาไทยอีสานจะมีรูปแปรมากที่สุด ในคำพูดต่อเนื่อง เพราะฉะนั้นหากนักภาษาศาสตร์ท่านอื่นมีความสนใจที่จะศึกษารูปแปรของวรรณยุกต์ การศึกษาวรรณยุกต์ในลักษณะของคำพูดต่อเนื่องน่าจะได้พบลักษณะที่น่าสนใจมากกว่า การศึกษาวรรณยุกต์แต่ในคำพูดเดี่ยว (citation form) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในเรื่องอิทธิพลของวรรณยุกต์ที่มีต่อกันในคำพูดต่อเนื่อง (tonal co-articulation)

เนื่องจากงานวิจัยนี้มีข้อจำกัดด้านเวลา ทรัพยากร และประสบการณ์ของผู้วิจัย ผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องจำกัดขอบเขตการวิจัยไว้ที่ 5 ชุมชนภาษา ความจริงแล้วยังมีผู้พูดภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ อยู่ในชุมชนลักษณะอื่นๆ ทั่วทั้งจังหวัดศรีสะเกษ เพราะฉะนั้น การศึกษาวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ ในชุมชนที่มีลักษณะทางภาษาแตกต่างออกไปจากชุมชนภาษาในงานวิจัยนี้ ข้อค้นพบอาจช่วยเติมเต็มองค์ความรู้ให้กับภาษาศาสตร์หลายแขนง เช่น การศึกษาการแปรและการเปลี่ยนแปลงทางภาษาโดยใช้แนวคิดทางภาษาศาสตร์สังคม ภาษาศาสตร์เปรียบเทียบ และเชิงประวัติ วิทยาภาษากัน ฯลฯ

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- จรรยา นวลจันทร์แสง. (2535). วรณยุคภาษาไทยถิ่นอำเภอมืองนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จังหวัดศรีสะเกษ. (2529). ประวัติมหาดไทยส่วนภูมิภาค จังหวัดศรีสะเกษ. ศรีสะเกษ: สำนักงาน
จังหวัดศรีสะเกษ.
- จิราภรณ์ ภัทรภาณุภัทร. (2542). ภาษาเขมรที่สัมพันธ์กับภาษาไทย: เอกสารประกอบการสอนวิชา
2201326. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ตามใจ อวิรุทธิโยธิน. (2553). การศึกษาลักษณะทางกลศาสตร์ของพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์
ในภาษาไทยมาตรฐานสำเนียงใต้โดยเปรียบเทียบกับภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่นใต้.
วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษภูบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทะฉนัน จันทร์พันธุ์ และ ชาติชาย พรหมจักรินทร์. (2521). พจนานุกรมเขมร (สุรินทร์) - ไทย -
อังกฤษ. โครงการวิจัยภาษาไทยและภาษาพื้นเมืองถิ่นต่างๆ: สถาบันภาษาจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ดารณี กฤษณะพันธุ์. (2538). แนวการศึกษาวรรณยุกต์จากคำพูดต่อเนื่อง: กรณีศึกษาภาษาไทยถิ่น
เพชรบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เต็ม วิภาคย์พจนกิจ. (2530). ประวัติศาสตร์อีสาน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธนภัทร สินธวาชิวะ. (2552). วรณยุคภาษาไทยกรุงเทพฯ ที่ออกเสียงโดยคนญี่ปุ่น : การศึกษาทาง
กลศาสตร์และการรับรู้. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ และนิสิตบัณฑิตศึกษา ภาควิชาภาษาศาสตร์. (2554). เสียงในภาษาไทย:
การศึกษาทางกลศาสตร์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- นิวัฒน์ พูนศรี ศรีสุวรรณนท์. (2529). ประวัติศาสตร์ไทยลาว-อีสาน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มิตรนราการพิมพ์.
- เปรมินทร์ คาระวี. (2539). คำยืมภาษาเขมรในภาษาไทยถิ่นใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปนิษฐา ประธานเกียรติ. (2544). ระบบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยอีสานที่พูดโดยคนไทยอีสาน เขมร และกวย ในชุมชนบ้านท่าคอยนาง ตำบลสวาย อำเภอปรังค์กู จังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประเสริฐ ศรีวิเศษ. (2521). พจนานุกรมกวย (ส่วย) - ไทย - อังกฤษ. โครงการวิจัยภาษาไทยและภาษาพื้นเมืองถิ่นต่างๆ: สถาบันภาษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประพนธ์ จันทวิเทศ. (2532). ภาวะหลายภาษาในบ้านหนองอารีและบ้านลาวเดิม ตำบลดินแดง อำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรีชา สุขเกษม. (2546). การแปรและการเปลี่ยนแปลงทางเสียงในภาษากวย-กวย (ส่วย). วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปณัยชนิต บัณฑิตกุล. (2536). วรรณยุกต์ในคำพยางค์เดี่ยวและคำสองพยางค์ในภาษาไทยถิ่นกลาง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรสวรรค์ นามวัง. (2544). วรรณยุกต์ในภาษาอีสาน (ลาว) ที่พูดโดยคนไทย ผู้ไทย และ โซ ในชุมชนตำบลนาเพียง อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พิณรัตน์ อัครวัฒนากุล. (2546). การเปลี่ยนแปลงของวรรณยุกต์: กรณีศึกษาภาษากลุ่มลาว. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑู ภูทา. (2554). ความเป็นมาคนอีสานในเหตุการณ์สำคัญของประวัติศาสตร์. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.
- มนัส โกมลทา. (2539). เสียงวรรณยุกต์ภาษาโคราช : การศึกษาเชิงกลศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- ยาใจ มาลัยเจริญ. (2531). วรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นจังหวัดอ่างทองและพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตนา จันทร์เทาว์. (2554). การสัมผัสภาษา : ภาษาไทยและภาษาลาวของคนลาว. วารสารสังคมแม่ น้ำโขง, 7(3), 121-134.
- วริษา กมลนาวิน. (2556). วรรณยุกต์ในภาษาลาวหลวงพระบาง. วารสารภาษาและวัฒนธรรม, 32(2), 43-74.
- สินหา วงศ์ชาติ. (2542). ภาษาหลายภาษาในชุมชนบ้านท่าคอยนาง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ. (2551). การศึกษาภาษาถิ่น: ภาษาตระกูลไท. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อนันต์ อารีย์พงศ์. (2548). ภาษาเขมรที่สัมพันธ์กับภาษาไทย. กรุงเทพฯ: การกิจเอกสารและตำรา กลุ่มงานบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2550). ภาษาศาสตร์สังคม. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

- Abramson, A. S. (1962). The vowels and tones of standard Thai: Acoustical measurements and experiments. *Indiana University Research Center in Anthropology, Folklore, and Linguistics*, 146.
- Abramson, A. S. (2004). *Toward prosodic contrast: Suai and Pattani Malay*. Paper presented at the International Symposium on Tonal Aspects of Languages: With Emphasis on Tone Languages.
- Abramson, A. S., L-Thongkum, T., & Nye, P. W. (2004). Voice register in Suai (Kuai): An analysis of perceptual and acoustic data. *Phonetica*, 61(2-3), 147-171.

- Abramson, A. S., & Luangthongkum, T. (2009). A fuzzy boundary between tone languages and voice-register languages. *Frontiers in Phonetics and Speech Science*, edited by G. Fant, H. Fujisaki, and J. Shen. Beijing : The Commercial Press, 149-155.
- Akharawatthanakun, P. (2002). Tonal variations and changes in a language mixture area: a case study of Northeastern Thailand (Isan). *Manusya*, 5, 30-51.
- Akharawatthanakun, P. (2004). Tonal variation and change in dialects in contact: a case study of Lao. *Manusya*, 7, 56-95.
- Brown, J. M. (1965). *From ancient Thai to modern dialects*. Bangkok: Social Science Association Press of Thailand.
- Brown, J. M. (1985). *From ancient Thai to modern dialects and other writings on historical Thai linguistics*. Bangkok: White Lotus Co.
- Chamberlain, J. R. (1972). Tone borrowing in five Northeastern Dialects. *Tai Phonetics and Phonology*, 43-46.
- Chamberlain, J. R. (1975). A new look at the history and classification of the Tai languages. *Studies in Tai linguistics in honor of William J. Gedney*, 49-66.
- Diffloth, G. (1980). The Wa Languages. *Linguistics of the Tibeto-Burman Area* 5(2), 1-182.
- Gandour, J. (1975). On the representation of tone in Siamese. *Studies in Tai Linguistics in Honor of William J. Gedney*, 170-195.
- Gedney, W. J. (1972). A checklist for determining tones in Tai dialects. *Studies in linguistics in honor of George L. Trager*, 423-437.
- Hickey, R. (2010). *The handbook of language contact*. Malden, MA: Wiley-Blackwell.

- Huffman, F. E. (1976). The register problem in fifteen Mon-Khmer languages. *Austroasiatic Studies*, 575-590.
- Johnston, R. (1969). Kuy basic word list. *The Mon-Khmer Studies Journal*, 3, 1-4.
- L-Thongkum, T., & Intajamornrak, C. (2009). Tonal evolution induced by language contact: A case study of the T'in (Lua') language of Nan province, northern Thailand. *The Mon-Khmer Studies Journal*, 38, 57-68.
- L. Thongkum, T. (1989). An acoustic study of the register complex in Kui (Suai). *The Mon-Khmer Studies Journal*, 15, 1-20.
- Labov, W. (1972). *Sociolinguistic patterns*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Osatananda, V. (1997). *Tone in Vientiane Lao*. (Doctoral Dissertation), The University of Hawaii.
- Phon-ngam, P. (1992). The problem of aspirates in Central Khmer and Northern Khmer. *The Mon-Khmer Studies Journal*, 22, 251-256.
- Pisitpanporn, N. (1995). On the r > h shift in Phnom Penh Khmer. *The Mon-Khmer Studies Journal*, 24, 105-113.
- Pisitpanporn, N. (1998). Khmer vowels in transition. *The Mon-Khmer Studies Journal*, 28, 160-162.
- Pittayaporn, P. (2007). *Directionality of tone change*. Paper presented at the Proceedings of the 16th International Congress of Phonetic Sciences (ICPhS XVI).
- Premsrirat, S. (1995). Phonetic variation of final trill and final palatals in Khmer dialects of Thailand. *The Mon-Khmer Studies Journal*, 24, 103-130.

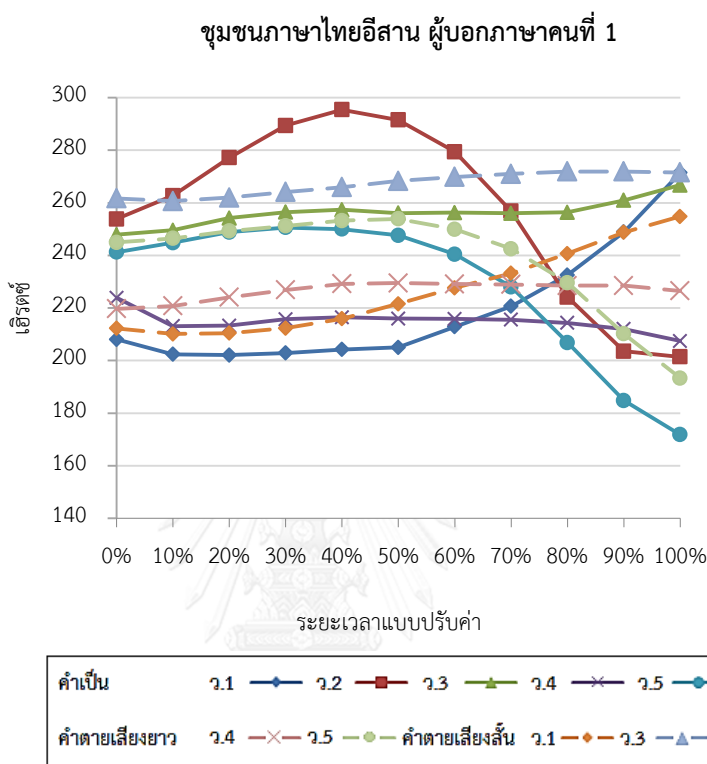
- Premssirat, S. (1997). Linguistic Contributions to the study of the Northern Khmer language of Thailand in the last two decades. *The Mon-Khmer Studies Journal*, 27, 129-136.
- Rogers, P. (1996). *Northeast Thailand : from prehistoric to modern times : in search of Isan's past*. Bangkok: D.K. Book House.
- Sankoff, G. (2002). Linguistic outcomes of language contact. In P. Trudgill, J. Chambers & N. Schilling-Estes (Eds.), *Handbook of Sociolinguistics* (pp. 638-668). Oxford: Basil Blackwell.
- Sidwell, P. (2009). *Classifying the Austroasiatic languages: History and state of the art*. München: Lincom GmbH.
- Smalley, W. (1976). The problem of vowels: northern Khmer. *POLT*, 43-84.
- Sukgasame, P. (1993). Correlates of the register complex in Kuay. *The Mon-Khmer Studies Journal*, 22, 245-251.
- Sukkasem, P. (2005). Phonological variations and changes due to language contact: a case study of consonants in four Kuai-Kui (Suai) dialects. *The Mon-Khmer Studies Journal*, 35.
- Teeranon, P. (2007). The change of Standard Thai high tone: an acoustic study and a perceptual experiment. *Journal of Theoretical Linguistics*, 4(3), 1-17.
- Teeranon, P., & Rungrojsuwan, R. (2008). Change in the standard Thai high tone: an acoustic study. *MANUSYA: Journal of Humanities, Special Issue No.17, 2009*.
- Thomason, S. G. (2001). *Language Contact : an Introduction*. UK: Edinburgh University Press.
- Thomason, S. G., & Kaufman, T. (1992). *Language Contact, Creolization and Genetic Linguistics*. Berkeley: University of California Press.

- Thongkum, T. L. (1997). Tone Change and Language Contact: a Case Study of Mien-Yao and Thai. *Southeast Asian Linguistics Studies In Honor of Vichin Panupong*, 153-160.
- Tienmee, W. (1992). Classification by tone shapes and by patterns of tonal splits and coalescences. *The Mon-Khmer Studies Journal*, 21, 229-236.
- Tingsabadh, K., & Deeprasert, D. (1997). Tones in standard Thai connected speech. *Southeast Asian Linguistic Studies in Honour of Vichin Panupong*, 297-307.
- Van der Haak, F., & Woykos, B. (1990). Kui dialect survey in Surin and Sisaket. *The Mon-Khmer Studies Journal*, 16-17, 109-142.
- Wayland, R., & Jongman, A. (2001). Chanthaburi Khmer vowels: phonetic and phonemic analyses. *The Mon-Khmer Studies Journal*, 65-82.
- Wayland, R., & Jongman, A. (2003). Acoustic correlates of breathy and clear vowels: the case of Khmer. *Journal of Phonetics*, 31(2), 181-201.
- Weinreich, U. (1966). *Languages in contact: Findings and problems*. London: Mouton.
- Wichitkhachee, A. (1996). *A phonological study of the Khmer spoken at Ban Nawattai, Tambon Dongnoi, Ratchasan Sub-district, Chachoengsaw province*. Unpublished M.A. Thesis. Faculty of Graduate Studies. Mahidol University.
- Yip, M. (2002). *Tone*. Cambridge: Cambridge University Press.

กราฟแสดงสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน จังหวัดศรีสะเกษ และตารางแสดง
ค่าความถี่มูลฐาน (เฮิร์ตซ์)

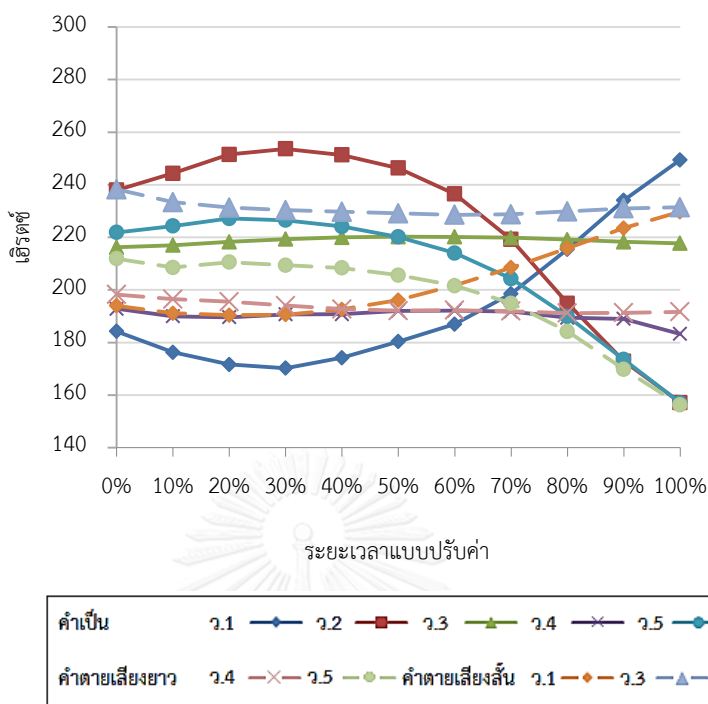
1) ชุมชนภาษาไทยอีสาน

ระยะเวลา	๑.1	๑.2	๑.3	๑.4	๑.5	๑.1 ค่าตายเสียงสั้น	๑.3 ค่าตายเสียงสั้น	๑.๕ ค่าตายเสียงยาว	๑.๑ ค่าตายเสียงยาว
	๐%	208.0815	253.8245	247.8728	223.8954	241.2466	212.2837	261.7048	219.6795
10%	202.3995	262.7119	249.5466	213.0979	244.7981	210.13	260.6689	220.7651	246.4888
20%	202.1141	277.1225	254.2062	213.3116	248.8347	210.4318	261.9972	224.0967	249.2586
30%	202.9132	289.3958	256.4427	215.7265	250.6238	212.3176	264.1283	226.8374	251.1998
40%	204.2096	295.4302	257.3426	216.487	249.9969	215.938	265.9675	229.154	253.2516
50%	205.0169	291.5309	256.0803	215.9511	247.6131	221.5831	268.3206	229.5128	253.9042
60%	212.8595	279.3862	256.2685	215.8315	240.4371	227.6519	269.8126	229.1098	249.9393
70%	220.6716	256.7906	255.9992	215.5607	228.0356	233.2242	271.0034	228.9349	242.4822
80%	232.5469	224.1094	256.3927	214.3023	206.8223	240.6916	271.8937	228.5254	229.6363
90%	248.892	203.5812	260.9744	212.0002	184.8051	248.8082	271.937	228.5121	210.1861
100%	271.4429	201.4018	266.755	207.4522	171.8433	254.8065	271.516	226.5177	193.3369

สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 1 ชุมชนภาษาไทยอีสาน

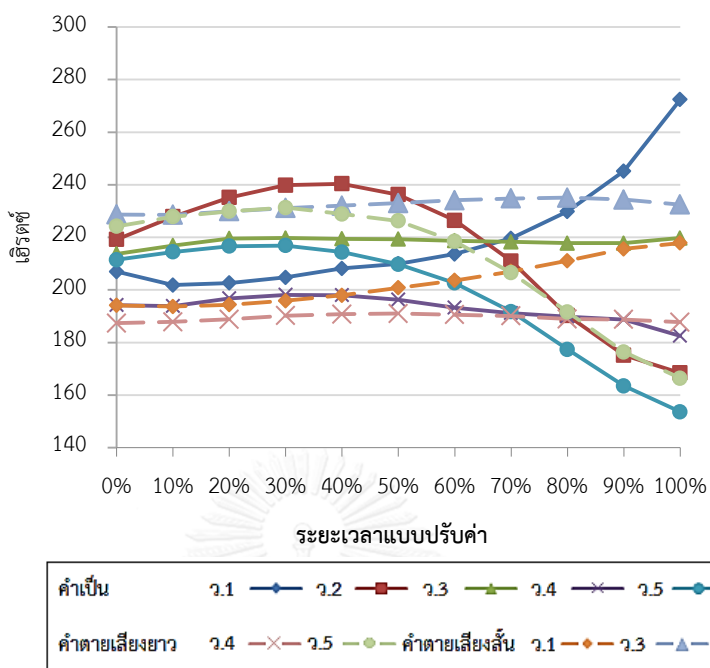
ชุมชนภาษาไทยอีสาน ผู้บอกภาษาคนที่ 2

ผู้บอก ภาษาคนที่ 2	ระยะเวลา	ว.1	ว.2	ว.3	ว.4	ว.5	ว.1 ค่าตาย เสียงสั้น	ว.3 ค่าตาย เสียงสั้น	ว.4 ค่าตาย เสียงยาว	ว.5 ค่าตาย เสียงยาว
	0%	184.2811	237.9376	216.2186	192.8514	221.8491	193.9807	238.2533	198.2795	211.9064
10%	176.285	244.3349	217.02	189.9818	224.3266	191.1112	233.3867	196.5123	208.5266	
20%	171.653	251.5086	218.262	189.6309	227.1482	190.4096	231.321	195.5421	210.5393	
30%	170.2773	253.6466	219.3145	190.7306	226.51	190.6065	230.3661	194.0374	209.4015	
40%	174.1964	251.3612	219.9615	190.7901	224.1499	192.5816	229.7285	192.7186	208.3856	
50%	180.3556	246.341	220.2163	192.0539	220.1923	196.1057	229.1083	192.1355	205.606	
60%	186.9742	236.498	220.2018	192.1951	214.0537	201.7206	228.5803	192.3183	201.5905	
70%	198.5544	219.1982	219.8813	191.7836	204.2779	208.4764	228.7835	191.9217	194.8825	
80%	215.4777	194.8819	219.1302	189.4039	189.9403	215.8213	229.8372	191.2165	184.2173	
90%	234.1372	172.8922	218.3068	189.0159	173.5365	223.5204	231.0362	191.3359	169.8131	
100%	249.4778	157.1959	217.7542	183.2762	157.0307	229.7473	231.4314	191.6833	156.2347	

สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 2 ชุมชนภาษาไทยอีสาน

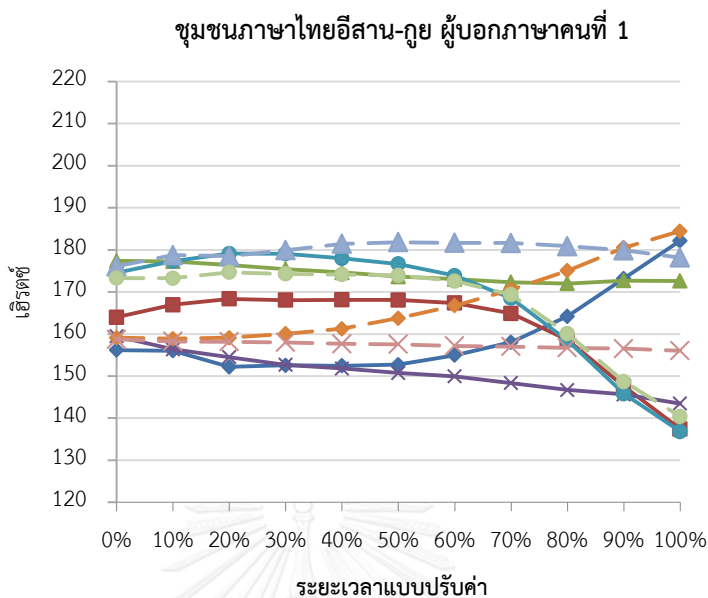
ชุมชนภาษาไทยอีสาน ผู้บอกภาษาคนที่ 3

ผู้บอกภาษาคนที่ 3	ระยะเวลา	ว.1	ว.2	ว.3	ว.4	ว.5	ว.1 ค่าตายเสียงสั้น	ว.3 ค่าตายเสียงสั้น	ว.4 ค่าตายเสียงยาว	ว.5 ค่าตายเสียงยาว
		0%	206.9874	219.1768	213.7332	194.2218	211.4646	194.1227	228.6972	187.3889
10%	201.8311	227.8681	216.9023	193.8505	214.4624	193.6719	228.5881	187.8279	227.8234	
20%	202.6344	235.122	219.5722	196.7939	216.6259	194.3392	229.8938	188.8021	229.8985	
30%	204.7616	239.844	219.7261	198.1262	216.9147	195.8839	231.148	190.2344	231.3373	
40%	208.1942	240.4069	219.4552	198.0187	214.4143	197.9845	232.047	190.7896	228.8794	
50%	209.9745	236.254	219.3501	196.3134	209.7412	200.8156	233.0394	191.0294	226.2786	
60%	213.6596	226.4471	218.6854	193.297	202.6537	203.6037	234.1412	190.5614	218.4516	
70%	219.6478	210.9795	218.2905	191.1819	191.7735	207.0314	234.7511	190.1083	206.5631	
80%	229.8775	190.2625	217.7962	189.8456	177.4066	211.1198	235.1083	188.9738	191.6546	
90%	245.1605	175.1997	217.8155	188.7694	163.4896	215.6007	234.3701	188.755	176.4014	
100%	272.3952	168.4425	219.7481	182.5362	153.6567	217.8463	232.4757	187.7333	166.405	

สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 3 ชุมชนภาษาไทยอีสาน

2) ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย

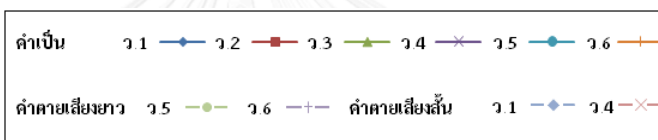
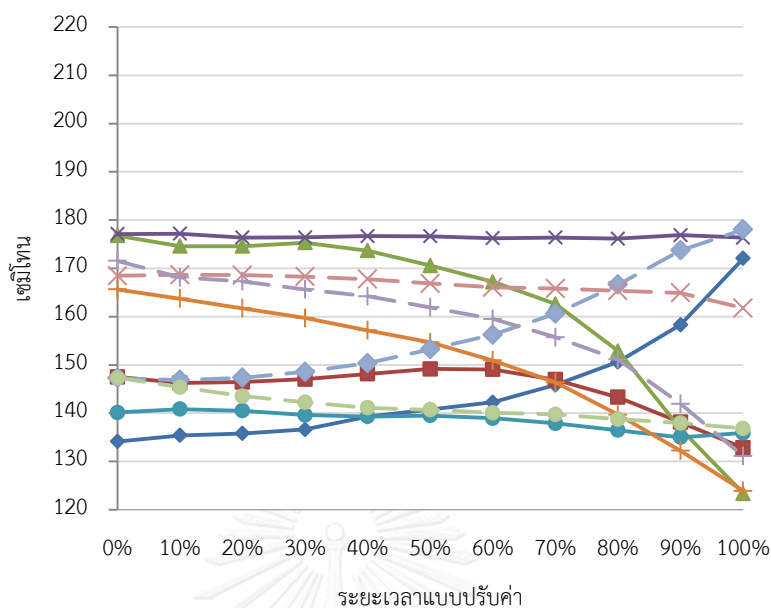
ผู้บอก ภาษาคนที่ 1	ระยะเวลา	ว.1	ว.2	ว.3	ว.4	ว.5	ว.1 ค่าตาย เสียงสั้น	ว.3 ค่าตาย เสียงสั้น	ว.4 ค่าตาย เสียงยาว	ว.5 ค่าตาย เสียงยาว
	0%	156.1743	163.977	177.3896	159.447	174.5584	159.1132	176.0837	158.7502	173.2875
10%	156.0247	166.9657	177.2425	156.3642	177.2931	158.9014	178.7521	158.2316	173.2662	
20%	152.2062	168.3751	176.3692	154.5077	179.1278	159.1216	178.5169	158.1736	174.6662	
30%	152.5825	168.0616	175.4441	152.6785	179.0747	160.0678	179.9344	158.007	174.3015	
40%	152.4737	168.1146	174.6241	151.8204	177.9898	161.2312	181.4569	157.6832	174.1493	
50%	152.727	168.0773	173.6444	150.7336	176.6471	163.7605	181.8366	157.5367	173.9596	
60%	154.9817	167.3496	173.0284	149.9256	173.8566	166.7582	181.6818	157.1907	172.5827	
70%	158.0512	164.8818	172.2972	148.3318	168.5036	170.5737	181.6326	157.0302	169.3297	
80%	164.1941	158.617	172.0227	146.7088	158.472	175.0506	180.876	156.7237	160.0597	
90%	173.2014	147.5893	172.7053	145.6496	145.8009	180.5182	179.8781	156.5177	148.6787	
100%	182.1611	137.4317	172.6294	143.4945	136.8079	184.4671	178.1694	156.0385	140.4038	

สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 1

ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย

ชุมชนไทยอีสาน-กวย ผู้บอกภาษาคนที่ 2

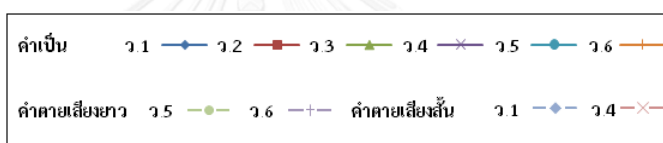
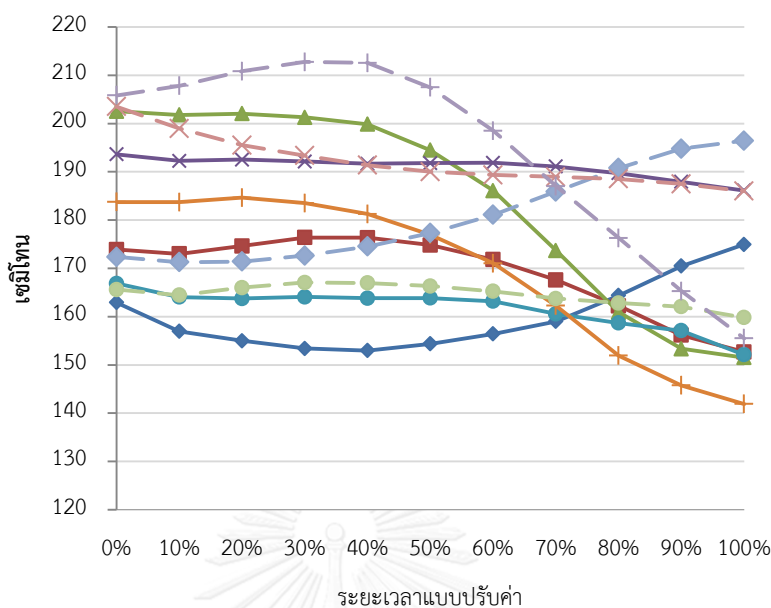

ผู้บอกภาษาคนที่ 2	ระยะเวลา	ว.1	ว.2	ว.3	ว.4	ว.5	ว.6	ว.1 ตาย-สั้น	ว.4 ตาย-สั้น	ว.5 ตาย-ยาว	ว.6 ตาย-ยาว
	0%	134.1552	147.5084	176.7685	177.1057	140.1486	165.6507	147.2659	168.4594	147.3053	171.535
10%	135.3886	146.2543	174.5954	177.1696	140.8276	163.7248	146.8723	168.6503	145.3909	168.1422	
20%	135.7945	146.4549	174.5813	176.3911	140.4974	161.7348	147.3361	168.5798	143.5257	167.2905	
30%	136.6469	147.0533	175.3164	176.4324	139.6087	159.7117	148.5711	168.3027	142.252	165.6327	
40%	139.2843	148.1237	173.6583	176.6922	139.3088	157.1626	150.3688	167.7629	141.1017	164.2017	
50%	140.7921	149.1663	170.5959	176.6388	139.5231	154.6623	153.2398	166.8629	140.71	161.9141	
60%	142.2701	149.0556	167.1931	176.2566	138.9655	150.9352	156.2754	166.0611	140.072	159.502	
70%	145.8384	146.9312	162.6118	176.4013	137.9039	146.3832	160.6194	165.8146	139.7328	155.725	
80%	150.6236	143.2961	152.8672	176.1549	136.464	139.6744	166.6416	165.3608	138.7486	151.1056	
90%	158.3142	138.1107	136.8054	176.8946	135.0071	132.2221	173.7434	164.9113	137.9714	141.9201	
100%	172.0664	132.8223	123.364	176.358	135.9077	123.9079	178.0496	161.7603	136.8304	131.0982	

สั้ทลั้กษณะของววรรณยุคต์ภาษาไทยอีสาน ออกเสีียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 2

ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย

ชุมชนไทยอีสาน-กวย ผู้บอภาษาคนที่ 3

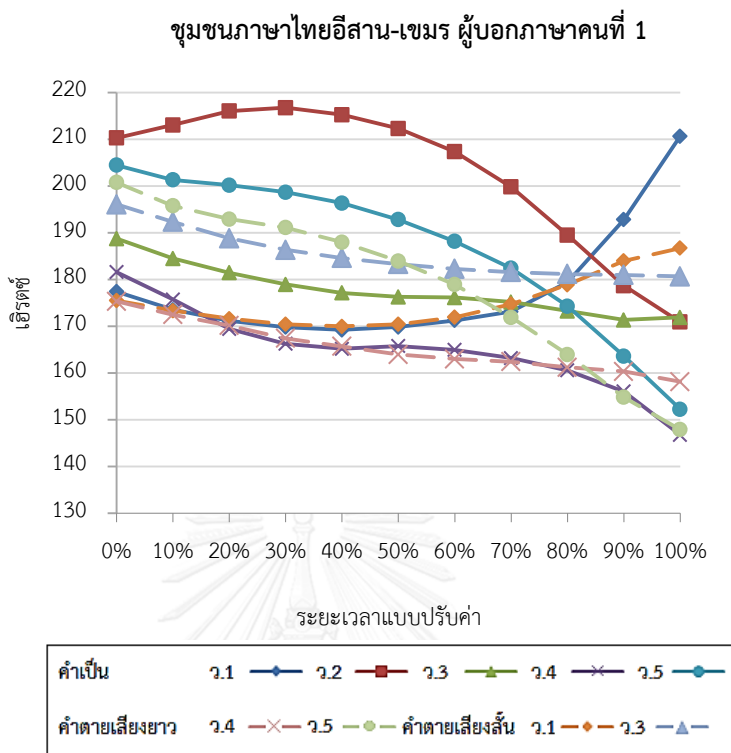

ผู้บอภาษาคนที่ 3	ระยะเวลา	ว.1	ว.2	ว.3	ว.4	ว.5	ว.6	ว.1 ตาย-สั้น	ว.4 ตาย-สั้น	ว.5 ตาย-ยาว	ว.6 ตาย-ยาว
	0%	162.9365	173.9024	202.5575	193.6231	166.8624	183.7409	172.3818	203.5099	165.6054	205.8348
10%	156.9518	173.0003	201.7856	192.2674	164.0635	183.7163	171.2664	198.9645	164.4503	207.8142	
20%	154.9969	174.6162	202.0579	192.5449	163.7572	184.6498	171.4202	195.5086	165.9924	210.8273	
30%	153.4245	176.3915	201.2852	192.1434	164.0760	183.5094	172.6334	193.3749	167.0659	212.7461	
40%	152.9816	176.3665	199.8575	191.6639	163.8335	181.2563	174.5267	191.3835	166.9531	212.5737	
50%	154.3651	174.8376	194.4751	191.8140	163.8359	176.9966	177.3197	189.9971	166.3455	207.4998	
60%	156.4293	171.7977	186.1102	191.8739	163.1911	171.0309	181.0940	189.3387	165.2446	198.4996	
70%	159.0131	167.5980	173.6944	191.1135	160.5785	162.2501	185.8980	188.9582	163.7572	187.0336	
80%	164.3727	162.2366	160.8933	189.7245	158.6779	151.9070	190.7908	188.5113	162.8393	176.2864	
90%	170.4816	156.1535	153.3369	187.9077	157.1039	145.7354	194.7840	187.4926	162.0718	165.2736	
100%	174.9598	152.6760	151.5251	186.1436	152.1238	141.9110	196.4510	186.0125	159.8123	155.4861	

สั้ทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ออกเสียงโดยผู้บอภาษาคนที่ 3

ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย

3) ชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร

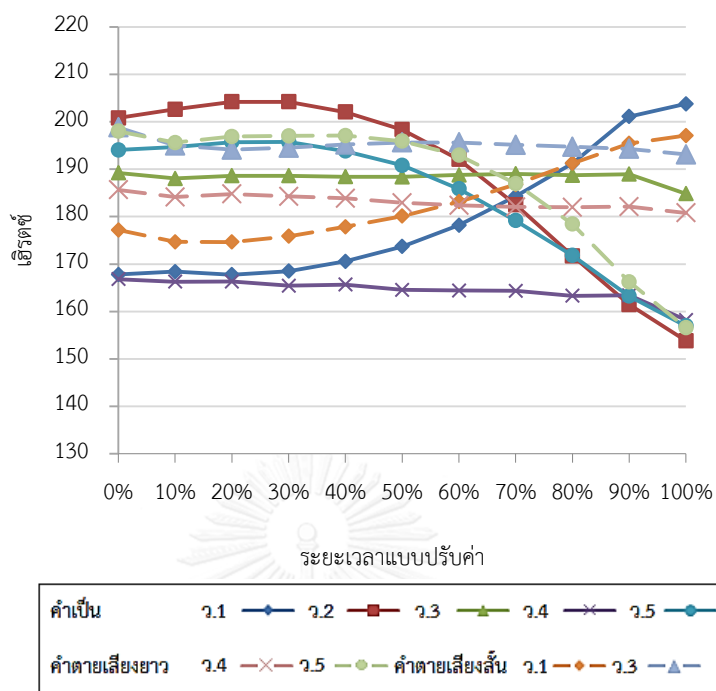

ผู้บอกภาษาคนที่ 1	ระยะเวลา	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.1 คำตายเสียงสั้น	1.3 คำตายเสียงสั้น	1.4 คำตายเสียงยาว	1.5 คำตายเสียงยาว
	0%	177.4165	210.2845	188.7615	181.615	204.4766	175.5164	196.1017	175.3436	200.7724
10%	173.5654	213.0665	184.5099	175.7402	201.3209	173.3609	192.339	172.4829	195.7637	
20%	171.1936	216.059	181.4506	169.4635	200.2043	171.6404	188.8206	170.1808	192.9272	
30%	169.8286	216.7609	178.963	166.2732	198.7025	170.4445	186.3561	167.4242	191.1155	
40%	169.2254	215.2461	177.1398	165.1977	196.3721	170.0111	184.6181	165.7068	188.0185	
50%	169.8573	212.3227	176.3108	165.7958	192.8347	170.4332	183.3032	163.9641	183.9589	
60%	171.273	207.341	176.1488	164.9558	188.192	171.9529	182.3005	163.0079	178.9404	
70%	173.137	199.819	175.2026	163.215	182.4393	174.7553	181.5957	162.4225	171.909	
80%	179.4768	189.4949	173.2896	160.589	174.2925	178.9021	181.1958	161.2173	163.9762	
90%	192.82	178.6777	171.3565	156.0518	163.6424	183.9924	180.9971	160.3428	154.839	
100%	210.6743	170.9299	171.9143	146.7718	152.2603	186.739	180.6661	158.1427	147.8974	

สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 1

ชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร

ชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร ผู้บอกภาษาคนที่ 2

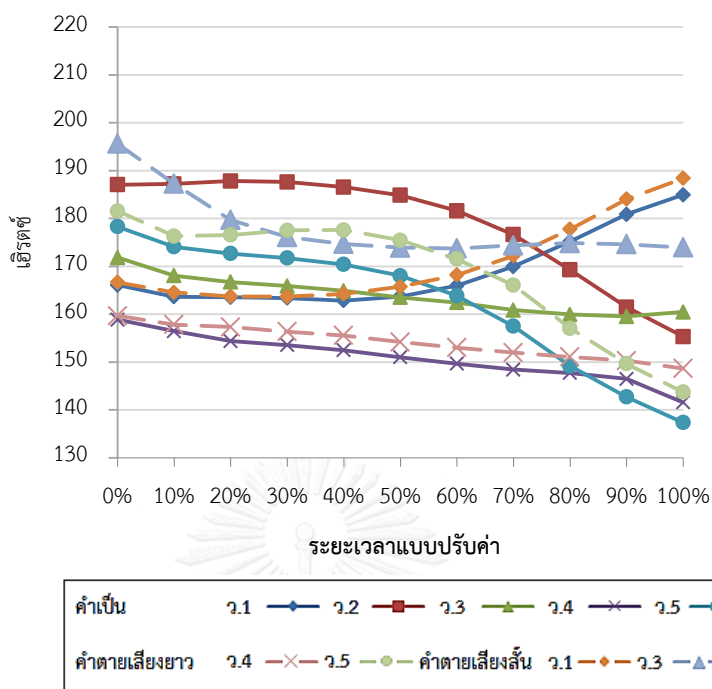

ผู้บอก ภาษาคนที่ 2	ระยะเวลา	๑.1	๑.2	๑.3	๑.4	๑.5	๑.1 คำตาย เสียงสั้น	๑.3 คำตาย เสียงสั้น	๑.4 คำตาย เสียงยาว	๑.5 คำตาย เสียงยาว
	0%	167.7977	200.7944	189.2261	166.8228	194.0676	177.1805	198.8333	185.6589	198.013
10%	168.4178	202.64	188.0376	166.2887	194.671	174.6705	195.0092	184.1373	195.6037	
20%	167.7628	204.2099	188.6235	166.3152	195.7155	174.6322	194.1275	184.7695	196.9107	
30%	168.4982	204.2278	188.6232	165.4241	195.7583	175.8474	194.5421	184.2792	197.024	
40%	170.5544	202.0675	188.4222	165.6567	193.8254	177.8584	195.1982	183.8514	197.1099	
50%	173.6912	198.3432	188.3747	164.5397	190.8147	180.1319	195.6314	182.921	195.9003	
60%	178.188	192.0671	188.7851	164.411	185.8401	183.1632	195.6498	182.3795	192.9433	
70%	184.2981	182.5063	189.0194	164.3675	179.1626	186.776	195.1341	182.043	186.9795	
80%	191.2133	171.7073	188.7091	163.3214	171.8013	191.2616	194.7269	181.9759	178.444	
90%	201.1229	161.4498	188.9654	163.3966	163.2234	195.4371	194.3116	182.1089	166.2506	
100%	203.7821	153.829	184.8392	158.1993	156.9559	197.1008	193.1184	180.795	156.5839	

สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 2

ชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร

ชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร ผู้บอกภาษาคนที่ 3

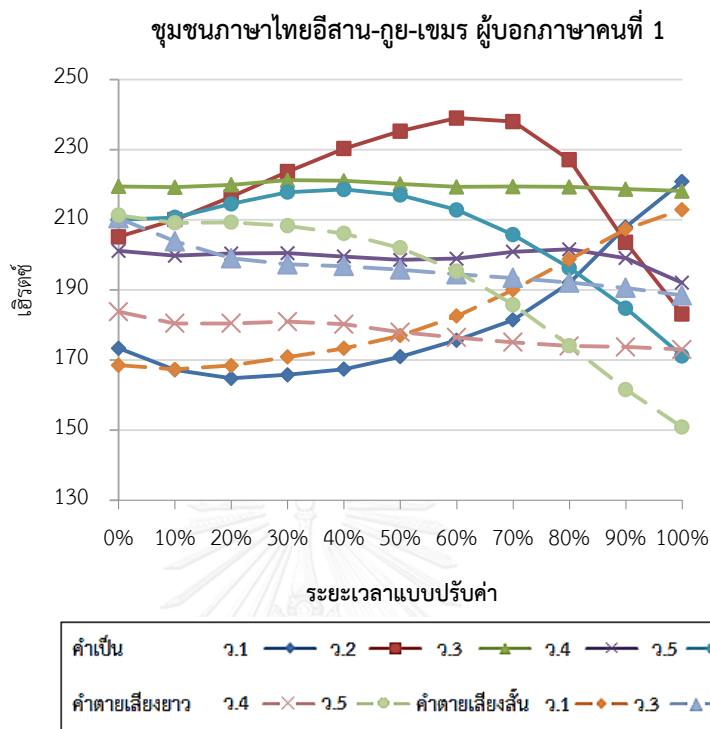

ผู้บอก ภาษาคนที่ 3	ระยะเวลา	ว.1	ว.2	ว.3	ว.4	ว.5	ว.1 คำตาย เสียงสั้น	ว.3 คำตาย เสียงสั้น	ว.4 คำตาย เสียงยาว	ว.5 คำตาย เสียงยาว
	0%	166.0607	187.042	171.8222	158.8409	178.2728	166.6403	195.5952	159.652	181.5184
10%	163.6454	187.2079	168.0491	156.4515	174.0515	164.5386	187.2465	157.7974	176.3194	
20%	163.5401	187.7976	166.6942	154.3744	172.6462	163.6952	179.6911	157.3	176.5402	
30%	163.3531	187.5957	165.8649	153.5417	171.7154	163.6692	176.1211	156.3553	177.4987	
40%	162.8421	186.5396	164.8775	152.4464	170.3843	164.2259	174.671	155.5232	177.5804	
50%	163.6866	184.8252	163.4935	150.9884	167.9992	165.7519	173.8883	154.1782	175.4469	
60%	165.9539	181.5795	162.4156	149.6565	163.8284	168.1722	173.7411	153.006	171.5318	
70%	169.9687	176.6187	160.8538	148.4008	157.4832	172.1986	174.3558	151.9699	166.0509	
80%	175.1627	169.2481	159.9359	147.7064	149.1441	177.7373	174.8406	151.0515	157.0516	
90%	180.8426	161.4568	159.5075	146.4583	142.6945	184.0325	174.6003	150.2868	149.6395	
100%	184.9325	155.2935	160.4669	141.5474	137.3459	188.3945	173.9319	148.6564	143.6933	

ศัพท์ลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 3

ชุมชนภาษาไทยอีสาน-เขมร

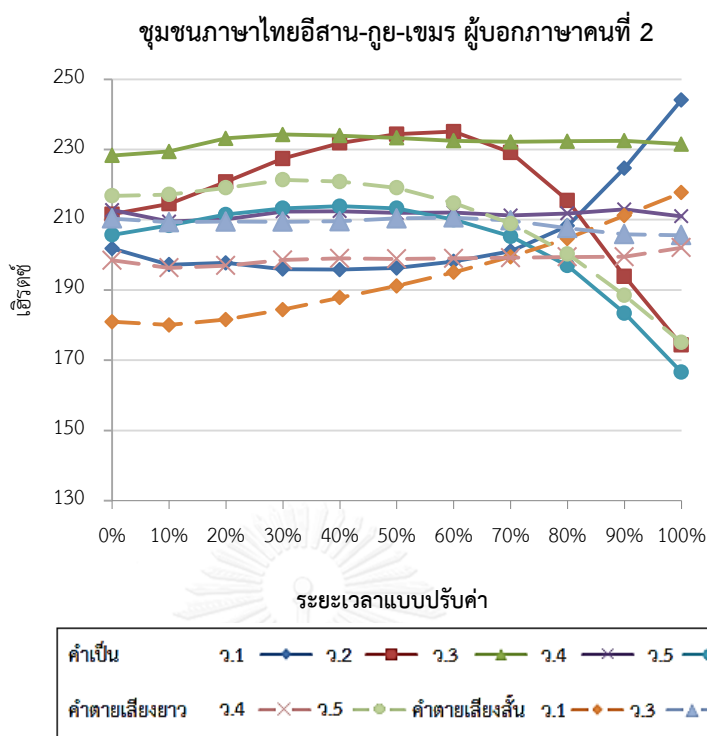
4) ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร

ผู้บอกภาษาคนที่ 1	ระยะเวลา	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.1 ค่าตายเสียงสั้น	1.3 ค่าตายเสียงสั้น	1.4 ค่าตายเสียงยาว	1.5 ค่าตายเสียงยาว
		0%	173.356	205.1368	219.5237	201.1173	210.0204	168.5446	210.4333	183.7786
10%	167.2269	210.0142	219.3009	199.7581	210.6555	167.3543	203.8818	180.4366	209.1265	
20%	164.8022	216.5668	219.9692	200.3817	214.5563	168.4485	199.031	180.4524	209.2812	
30%	165.7815	223.7274	221.2883	200.4809	217.879	170.8466	197.3093	180.9598	208.2895	
40%	167.4011	230.3057	221.1051	199.5404	218.6391	173.3189	196.8096	180.2056	206.1043	
50%	170.9505	235.2807	220.2249	198.5601	217.0612	176.9925	195.7675	177.9326	201.979	
60%	175.6644	239.0395	219.3879	198.9427	212.8237	182.5573	194.4753	176.4175	195.3299	
70%	181.4643	238.04	219.4943	200.9132	205.7343	190.0429	193.4304	175.0582	185.7915	
80%	192.0355	227.0898	219.3814	201.5972	196.3074	198.723	192.0998	174.0003	174.0874	
90%	207.9565	203.5708	218.7693	199.0582	184.7765	207.4034	190.5863	173.7585	161.5766	
100%	220.9049	183.0774	218.1862	192.033	171.1701	212.89	188.4425	173.0115	150.8849	

สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 1

ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร

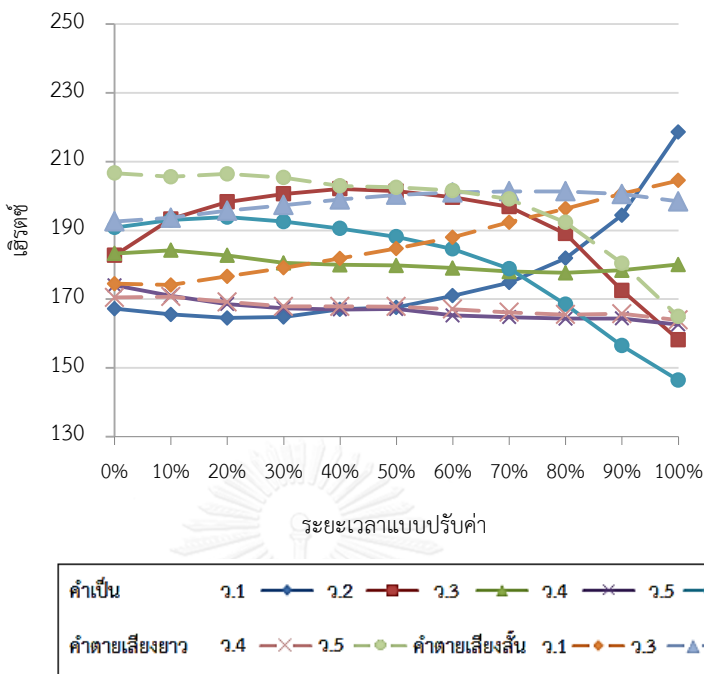

ผู้บอก ภาษาคนที่ 2	ระยะเวลา	ว.1	ว.2	ว.3	ว.4	ว.5	ว.1 คำตาย เสียงสั้น	ว.2 คำตาย เสียงสั้น	ว.3 คำตาย เสียงยาว	ว.4 คำตาย เสียงยาว
	0%	201.8016	211.5451	228.291	212.7422	205.671	180.9362	210.352	198.4543	216.8086
10%	197.2191	214.5473	229.4285	209.4532	208.3744	180.0308	209.2872	196.3078	217.1788	
20%	197.7039	220.7681	233.1521	210.1419	211.4668	181.5689	209.4598	196.9326	219.0649	
30%	195.9391	227.4178	234.2632	212.3613	213.2334	184.399	209.4073	198.5262	221.3821	
40%	195.7759	231.8507	233.9618	212.4455	213.8425	187.8176	209.5561	198.9852	220.8536	
50%	196.2349	234.339	233.2856	211.939	213.2531	191.1543	210.4	198.8502	219.0872	
60%	198.1005	235.071	232.4972	212.0191	210.0229	195.0139	210.6187	199.0031	214.7475	
70%	201.0276	229.1683	232.1428	211.2014	205.2642	199.4458	209.7724	199.188	208.9385	
80%	208.2359	215.4992	232.3607	211.8161	196.9168	204.6355	207.6	199.4128	200.2652	
90%	224.6723	193.8616	232.4695	212.9556	183.3976	211.2133	205.8518	199.4357	188.4674	
100%	244.0845	174.3425	231.5238	210.9636	166.5869	217.7104	205.6053	202.0407	175.0568	

สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 2

ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร

ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร ผู้บอกภาษาคนที่ 3

ผู้บอก ภาษาคนที่ 3	ระยะเวลา	ว.1	ว.2	ว.3	ว.4	ว.5	ว.1 ค่าตาย เสียงสั้น	ว.3 ค่าตาย เสียงสั้น	ว.4 ค่าตาย เสียงยาว	ว.5 ค่าตาย เสียงยาว
		0%	167.2367	182.7512	183.3	174.0171	190.8148	174.51	192.5799	170.5038
10%	165.5618	193.2916	184.2273	170.9459	193.0349	174.1152	193.6759	170.7349	205.5751	
20%	164.532	198.2614	182.7282	168.5688	193.8719	176.6337	195.7298	169.165	206.4452	
30%	164.8223	200.6226	180.5553	167.3489	192.5736	179.0907	197.3659	167.8867	205.3557	
40%	167.0522	202.0854	179.9647	166.9956	190.5373	181.8328	198.9674	167.9013	202.9361	
50%	167.6186	201.4058	179.7929	167.1264	188.1068	184.7535	200.3324	167.8195	202.5079	
60%	170.9896	199.6392	179.0673	165.2635	184.5838	187.9974	201.0413	167.1037	201.5885	
70%	174.8358	196.9018	178.0182	164.7743	178.8796	192.3608	201.3479	166.1699	199.0962	
80%	181.8927	189.0565	177.6362	164.336	168.4642	196.3095	201.3575	165.4832	192.3241	
90%	194.4046	172.5224	178.3959	164.4023	156.4684	200.6736	200.551	165.7367	180.4645	
100%	218.589	158.2052	180.0599	162.6338	146.4004	204.5034	198.4239	163.9143	164.9516	

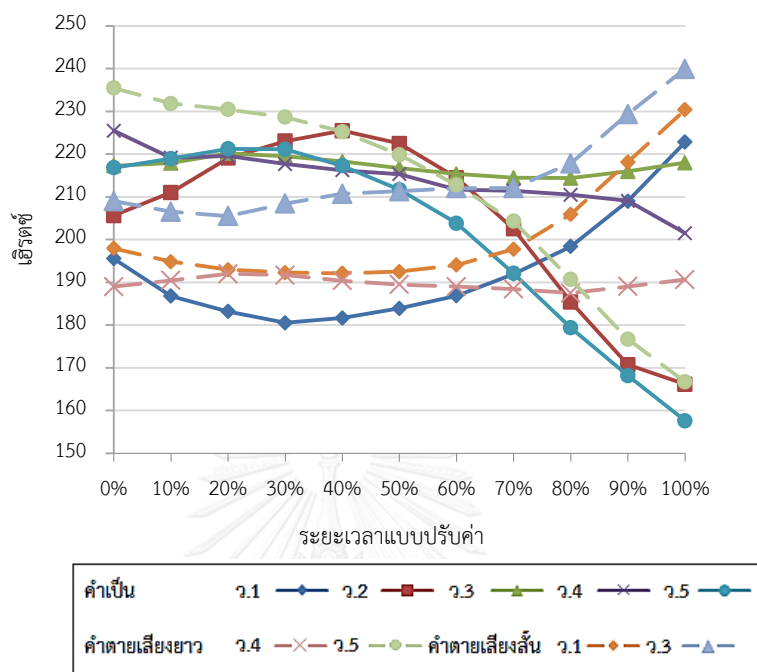
สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 3

ชุมชนภาษาไทยอีสาน-กวย-เขมร

5) ชุมชนหลากหลายภาษา

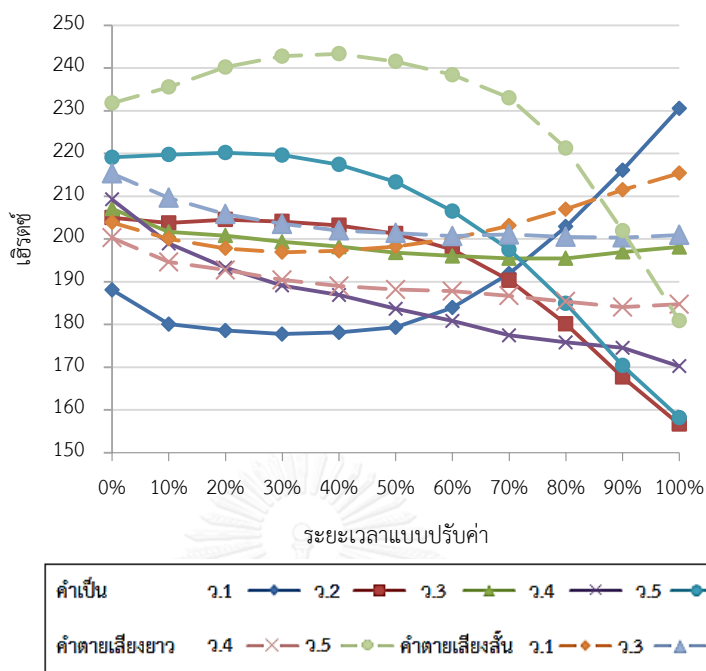
ชุมชนหลากหลายภาษา ผู้บอกภาษาคนที่ 1

ผู้บอกภาษาคนที่ 1	ระยะเวลา	ว.1	ว.2	ว.3	ว.4	ว.5	ว.1 ค่าตายเสียงสั้น	ว.3 ค่าตายเสียงสั้น	ว.4 ค่าตายเสียงยาว	ว.5 ค่าตายเสียงยาว
	0%	195.5403	205.6319	217.2701	225.471	216.8167	197.9544	208.979	189.0031	235.4724
10%	186.7781	211.0231	217.886	219.1342	218.9305	194.8415	206.5085	190.4672	231.8437	
20%	183.1766	219.0495	220.1977	219.5855	221.2189	192.9423	205.5007	191.9684	230.4334	
30%	180.5287	223.0351	219.4902	217.6756	221.1253	192.2843	208.4119	191.7019	228.6352	
40%	181.6523	225.4662	218.2616	216.2143	217.2609	192.0943	210.7059	190.3619	225.248	
50%	183.9017	222.4618	216.7218	215.3023	211.6739	192.5237	211.2904	189.472	219.8552	
60%	186.8554	214.4548	215.3493	211.7262	203.828	194.0366	212.0064	188.9975	212.7539	
70%	191.9353	202.4907	214.4636	211.4247	192.0892	197.7556	212.038	188.4282	204.3182	
80%	198.3936	185.379	214.3764	210.4787	179.3715	205.9142	217.8091	187.4898	190.6871	
90%	208.9895	170.7099	215.9673	209.0781	168.184	218.1256	229.3586	189.0404	176.7025	
100%	222.8081	166.1494	217.9577	201.5123	157.6205	230.3561	239.9146	190.6197	166.6917	

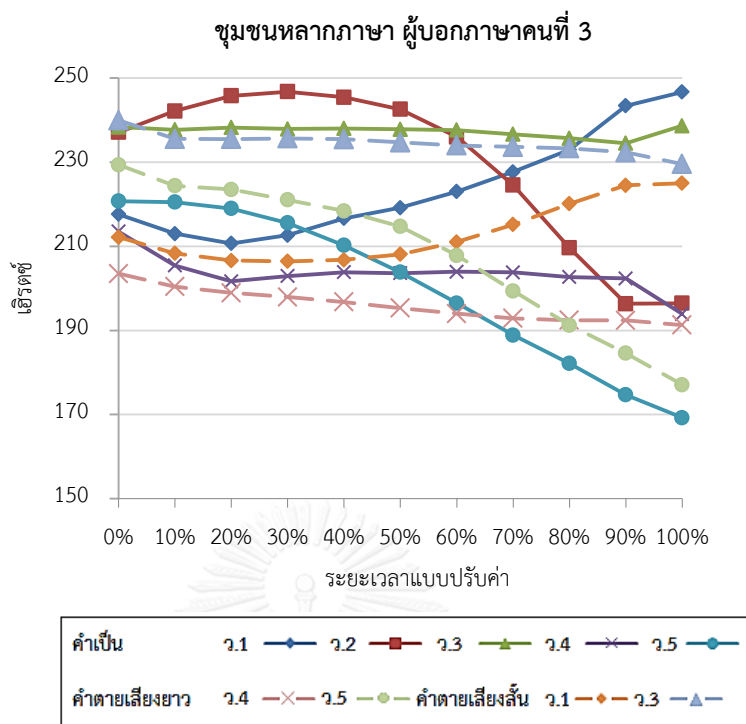
สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 1 ชุมชนหลากหลายภาษา

ชุมชนหลากหลายภาษา ผู้บอกภาษาคนที่ 2

ผู้บอกภาษาคนที่ 2	ระยะเวลา	ว.1	ว.2	ว.3	ว.4	ว.5	ว.1 ค่าตายเสียงสั้น	ว.3 ค่าตายเสียงสั้น	ว.4 ค่าตายเสียงยาว	ว.5 ค่าตายเสียงยาว
	0%	188.0995	204.9971	207.0867	209.2627	219.0984	203.8681	215.3241	200.2474	231.7754
	10%	180.078	203.7488	201.6296	198.9481	219.7275	200.053	209.6251	194.607	235.5354
	20%	178.5844	204.5252	200.7779	193.2455	220.172	197.7927	205.8017	192.7249	240.2058
	30%	177.7402	204.0708	199.3245	189.1012	219.6192	196.8879	203.5052	190.4115	242.7659
	40%	178.1331	203.1991	198.2183	186.8895	217.4203	197.2112	201.9802	188.9773	243.3269
	50%	179.3234	201.2308	196.8252	183.6782	213.3419	198.2547	201.3683	188.1726	241.531
	60%	183.9183	197.5766	196.0192	180.835	206.5235	200.0927	200.6831	187.7933	238.4082
	70%	191.9067	190.3256	195.4693	177.4504	197.5387	203.1226	201.0299	186.7037	233.0092
	80%	202.8969	180.106	195.4535	175.8203	184.9227	206.9683	200.473	185.3667	221.2129
	90%	216.0949	167.6926	196.9529	174.5252	170.3727	211.4862	200.333	184.0642	201.9154
	100%	230.5388	156.6759	198.1381	170.2255	158.2102	215.393	200.9312	184.7173	180.9061

สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 2 ชุมชนหลากหลายภาษา

ผู้บอกภาษาคนที่ 3	ระยะเวลา	๑.1	๑.2	๑.3	๑.4	๑.5	๑.1 ค่าตายเสียงสั้น	๑.3 ค่าตายเสียงสั้น	๑.๔ ค่าตายเสียงยาว	๑.๕ ค่าตายเสียงยาว
	๐%	217.6071	237.0808	238.339	213.4949	220.7311	212.1659	239.9277	203.4904	229.3537
๑๐%	212.9896	242.1412	237.688	205.4192	220.5034	208.3178	235.5349	200.4273	224.3735	
๒๐%	210.6901	245.7677	238.2241	201.6602	218.9892	206.6175	235.4989	198.9409	223.5219	
๓๐%	212.6257	246.7553	237.8689	202.9316	215.5443	206.411	235.6465	197.9387	221.0252	
๔๐%	216.6357	245.4166	238.0052	203.8475	210.2289	206.7653	235.4438	196.7487	218.4009	
๕๐%	219.176	242.5764	237.7994	203.6235	203.8331	208.1006	234.6982	195.3164	214.7086	
๖๐%	223.013	235.9876	237.6006	203.9344	196.5089	211.0127	233.9685	193.9731	207.8445	
๗๐%	227.6918	224.5325	236.6299	203.7923	188.8682	215.1781	233.614	192.8976	199.3848	
๘๐%	232.9405	209.6327	235.6944	202.6852	182.154	220.1318	233.2944	192.4242	191.2562	
๙๐%	243.3895	196.3292	234.5075	202.3347	174.7106	224.4984	232.3146	192.3915	184.5845	
๑๐๐%	246.6556	196.4429	238.6295	193.9111	169.2574	225.0025	229.5421	191.2628	177.0795	

สีที่ลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาไทยอีสาน ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 3 ชุมชนหลากหลายภาษา

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายวิษณะ ศรีพิพัฒนกุล เกิดเมื่อวันที่ 10 กันยายน พุทธศักราช 2531 ที่จังหวัดศรีสะเกษ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ สำนักวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เมื่อปีการศึกษา 2553

